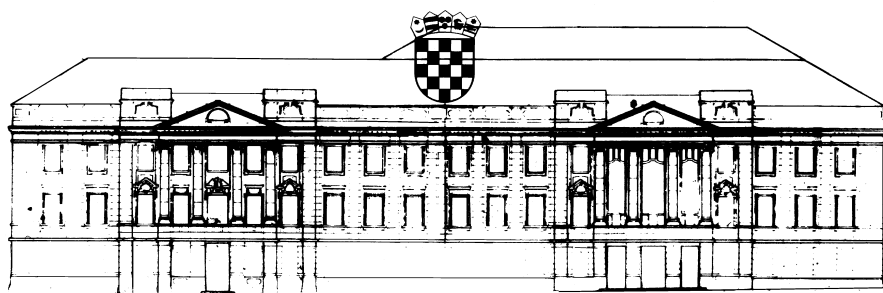

izvješća HRVATSKOGA SABORA

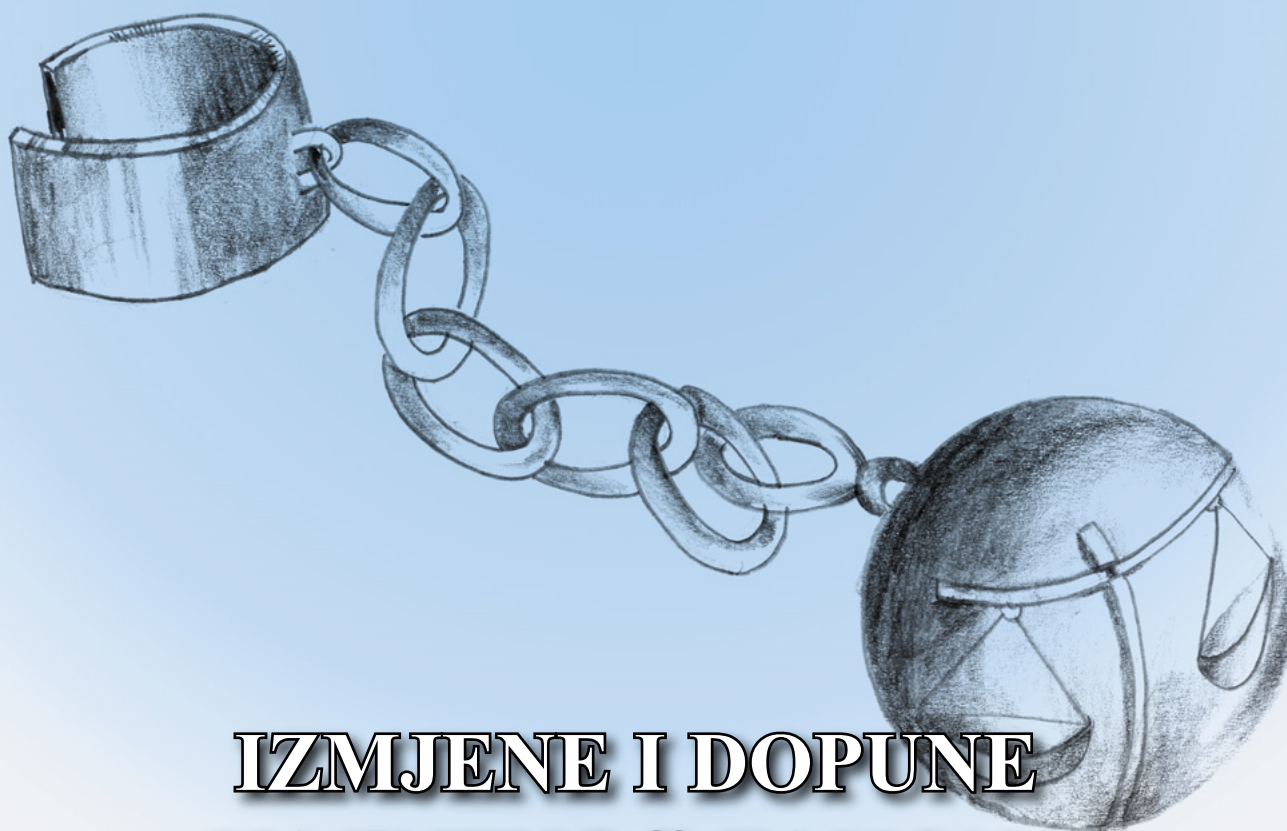

GODINA XV.

BROJ 395

ZAGREB, 20. IX. 2004.

7. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

IZMJENE I DOPUNE KAZNENOG ZAKONA

Novi predsjednik Europske komisije

Na vrhu Europske unije, zajednice kojoj je Hrvatska postala kandidat za članstvo, Romana Prodi je zamijenio novi predsjednik Europske komisije Portugalac Jose Manuel Durao Barroso. Od njega se očekuje snaga, upornost i vizionarstvo u djelovanju.

Svoju političku karijeru započeo je kao pristaša marksizma, no ubrzo je krenuo smjerom desnog liberalizma. Studirao je političke znanosti u Sjedinjenim Američkim Državama, već s 29 godina je zastupnik u portugalskom Parlamentu, s 30 državni tajnik, a s 36 imenovan je za ministra vanjskih poslova. Pred dvije godine izabran je za portugalskog premijera, doista briljantan politički uspon.

Barroso je političar poznat po skromnom nastupu i majstor za postizanje kompromisa. Stoga je bio prihvatljiv za Chiraca, Schrödera, Blaira i Berlusconi, jer ne ugrožava njihov medijski položaj.

Nakon izbora Barroso je na engleskom, francuskom i portugalskom dao izjavu u kojoj je naglasio da je sretan što je izabran jednoglasno jer će mu to omogućiti vođenje jake Komisije. "Mi u Europi trebamo snažnu Komisiju koja će imati autoritet i u skladu s tim može surađivati s državama članicama i Europskim parlamentom" rekao je na kraju svoje izjave.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona; Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (Predlagatelj: Klub zastupnika SDP)	3
- Prijedlog zakona o socijalnoj mirovini	22
- Prijedlog odluke o upućivanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnu misiju na Haiti	30
- Prijedlog odluke o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnoj misiji UNMOGIP (Indija i Pakistan)	30
- Prijedlog zakona o Državnom fondu za privremeno uzdržavanje djece; Prijedlog zakona o Državnom fondu za uzdržavanje djece;	31
- Prijedlog zakona o prodaji poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske, općina, gradova, županija i Grada Zagreba na kojem postoji pravo zakupa	41
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o dodjeljivanju stalnih novčanih naknada zaslužnim osobama	51
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj	53
- Godišnji obračun Državnog proračuna RH za 2003.	54
- Izvješće o provedbi zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2003. godine	68
- Konačno izvješće o obavljenim poslovima i sredstvima utrošenim za popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001.	76
- Odgovori na zastupnička pitanja	77

PRIKAZ RADA:

- 7. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 26. I 27. SVIBNJA, 2, 3, 4, 16, 17, 18. I 30. LIPNJA TE 1. I 2. SRPNJA 2004.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA KAZNENOG ZAKONA; PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA KAZNENOG ZAKONA
(predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a)

Nastavak reforme hrvatskog pravosuđa

Hrvatski sabor raspravio je zakonske prijedloge kojima se nastavljaju promjene hrvatskog Kaznenog zakona. Zastupnici su donijeli zaključak kojim se prihvaća zakonski prijedlog kojega je uputila Vlada Republike Hrvatske, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja proslijeđeni su predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. U prvoj fazi, najavio je predlagatelj, treba očekivati one promjene koje su neophodne i hitne, a za koje nisu potrebne opsežnije pripreme radnje i analize. U drugoj fazi koja slijedi, obaviti će se i ostale potrebne izmjene ovog temeljnog zakonskog akta vezanog uz sudsku politiku kažnjavanja. U svom uvodnom izlaganju, ministrica pravosuđa, Vesna Škare-Ožbolt naglasila je da svaka promjena tog dijela sustava mora biti dobro promišljena i opravdana. U predloženim promjenama, najveći se dio odnosi na usuglašavanje našeg kaznenog prava s međunarodnim preuzetim obvezama i standardima. Ujedno, usprkos intenzivnim međunarodnim procesima, Kazneni zakon nesumnjivo i dalje predstavlja zakonodavni akt isključivo državnog suvereniteta.

Donesen je i zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona koji je predložio Klub zastupnika SDP-a, zbog razloga koji su navedeni u mišljenju Vlade i izvješćima radnih tijela.

O PRIJEDLOZIMA

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona podnijela je Vlada Republike Hrvatske napominjući da se ovim prijedlogom ujedno usklađuje domaće zakonodavstvo sa zakonodavstvom Europske unije. U obrazloženju podnijetog prijedloga, podsjeća se na kronologiju donošenja i stupanja na snagu Kaznenog zakona i početka njegove primjene od 1. siječnja 1998. godine.

Za ocjenu stanja koja se odnosi na Zakon o izmjenama i dopunama sada važećeg Kaznenog zakona, a osobito radi odgovora na pitanje je li iz kriminalnopolitičkih razloga potrebno predložiti hitne promjene našeg kaznenopravnog represivnog sustava, smatra se potrebnim i korisnim predočiti temeljne podatke o stanju kriminala u Republici Hrvatskoj za razdoblje od početka primjene KZ (1998.g.) do kraja godine za koju postoje cjeloviti obrađeni statistički podaci (2002. god.). Prema podacima Državnog zavoda za statistiku RH u 1998. godini za kaznena djela optuženo je 28.702, a osuđene su 12.243 osobe. U 2002. godini optuženo je 27.887, a osuđeno je 19.040 osoba. Prema tome, u razdoblju od 1998. do 2002. godine, broj optuženih osoba pokazuje trend stagnacije ili čak laganog smanjenja, a broj osuđenih je u porastu zbog porasta broja riješenih sudskih predmeta u istom razdoblju.

Analiza strukture kriminaliteta po vrstama počinjenih kaznenih djela pokazuje da u ukupnom broju optuženih i osuđenih osoba u promatranom razdoblju kao i ranije, najviše sudjeluju kaznena djela protiv imovine (više od 32% optuženih i osuđenih). Zatim slijede kaznena djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa (11,3% optuženih i osuđenih), te protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (više od 10% optuženih i osuđenih, ali prvenstveno radi relativno velikog broja počinjenih kaznenih djela zloporabe opojnih droga i to najviše posjedovanja iz čl. 173. st.1. KZ.). Te tri skupine kaznenih djela čine više od 50% ukupnog kriminaliteta u Republici Hrvatskoj.

S obzirom na opsežnost posljednjih predloženih promjena hrvatskog kaznenog prava u Zakonu o izmjenama i dopunama KZ iz 2003. godine koji je ukinut i brojnih spornih pitanja o kojima se u struci, javnosti i u Hrvatskom saboru raspravljalo povodom tog zakona, razumno je i opravdano promjenama hrvatskog kaznenog prava pristupiti u dvije faze. U prvoj se fazi valja ograničiti samo na one promjene Kaznenog zakona koje su neophodne i hitne, a za koje nisu potrebne temeljite znanstvene, stručne, praktične i kriminalnopolitičke analize i prosudbe o njihovoj opravdanosti. U drugoj fazi, koja slijedi i nastavlja se vremenski odmah iza prve, sukladno programu Vlade RH koja je istakla odlučnost osiguranja potrebnih

pravnih uvjeta za sankcioniranje kriminalnih radnji i njihovih zaštitnika i definiranje gospodarskog i organiziranog kriminala utvrđivanjem odgovornosti na svim razinama, pomno će se analizirati svi raniji i novi teoretski, praktični i politički prijedlozi i razlozi za promjenu kaznenog prava. Sukladno tome, donijet će se odluka koje je od njih i zašto potrebno predložiti Hrvatskom saboru. To se odnosi na kompleksno pitanje općeg i linearnog pooštrenja represije, pa i uvođenja kazne doživotnog zatvora, produženje rokova zastare, prisilne naplate novčane kazne i dr. što je u uskoj svezi s odnosom postojeće zakonske i sudske politike kažnjavanja. Ove situacije ovise o tome kako su i u kojoj mjeri dosadašnji zakonski propisi primjenjivani u sudskoj praksi, i kakvi su odnosi između zastrašujućeg, generalnopreventivnog učinka propisanih kazni i sankcija u našem sustavu kaznenog pravosuđa. Pri tome treba stalno imati u vidu podatke o kretanju kriminala i njegovu fenomenologiju, te načela vladavine prava koja se odnose i na temelj i ograničenje kaznenopravne prisile, ali i na učinkovitu zaštitu temeljnih osobnih sloboda i prava čovjeka te drugih prava i društvenih vrijednosti zajamčenih i zaštićenih Ustavom RH i međunarodnim pravom. Ne treba, prema tome, smatrati da se prijedlogom samo nekih promjena KZ ovim zakonom, ostala sporna pitanja potpuno zanemaruju, otklanjaju ili odbacuju, već se ona samo odlažu za određeno vrijeme u tijeku 2004. godine. Tako je, uostalom, postupano i kod ranijih promjena hrvatskog materijalnog kaznenog prava.

Oblikujući tekst ovog nacrt, Radna skupina je u raspravi uzela u obzir sve predložene promjene u Zakonu o izmjenama i dopunama koje su raspravljane u Hrvatskom saboru, zaključke pojedinih saborskih odbora, fonogram rasprave s prvog i drugog čitanja Zakona o izmjenama i dopunama KZ iz 2003. godine koji je ukinut, stajalište druge interkatedarske sjednice pravnih fakulteta, održane u listopadu 2003. godine u Osijeku, referate i raspravu sa XVI. savjetovanja Udruženja za kazneno pravo i pra-

ksu o Zakonu o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, održanog u Opatiji početkom prosinca 2003. godine, zatražene izvještaje Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva za europske integracije, te pismene i usmene prijedloge u tijeku rasprave. U prvoj prioritetoj fazi, izmjene i dopune Kaznenog zakona obuhvaćaju dakle, samo one koje su nužne: radi usuglašavanja KZ s preuzetim međunarodnim obvezama Republike Hrvatske, radi ponovne prosudbe o odnosu slobode medija i kaznenopravne represije zbog povrede časti i ugleda, radi ponovne prosudbe o eventualnim promjenama inkriminacije posjedovanja zabranjenih opojnih droga, radi prosudbe o kriminalnopolitičkoj opravdanosti intervencija kod kaznenih djela tzv. gospodarskog kriminala (inkriminacije i propisane kazne), prosudbe o neodložnoj promjeni kaznenopravne represije za neka kaznena djela zbog njihove posebne aktualne pogibeljnosti (kaznena djela s elementima nasilja, protiv okoliša, zdravlja ljudi, sigurnosti plavnog prometa i poslovanja i dr.).

Prijedlog i konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona podnio je Klub zastupnika SDP-a, tražeći da se sukladno odredbama Poslovnika predloženi zakon donese po hitnom postupku. Predlagatelj je ocijenio da su instituti materijalnog kaznenog prava u odnosu na procesuiranje nezakonitih radnji, podvrgnuti argumentiranoj kritici od stručne, ali i šire javnosti koja je ukazala na nužnost njihove izmjene, a sukladno temeljnim načelima Ustava RH i međunarodnog prava. Ocijenjeno je potrebnim ostvariti efikasniji progon svih oblika kriminaliteta, a posebice gospodarskog. Ujedno je potrebna promjena Kaznenog zakona, na način osuvremenjivanja postojećih odredbi i njihovog usklađivanja s ratificiranim međunarodnim konvencijama i standardima EU, kao i sa *acquis-om* u procesu stabilizacije i pridruživanja EU. Predložene izmjene Kaznenog zakona sastoje se u preoblikovanju već postojećih instituta i sadržaja materijalnog kaznenog prava, osobito kada je riječ o katalogu inkriminacije posebnog dijela.

Među najvažnijim pitanjima koja treba riješiti podnijetim prijedlogom, predlagatelj je istaknuo da se u općem dijelu najvažnije izmjene odnose na produženje rokova kod zastare i na krivnju. Radi se o novoj definiciji načela i sastojaka krivnje i s tim u svezi krajnje nužde, a učinjeni su i popravci odredaba o zabludama, kao i uklanjanje odredbe članka 48. o krivnji za kaznena djela počinjena u sredstvima javnog priopćavanja. Stanoviti teorijski popravci predloženi su i u materiji sudioništva, a predlaže se i odredba o amnestiji i pomilovanju. Na području sankcija predlaže se doživotni umjesto dugotrajnog zatvora. Ta izmjena je zahtijevala i izmjenu odredbe o najvećoj vremenskoj kazni zatvora (dvadeset godina), odredbi o kažnjavanju kod stjecaja kaznenih djela, te nekih drugih odredaba, naročito o uvjetnom otpustu. Na posve nov način uređena je novčana kazna, a dopunjena je odredba o oduzimanju imovinske koristi. Kod imovinskih kaznenih djela, kaznenih djela protiv života i tijela, te kaznenih djela gospodarskog kriminaliteta i koruptivnih kaznenih djela, došlo je do povećanja posebnog minimuma i posebnog maksimuma propisanih kazni zatvora budući da je postojeća kaznena politika očito preblaga.

Što se tiče organiziranog kriminaliteta, izmijenjena je definicija zločinačke organizacije u skladu s ratificiranom Konvencijom UN o transnacionalnom organiziranom kriminalu. Predloženo je i novo kazneno djelo o "veličanju bivših fašističkih država ili promicanje rasizma i ksenofobije". U kaznenom zakonu trebalo je inkriminirati djela rasističke i ksenofobne prirode, a uređene su i sankcije vezane uz kibernetički kriminalu, sukladno međunarodnim odredbama kojim je i Republika Hrvatska pristupila. Predložene su i određene izmjene i dopune KZ koje se odnose na uvođenje novog kaznenog djela, zločina protiv čovječnosti, proširenje postojeće odredbe o zločinu protiv civilnog pučanstva i uređenje zapovjedne odgovornosti u skladu s člankom 28. Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda.

U odnosu na kaznena djela protiv života i tijela, izvršene su manje korekcije, dok su kod imovinskih delikata kazne u znatnijoj mjeri pooštrene. Preuređen je dosadašnji stavak 1. članka 173. (zloporaba opojnih droga) iz razloga što kriminalno politički nije opravdano posjedovanje male količine droga za vlastitu upotrebu tretirati kao kazneno djelo, već kao prekršaj.

Značajne izmjene predložene su na području gospodarskih kaznenih djela. Činjenica da je tijekom pretvorbe i privatizacije u Republici Hrvatskoj počinjen veliki broj kriminalnih radnji koje često puta nisu niti procesuirane, a koje otežavaju afirmaciju načela vladavine prava, dovode do nepovjerenja građana u zakone i vlast, negativno utječu na gospodarski razvoj, odbijaju strane ulagače i hrvatske poduzetnike, potiču društvenu i individualnu nejednakost te negativno utječu na društvenu stabilnost i opću socijalnu sigurnost. Revidirana su i stečajna kaznena djela, te uvedena nova kaznena djela za davanja i primanja mita u gospodarskom ili drugom poslovanju. Glede kompjutorskih kaznenih djela uvedena su nova kaznena djela računalnog krivotvorenja i računalne prijevare, dok su pooštrene kazne za oštećenja i uporabu tuđih podataka. Zadržana je i "zloporaba položaja i ovlasti", ali sada isključivo kao službeničko kazneno djelo.

Predlagatelj je ocijenio da postoji opravdani državni i opći javni interes za efikasnijim progonom svih oblika kriminalitete te predložio primjenu hitnog postupka. Ocijenio je ujedno da je Republika Hrvatska obvezna svoje materijalno kazneno pravo osuvremeniti i uskladiti s ratificiranim međunarodnim konvencijama i standardima EU, kao i sa *acquis-om* u procesu stabilizacije i pridruživanja Europskoj uniji.

RADNA TIJELA

O Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona kojega je predložila Vlada Republike Hrvatske očitovao se **Odbor za zakonodavstvo**. Odbor je podupro njegovo donošenje, a

na tekst prijedloga nije iznio primjedbe ustavnopravne naravi.

Odbor za pravosuđe saslušao je izlaganje predstavnika predlagatelja koji je istaknuo da Vlada promjenama pristupa u dvije faze. Usuglašavajući KZ s međunarodnim konvencijama, Prijedlogom zakona propisuju se nova kaznena djela kao što su "zločin protiv čovječnosti, zapovjedna odgovornost, računalno krivotvorenje, računalna prijevarena, primanje mita u gospodarskom poslovanju, zabrana kloniranja ljudskog bića i druge novine". Isto tako, izmijenjena su neka rješenja kao što je definicija zločinačke organizacije, zatim promjene kod kaznenih djela protiv časti i ugleda radi uspostave potpune slobode informiranja, bez utjecaja kaznenopravne represije. S obzirom na aktualnost i štetne posljedice djelovanja, predlagatelj je propisao nova kaznena djela protuzakonitog građenja i protupravne eksploatacije rudnog blaga. U raspravi su članovi Odbora podržali predložene izmjene i dopune, a na tekst prijedloga zakona iznijeli neke primjedbe i prijedloge. Tako se između ostalih, nalaze primjedba na opredjeljenje predlagatelja da se promjenama kaznenog prava pristupi u dvije faze, iz jednostavnog razloga što je lakše dati ocjenu cjeline. Istaknuto je da predmetnim zakonskim prijedlogom nije propisano kazneno djelo "veličenja bivših fašističkih država ili promicanje rasizma i ksenofobije", te da nisu obuhvaćena djela s područja gospodarskih kaznenih djela. Naglašeno je da se predloženim izmjenama kod kaznenih djela protiv časti i ugleda, primjenom kaskadne odgovornosti, sav teret dokazivanja prebacuje na tužitelja. Predloženo je da se preispita postojeća definicija zločinačke organizacije s obzirom na to da se ona može osnovati "i za neke druge ciljeve" osim onih koji su propisani. Ocijenjeno je također, da protuzakonita gradnja predstavlja veliki društveni problem, stoga je propisivanje novog kaznenog djela "protuzakonite gradnje" od iznimne važnosti pa su predložene izmjene stavka 1. članka 252a. Predloženo je da se riječi: "Tko bez građevinske dozvole" zamijene riječima "Tko bez

potrebne građevinske dozvole". Predložena izmjena obrazlaže se činjenicom da Zakon o gradnji propisuje uvjete gradnje i potrebne dozvole.

Nakon provedene rasprave Odbor za pravosuđe jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru donošenje slijedećih zaključaka:

1. Prihvaća se Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona koji je podnijela Vlada Republike Hrvatske.

2. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja iznijeti u raspravi o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, uputit će se Vladi RH da ih uzme u razmatranje pri izradi Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina predloženi zakonski tekst razmotrio je kao zainteresirano radno tijelo. U raspravi je, imajući u vidu ravnopravnost građana predloženo da se sankcionira ponašanje osoba koje bi na temelju razlike u rasi, seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu ili izražavanju, boji kože, nacionalnosti ili etničkom porijeklu kršile temeljna ljudska prava. Prijedlog je obrazložen time da prije svega treba imati u vidu Zakon o ravnopravnosti spolova koji je, kao organski zakon već uredio ta pitanja. Također je ocijenjeno da treba imati u vidu praksu međunarodne zajednice i zemalja članica Europske unije koje sve više štite slobodu seksualne orijentacije. Predloženo je da se sankcionira i takvo ponašanje koje bi dovodilo do diskriminacije po osnovi invaliditeta, te životne dobi. Nakon rasprave Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona u tekstu kako ga je predložila Vlada Republike Hrvatske. Sve primjedbe i prijedlozi iz rasprave upućuju se predlagatelju kako bi ih imao u vidu pri izradi Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za europske integracije raspravljao je o predloženom tekstu kao zainteresirano radno tijelo, te podržao upućivanje prijedloga zakona u prvo čitanje. Nakon provedene rasprave

jednoglasno je utvrdio da je predloženi zakonski tekst usklađen s pravnom stečevinom Europske unije i pravnim aktima Vijeća Europe, te da u potpunosti ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Odbor za prostorno uređenje i zaštitu okoliša razmatrao je predloženi tekst u svojstvu zainteresiranog radnog tijela, i to one dijelove iz njegovog djelokruga. U središtu rasprave bila su dva novopredložena kaznena djela: "Protuzakonito građenje i Protupravna eksploatacija rudnog blaga", koje je Odbor podržao. Potrebno je spriječiti bespravnu gradnju i kaznenim sankcijama jer je takvo protuzakonito ponašanje poprimilo zabrinjavajuće razmjere. U raspravi je posebno naglašeno da bespravna gradnja nije pitanje socijale, jer se pretežno radi o izgradnji gospodarskih objekata radi stjecanja dobiti. Na temelju iznesenih prijedloga u raspravi zaključeno je potrebnim jasnije definirati pojmove u članku 29. koji se odnosi na kazneno djelo protuzakonite gradnje. Predloženo je također, da se izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu, što prije propiše zabrana priključivanja nezakonito izgrađenih objekata na komunalnu infrastrukturu. Nakon provedene rasprave Odbor je Saboru jednoglasno predložio zaključke kojim se prihvaća predloženi zakonski tekst, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Odbor za informiranje, informativnu i medije razmotrio je oba podnijeta prijedloga. U uvodnom izlaganju predstavnici predlagatelja naglasili su da se izmjenama i dopunama KZ-a pristupa jer je posljednju novelu iz 2003. godine ukinuo Ustavni sud. No, dok Vlada predlaže da se promjenama pristupi u dvije faze, te da se u ovoj fazi izvrše samo one izmjene i dopune koje su nužne, a posebno zbog usuglašavanja s preuzetim međunarodnim obvezama, Prijedlog Kluba zastupnika SDP-a je širi, te se njime predlaže teže sankcioniranje, nove inkriminacije u oblasti gospodarskog kriminaliteta, te duži rokovi zastare. U raspravi koja je provedena, članovi

Odbora ograničili su se samo na ona kaznena djela koja se tiču djelokruga ovog Odbora. To su kaznena djela protiv časti i ugleda, s posebnim naglaskom na javnu klevetu, te tzv. kompjutorska kaznena djela, kao što je računalno krivotvorenje i računalne prijevare. Članovi Odbora podržali su ukidanje članka 48. odnosno odredbu o krivnji glavnog urednika i drugih osoba kada se radi o kaznenim djelima počinjenim u sredstvima javnog priopćavanja. Što se tiče članka 203. koji regulira tzv. "novinarsku klevetu", u raspravi, članovi Odbora su je podržali, ali dok jedni smatraju da uz novčanu kaznu za to djelo treba ostati i kazna zatvora, drugi su mišljenja da bi bila dovoljna novčana kazna. Istaknuta je i važnost uvođenja novih kaznenih djela koja se mogu počinuti putem Interneta, te je posebno naglašen problem uništavanja podataka i programa putem kompjutorskih virusa. Predloženo je da se bolje naglasi obveza države u sprečavanju širenja virusa. Nakon provedene rasprave članovi Odbora većinom su glasova predložili prihvaćanje zaključka kojim se podržava prihvaćanje predloženoga teksta, a sva se mišljenja, primjedbe i prijedlozi upućuju predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Isto tako, Odbor je sukladno mišljenju Vlade većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se ne podržava prihvaćanje Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona u tekstu kako ga je predložio Klub zastupnika SDP-a.

Odbor za obitelj, mladež i šport proveo je raspravu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela, te proveo objedinjenu raspravu o oba podnijeta prijedloga. U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja posebno se osvrnuo na izmjenu važeće odredbe članka 173. stavka 1. Kaznenog zakona te naveo da nema opravdanosti za izmjenu navedene odredbe. Smatra kako treba inzistirati da se u cjelokupnom sustavu kaznenog prava sudu s većom pažnjom primjenjuju odredbe o beznačajnom kaznenom djelu iz članka 28. Kaznenog zakona i primjenjuju načela svrhovitosti kaznenog pro-

gona od državnog odvjetništva i suda. U provedenoj raspravi istaknuto je da je pored postojeće regulative neophodno učiniti maksimalne napore na području prevencije zloraba opojnih droga, kako bi se ovaj problem smanjio na najmanju moguću mjeru. Većina članova Odbora prihvatila je Prijedlog zakona i smatra da se istim, pored ostalog učinkovito regulira i područje kaznenih sankcija. Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova donio zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona.

Nadležna radna tijela Sabora razmotrila su i podnijeti **Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona**, kojega je podnio Klub zastupnika SDP-a. **Odbor za zakonodavstvo** nije podupro njegovo donošenje pozivajući se na mišljenje Vlade Republike Hrvatske. **Odbor za pravosuđe** proveo je raspravu kao matično radno tijelo, te nakon izlaganja predstavnika predlagatelja, saslušao i predstavnika Vlade. On je istaknuo da Vlada ne podržava ovaj prijedlog, a u raspravi je naglašeno da su neka rješenja kaznenog prava usklađena te da su sadržana u raspravljenom prijedlogu Vlade i predmetnom prijedlogu. Ocijenjeno je da se u drugoj fazi izmjena kaznenog prava trebaju razmotriti i neka rješenja sadržana u Zakonu o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, kojeg je Odlukom ukinuo Ustavni sud Republike Hrvatske. Istaknuto je da se u promjenama kaznenog zakonodavstva koje će uslijediti, treba uložiti napor kako bi se reguliralo pitanje zastare kaznenih djela s područja gospodarskog kriminala počinjena tijekom provođenja privatizacije i pretvorbe, te propisalo djelo u slučaju veličanja fašističkih ideologija.

Nakon provedene rasprave Odbor za pravosuđe većinom je glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, kojega je uputio Klub zastupnika SDP-a. **Odbor za obitelj, mladež i šport** na prijedlog predsjednika Odbora proveo je objedinjenu raspravu o podni-

jetim zakonskim prijedlozima. U uvodnom izlaganju predstavnica predlagatelja istakla je da je Prijedlog zakona u skladu s preuzetom obvezom jačanja institucija i vladavine prava, te sprječavanja i suzbijanja kriminala. Posebice je istakla izmjene odredbi članka 173. važećeg Zakona koji se odnosi na zloporabe opojnih droga, kojima se na jasan i nedvosmislen način propisuje razlikovanje neovlaštenog posjedovanja opojne droge u cilju prodaje ili stavljanja u promet na drugi način na ilegalnom tržištu, od ostalih oblika neovlaštene proizvodnje, prerade i kupnje. Nakon provedene rasprave većina članova Odbora nije podržala donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona. Predsjednik Odbora sukladno odredbama Poslovnika, iznio je izdvojeno mišljenje u kojem navodi da je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a, bolji od Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona koji je predložila Vlada, iz razloga što na učinkovitiji način razlikuje i tretira neovlašteno posjedovanje opojnih droga u cilju prodaje ili stavljanja na tržište od posjedovanja za vlastito konzumiranje. Podržava Prijedlog zakona i iz razloga što je identična novela Kaznenog zakona već bila na snazi, ali ju je zbog proceduralnih grešaka Ustavni sud ukinuo.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova donio zaključak kojim ne podržava donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona.

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada Republike Hrvatske nije podržala zakonski prijedlog kojega je uputio Klub zastupnika SDP-a. Ocijenjeno je da se nije na sveobuhvatan, konzistentan i koherentan način obavilo implementaciju međunarodnog konvencijskog prava i pravne stečevine Europske unije, kako je to riješeno Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona kojeg je Vlada kao predlagatelj, uputila Hrvatskom saboru.

Pitanje općeg i linearnog pooštrenja represije, uvođenje kazne doživotnog zatvora, produljenje rokova zastare, prisilna naplata novčane kazne, nove inkriminacije iz oblasti gospodarskog kriminaliteta, s prijedlogom istovremenog brisanja najznačajnijih kaznenih djela gospodarskog kriminaliteta iziskuje nužnu prethodnu analizu. Kompleksnost kažnjivih ponašanja u sferi gospodarstva zahtijeva neodložnu i pomnu prosudbu s aspekta njihove fenomenologije i pogibeljnosti za Ustavom Republike Hrvatske zaštićena dobra, pri čemu treba voditi računa o nomotehničkim promjenama koje će omogućiti učinkovitiju primjenu tog djela kaznenog prava. Na ovom području značajne intervencije su učinjene u Noveli Kaznenog zakona (KZ) iz 2000. godine, a što otklanja hitnost, osim na području usuglašavanja s međunarodnim obvezama utemeljenim na konvencijskom pravu. U našem kaznenopravnom sustavu nema niti jednog kaznenog djela za koje bi bila propisana samo novčana kazna, već se uvijek propisuje alternativno i kazna zatvora. Propisivanje samo novčane kazne kod kaznenog djela protiv časti i ugleda, te klevete putem medija bilo bi izuzetak i diskriminatorno, te je ovakav prijedlog Kluba zastupnika SDP-a upitan iz razloga što samo propisivanje novčane kazne ukazuje da bi se radilo o kažnjivoj radnji manje društvene opasnosti. Slijedom toga, postavlja se pitanje je li za zaštitu ovakvih vrijednosti koje se štite i Ustavom, uopće potrebna zaštita putem KZ-a ili je dovoljno takvo ponašanje propisati kao djelo prekršaja. Budući da se kod klevete, ali i kod drugih kaznenih djela protiv časti i ugleda, radi o zaštiti temeljnih ljudskih prava koje vrijednosti se štite i Ustavom Republike Hrvatske i člankom 10. Konvencije o zaštiti ljudskih prava, rješenje koje je predložila Vlada sa stručnog i kriminalopolitičkog stajališta je cjelovito i predstavlja optimalnu mjeru ograničenja kaznenopravne represije.

U svezi s člankom 65. zakonskog prijedloga, Vlada smatra da nema kriminalno – političke opravdanosti mijenjati postojeću inkriminaciju iz član-

ka 173. stavka 1. KZ-a. Naime, bilo kakav zahvat u dekriminalizaciju makar i kaznenog djela iz članka 173. ne može se opravdati preopterećenošću kaznenog pravosuđa, ali postojeće odredbe KZ-a omogućuju i bez dekriminalizacije stavka 1. navedenog članka ili bilo kojeg ograničavanja te inkriminacije, razumnu i opravdanu selekciju lakih i beznačajnih slučajeva.

U pogledu izmjena koje obuhvaćaju gospodarska kaznena djela, dvojbeno je i da li su sva zabranjena ponašanja koja su inkriminirana u važećim člancima 291, 292, 293. i 294. KZ-a, a koja se predlažu brisati, obuhvaćena predloženim člankom 294a., te da li bi zapravo time bila izvršena dekriminalizacija, te se time otvorila mogućnost oslobođenja od kaznene odgovornosti osoba protiv kojih je pokrenut pred sudom kazneni postupak, za kaznena djela iz oblasti gospodarskog poslovanja kojima je pričinjena velika šteta za gospodarstvo i građane Hrvatske.

U postojećim odredbama KZ-a postoji zadani okvir zaštite i inkriminacija zabranjenih radnji u okviru gospodarskih kaznenih djela, a kaznenopravna represija na ovom području prije svega je pitanje otkrivanja, procesuiranja i sankcioniranja gospodarskog kriminala, dakle dosljedne provedbe važećih odredbi KZ-a u praksi, a ne ishitreno i neutemeljeno mijenjanje sadržaja inkriminacija i kaznenopravnog okvira, a što može rezultirati pravnom nesigurnošću i stvaranjem neravnopravnog položaja u primjeni kaznenog materijalnog prava, iznijela je Vlada Republike Hrvatske u svom mišljenju.

RASPRAVA

Predsjedavajući je najavio da će se provesti objedinjena rasprava, dodajući da Vladin zakonski prijedlog nosi oznaku P.Z.E. Pozvao je ministricu pravosuđa **Vesnu Škare-Ožbolt** da dodatno obrazloži Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske. Ona je naglasila da reforma pravosuđa predstavlja jednu od glavnih zadaća

ove Vlade, kako bi pravosuđe ostvarilo svoju samostalnost i učinkovitost.

Reforma pravosudnog sustava u dvije faze

Stvaranje zakonodavnog okvira i jačanje institucija za borbu protiv organiziranog kriminala, korupcije, ratnih zločina, kibernetičkog kriminaliteta i terorizma, predstavljaju naše prioritete. Ministrica je zatim govorila o dosadašnjim reformama oko kaznenog sustava te upozorila da svaka promjena toga dijela sustava mora biti dobro promišljena i opravdana. Obrazložila je zatim razloge zbog kojih će se ovi potezi provesti u dvije faze, te istaknula značajke onih promjena koje su neophodne i hitne, a za koje nisu potrebne temeljite znanstvene, stručne, političke i kriminalnopolitičke analize. U promjenama koje se sada predlažu, najveći se dio odnosi na usuglašavanje našeg kaznenog prava s međunarodnim preuzetim obvezama i standardima UN-a, Vijeća Europe i Europske unije. Kazneni zakon suvremene države usprkos intenzivnim međunarodnim integracijskim procesima, i nadalje nesumnjivo predstavlja zakonodavni akt isključivo državnog suvereniteta. Njime se odlučuje koja će se prava i društvene vrijednosti štititi ustavom svake članice međunarodne zajednice, propisivanjem odgovarajućih sankcija. Vlada je smatrala da strateški interesi Hrvatske, opravdavaju prosudbu o sadašnjim rješenjima, te uspostavljaju razumnu i pravednu ravnotežu između medijskih sloboda i opravdane kaznenopravne zaštite časti i ugleda svake osobe. Predložila je i odgovarajuće izmjene i dopune, a preuređene su postojeće inkriminacije kaznenih djela, te propisana nova kaznena djela. Ona se odnose na: definiciju zločinačke organizacije, zapovjednu odgovornost, otkrivanje identiteta zaštićenog svjedoka, novačenje plaćenika, inkriminiranje ometanja pravde, sprječavanje dokaza, sustav kibernetičkog kriminaliteta, te djela oko zlorabe prava i izlaganje javnosti nečega što treba biti upotrijebljeno u privatne svrhe. Također se uređuje i sankcionira trgovanje ljudi-

ma i ropstvo, davanje i primanje mita u gospodarskom poslovanju, zabrana kloniranja ljudskog bića, pripremanje kaznenog djela vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, te udruživanje u grupu radi počinjenja kaznenog djela terorizma. Na ovaj način Vlada osigurava pretpostavke za učinkovitiji kazneni progon organiziranog kriminala, korupcije i ratnog zločina. U smislu implementacije UN-ove Konvencije o transnacionalnom organiziranom kriminalu, predlagatelj je promijenio izričaj kod kaznenog djela dogovora za počinjenje kaznenog djela iz članka 332., te povisuje sankcije kod tog kaznenog djela, kao i kod kaznenog djela udruživanja za počinjenje kaznenih djela iz članka 333. zbog njihove posebne pogibeljnosti. Novo kazneno djelo odnosi se na protuzakonitu gradnju bez građevinske dozvole, kao i protupravnu eksploataciju rudnih bogatstava, naglasila je ministrica Škare – Ožbolt.

Svaka promjena odredbi pravosudnog sustava mora biti promišljena i opravdana, a provest će se u dvije faze.

Podnijeti zakonski prijedlog nije samo prva faza promjene postojećeg materijalnog stanja, već ga valja smatrati i dijelom pravosudne reforme koja će se vrlo brzo realizirati i drugim zakonskim prijedlozima, zaključila je predstavnica Vlade Republike Hrvatske.

Strože sankcije za pojedina kaznena djela

Predsjedavajući je zatim pozvao zastupnicu **Ingrid Antičević–Marinović** da iznese uvodne značajke zakonskog prijedloga kojega je uputio Klub zastupnika SDP-a. Zastupnica je napomenula da su predložene izmjene i dopune na tragu onih prijedloga koje je predlagala ranija Vlada i predstavljale su krunu normativnog dijela kaznenopravne reforme. U kratkim je potezima zatim podsjetila

na napore bivše Vlade da odgovarajućim zakonskim reformama i inicijativama poboljša uočene probleme hrvatskog pravosuđa. Ocijenila je da će sadašnja Vlada nastaviti tim tragom ukoliko uistinu želi nastaviti jednu bolju efikasnost koja je i otpočela otkrivanjem i procesuiranjem teških kaznenih djela. To je moguće jedino ako se redarstvene snage koje sudjeluju u procesu otkrivanja počinitelja, stave pod jurisdikciju državnog odvjetništva. Upozorila je da na tom području još uvijek vlada paralelizam koji i u javnosti često puta ostavlja zbunjujuću sliku. Što se tiče podnijetih zakonskih prijedloga, zastupnica Antičević – Marinović ocijenila je da se radi o dva potpuno različita koncepta i kriminalnopolitička pogleda na ovu problematiku. Ukazala je zatim na značajke onih prijedloga koje je podnio Klub zastupnika SDP-a, ističući između ostalih inicijativa, poteze koji bi trebali pridonijeti snažnijem i efikasnijem pravosuđu. Obrazlažući pojedine prijedloge koji su već opisani u uvodnom dijelu, zastupnica je ukazivala i na širi stručni i politički kontekst postojećih i predloženih sankcija koje trebaju pridonijeti jačanju društvene i pravne svijesti, te njihovom ispravnom socijalnom i etičkom ocjenjivanju i učvršćivanju zadanih vrijednosti. Upozorila je istovremeno da ovaj prijedlog Kluba zastupnika SDP-a nastoji ukloniti nepreciznosti, nedorečenosti i neusuglašenosti određenih instituta i s temeljnim načelima Ustava i međunarodnog prava. Objasnila je zatim razloge za uvođenje kazne doživotnog zatvora, izmijenjenu definiciju zločinačke organizacije, kazneno djelo posjedovanja umjesto zlorabe droge, te razlikovanja ubojstva i umorstva. U ovom posljednjem slučaju predloženih izmjena i dopuna, zastupnica je navela krug službenih osoba čije bi se umorstvo trebalo strože sankcionirati, a ubojstvo tih osoba (policajca, državnog odvjetnika, odvjetnika, suca i osoba koje čuvaju pritvorenika i zatvorenika) povlačilo bi sa sobom doživotni zatvor. Naglasila je zatim i potrebu da se povećaju kazne za teške tjelesne povrede, da se zaštite prava radnika u slučaju nei-

splate plaća, strože sankcioniraju otmice, djela prisile, nedozvoljene uporabe osobnih podataka, veličanje fašističkih i drugih totalitarnih država i ideologija, promicanje rasizma i ksenofobije, zločina protiv čovječnosti, te trgovanja ljudima i ropstvom.

Redarstvene snage moraju djelovati sukladno i pod jurisdikcijom Državnog odvjetništva.

Jednako je potrebno sankcionirati djela počinitelja koja se odnose na vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom, a kaznena djela uvrede i časti, trebalo bi sankcionirati samo novčanom kaznom, zaključila je zastupnica Ingrid Antičević – Marinović.

Zatim je zastupnik **Rade Ivas** govorio u ime Odbora za pravosuđe, te ukazao na njegove stavove kao i na odluku kojom je većinom glasova Saboru predložen zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Kaznenog zakona, predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a. Nakon izlaganja zastupnika Ivasa, govorili su predstavnici klubova parlamentarnih stranaka.

Administracija mora brže izdavati potrebne dozvole

Prvi je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Damir Kajin**. On je analizirao pojedine odredbe koje se predlažu, te iznio dvojbu povodom predloženih odredbi koje sankcioniraju zločine protiv čovječnosti. Smatra, naime, da se radi o strahotama koje su obilježile 90-te godine, pa ne treba očekivati njihovo repriziranje. Iako je Domovinski rat bio obrambeni, ipak se trebalo voditi računa kako bi se spriječili pojedini zločini učinjeni i na hrvatskoj strani. Ovi propusti danas se isporučuju hrvatskim vojnicima i generalima, dok tadašnji protagonisti – političari, danas grade uspješne profesionalne i poslovne karijere što svakako nije pošteno. Upozorio je zatim i na okolnosti koje su dovele do bespravne izgradnje, a moguće

zatvorske sankcije čak i zbog izgradnje manjeg kokošinjca, ocijenio je dvojbenim. S druge strane, dileri koji upropštavaju brojne mlade živote ostaju izvan zatvorskih sankcija. Mi se zalažemo za maksimalnu kontrolu gradnje, ali isto tako i za pojednostavljivanje postupka oko ishođenja građevinskih dozvola. Naši građani ne bi smjeli više biti taoci postojeće administracije. Predložio je da se ovakvi stavovi preciznije definiraju i u postojećim zakonskim odredbama. Založio se ujedno i za jasnije sankcioniranje slučajeva korupcije i mita, budući da je to preduvjet sveukupnog bržeg gospodarskog razvoja. Založio se zatim i za ukidanje kaznenog progona za tvrdnje koje su iznesene u novinama, jer sloboda govora mora i na taj način biti zaštićena. Međutim, novinski nakladnik mora pružiti prozvanim osobama šansu

Iako je Domovinski rat bio obrambeni, trebalo je pravovremeno spriječiti i pojedine zločine učinjene na našoj strani.

za demanti na isti način i u istoj formi. Podržao je i pojedine segmente predložene reforme kaznenog sustava koje je predložio Klub zastupnika SDP-a, ali je ocijenio da bi možda trebalo razmisliti o opravdanosti uvođenja kazne doživotnog zatvora. Pozdravio je mogućnost da se zakonski sankcionira veličanje fašističkih i drugih totalitarnih ideologija, te ujedno zamjerio bivšoj Vladi što ove odredbe nisu ranije ugrađene u kazneni zakon, jer se onda ne bi događale blažaje poput izgradnje spomenika Francetiću u Slunju. Ujedno je upozorio na opasnosti koje prijete ukoliko sudstvo počne zloupotrebjavati svoju poziciju, jer je to onda znak da smo kao pravna država dosegli samo društveno dno. Govoreći o opasnostima koje prijete od droge, založio se za zajednički trud i države i pojedinaca, kako bi se smanjili rizici koji se osobito prelamaju na mladoj, školskoj populaciji stanovništva. Potrebno je prekinuti krug šutnje, te

se svi zajedno moramo usprotiviti organiziranom kriminalu, naglasio je zastupnik Kajin.

Smatra da bi oba zakonska prijedloga trebalo prosljediti u drugo čitanje.

Ponovno je u ime jednog od predlagatelja govorila zastupnica Antičević – Marinović, te podsjetila na najznačajnije izmjene koje su naznačene u prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a. Osobito je ocijenila značajnom izmjenu koja se odnosi na područje gospodarskih kaznenih djela, budući da je tijekom privatizacije počinjen veliki broj protuzakornih radnji koje često nisu procesuirane. To su djela koje građani neće zaboraviti, pa bi i sadašnja vlast trebala voditi računa kako bi sankcionirala najteže počinitelje. Treba voditi računa i o djelima računalnog krivotvorenja i prijevara, te zaštite autorskih prava, a sankcionirati treba i neprihvatljive lihvarske ugovore. Upozorila je zatim i na štetne posljedice koje izviru uslijed onečišćenja okoliša, zalažući se ujedno za povišenje kazni i na tom području, držeći da maksimalnu kaznu treba povisiti na tri godine. Zadovoljna je ujedno Vladinom inicijativom kojom će se ubuduće strože kažnjavati prekršaji vezani uz protupravnu eksploataciju rudnog blaga.

Kazniti gospodarski kriminal i zaštititi prava djece

Govorila je zatim o inicijativama Kluba zastupnika SDP-a koji su sugerirali promjenu i strože sankcioniranje djela kojima se ugrožava javni promet sa smrtnim posljedicama, zatim "pranje" i protuzakonito prikrivanje novca, zloupotreba monopolističkog ili vladajućeg položaja na tržištu, te za djela kojima se pooštava odgovornost i bolja zaštita djece koja se izlažu pornografskom materijalu. Istaknula je da treba ustrajati na obvezi djelatnika koji rade u odgojno – obrazovnim ustanovama da takve slučajeve prijavljuju nadležnim pravnim institucijama.

Zatim je u ime Kluba zastupnika HNS-PGS-a govorio zastupnik **Nikola Vuljanić** koji je uvodno potvrdio obveze Republike Hrvatske da svoje kazne

no zakonodavstvo približi međunarodnim obvezama iz konvencija ratificiranih nakon stupanja na snagu Kaznenog zakona. Posebnu pozornost treba pokloniti novim oblicima kriminala; organiziranom kriminalu, međunarodnom terorizmu, te računalnom kriminalu. Pri tome

Strože kazne trebaju osjetiti zagađivači prirode, te osobe koje su ranije sudjelovale u gospodarskom kriminalu.

svakako treba izbjegavati bilo koji vid pritiska, već implementirati ovo zakonodavstvo zbog zaštite i promicanja onih vrijednosti koje su značajne i neupitne. Osobitu pozornost treba posvetiti otkrivanju i sankcioniranju postupaka korupcije, mita, gospodarskog kriminala. Treba izgraditi zemlju koja će biti dijelom suvremenog civiliziranog svijeta, a u kojemu se sankcionira veličanje fašističkih i drugih totalitarnih ideologija.

Hrvatska i na ovom segmentu mora biti dio civiliziranog svijeta

Europa, kao i sama Hrvatska utemeljene su na antifašističkim vrijednostima, a ove se činjenice ne bi trebale zanemarivati. Smatra da SDP-ov zakonski prijedlog počiva na pojačavanju represije za pojedina kaznena djela, budući da dosadašnja sudska praksa ukazuje kako se prema pojedinim prekršiteljima pristupa bojažljivo i s visokom dozom uviđavnosti.

Nerijetko se događa da se u sudskom postupku više štite počinitelji nego njihove žrtve, pa ovakva praksa dovodi do porasta pojedinih nedopuštenih djela. Ukazao je zatim i na široku lepezu prekršaja koji se odnose na gospodarski kriminal, te na teške ali svakodnevne prometne udese. Zapriječene maksimalne kazne se vrlo rijetko izriču, a sustav ublažavanja za počinitelje tako je širok da neprekidno dolazi do ponavljanja

najtežih kaznenih djela, u pravilu s tražičnim posljedicama.

Da bi se postigao napredak na području pravosuđa, potrebno je povlačiti više poteza, usavršavati suce, poticati osnivanje sudačke akademije, te provesti određene izmjene i dopune postojećih zakonskih odredbi. Podsjetio je zatim da je i HNS svojedobno u programu reforme pravosuđa, predložio pojedina rješenja koja bi sasvim sigurno pridonijela njegovoj učinkovitosti.

Konstatirao je zatim da se Vlada odlučila za reformu u dvije faze, pitajući se ujedno zašto u ovom trenutku nije predložila snažnije postupke vezane uz sankcioniranje gospodarskog kriminala. S druge strane prijedlog SDP-a obuhvaća izmjenu čak 40% svih članaka zakona, pa je to evidentno novi zakon. Mi podržavamo nastojanja oba predlagatelja da se kazneni zakon Republike Hrvatske uskladi s međunarodnim propisima. Tu se radi o konvenciji UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, Međunarodnoj konvenciji protiv korupcije, te protiv novačenja, plaćanja i osposobljavanja plaćenika, Konvenciji o kibernetičkom kriminalu, o zaštiti ljudskih prava, te o usuglašavanju s Rimskim statutom Međunarodnog kaznenog suda. Prilagodba ovim odredbama, ne smije biti ničiji diktat niti samo sebi svrhom, već put kojim se postupno grade i uspostavljaju standardi s već navedenim i opisanim zajedničkim vrijednostima.

Hrvatska mora provoditi svoje međunarodne obveze oko progona određenih kaznenih djela, koja su prihvaćena preuzetim konvencijama.

Vraćajući se u svom izlaganju ponovno na sustav visokih kazni koji se nazire u rješenjima Kluba zastupnika SDP-a, upozorio je da nije odabran najbolji put, jer sama represija neće dovesti do kvalitetnijih pomaka. HNS ne prihvaća zapriječenu kaznu doživotnog zatvora iz više razloga, ocjenju-

jući između ostalog da se može protumačiti i kao osveta društva. Veliki broj eminentnih pravnih stručnjaka u anketama se protivio ovakvim metodama, dok su ankete javnosti donosile suprotne rezultate. Može se, dakle, konstatirati da u ovom slučaju postoji raskorak između mišljenja struke i generalnog javnog mnijenja, ocijenio je zastupnik Buljanić, držeći da je na ovom području i nadalje potrebna suradnja s pravnim fakultetima, odvjetničkim komorama i Vrhovnim sudom Republike Hrvatske. Konstatirao je na kraju da bi predlagatelji trebali uvažiti primjedbe i prijedloge koji su se čuli tijekom rasprave.

Hrvatski branitelji i radnici neće prihvatiti zastaru oko pljačke

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je zastupnik **Pero Kovačević** koji je uvodno najavio podršku Vladinom prijedlogu izmjena i dopuna Kaznenog zakona. Osobito je potrebno, ocijenio je zastupnik, napraviti precizan i točan opis kaznenih djela, kako ne bi dolazilo do zastare ili odbacivanja loše optužnice. I on se vratio slučajevima grabeža i pljačke koji su se događali unutar procesa pretvorbe i privatizacije, upozoravajući na brojne zamke i opasnosti ukoliko ovi postupei budu legalizirani. Uz loš Kazneni zakon, dolazilo je do zastare, loših optužnica, slabe suradnje policije i Državnog odvjetništva, a kao posljedica javljale su se brojne oslobađajuće presude. Hrvatski branitelji, ali i radnici i umirovljenici nikada neće prihvatiti da su pojedinci pljačkali državu u trenucima njene obrane, te će se zalagati za funkcioniranje pravne države. Vlada se oko navedenog pitanja treba jasno očitovati, a jednako tako treba ustrajati i na zakonskim i Ustavnim odredbama kojima se definira i štiti državni suverenitet na čitavom području. Najavio je i fazu u kojoj će trebati donijeti zakonske sankcije u slučaju da se učine djela koja su usmjerena protiv državnog suvereniteta.

Govoreći o mjerama koje je predložila Vlada Republike Hrvatske, izrazio je zadovoljstvo zbog uvođenja kaznenog djela u slučaju protupravne eksploatacije rudnih bogatstava, bespravne izgradnje, te se založio protiv prakse samogradnje koja implicira brojne probleme na ovom području. Sve navedene poteze treba podržati, kako bi sudska vlast postala uistinu neovisna unutar trodiobe sustava, te time položile temelj za puno funkcioniranje pravne države. Da bi se postiglo ovakvo stanje, treba ukloniti brojne probleme i slabosti, potaknuti bolju suradnju pravosuđa i policije, osigurati financijska sredstva za rad pravosuđa, te poticati stalno educiranje sudskih struktura.

Govoreći o dijelu pravosudnog sustava koji se odnosi na zapovjednu odgovornost i djela protiv čovječnosti, zastupnik Kovačević smatra da je učinjen propust što su se svojedobno ukinuli vojni sudovi i tužiteljstva. Pojedini su predmeti "putovali iz ladice u ladicu", pa smo došli u situaciju da ih je preuzeo Haaški tribunal. Ministarstvo pravosuđa može računati na našu podršku u dijelu najavljenih reforme, a trebalo bi prihvatiti i objediniti i dobre prijedloge iz drugog zakonskog prijedloga koje je uputio Klub zastupnika SDP-a, zaključio je zastupnik Pero Kovačević.

Ponovno je u ime predlagatelja govorila zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović**. I ona je naglasila potrebu da se pravosudnoj vlasti prepusti njene nadležnosti i ingerencije. Osim toga, potrebno je bolje zaštititi sudstvo i spriječiti pojave da se danas sudac jednostavno pribojava određenih agresivnih stranaka i sudionika u postupku, koji nesmetano prijete i zastrašuju. Kako savjesni građanin može računati na efikasnu zaštitu, ukoliko sudstvo i samo nije zaštićeno, upozorila je zastupnica. Predložila je da se i na ovom području sankcionira vrijeđanje, omalovažavanje ili nepristojno ponašanje u sudnici. Ujedno je predložila da se odgovarajuće sankcioniraju neprihvatljiva postupanja svih sudionika u sudskom postupku. Svi navedeni postupci pridonijeli bi zaštiti sudbene vlasti, ali jednako tako pojačali bi i

odgovornost, zaključila je zastupnica Antičević – Marinović.

Cjelokupna reforma pravosuđa ispunit će svoju zadaću

Zastupnicima se zatim u ime Vlade, obratila državna tajnica iz Ministarstva pravosuđa, gospođa **Snježana Bagić**. Ona je uvodno zahvalila pojedinim klubovima zastupnika koji su iznijeli svoje mišljenje i prijedloge na oba iznijeta zakonska prijedloga. Prijedlog zakona treba promatrati u jednom širem kontekstu, koji obuhvaća cjelokupnu reformu pravosuđa kako bi uspješno ispunjavalo svoju društvenu zadaću. Potrebno je stvoriti primjerene uvjete za rad pravosuđa i državnih odvjetništava, te poduzimati značajne napore na području prevencije. Podsjetila je da u našem kaznenom zakonodavstvu postoji posebna glava koja se zove "Kaznena djela protiv pravosuđa" i koja među ostalim djelima uređuje postupanje u slučaju nasilnog ponašanja prema pravosudnom dužnosniku.

Uz represivne mjere važna je uloga i prevencije, te odgovarajuća zaštita pravosudnih tijela.

Iako je bilo određenih primjedbi da je Vladin zakonski prijedlog odviše oprezan, potrebno je imati na umu da će se započete reforme izvoditi u više faza. Određena doza opreza je potrebna kako bi se sagledali i analizirali svi postupci iz dosadašnje primjene zakonskih odredbi u praksi. Sve dosadašnje promjene Kaznenog zakona, bile su motivirane željom da se uklone i isprave određene slabosti, a uz represiju ne smijemo zaboraviti niti na prevenciju. Sudska praksa pokazala je da se pojedine kazne ne izriču upravo zbog visine, pa je potrebno analizirati upravo ovaj segment. Govoreći o gospodarskom kriminalitetu, državna tajnica je ocijenila da bi uz primanje i davanje mita, trebalo do kraja definirati opis ostalih kaznenih djela kako se ponovno ne bi javljali disonantni tonovi.

Najavila je da će se u nastavku rasprave ponovno očitovati o pojedinim dijelovima predloženoga zakonskog teksta.

Po riječima **Dražena Bošnjakovića**, predstavnika Kluba zastupnika HDZ-a, oba zakonska prijedloga su kvalitetna jer se temelje na znanstvenim i stručnim principima, s tim da Vlada ide u nešto manji opseg izmjena od kolega iz SDP-a. Ohrabruje, međutim, činjenica da iz Ministarstva pravosuđa, odnosno iz Vlade, dolaze tako kvalitetni materijali, jer to daje nadu da bi se i situacija u pravosuđu u dogledno vrijeme mogla promijeniti nabolje. Cilj Vladinog prijedloga je, očito, usklađivanje našeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, budući da se najveći dio promjena odnosi na izvršenje obveza preuzetih raznim međunarodnim konvencijama (primjerice, o sprječavanju i kontroli ilegalnih migracija, pranja novca i prihoda stečenih kaznenim djelima, ilegalne proizvodnje i trgovine drogama, trgovine ljudima, korupcije, krivotvorenja novca, nedopuštene trgovine oružjem i terorizma). U tu se svrhu preciziraju opisi nekih od postojećih kaznenih djela a uvode se i nova (npr. računalno krivotvorenje i računalna prijevarena, primanje i davanje mita u gospodarskom poslovanju, itd.). Temeljem međunarodne konvencije protiv novačenja plaćenika predviđeno je kazneno djelo korištenja i osposobljavanja plaćenika, a u skladu s Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i dostojanstva ljudskog bića u zakon je uvršteno i kazneno djelo zabrane kloniranja ljudskog bića.

Kazneno djelo i protuzakonita gradnja

Zastupnik je izrazio zadovoljstvo što je po novome kao kazneno djelo predviđena i protuzakonita gradnja, koja je u Hrvatskoj doista uzela velikog maha, kao i protupravna eksploatacija rudnog blaga. Spomenuo je i to da je Vladinim prijedlogom brisana odredba članka 48. KZ-a koja govori o medijskim slobodama, dok je članak 203. bolje formuliran. Zahvaljujući tome, novinari više neće morati dokazivati svoju nevinost

kad je riječ o počinjenju kaznenog djela klevete, već će državni odvjetnik, odnosno tužitelj, morati dokazati je li krivnja na novinaru. Što se, pak, tiče kaznenog djela zapovjedne odgovornosti, ono je jednako definirano u oba zakonska prijedloga, pri čemu se nehaj smatra pretpostavkom odgovornosti. Predlagatelj bi, međutim, do drugog čitanja trebao razmotriti mogućnost da se preformulira odredba u kojoj stoji da su zapovjednici "morali znati" da se podređeni premađu počinuti jedno ili više kaznenih djela iz članaka 156. do 167. ovog Zakona. Valja predvidjeti da će se kazniti osobe koje su propustile dužni nadzor, radi čega nisu znale da se podređeni premađu počinuti ta djela, pa nisu poduzele sve razborite mjere kojima bi se to spriječilo.

Promjenama u sankcioniranju kaznenih djela iz područja gospodarstva prilagođavamo se novim tržišnim odnosima, a napuštamo one institute koji vuku duboki trag iz socijalističkog razdoblja.

Zastupnik je naglasio da se njegovi stranački kolege priklanjaju mišljenju Vlade, za razliku od SDP-a, koja smatra da ne treba tako brzo ići na produljenje zastarnih rokova, jer bi to mogao biti alibi za nefunkcioniranje pravne države. Iz njenog je obrazloženja vidljivo i to da će se u drugoj fazi izmjenama Zakona o kaznenom postupku, nakon što se provedu potrebne analize, utvrditi treba li produljiti te rokove i pooštriti kaznene sankcije.

Zaoštavanje kaznene represije nije neopravdano

Glasnogovornik Kluba zastupnika LIBRE **Vilim Herman** izjavio je da su oni skloniji prijedlogu esdepeovca (riječ je, zapravo, o prijedlogu bivše Vlade koji je već prošao prvo čitanje) jer, ako se kaznena represija zaoštava, ne znači da je to i neopravdano. Nema

sumnje, kaže, da je javnost razočarana nekažnjavanjem nekih oblika kriminala, prvenstveno onih povezanih s pretvorbom. Stoga treba produljiti zastarne rokove, ako ništa drugo zato da se nešto slično ne bi ponovilo i da se "stane na rep" svakoj od zvjerkica, a osobito zvjerkama. Uostalom, smisao zastare je u tome da se ne kažnjava za kazneno djelo ako je ono zaboravljeno i više ne doživljava društvenu kritiku, a to svakako nije slučaj s gospodarskim kriminalom u Hrvatskoj, naglašava zastupnik.

Pravo na slobodno izražavanje misli i pravo javnosti da bude informirana ne može predstavljati veći interes od prava za zaštitu časti i ugleda.

Svoju tvrdnju da su novi zastarni rokovi u granicama europske prakse potkrijepio je i primjerima iz njemačkog Kaznenog zakona. Dakako, ako je do produljenja zastarnog roka došlo samo zbog povećanja propisane kazne, to ne može djelovati povratno, jer se ni povećana kazna ne može primijeniti retrogradno. Isti je slučaj i ako su za istu visinu propisane kazne predviđeni dulji zastarni rokovi, a u trenutku njezina stupanja na snagu zastara je već nastupila. No, ako je u vrijeme donošenja noveliranog Zakona zastara još tekla, morat će se primijeniti zastarni rok prema noveli, usprkos tome što je to za počinitelja nepovoljnije. Jednom riječju, treba ići na produljenje rokova zastare kad je to pravno dopustivo, radi zaštite jedne od osnovnih društvenih vrijednosti zaštićenih Ustavom - pravednosti.

Prilagođavanje tržišnim odnosima

U nastavku se osvrnuo na prijedlog SDP-a, da se iz postojećeg Zakona izostavi nekoliko kaznenih djela iz područja gospodarstva (npr. nesavjesno gospodarsko poslovanje, zloraba ovlasti u gospodarskom poslovanju, itd.) i zami-

jene kaznenim djelom zlorabe povjerenja. Njegovi stranački kolege to podupiru, jer se na taj način prilagođavamo novim tržišnim odnosima, a napuštamo one institute koji vuku duboki trag iz socijalističkog razdoblja (novi zakon zbog toga nije ništa blaži). Kako reče, ovo novo kazneno djelo počiva na ideji da svi kojima je povjerena skrb o tuđoj imovini moraju tu dužnost ispunjavati savjesno, te da, u protivnom, odgovaraju za štetu nastalu na toj imovini. To kazneno djelo u prvom redu obuhvaća kriminalnu djelatnost upravljačkih struktura u trgovačkim društvima, dakle članova uprava dioničkih društava, direktora društava s ograničenom odgovornošću, članova nadzornih odbora, ali i osoba kojima je povjerena skrb o tuđoj imovini koja ne pripada niti jednoj pravnoj osobi. Ne samo da je to moderno rješenje, nego je ono preneseno iz njemačkog kaznenog zakonika, napominje zastupnik.

Prebacivanje posjedovanja opojnih droga za vlastitu uporabu u sferu prekršajnog prava možda bi pridonijelo rasterećivanju sustava kaznenog pravosuđa, ali bi, s druge strane, moglo negativno utjecati na efikasnost kaznenog progona u ostalim slučajevima zlorabe droga.

Kad je riječ o kaznenom djelu klevete, treba imati na umu činjenicu da pravo na slobodno izražavanje misli i pravo javnosti da bude informirana o svim relevantnim zbivanjima ne može predstavljati veći interes od prava na zaštitu časti i ugleda. Međutim, novinari se često nalaze u situaciji da prenose informacije čija se istinitost ne može utvrditi. Takva ponašanja, po uzoru na neka inozemna zakonodavstva, treba tretirati kao lakši oblik klevete za koji nije predviđena kaznena odgovornost. Dakako, za ocjenu o tome je li novinar u konkretnom slučaju postupao u dobroj vjeri

važno je, među ostalim, i provjeravanje informacija. Pri tome valja voditi računa o tome da bi nametanje prestrogih pravila moglo bitno otežati ili čak onemogućiti javno informiranje koje mora biti ne samo točno nego i pravodobno.

Oba prijedloga u daljnji postupak

Prebacivanje posjedovanja opojnih droga za vlastitu uporabu u sferu prekršajnog prava možda bi pridonijelo rastećivanju sustava kaznenog pravosuđa, ali bi, s druge strane, moglo negativno utjecati na efikasnost kaznenog progona u ostalim slučajevima zloporabe droga, kaže Herman. Naime, teško je očekivati da bi se počinitelji tih prekršaja pojavljivali na sudu kao svjedoci, čiji bi iskazi bili upotrebljivi u kaznenim postupcima koji se vode protiv raspačivača i proizvođača opojnih droga. Osim toga, nije lako ni utvrditi je li određena količina droge s kojom je netko zatečen namijenjena samo osobnoj uporabi ili daljnjoj prodaji. Iz tih razloga zastupnici LIBRE podržavaju prijedlog koji dolazi od Vlade, odnosno smatraju da ne treba mijenjati postojeću inkriminaciju iz članka 173. stavka 1. Kaznenog zakona.

Sugerirali su da se oba zakonska prijedloga prosljede u daljnji postupak, te da se za drugo čitanje sačini cjelovit zakonski tekst u koji će biti ugrađena doista najbolja rješenja i to uz što manje političke intervencije.

Predložiti novi Zakon o kaznenom postupku

Predstavnik Kluba zastupnika HSS-a, Josip Vresk, izrazio je žaljenje što je, zbog greške u proceduri donošenja Ustavni sud ukinuo novelirani Kazneni zakon iz prošle godine (to je bio dobar propis i ovaj prijedlog SDP-a je na njegovu tragu).

Po mišljenju njegovih stranačkih kolega u sadašnjoj se situaciji hrvatsko materijalno kazneno zakonodavstvo može novelirati na tri načina. Prva je solucija da se u Kazneni zakon preuzmu

obveze koje Hrvatska ima prema međunarodnim konvencijama koje se spominju u obrazloženju Vlade, te Rimskom statutu Međunarodnog kaznenog suda. Druga je opcija, za koju se opredijelila Vlada, da se ide interventnim mjerama, odnosno propisivanjem kazni za ona asocijalna ponašanja koja u ovom trenutku predstavljaju ozbiljnu društvenu opasnost, a treća je mogućnost da se izradi novi, moderan kazneni zakon, što je dugotrajan i težak posao.

U nastavku se najprije osvrnuo na institut zastare.

Izrazio je mišljenje da bi odluka Vrhovnog suda iz 1983. godine, koja razlučuje kada se zakonima produžuju zastarni rokovi (ovisno o tome teku li u vrijeme njihova noveliranja ili ne) mogla poslužiti Vladi kao dobar putokaz za reguliranje tog pitanja u Konačnom prijedlogu zakona. Osim toga, što prije treba prići izradi novog Zakona o kaznenom postupku jer sadašnji ne odgovara potrebama države, odnosno njezinog represivnog aparata (iako to ne znači da je to jedini uzrok tolikom broju zastara).

Predvidjeti mjere za poboljšanje sigurnosti u prometu

Po mišljenju zastupnika HSS-a, Vlada je intervencijama u ovaj Zakon trebala pomoći i rješavanju problema nesigurnosti cestovnog prometa, jer se poboljšanje stanja u toj oblasti ne može postići samo izmjenama Zakona o sigurnosti cestovnog prometa.

Budući da postojeća kazna dugotrajnog zatvora ne može biti supstitut za ukinutu smrtnu kaznu, valja uvesti kaznu doživotnog zatvora.

Slažu se i s prijedlogom SDP-a za uvođenje kazne doživotnog zatvora, jer postojeća kazna dugotrajnog zatvora ne može biti supstitut za ukinutu smr-

tnu kaznu. Nisu sigurni, međutim, da je propisivanje kaznenog djela protuzakonite gradnje dobar način da se riješe dosadašnji problemi na tom području ili da se spriječi bilo kakva buduća bespravna gradnja. U prvom redu onima koji su dosad protuzakonito gradili neće se dogoditi ništa, budući da ranije to nije bilo predviđeno kao kazneno djelo (nalazi se u sferi prekršaja). A što se tiče budućih počinitelja, njima će suci najvjerojatnije izricati minimalne kazne ili mjere upozorenja, budući da se ne radi o povratnicima. Kako reče, nije siguran ni da države EU imaju predviđeno ovakvo kazneno djelo za koje se, inače, propisuje zatvorska kazna od 6 mjeseci do 5 godina. Bilo bi razumljivo, kaže, kada bi se tako tretirala samo bespravna gradnja u području koje je proglašeno kulturno povijesnom cjelinom ili zaštićenom prirodnom vrijednosti, odnosno područjem od posebnog interesa za državu (kao što je predviđeno stavkom 2. u članku 252. KZ-a). Ovako ćemo sudove samo dodatno opteretiti predmetima, pogotovo ima li se u vidu činjenica da u zonu kaznene odgovornosti ulaze i oni koji ne prijave to kazneno djelo. Stoga bi za Vladu bilo puno bolje da izostavi ovaj članak iz zakonskog teksta, kaže Vresk. Ostanu li ipak kod svog prijedloga, HSS će u drugom čitanju uložiti amandmanski zahtjev da se kao kazneno djelo tretira jedino ono što je sadržano u stavku 2. spomenutog članka, najavio je Vresk. Na kraju je rekao da će njegovi stranački kolege podržati oba zakonska prijedloga u prvom čitanju, u nadi da će Vlada, uz Konačni prijedlog KZ-a, u što kraćem roku predložiti i novi zakon o kaznenom postupku.

Sankcionirati kibernetički kriminal

Brojne izmjene koje je Kazneni zakon već doživio (čak i jedna neuspješna koju je Ustavni sud ukinuo) najbolji su dokaz da se radi o kompleksnoj tematici i da će vjerojatno trebati pristupiti izradi novog zakonskog teksta, konstatala je **Đurđa Adlešić**, glasnogovornica Kluba zastupnika HSLS-a i DC-a. To će zasigurno

biti prilika da u njemu nađu svoje mjesto i prijedlozi iz oporbe.

Budući da vrlo skoro moramo biti sposobni procesuirati optužbe haškog tužiteljstva protiv hrvatskih državljana, ovime stvaramo materijalno-pravne okvire zahvaljujući kojima niti jedan naš državljanin neće biti izložen ničijoj samovolji i šikaniranju.

U nastavku se osvrnula i na konkretna zakonska rješenja, podsjetivši najprije na upozorenje stručnjaka da nije jasno definirana terapijska zajednica niti kaznena djela kod kojih se kazna može zamijeniti obveznim tretmanom u domu za rehabilitaciju. Prijeko je potrebno, kaže, i preciznije normirati pitanja o suzbijanju transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, budući da su postojeće odredbe često nedostatne. Zatražila je od predstavnika Vlade da nagovijeste što će poduzeti da se sankcionira kibernetički kriminal, pogotovo kad je riječ o nužnoj zaštiti privatnosti, i to ne samo javnih osoba. Naime, najnoviji slučaj koji se dogodio poznatoj pjevačici Severini najbolje svjedoči o tome da je naša privatnost potpuno nezaštićena i da smo potpuno nespremni za sve tehničke mogućnosti koje zakon ne sankcionira ili sankcionira neadekvatno. Primjerice, građani mogu mobitelom nekoga snimiti na plaži i bez njegova znanja, a sankcije koje su za to predviđene su samo stimulativne, jer pružaju veliku mogućnost zarade.

Po ocjeni zastupnika HSLS-a i DC-a, kvalitetnije su uređene zakonske odredbe o medijskim slobodama. Ukinuta je, naime, krivnja glavnog urednika i drugih osoba iz članka 48. KZ-a. Time je kazneno zakonodavstvo zapravo osuvremenjeno, jer se kroz građansku parnicu ionako može utvrditi odgovornost glavnog urednika. Budući da međunarodna istraživanja govore o tome da je Hrvatska među državama s visokim stu-

pnjem korupcije, bilo je nužno - kaže - intervenirati i u području gospodarskog kriminala, kaže zastupnica. Zastupnici HSLS-a i DC-a, inače, pozdravljaju uvođenje novog kaznenog djela protupravne eksploatacije rudnog blaga te sankcioniranje otkrivanja zaštićenog svjedoka, kloniranja ljudskih bića, itd. Mišljenja su, također da je trebalo pooštriti kazne za uporabu simbola kojima se veličaju totalitarne države i ideologije, promicanje rasizma, ksenofobije i pozivanje na bilo koji oblik mržnje i netrpeljivosti (kad je riječ o mladim počiniteljima, prije svega se zalažu za prevenciju).

Za napade na policajce najstrože kazne

Po riječima zastupnice u usporedbi s kaznenim sustavima europskih zemalja naše su kazne nerijetko blaže, ali su možda i suci skloniji izricanju nižih kazni. Stoga bi valjalo pooštriti kazne za pojedina djela (npr. za silovanje, zlostavljanje, raspačavanje droga, zločinačko organiziranje i sl), uz preporuku sucima da u takvim slučajevima češće dosuđuju maksimalnu kaznu. Zastupnici HSLS-a i DC-a podupiru i prijedlog sindikata koji traže najstrože kazne za napade za ubojstvo policajaca. Smatraju da treba bolje zaštititi i druge službene osobe, poput tržišnih inspektora, vozača tramvaja, a sve češće i profesore u školama.

Njihova predstavica je na kraju rekla da su pripremili i amandmane, koje će zajednički predložiti ako se Kaznenim zakonom na odgovarajući način ne sankcioniraju kaznena djela iz područja kibernetičkog kriminala, primjerice, izrada računalnih virusa.

Po riječima **Mate Brletića** Klub zastupnika HSLS-a i DC-a podržava noveliranje Kaznenog zakona, jer je usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s europskim pravnim propisima jedan od prioriteta normativnog institucionalnog približavanja Republike Hrvatske EU. U kaznenom zakonodavstvu to ide u pravcu prilagodbe domaćeg pozitivnog zakonodavstva s međunarodnim konvencijama na području organizira-

nog kriminala, kibernetičkog kriminala, korupcije, suzbijanja međunarodnog terorizma i borbe s njegovim financijerima te usklađivanja odredbi u grupi kaznenih djela ratnih zločina s odredbama Rimskog statuta.

Sveobuhvatno determiniran zločin protiv čovječnosti, zajedno sa zapovjednom odgovornošću i novačenjem plaćenika, podsjeća nas na velike tragedije u skoroj prošlosti, kaže zastupnik (oštrica kaznene odgovornosti pogodila bi na pravo mjesto). Budući da vrlo skoro moramo biti sposobni procesuirati optužbe haškog tužiteljstva protiv hrvatskih državljana, ovime stvaramo materijalno-pravne okvire zahvaljujući kojima niti jedan naš državljanin neće biti izložen ničijoj samovolji i šikaniranju. Pokazat ćemo da smo sposobni razlučiti dobro ponašanje od društveno opasnog i time sami sačuvati pozitivno ozračje Domovinskog rata, naglašava Brletić.

Kako reče, velika borba predstoji protiv počinitelja kaznenih djela iz nove sfere - zloporabe računalne tehnike. Naime, u svijetu nema dana da se ne dogodi upad u važne računalne sustave. Nerijetko su počinitelji takvih djela maloljetne osobe, izuzetno dobrog informatičkog znanja, koje razni kriminalni krugovi zlorabe u ostvarenju svojih ciljeva. U ovoj sferi pojavljuju se razni oblici kriminalnih radnji, od davanja lažnih informacija i dovođenja u zabludu, do ugrožavanja računalnih sustava državnih tijela i velikih tvrtki, s namjerom ostvarivanja velike materijalne koristi.

Uvesti efikasne antikorupcijske mjere

Protuzakonita gradnja je dosad imala karakter prekršaja, a sada se "penje" na najviši stupanj društvene opasnosti, odnosno postaje kazneno djelo, konstatira zastupnik. To znači da bi nadležno tijelo državne uprave ubuduće najprije moralo podnijeti kaznenu prijavu protiv počinitelja, te kroz postupak utvrditi kaznenu odgovornost i mjeru za otklanjanje posljedica. Po mišljenju zastupnika DC-a i HSLS-a trebalo bi zauzeti stav

da se ruše samo oni bespravno sagrađeni objekti koji se ne mogu uklopiti u urbanistička rješenja i koji izravno ugrožavaju javna dobra ili negativno utječu na okoliš.

Šteta da je za drugo čitanje ostavljeno pitanje eventualnog produženja zastarnih rokova, jer bi se moglo dogoditi da neka kaznena djela, posebno gospodarskog kriminaliteta, izmaknu pravdi.

Po riječima zastupnika Hrvatska je jedna od vodećih zemalja u tranziciji kad je u pitanju korupcija, pa valja uvesti efikasne antikorupcijske mjere. Iako nismo imali obveze prema preuzetim konvencijama o unutarnjoj korupciji te o suzbijanju podmićivanja stranih javnih službenika u međunarodnim poslovnim transakcijama, Hrvatska je uvela izvedenu kaznenu odgovornost za pravne osobe i za djela iz područja korupcije. Taj je postupak zakonodavca doprinos u borbi protiv jednog od najraširenijih kaznenih djela.

Usklađivanjem kaznenog djela međunarodnog terorizma s okvirnom odlukom EU Hrvatska se svrstava među 20 posto država u svijetu koje imaju inkriminirano takvo kazneno djelo, konstatira zastupnik. Ako nam je europska ideja u perspektivi, ovo je još jedna karika u tom lancu i nitko dobronamjeran neće postaviti pitanje ovakvog noveliranja domaćeg kaznenog zakonodavstva. U svakom slučaju, moramo biti svjesni toga što nas čeka u provođenju ovog Zakona, odnosno u efikasnom postupku u primjeni ovakve kaznene pravne regulative i ostvarivanju suradnje u ekstradiciji s državama Međunarodne zajednice.

Vlada ne štiti dovoljno pravo na rad

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, dr.sc. **Ivo Josipović** je konstatirao da se ponuđeni zakonski prijedlo-

zi jednim manjim dijelom preklapaju, te da je Vlada autonomno napravila neke korekcije u Kaznenom zakonu, dok je veliki dio tog reformskog paketa sadržan samo u prijedlogu SDP-a odnosno bivše Vlade. Nema sumnje - kaže - da je Vladin prijedlog kvalitetan, ali u njemu nisu sadržana ona najosjetljivija područja, osim aplikacije međunarodnog kaznenog prava koja je za svaku pohvalu (prava reforma će vjerojatno uslijediti tek u drugoj fazi zakonodavnog postupka). Šteta da je za drugo čitanje ostavljeno pitanje eventualnog produženja zastarnih rokova, jer bi se moglo dogoditi da neka kaznena djela, posebno gospodarskog kriminaliteta, izmaknu pravdi (dobar dio postojećih kaznenopravnih normi je život pregazio). Nije dobro ni to da Vladin prijedlog, kad je riječ o oduzimanju imovinske koristi, ne vodi računa o namirenju oštećenika, te da u dovoljnoj mjeri ne štiti pravo na rad. Naime, kazneno djelo u toj domeni je predviđeno, ali ne pokriva neke od najčešćih zloporaba kojima su radnici danas izloženi (npr. ne dobivaju plaću, ne uplaćuju im se doprinosi i dr.). Šteta je, nadalje, da više nema odredbe koja je kao kazneno djelo tretirala veličanje fašističkih, nacističkih i drugih totalitarizama te promicanje rasizma i ksenofobije, te da je ispuštena ranije predviđena inkriminacija naknadne pomoći počinitelju kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom. Propuštanjem ovakve inkriminacije, u trenutku kad je Hrvatska izložena sumnjičenjima da navodno štiti pojedine bjegunce osumnjičene za ratne zločine, šalje se pogrešna poruka i domaćoj i međunarodnoj javnosti, upozorava zastupnik.

Po njegovim riječima Vlada uvodi i neka nova kaznena djela kojih nema u Prijedlogu SDP-a (npr. novačenje plaćenika, kompjuterski kriminalitet te otkrivanje identiteta zaštićenog svjedoka). Međutim, jedan od najvećih nedostataka njenog zakonskog prijedloga jest definicija zločinačke organizacije u članku 89. Naime, ona se vezuje za ekonomski interes članova te organizacije, što ograničava mogućnost primjene tih

odredbi i na terorističke grupe. Po riječima zastupnika Vladin strah da bi u slučaju usvajanja nekih prijedloga SDP-a jedan dio počinitelja kaznenih djela mogao ostati izvan dosega kaznenog prava nije osnovan, jer onda nikad ne bi došlo do promjene kazneno-pravnih normi. U svakom slučaju, i jedan i drugi zakonski prijedlog su stručno utemeljeni, a treba uvažiti i Vladinu namjeru da se prije predlaganja opsežnijih izmjena KZ-a provedu potrebne analize i stručne rasprave na tu temu, zaključio je.

Generalno preblaga kaznena politika

Nadovezujući se na njegove riječi **Mirko Filipović (neovisni)** je negodovao zbog poluprazne sabornice kad je na dnevnom redu ovako važan zakon bez kojeg nema pravne države. Upozorio je, među ostalim, na preblagu kaznenu politiku, potkrijepivši to i konkretnim primjerima. Kako reče, u mnogim državama svijeta se duže služi vojni rok nego što se kod nas "odleži" u zatvoru za ubojstvo. Primjerice, poznati sisački monstrum Srđan Mladan koji je ubio troje ljudi, među njima i jednog policajca, oca dvoje djece, izvršio otmicu i najmanje pet pljački, izaći će iz zatvora najkasnije u 32. godini života, čak i u slučaju primjene maksimalne kazne. S obzirom na to da je riječ o psihijatrijskom slučaju može se očekivati da će ponovno nekoga ubiti, a njegovu sljedeću žrtvu svi ćemo nositi na savjesti, upozorava zastupnik.

U mnogim državama svijeta se duže služi vojni rok nego što se kod nas "odleži" u zatvoru za ubojstvo.

Spomenuo je i slučaj pijane djevojke koja je u pješačkoj zoni na Jarunu pogazila dvoje mladih ljudi. Simptomatično je, kaže, da je za to ubojstvo kažnjena sa samo 4 godine zatvora i još se žalila na previsoku kaznu.

Po riječima zastupnika očito je da nismo svi jednaki pred zakonom, iako je to Ustavom zajamčeno, jer se onaj tko ima novaca može izvući s niskom ili uvjetnom kaznom. O tome - kaže - najbolje svjedoči slučaj maloljetnika iz Makarske koji je tatinim BMW-om pogazio dvije djevojčice, a za kaznu je poslan na školovanje u Švicarsku, odakle se eventualno mora dvaput tjedno javiti nadležnima. Njegov bogati otac je, dakako, "podmazao", što je još jedan dokaz u prilog tezi da je naše pravosuđe dobrim dijelom korumpirano, konstatira Filipović.

Kazneni zakon treba hitno doraditi i zbog prevelikih raspona zapriječenih kazni, smatra zastupnik. Primjerice, za kaznena djela teške tjelesne ozljede predviđena je zatvorska kazna od 3 mjeseca do 3 godine, kao i za napad na službenu osobu, a u praksi se najčešće dosuđuje uvjetna kazna od 6 mjeseci. Za silovanje se može dobiti kazna od godinu do 10 godina zatvora, a za posjedovanje 2 kg kokaina nedavno je dosuđeno samo 2 godine zatvora. Prijeko je potrebno, kaže, produžiti i zastarne rokove sukladno prijedlogu SDP-a, jer mnogi počinitelji izbjegnu kaznu upravo zbog toga što optužbe protiv njih padnu u zastaru. A za takve ekstremne slučajeve kakav je, primjerice, Mlađan, svakako treba uvesti kaznu doživotnog zatvora, pogotovo ako se radi o ubojstvu policajca (napad na policajca trebalo bi izjednačiti s napadom na državu, kao što se to prakticira u SAD-u).

Marija Bajt je nato konstatirala da se kao građanin Hrvatske u mnogočemu može složiti s kolegom, ali da kao zastupnica mora ispraviti dio njegova navoda kad je riječ o kažnjavanju maloljetnika. Naime, oni podliježu Zakonu o sudovima za mladež prema kojem se mlađe punoljetne osobe ne mogu kazniti dugotrajnim zatvorom (maksimalna kazna za njih je 10 godina zatvora).

Mini - reforma Kaznenog zakona

U pojedinačnoj raspravi prvi se javio za riječ **Rade Ivas (HDZ)**. Podsjetivši

na dosadašnje izmjene i dopune Kaznenog zakona podupro je i najnovije novele koje predlaže Vlada, koja se u prvoj fazi ograničila samo na nužne izmjene radi usklađivanja s međunarodnim obvezama, za koje nisu potrebne temeljite znanstvene, praktične i kriminalno-političke analize i prosudbe o njihovoj opravdanosti. U drugoj fazi će se razmotriti eventualne promjene u inkriminiranju gospodarskog i organiziranog kriminala te opravdanost pooštrenja represije, primjerice uvođenja doživotnog zatvora te oštriju naplatu novčanih kazni, sukladno programu Vlade RH.

Vlada ne prihvaća ukidanje kazne za novinarsku klevetu, jer to nije učinila niti jedna europska država i jer se ovdje radi o zaštiti ugleda i časti kao temeljnih ljudskih prava.

Po mišljenju zastupnika problemi u progonu gospodarskog kriminaliteta su manje zakonske a više praktične naravi. Naime, Kazneni zakon iz 1997. godine imao je dovoljno učinkovitih instrumenata za pravni progon kriminaliteta i u krivu je svatko tko tvrdi da se promjenom tog propisa može mijenjati pravosuđe, kaže zastupnik. Svojim zakonskim prijedlogom Vlada RH, zapravo, nudi tzv. mini-reformu Kaznenog zakona, odnosno predlaže samo najnužnije promjene, u prvom redu radi usuglašavanja s međunarodnim obvezama Republike Hrvatske, zatim radi ponovne prosudbe o odnosu slobode medija i kazneno-pravne represije zbog povrede ugleda i časti, o eventualnim promjenama inkriminacije posjedovanja zabranjenih opojnih droga, itd. Naime, prema prijedlogu SDP-a, ukinula bi se kazna zatvora za sva djela protiv ugleda i časti, bez obzira na to jesu li počinjena putem medija ili ne, ako nije bilo namjere klevetanja. Vlada ne prihvaća ukidanje kazne za novinarsku klevetu, na čemu su inzistirali OESS pa i Hrvatsko novinarsko društvo, jer to nije učinila

niti jedna europska država i jer se ovdje radi o zaštiti ugleda i časti kao temeljnih ljudskih prava, napominje zastupnik. Mišljenja je, također, da nema kriminalno-političke opravdanosti za izmjenu postojeće inkriminacije iz članka 173. KZ-a i kazneno-pravnih sankcija kod kaznenih djela zloporabe opojnih droga. A što se tiče opravdanosti promjena kod kaznenih djela tzv. gospodarskog kriminaliteta, drži da u važećem Zakonu postoji zadani pravni okvir zaštite te da je kazneno-pravna represija na ovom području prije svega pitanje otkrivanja, procesuiranja i sankcioniranja tih kaznenih djela, a ne ishitrenog i neutemeljenog mijenjanja sadržaja inkriminacije i kazneno-pravnih okvira.

Vlada smatra da za neka kaznena djela neodložno treba primijeniti kazneno-pravnu represiju i za neka kaznena djela i zbog njihove posebne pogibeljnosti. Primjerice, predlaže dopunu postojeće inkriminacije u odnosu na kazneno djelo otmice predviđeno u članku 125. KZ-a, na način da je sada propisan kvalificirani oblik tog kaznenog djela u slučaju nehajno prouzročene smrti kod žrtve, s odgovarajućom kaznom. Zalaže se i za to da se povisi kazna za kazneno djelo međunarodne prostitucije, radi uspostave odgovarajućih odnosa propisanih kazni s kaznenim djelima trgovine ljudima.

Nije točno da je Vladin prijedlog sveobuhvatniji, pa i što se tiče prilagodbi međunarodnim konvencijama, replicirala mu je **Ingrid Antičević-Marinović**. Naime, zakonski prijedlog SDP-a sadrži i sankcije za kazneno djelo raspačavanja pornografskog materijala, kojima se posebno štite djeca, a predviđa i kaznenu odgovornost za naknadnu pomoć počiniteljima kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom. Vlada, izgleda, smatra da je u ovom trenutku jako važno zabraniti kloniranje, ali da još nije vrijeme za oštrije sankcioniranje gospodarskog kriminaliteta, barem dok sve ne prekrije zastara.

Za repliku se javio i dr.sc. **Ivo Josipović**. Konstatirao je da su oba zakonska prijedloga dobro usklađena sa zahtjevima međunarodnog prava kojima Hrvat-

ska mora udovoljiti radi priključenja EU, s tim da Vlada detaljnije i bolje regulira zločin protiv čovječnosti. Po riječima zastupnika pitanje dekriminalizacije posjedovanja droge za osobnu uporabu nije stvar pravne naravi, već kriminalno-političke procjene koji je put bolji za iskorjenjivanje tog zla (to ne znači da predlagatelji odobravaju drogu). Kod predlaganja takvog rješenja SDP polazi od činjenice da pod udar kazneno-pravne represije u većini slučajeva dolaze žrtve, a ne proizvođači droge i dileri. Osim toga, uglavnom je riječ o mladim počiniteljima koji zbog toga što su kao 17-godišnjaci posjedovali neku malu količinu droge zapravo cijeli život ostaju stigmatizirani.

Zaustaviti bespravnu gradnju

Marko Širac (HDZ) osvrnuo se na odredbe kojima se regulira kaznena odgovornost za protuzakonitu gradnju te protupravnu eksploataciju mineralnih sirovina (članci 252. i 261). Podsjetio je na to da se problem bespravne gradnje u Hrvatskoj pojavio još prije 30 godina, kao posljedica nacionalizacije građevinskog zemljišta u naseljima i gradovima, ali je u međuvremenu mijenjao svoja obilježja. U početku su građani tome pribjegavali radi rješavanja pitanja stanovanja, da bi u novije vrijeme to postao klasični slučaj gospodarskog kaznenog djela. Naime, u 80-im godinama prošlog stoljeća u priobalju i na otocima, ali i u kontinentalnom dijelu Hrvatske, javlja se masovna izgradnja vikendica i objekata za obavljanje turističke djelatnosti. Izgrađeno je na tisuće objekata, i to uglavnom bespravno, jedan dio njih čak i na pomorskom dobru, u parkovima prirode i u zaštićenim prostorima. U pojedinim prostorima Republike Hrvatske graditelji su i građani koji nemaju stalno mjesto boravka u Hrvatskoj. Iako su već tada postojali zakoni temeljem kojih su nadležni organi mogli obuzdati bespravnu gradnju, vlasti nisu gotovo ništa poduzele. Čak štoviše, bez dozvole su sagrađeni i mnogi državni objekti većina kojih je naknadno legalizirana, kaže zastupnik.

Proteklih deset godina na scenu bespravne gradnje stupili su vlasnici kapitala koji na atraktivnim područjima grade vile, rezidencije i ljetnikovce, uglavnom radi stjecanja dobiti. Tako je u podsljemenskoj zoni grada Zagreba sagrađeno oko 700 takvih objekata, a u Splitu je poželjan prostor za izgradnju vila postao Marijan. Niti jedan od spomenutih objekata, za koje nadležne inspekcije vode postupke, nema karakter socijalne izgradnje radi rješavanja stambenog pitanja, tvrdi zastupnik. Ne samo da se ne poštuju odredbe o prostornim planovima, nego se ti dokumenti ne donose na vrijeme, pa se u sprezi s lokalnim i državnim službama gradi i na prostorima koji su namijenjeni za druge potrebe. Primjerice, na području splitskog Žnjana grade se stambeni objekti, iako je ono prostornim planom predviđeno za izgradnju turističkih apartmana i hotela. Krajnje je vrijeme, kaže, da se ta suvremena pošast u Hrvatskoj napokon zaustavi. Dakako, to će zahtijevati efikasniji rad inspekcijskih službi, pa i rušenje pojedinih objekata, a i provođenje predloženih kaznenih mjera (svugdje u Europi za bespravnu gradnju predviđene su visoke kazne, pa i zatvorske). Iz tih razloga, kako reče, podupire rješenja predviđena člankom 251a. Smatra da su dobrodošle i kaznene mjere za suzbijanje protupravne eksploatacije mineralnih sirovina iz članka 262a., jer se to danas radi isključivo radi stjecanja dobiti, pri čemu se ugrožava prirodni okoliš i građani koji žive u neposrednoj okolini.

Ne treba odlagati produljenje zastarnih rokova

Nenad Stazić (SDP) je apelirao na zastupnike da u drugo čitanje puste oba zakonska prijedloga, te da Vlada, čiji će prijedlog zasigurno dobiti glasove parlamentarne većine, ugradi u zakonski tekst barem neka rješenja za koja se zalaže SDP. U prvom redu treba produžiti zastarne rokove, a ne da se to odlaže dok svi predmeti o privrednom kriminalu, osobito iz vremena pretvorbe i privatizacije, odu u zastaru. U prilog tome spomenuo je da Ured Državne revizije

do kraja godine treba završiti reviziju pretvorbe i privatizacije. Nema nikakve šanse - kaže - da kaznene prijave koje će biti podnijete na temelju rezultata revizije završe bilo kakvom osuđujućom presudom, jer će za godinu, najduže dvije, nastupiti apsolutna zastara. Ne produljujući zasad rokove zastare Vlada će svima koji su se tijekom pretvorbe i privatizacije obogatili, ne samo koristeći zakonske pogodnosti nego i čineći kaznena djela, pomoći da njihov kriminal nikada ne bude kažnjen, negodovao je.

Uvođenje dvaju novih kaznenih djela - primanje i davanje mita u gospodarskom poslovanju - trebao bi biti temelj za obračunavanje s korupcijom.

Kako reče, sudovi rade sporo iz raznoraznih razloga (zatrpani su spisima, navodno nema dovoljno sudaca a postojeći nemaju propisanu normu, itd.). Spomenuo je i slučaj jedne sutkinje iz Rijeke kojoj je Državno sudbeno vijeće nedavno izreklo stegovnu mjeru jer joj je u zastaru otišlo 17 kaznenih spisa. Istina, ona će šest mjeseci dobiti za trećinu umanjenu plaću, ali zbog njenog nesavjesnog rada oštećeno je najmanje 17 osoba koje su ostale bez ikakve pravne zaštite. Koliko spisa mora otići u zastaru da bi se jednog suca razriješilo sudačke dužnosti - pita zastupnik.

Smatra da Vlada neopravdano odbija prijedlog oporbe da se uvede kazna doživotnog zatvora. Naime, prije više od 10 godina ukinuta je smrtna kazna, a dugotrajna zatvorska kazna od 20 do 40 godina nije odgovarajuća zamjena za tu generalnu prevenciju. Primjerice, netko tko je za osobito teško kazneno djelo (npr. okrutno ubojstvo više osoba) kažnjen s 25 godina zatvora, može izaći na slobodu već nakon polovine izdržane kazne, ili 12,5 godina. Nažalost, u društvu ima i takvih nepopravljivih pojedinaца koji će ponovno izvršiti isto kazne-

no djelo, a tko će preuzeti odgovornost za te nove žrtve?

Emil Tomljanović (HDZ) je opovrgnuo njegovu tvrdnju da predloženim izmjenama Kaznenog zakona Vlada pogoduje počiniteljima kaznenih djela tijekom pretvorbe i privatizacije. Po riječima zastupnika, kaznenopravna represija ni u oblasti gospodarskog, a ni bilo kojeg drugog vida kriminala nije vezana isključivo za zastarne rokove. Naime, iz onoga što piše u obrazloženju, kaznenopravna represija je u prvom redu stvar otkrivanja, procesuiranja i sankcioniranja gospodarskog kriminaliteta. A što se tiče rokova, prošla Vlada je imala pune četiri godine vremena da procesuirala ta kaznena djela, ali nalazi Revizije govore da to nije učinila.

Izmjene u dvije faze

U nastavku je izjavio da se slaže s prijedlogom Vlade i radne skupine koja je pripremila predloženi zakonski tekst, da se u postupak noveliranja Kaznenog zakona krene u dvije faze. U prvoj fazi treba se ograničiti samo na nužne promjene koje su u prvom redu bitne radi usuglašavanja s preuzetim međunarodnim obvezama konvencijskog prava, dok se ostala sporna pitanja ne zanemaruju, već samo odlažu na kraće vrijeme. Naime, postojećim zakonskim odredbama predviđen je pravni okvir zaštite i inkriminacije zabranjenih radnji i u oblasti gospodarstva, tako da daljnje promjene u tom segmentu nisu hitne (osim kad je riječ o usklađivanju našeg kaznenog prava s međunarodnim obvezama utemeljenim na konvencijskom pravu). Naime, ishitreno i neutemeljeno mijenjanje sadržaja i kaznenopravnog okvira može rezultirati pravnom nesigurnošću i stvaranjem neravnopravnog položaja u primjeni kaznenog materijalnog prava. Po riječima zastupnika Vlada je predloženim izmjenama predvidjela i dva nova kaznena djela u ovoj oblasti - primanje i davanje mita u gospodarskom poslovanju. To bi trebao biti temelj za obračunavanje s korupcijom, inače izvorom mnogih zala, ne samo u okviru gospodarskog kriminaliteta. Sve

ostale izmjene u ovoj oblasti, pogotovo u odnosu na fenomenologiju kaznenih djela, kao i pogibeljnost za Ustavom zaštićena dobra, Vlada opravdano najavljuje u drugoj fazi izmjena ili reforme KZ-a.

Po mišljenju Vlade (ne)istinitost sadržaja objavljene informacije prvenstveno mora biti stvar novinarske odgovornosti, a pravnu represiju treba primijeniti samo u slučajevima kad se može dokazati da je isključivi cilj autora članka bio naškoditi nečijoj časti ili ugledu.

Po mišljenju zastupnika nije opravdano mijenjati postojeće inkriminacije iz članka 173. st. 1. KZ-a, posebno u odnosu na posjedovanje, proizvodnju i prodaju, te druge načine neovlaštene trgovine drogom. Smatra neprihvatljivim i ograničavanje inkriminacije izrazima "posjedovanje malih količina droge samo za osobnu uporabu i sl." To više što se primjenom članka 28. postojećeg KZ-a, odnosno odredbe o beznačajnom kaznenom djelu, ali i načela oportuniteta kaznenog progona, i bez dekriminalizacije lakih droga mogu razlučiti laki i beznačajni, od doista pogibeljnih slučajeva koji zahtijevaju primjenu kaznenopravne represije.

Zastupnik, inače, podupire Vladin prijedlog da se iz kaznenog zakona izostavi čl. 48. koji regulira krivnju glavnog urednika za kaznena djela klevete i uvrede počinjene u sredstvima javnog priopćavanja. Ovom promjenom, kaže, hrvatsko kazneno zakonodavstvo se osuvremenjuje, s tim da mogućnost naknade štete u građansko-pravnom postupku ostaje izvan kaznenopravne represije, kao zaštita građanskih prava i sloboda. Ovu novinu treba povezati i s člankom 24. predloženih izmjena, odnosno s odredbom članka 203. postojećeg KZ-a koji određuje razloge za isključenje protupravnosti kaznenih djela protiv časti i

ugleda, napominje Tomljanović. Naime, Vlada predlaže da se dosadašnji tekst tog članka promijeni na način da (ne)istinitost sadržaja objavljene informacije prvenstveno bude stvar novinarske odgovornosti, te da se pravna represija primijeni samo u slučajevima kad se može dokazati da je autor članka imao za cilj jedino naškoditi nečijoj časti ili ugledu.

Na kraju je naglasio da u potpunosti podržava zakonski prijedlog Vlade u prvom čitanju, iza kojeg stoji grupa stručnih autora.

Nije točno da pravosuđe ne opterećuju predmeti u procesuiranju i sankcioniranju kaznenih djela posjedovanja droge za koja je predviđena kazna do godine dana, replicirala mu je **Ingrid Antičević-Marinović**. Sudovi su blokirani takvim predmetima, a što je najgore, progoneći žrtve droge postajemo potpuno nedjelotvorni u smanjenju ponude droge na tržištu, umjesto da se više usmjerimo na dilere i proizvođače. O tome najbolje svjedoči činjenica da je od 96. godine, otkako je inkriminirano ovo kazneno djelo, uporaba droge povećana.

Odgovarajući na repliku, zastupnik Tomljanović je primijetio da nije prihvatljivo mijenjati određene norme materijalno-pravnog karaktera s obrazloženjem da su nam sudovi pretrpani, ili zbog toga što ne možemo promijeniti postojeću odredbu članka 28. KZ-a. Kako reče, ne bi želio da se iz sabornice javnosti pošalje pogrešna poruka, da se dekriminaliziraju djela vezana uz drogu.

Za svjesnu klevetu novčana kazna

Nitko od zastupnika ne podržava uporabu droge, radi se samo o dva različita pristupa ovoj problematici, primijetio je mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**. S obzirom na činjenicu da se blizu 80 posto djela zloporabe opojnih droga odnosi samo na posjedovanje malih količina droge opravdana je dilema treba li to tretirati kao kazneno djelo ili ne. Svima nam je u interesu da mladi ljudi, zbog

toga što su u nekom periodu svog života posjedovali jednu cigaretu marihuane ne budu zauvijek žigosani. Umjesto toga, trebamo usmjeriti pažnju prema onima koji trguju drogom i krivi su za širenje te pošasti, kaže zastupnik. Uostalom, do 96. godine i HDZ je nudio isto rješenje, a nakon što je posjedovanje malih količina droge postalo kazneno djelo ništa se nije promijenilo nabolje. Čak, štoviše, povećao se broj ovisnika, ali i narko-trafikanata koje treba privesti pravdi. Jer, narko-bossovi obično nisu narkomani i nema ih među onih 80 posto počinitelja kojima se bave sudovi. Budući da se broj ovisnika nije smanjio, a sudovi su blokirani takvim slučajevima, rješenje koje predlaže SDP je svrsishodnije od onoga koje zastupa Vlada.

Valja se ozbiljnije pripremiti za otkrivanje i sankcioniranje kaznenih djela kompjutorskog kriminala koja se najteže otkrivaju, a još teže dokazuju.

U nastavku se založio za uvođenje doživotne kazne zatvora "da se naša djeca zaštite od okrutnih zločinaca poput onih koji su osuđeni za ubojstva policajaca, taksista, za silovanje i ubojstvo mlade Sinjanke i sl. Mišljenja je da bi za seksualno zlostavljanje djece trebalo predvidjeti kaznu kao za ubojstvo jer, ostane li žrtva živa, ona postane toliko bolesna da joj je život uništen.

Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege predlažu novčanu kaznu za svjesnu klevetu, a što se tiče istraživačkog novinarstva, čini se da Vlada tu ne pravi razliku kao ovaj prijedlog. Slučaj koji se dogodio Severini upozorava nas da moramo naći načina da zaštitimo čast i ugled građana, odnosno njihovu privatnost u odnosu na moderna sredstva komuniciranja, primjerice internet, napomenuo je na kraju.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Jure Bitunjac (HDZ)**. Opovrgnuo je njegovu tvrdnju da je HDZ do 96. nudio rješenja slična SDP-ovim, kad je

riječ o lakim drogama. Kako reče, HDZ ima konzervativan pristup prema tom problemu a, osim toga, u spomenutom razdoblju bavili su se malo ozbiljnijim stvarima - ustrojem i obranom države i demokratizacijom hrvatskog društva. Marin Jurjević je ponovno ustvrdio da je za vrijeme HDZ-a u zakonu bilo sadržano isto rješenje kakvo sada predlažu zastupnici SDP-a.

Političke opcije HDZ-a i vaše stranke nikako ne mogu biti slične, niti se mogu podvesti pod isti nazivnik, kad je u pitanju koncept droga, primijetio je **Željko Nenadić**. Naime, HDZ nikad nije imao namjeru niti je ikad predlagao legalizaciju lakih droga i oprost krivnje onih koji ih uživaju.

Više se ne radi čak ni o različitom pristupu ovoj problematici, nego o tome želimo li riješiti ovaj problem ili ne, primijetila je **Ingrid Antičević-Marinović**. Naime, sve ukazuje na to da je postojeći način neadekvatan i Vlada će biti odgovorna ne prihvati li rješenje koje predlaže SDP.

Katarina Fuček (HDZ) je izrazila mišljenje da treba više pažnje posvetiti novoj vrsti kaznenih djela - kompjutorskom kriminalu, odnosno da se valja ozbiljnije pripremiti (kadrovski i tehnički) za sankcioniranje te vrste kaznenih djela, koja su sve učestalija. Naime, ubrzani napredak informacijske tehnologije prate i mnoge negativne posljedice, a ova kaznena djela se najteže otkrivaju, a još teže dokazuju.

Liberalniji stav prema konzumiranju lakih droga, koji omogućio bi mladim ljudima lakši pristup tom zlu, a s lakih se obično prelazi i na teške droge.

Jedno od osnovnih sredstava za počinjenje tog kaznenog djela je internet, kao globalna komunikacijska mreža. To može biti ne samo sredstvo za izvršenje kaznenog djela, nego i objekt napada, isto kao i kompjutor. U prvom slučaju

radi se o zloupotrebi interneta za otkrivanje određenih podataka, što može biti i potencijalna poveznica s jednom vrstom organiziranog kriminala. U drugom slučaju radi se o svjesnom slanju virusa, pa i radi pristupanja tuđem računalu i zloupotrebe podataka, radi stjecanja materijalne koristi.

Po riječima zastupnice razvijene demokratske zemlje, posebno članice EU, te SAD, ulažu značajna sredstva za kadrovsko opremanje institucija koje su neophodne za otkrivanje ove vrste kriminala. Kod nas se svojevremeno time bavio jedan odjel u sastavu MUP-a, koji je brojio svega dva djelatnika, a ni njihov proračun zacijelo nije bio dostatan. Po njenom mišljenju područje informacijske tehnologije trebalo bi, zbog njegove specifičnosti, urediti i posebnim zakonima.

Njene navode demantirao je **Šime Lučin (SDP)**, bivši ministar unutarnjih poslova. Napomenuo je da je prije tri godine u MUP-u formiran posebni odjel za borbu protiv kompjutorskog kriminala u kojem je zaposleno nekoliko vrhunskih stručnjaka. Oni su, primjerice, uspjeli razbiti dva velika lanca pedofila koji su objavljivali dječje pornografske snimke na internetu. Naveo je da podržava predložena zakonska rješenja te smatra da bi trebala biti još radikalnija, što bi omogućilo efikasnije suzbijanje svih oblika kriminaliteta putem interneta.

Darko Milinović (HDZ) smatra da bi liberalniji stav prema konzumiranju lakih droga, što zagovara SDP, omogućio mladim ljudima lakši pristup tom zlu, a s lakih droga se obično prelazi i na teške. Smatra neprimjerenim da se u situaciji kad trend konzumiranja droga raste predlažu manje kazne za posjedovanje i to nedorečenim zakonskim prijedlogom. Kada bi se taj prijedlog i usvojio, policijski djelatnici bi morali imati posebne aparate da bi se utvrdilo o kojoj se vrsti i količini droge radi i je li namijenjena osobnoj uporabi počinitelja. Uostalom, državno odvjetništvo se i dosad služilo načelom oportuniteta, što postojeći Zakon omogućava, tako da dobar dio lakših slučajeva nije dalje procesuiran, podsjeća zastupnik.

Izrazio je bojazan da bi se prihvaćanjem spomenutog rješenja uoči turističke sezone, u dalmatinskim gradovima gdje su, zbog njihova položaja, već odškrinuta vrata lakim i teškim drogama, ta vrata širom rastvorila. Umjesto zalaganja za dekriminalizaciju droga bilo bi bolje boriti se za financiranje programa primarne prevencije. Također treba jačati preventivno-represivne aktivnosti na javnim mjestima, posebno oko škola, radi smanjenja dostupnosti droga i sprječavanja uspostave otvorenih narko scena.

Umjesto zalaganja za dekriminalizaciju droga trebalo bi se boriti za financiranje programa primarne prevencije.

Replicirajući mu, **Šime Lučin** je rekao da bi se iz njegovih navoda kako 30 posto mladih u Hrvatskoj dolazi u doticaj s lakim drogama moglo zaključiti da u Hrvatskoj ima 30 posto ovisnika, što nije točno. Po mišljenju zastupnika u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu treba razlučiti lake i teške droge, te posjedovanje i trgovinu zabranjenim drogama. Bilo bi puno svrsishodnije i učinkovitije da se posjedovanje malih količina lakih droga tretira kao prekršaj, jer bi to omogućilo policiji da se više angažira u borbi protiv teških droga. U tom bi slučaju, primjerice, klinac kojega zateknu s jednom tabletom ekstazija, odnosno njegovi roditelji, morali platiti 500 ili tisuću kuna kazne, ali onda bi i doznali da se njihovo dijete drogira.

Zastupnici SDP-a ne predlažu da policajac na terenu odlučuje o kakvoj se drogi radi i za kakvu namjenu. Naime, počinitelja se goni, a esdepeovci se zalažu za to da ih se ne goni kazneno, da ne budu cijeli život stigmatizirani (onaj tko se zatekne s jednim jointom nikada ne može dobiti posao u državnoj službi).

Odgovarajući na repliku, **Darko Milinović** je pojasnio da je naveo kako je 20 do 30 posto učenika završnih razreda osnovne škole već eksperimentiralo s

nekim od opijata, a to je prva stepenica do korištenja teških droga. Zakonom što ga predlaže SDP omogućio bi im se još lakši pristup drogi, odnosno odaslala potpuno kriva poruka.

Bez obzira na razlike u ponuđenim zakonskim rješenjima vjeruje da imamo isti cilj, kako što efikasnije suzbiti pošast droge, napomenuo je dr.sc. **Ivo Josipović**. Dosadašnje iskustvo nam pokazuje da kaznenopravna represija posjedovanja očito nije dala rezultat, te da prekršajno kažnjavanje tog djela, uz medicinske, odgojne, medijske i druge mjere, može biti puno efikasnije. S obzirom na to da je jedna od neželjenih posljedica kaznenog progona stigmatizacija tih mladih ljudi koji su žrtve dilera, a ujedno ih gubimo i kao svjedoke protiv njih, zastupnici SDP-a se zalažu za drugačiji način suzbijanja zloporabe droga. **Darko Milinović** se složio s tim da im je konačni cilj isti, ali je još jednom izrazio bojazan da bi se predloženim odaslala kriva poruka mladima u Hrvatskoj.

Dragutin Lesar (HNS) je podsjetio na činjenicu da u Hrvatskoj ima oko 13 tisuća registriranih ovisnika (stvaran broj je daleko veći) te da se dobna granica početka konzumiranja droga smanjila na 12 godine. Zadržimo li se samo na represiji i sankcijama nećemo riješiti problem, jer nismo razvili stručne institucije u kojima bi se provodilo savjetovanje i odvikavanje konzumenata te liječenje ovisnika. To znači da svako zakonodavno rješenje kojim to nije predviđeno, na što nas obvezuju i konvencije UN-a iz 63. i 68. godine, neće uroditi željenim efektima.

Prisvajaje državne imovine suprotno programu privatizacije treba tretirati kao najteže krivično djelo koje nikada ne zastarjeva.

Josip Sudec je prenio sugestiju Hrvatske stranke umirovljenika da se iz ova dva zakonska prijedloga pripremi jedan pravi kojim bi se, među ostalim, propi-

salo da se prisvajanje državne imovine suprotno programu privatizacije smatra najtežim krivičnim djelom i da nikada ne zastarjeva.

Naime, u njihovoj su stranci generacije koje su stvarale društvena dobra koja su potom privatizacijom i pretvorbom dospjela u privatne ruke. Smeta ih, kaže da je 427 krivičnih prijava podnijeto samo u protekle dvije godine protiv ljudi koji su na nezakonit način ili pljačkom došli do državne imovine.

Riječ predlagatelja

Rezimirajući dosadašnju raspravu **Snježana Bagić**, državna tajnica Ministarstva pravosuđa je konstatala da se pokazalo da su izmjene i dopune Kaznenog zakona prijeko potrebne. Budući da se Vladinom prijedlogu najčešće prigovaralo da ne ide dovoljno u širinu, ponovno je naglasila da se Vlada opredijelila za noveliranje Zakona u dvije faze. Najprije je izašla s najnužnijim izmjenama i dopunama, kako bi se do druge faze zakonodavnog postupka sačinila cjelovita kazneno-pravna politička procjena o tome treba li i u kojim slučajevima doista povisiti predviđene kazne.

Vlada stoji na stanovištu da je posjedovanje i beznačajnih količina droge društveno neprihvatljivo i opasno te da se i dalje treba tretirati kao kazneno djelo.

Kako reče, nitko ne osporava da za protupravno ponašanje treba kažnjavati, ali pitanje je može li se postići svrha generalnim pooštavanjem kazni ili traženjem nekih drugih mehanizama u kazneno-pravnoj prevenciji i sankcioniranju. Kad je riječ o visini zapriječenih kazni, treba analizirati jesu li zakonom predviđene dovoljno visoke kazne, ili sudovi, uvažavajući neke olakotne okolnosti, izriču niže kazne. U tom kontekstu, kaže, treba promatrati i pitanje produljivanja općih zastarnih rokova, čija duljina također ovisi o visini propisane

kazne. U slučaju produljenja tih rokova, neizvjesno je kada će u konačnici biti donesene presude za ta kaznena djela.

Logično je - kaže - da u društvu koje je prošlo tranziciju i pretvorbu, koje prolazi privatizaciju, i u kojem su se mnogi možda neopravdano obogatili, gospodarski kriminalitet izaziva posebnu pažnju, ne samo Sabora nego i javnosti. Nema sumnje da protupravna djela koja su pritom počinjena valja kazniti, ali propisivanje novih kaznenih djela gospodarskog kriminala u skladu s potrebama društva stvar je budućnosti i to treba učiniti sustavno, kaže gospođa Bagić.

Neisplatu plaća ubuduće tretirati kao kazneno djelo, a ne povredu prava.

Nije točno da Vlada, ne pristajući da se zastarni rokovi produlje odmah, pristaje na to da se kaznena djela počinjena tijekom pretvorbe i privatizacije ne sankcioniraju, dodala je. Naime, taj je postupak pri kraju i već je trebalo biti utvrđeno gdje su učinjena protupravna ponašanja te podnesene kaznene prijave. A kad su već podnesene prijave i pokrenut kazneni postupak, zastarni rok se računa u dvostrukom trajanju. Prema tome, za takva djela ne postoji opasnost da padnu u zastaru.

Što se, pak, tiče bespravne gradnje to je naša realnost, ali tu pošast treba ne samo sankcionirati nego i prevenirati. To su neprihvatljiva djela i moraju biti u domeni kaznene odgovornosti, napominje predstavnica Vlade.

Za razliku od Kluba zastupnika SDP-a, koji predlaže samo izricanje novčane kazne za klevetu, Vlada smatra da u takvim slučajevima treba biti zapriječena i zatvorska kazna (na sucu je da u konkretnom slučaju prosudi što je svrsishodnije), rekla je dalje. Predlaže, uz to, da se glavni urednik oslobodi odgovornosti za kaznena djela počinjena u sredstvima javnog priopćavanja te određene promjene kod isključenja protupravnosti takvih postupanja u članku 203., ako nisu imala za cilj samo dezinformiranje

javnosti. Uostalom, i u kaznenim zakonodavstvima drugih država su, u pravilu, predviđene obje kazne, a druga je stvar koliko se u praksi i primjenjuju.

U nastavku je spomenula da su predložene i neke izmjene kod kvalifikacije kaznenih djela u području kibernetičkog kriminala. Naime, to je sada naša realnost i zakonodavac mora odgovoriti na te izazove, odnosno nove pojavne oblike ovakvih protupravnih djela. Tako se po novome sankcionira povreda tajnosti, cjelovitosti i dostupnosti računalnih podataka, a uvedena su i dva nova kaznena djela - računalno krivotvorenje i računalna prijevarena.

Na kraju je iznijela i mišljenje Vlade da je posjedovanje i beznačajnih količina droge društveno neprihvatljivo i opasno, te da se i dalje treba tretirati kao kazneno djelo.

Obećala je da će Vlada temeljito razmotriti sve prijedloge i sugestije iz rasprave, te ih na odgovarajući način ugraditi u konačni zakonski tekst. U drugoj fazi ovih novela zacijelo će se regulirati i neki od novih pojava oblika kaznenih djela na području gospodarskog kriminaliteta i u drugim oblastima gdje se to pokaže potrebnim, te će se vjerojatno ići i na pooštavanje kazni.

SDP je predložio produženje zastarnih rokova ne samo zato da bi se procesuirala neka kaznena djela, nego i zbog preopterećenosti sudova, napose u većim centrima, napomenuo je **Šime Lučin**. Nada se da će se za par godina predmeti brže rješavati i možda će se onda zastarni rokovi moći smanjiti. Bilo bi dobro, kaže, da u drugo čitanje dođe takav zakonski tekst da se više nikada ne mora ići u kaznene reforme, nego samo noveliranje Kaznenog zakona.

Nije točno da SDP predlaže produženje zastarnih rokova samo da bi se kaznila djela iz pretvorbe i privatizacije, dometnuo je dr.sc. **Ivo Josipović**. Gospodarski kriminalitet je samo povod za to, a zastara se inače predlaže globalno. Naime, svrha je tog instituta da se državnim tijelima omogući da procesuiraju razna djela, a iskustvo pokazuje, posebno kod gospodarskog kriminaliteta, da to kod nas nije slučaj.

Povisiti kazne

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, **Ingrid Antičević-Marinović** je napomenula da kazneno pravosuđe, ali i kazneno zakonodavstvo, neće ispuniti svoju društvenu funkciju ako će se njime sankcionirati sve i svašta, i propisivati blage kazne, a pogotovo ako će se i dalje često koristiti institut ublažavanja kazni. Stoga treba povisiti posebne minimume i posebne maksimume pa će i kazne biti veće. Nije moguće da Vlada to ne zna, kaže zastupnica. Naime, ona sada promišlja kako bolje sankcionirati gospodarski kriminalitet, kao da ne zna za postojanje saborskog zaključka od prije dvije godine u kojem se traži upravo produljenje zastarnih rokova, među ostalim, i iz tih razloga. Stječe se dojam, da se čak ne radi ni o dva različita koncepta, već da se svjesno ide na to da se kazneno pravosuđe učini što slabijim, zaključuje zastupnica.

Na takav zaključak, kaže, upućuju statistički pokazatelji o kaznenim djelima u pojedinim oblastima, primjerice, na području zloporabe droge. Naime, dok se kazneno pravosuđe iscrpljuje samo u sankcioniranju posjedovanja, za što je zapriječena kazna do godine dana zatvora, broj ovisnika iz godine u godinu raste, i sve je veća ponuda droge na tržištu. Da se državno odvjetništvo u velikoj mjeri ne koristi institutom oportuniteta, sudovi se uopće ne bi imali vremena baviti drugim slučajevima.

Neisplatu plaća tretirati kao kazneno djelo

Klub zastupnika SDP-a, među ostalim, predlaže da se neisplata plaće radniku tretira kao kazneno djelo, a ne povreda prava. Nekorektno je, kaže, da se problem nesankcioniranja gospodarskog kriminala prebacuje na pravosuđe, a da mi, kao zakonodavci, poput Poncija Pilata brišemo ruke od tog gorućeg problema. Isto tako, tek kad se dogode velike prometne nesreće Vlade koordinacije raspravljaju o tome kako nešto treba promijeniti u zakonu. Međutim, kad Klub zastupnika SDP-a

predlaže drastičnije kazne za osobe koje čine takva kaznena djela, naročito sa smrtnom posljedicom, Vlada o tome šuti. Podsjetila je, nadalje, da su zastupnici HDZ-a udrugama roditelja ubijene nevine djece obećali da će sve učiniti da se pooštre sankcije za ubojstva a istovremeno se predlaže zakon koji o tome ništa ne govori. Unatoč tome Vlada svoj zakonski prijedlog prezentira kao reformski zahvat, iako se radi samo o nužnim prilagodabama međunarodnim konvencijama i standardima EU. Uostalom, sadašnja vlast (ranije opozicija) protivila se i prijedlogu bivše Vlade za bolje sankcioniranje gospodarskog kriminaliteta i teških kaznenih djela ubojstava u prošlom mandatu, ali ne tako otvoreno (iako se radi o pitanjima o kojima ne bi trebalo politizirati). Međutim, sadašnja Vlada smatra da je, primjerice, kloniranje velika nacionalna opasnost, a sankcioniranje gospodarskog kriminaliteta odlaže tako dugo dok sve ne prekrije zastara.

Neprihvatljivo je da ovakve netočnosti iznosi netko tko je imao pune četiri godine vremena da u ovom smislu "popravlja stvari" (nema ni moralnog ni pravnog uporišta za to) primijetio je **Emil Tomljanović**. Zakon o kojem govori kolegica nije donesen u prošlom sazivu zbog toga jer nije dobio dovoljan broj glasova da prođe saborsku proceduru (radi se o Kaznenom zakonu). Među-

tim, ona politička opcija koja je imala dovoljan broj glasova da u 3 mjeseca izmijeni Ustav RH, ne može to prebacivati na političku opciju HDZ-a u prošlom mandatu.

Ivan Jarnjak je opovrgnuo tvrdnju zastupnice da je namjera Vlade otupiti oštricu pravosuđa. U prilog tome podsjetio je na njenu tvrdnju kako efikasnost pravosuđa ne ovisi toliko o zakonu, već prvenstveno o njegovoj dosljednoj primjeni.

Umjesto što za neuspjeh glasovanja o prethodnim izmjenama KZ-a krivite bivšu opoziciju, mogli ste osigurati kvalificiranu parlamentarnu većinu za donošenje tog zakona jer ste u prošlom mandatu imali dovoljan broj glasova, spočitnuo joj je Jarnjak. Vi, kao ministrica, trebali ste kod glasovanja upozoriti na to da je donošenje zakona na takav način protuustavno i da ga Ustavni sud mora ukinuti. Umjesto vas, to smo učinili mi iz HDZ-a.

Za ispravak netočnog navoda javio se i **Željko Nenadić**, napomenom kako nije točno da Vlada RH radi samo ono što mora. Kako reče, ona radi prema programu HDZ-a koji je 23. studenoga 2003. dobio potporu građana Hrvatske, a o uspješnom provođenju tog programa svjedoče i rezultati anketa koji pokazuju da je popularnost HDZ-a u stalnom porastu. Prema tome, ovdje se radi o izjavi koja pokušava derogirati ono što danas radi Vlada RH.

Potaknut navodima zastupnice da Vlada samo daje lažna obećanja, **Josip Đakić** je primijetio da ona ispravlja nepravde i liječi rane prouzročene uvredama i obespravljajima u vrijeme vladavine Koalicije. Nadovezujući se na njegove riječi **Krunoslav Markovinović (HDZ)** je rekao: "Nismo mi pustili na slobodu zločinačke organizacije. Pri-sjetimo se i toga da su i predmeti stariji četiri godine nego što su bili do zastare. Osim toga, kolegica je propustila priliku, jer je njen koalicijski partner mogao povećati zatvorske kapacitete pa bi se u njih mogli smjestiti svi za koje danas nema mjesta.

Nakon toga je predsjednik, **Vladimir Šeks**, zaključio raspravu o ova dva zakonska prijedloga.

U nastavku sjednice uslijedilo je izjašnjavaње. Većinom glasova nazočnih zastupnika (86 ih se izjasnilo "za" a samo 1 je bio "protiv") prihvaćen je Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona koji je podnijela Vlada RH. Primjedbe i prijedlozi iz rasprave upućeni su predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Zakonski prijedlog Kluba zastupnika SDP-a nije dobio "zeleno svjetlo", zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade i izvješćima radnih tijela (zanj je glasovalo svega 7 zastupnika, dok ih je 73 bilo protiv, a 6 suzdržno).

V.Ž; M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O SOCIJALNOJ MIROVINI

Primjereno rješavanje nakon potrebnih analiza

Prijedlog Kluba zastupnika SDP-a da se uvođenjem socijalne mirovine poboljšaju životne prilike oko 58 tisuća starih i siromašnih građana, otvorila je niz pitanja i dvojbi,

pokazala da će za uvođenja novog instituta socijalnih primanja trebati još štošta napraviti i promijeniti. Rasprava o toj temi još je jednom potvrdila da stariji građani, kon-

kretno umirovljenici teško da mogu spojiti 'kraj s krajem', jer, kako su upozorili zastupnici, više od 173 tisuće umirovljenika mjesečno dobije manje od tisuću kuna.

O PRIJEDLOGU

Prijedlog zakona o socijalnoj mirovini Saboru je podnio Klub zastupnika SDP-a tumačeći da bi se njime omogućilo da oko 58 tisuća građana starijih od 66 godina ostvari prihod na ime socijalne mirovine čime bi se poboljšao njihov materijalni položaj i povećala socijalna sigurnost.

Pravo na socijalnu mirovinu imao bi hrvatski državljani s navršениh 66 godina života, pod uvjetom da je od 15. do 66. prebivao u Hrvatskoj najmanje 30 godina, deset zadnjih neprekidno.

Pravo na socijalnu mirovinu, po SDP-ovu prijedlogu, imao bi hrvatski državljani s navršениh 66 godina pod uvjetom da je od 15. do 66. godine života prebivao u Hrvatskoj najmanje 30 godina, zadnjih deset neprekidno.

Pravo na mirovinu ostvaruje se ispunjenjem cenzusa prihoda koji ne smije prijeći iznos od 19 posto proračunske osnovice (za jednu osobu), odnosno 30 posto za oba bračna druga, a utvrđuje se temeljem financijskih sredstava (prihodi u novcu, prihodi od imovine) koje ostvaruje podnositelj zahtjeva i njegov bračni drug u godini koja prethodi godini podnošenja zahtjeva.

U prihod se ne računa naknada za tjelesno oštećenje, doplatak za pomoć i njegu, ortopedski dodatak i osobna invalidnina.

Polazeći od predloženih uvjeta, u SDP-u procjenjuju da bi pravo na socijalnu mirovinu imalo oko 58 tisuća osoba. Ta bi mirovina za jednu osobu iznosila 640 kuna, a za bračne drugove tisuću kuna. Prosječni iznos socijalne mirovine, izračunali su u Klubu zastupnika SDP-a, bio bi i niži od navedenog, jer bi osobe koje ostvaruju određene prihode koji ulaze u prihodovni cenzus za stjecanje prava na socijalnu mirovinu

dobivale mirovinu u visini razlike između ostvarenih prihoda i socijalne mirovine.

Klub procjenjuje da bi za socijalne mirovine u državnom proračunu mjesečno trebalo osigurati oko 30 milijuna kuna, godišnje 320 milijuna kuna. Navode da bi se s ostvarivanjem socijalne mirovine, smanjio broj korisnika prava na pomoć za uzdržavanje u socijalnoj skrbi i izdaci u sustavu socijalne skrbi, pa bi stvarno povećanje proračunskih izdataka bilo i manje, odnosno iznosilo bi 23 milijuna kuna mjesečno, godišnje 230 milijuna.

Vlada kaže "ne"

Vlada je Saboru predložila da ne prihvati SDP-ov Prijedlog.

Podsjećajući na osnovna obilježja 'SDP-ove socijalne mirovine', Vlada je stajališta da ta mirovina, iako ima naziv 'mirovina', ne može biti institut mirovinskog osiguranja već socijalne skrbi, odnosno socijalne zaštite, jer sadrži sve socijalno-zaštitne elemente.

Naime, ta se primanja bitno razlikuju od 'mirovine' kao prava koje proizilazi iz rada i po osnovi rada, uz redovitu uplatu doprinosa za cijelog radnog vijeka.

Vlada je svjesna i podržava potrebu uvođenja novog instituta socijalnih primanja, no, smatra da je pri tome neophodno sagledati sve komponente takvih primanja s obzirom na ukupno stanje u sustavima socijalne sigurnosti.

Vlada je, naime, mišljenja da je prije donošenja odluke o trajnom (doživotnom) socijalnom primanju, potrebno analizirati sustav socijalne skrbi, sustav zdravstvenog osiguranja, kao i mirovinsko osiguranje generacijske solidarnosti, i kod toga preispitati opravdanost predloženog rješenja po kojem osobe s najnižom mirovinom (koja za 15 godina rada i uplaćenih doprinosa iznosi 640 kuna) imaju ista mjesečna primanja kao i osobe koje su bez ikakvih primanja odnosno osiguranja i koje bi također primale socijalnu mirovinu u visini 640 kuna.

Vlada drži da je prethodno potrebno utvrditi i granicu siromaštva u Hrvatskoj i eventualno uvesti socijalnu kartu (koja

bi pokazivala stvarno imovno stanje mogućeg korisnika socijalne mirovine).

Tek nakon takvih analiza moguće je predložiti primjereno rješenje koja bi omogućilo minimum socijalne sigurnosti osobama koje to nisu uspjele učiniti same, a za koje bi se istodobno moglo osigurati sredstva u državnom proračunu, stoji u Vladinom mišljenju.

U skladu s navedenim, Vlada smatra da se ne može prihvatiti predmetni Prijedlog, ali će se predložena rješenja imati u vidu u daljnjoj dogradnji sustava socijalne skrbi i mirovinskog osiguranja.

RADNA TIJELA

Tri radna tijela raspravljala su o Prijedlogu i sva tri su Saboru predložila da ga ne prihvati. **Odbor za zakonodavstvo** ne podupire njegovo donošenje iz razloga iznesenih u mišljenju Vlade.

Vladino mišljenje, posebno u dijelu kojim se podržava potreba uvođenja novog instituta socijalnih primanja, ali uz sagledavanje svih komponenata takvih primanja s obzirom na ukupno stanje u sustavima socijalne sigurnosti, podržao je **Odbor za financije i državni proračun**, koji je o Prijedlogu raspravljao kao zainteresirano radno tijelo.

Kao zainteresirano radno tijelo, Prijedlog je razmotrio i **Odbor za obitelj, mladež i sport** te Saboru predložio zaključak da Prijedlog ne prihvati.

RASPRAVA

Mirnija starost za 58 tisuća građana

U ime Kluba zastupnika SDP-a o Prijedlogu je govorila **Milanka Opačić** kazavši da je prvenstvena želja predlagatelja bila potaknuti Vladu na razmišljanje kako na kvalitetniji način riješiti problem dijela stanovništva koje vrlo staro i često puta bez ikakvih primanja živi u vrlo teškim uvjetima.

U Hrvatskoj, podsjetila je, postoji klasično mirovinsko osiguranje i temeljem njega, dakle na osnovu uplata u

toku radnog staža, proizilazi čak osam vrsta mirovina: starosna, prijevremena starosna, invalidska, obiteljska, najniža, osnovna mirovina, profesionalna rehabilitacija, naknada zbog tjelesnog oštećenja prouzročenog ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću.

Visina mirovine ovisi o ostvarenoj plaći, odnosno osnovici osiguranja na koju su plaćeni doprinosi i ukupno navršenom mirovinskom stažu. Od 1. srpnja 2003. najniža mirovina za 15 godina mirovinskog staža iznosi 642,90 kuna, a za 40 godina staža 1.458,10 kuna.

Paralelno s tim mirovinskim sustavom, navela je, egzistira i sustav socijalne skrbi koji nastoji pomoći ljudima koji nemaju prihode za život, pa osnovica koju je Vlada utvrdila iznosi oko 400 kuna.

Jedan od najvećih i najvažnijih programa unutar socijalne pomoći je pomoć za uzdržavanje, a visina te pomoći izračunava se primjenom odgovarajućih postotaka iz zakonom propisane skale stopa na utvrđenu osnovicu i za samce ona iznosi sto posto od osnovice, dakle 400 kuna.

Prema podacima bivšeg Ministarstva rada i socijalne skrbi, 31. prosinca 2002. bilo je 121.778 korisnika prava na pomoć za uzdržavanje od čega je njih oko 20 tisuća bilo starije od 66 godina.

Pretpostavlja se, kaže Opačić, da bi nakon uvođenja socijalne mirovine velik dio tih korisnika prestao koristiti to pravo i počeo ostvarivati pravo na socijalnu mirovinu, jer bi se ona isplaćivala u većem iznosu i uz blaže uvjete u odnosu na uvjete koji vrijede za pravo na pomoć za uzdržavanje.

Zakon koji SDP predlaže obuhvatio bi oko 58 tisuća građana starijih od 66 godina, došlo bi se do svakog starijeg građanina kojemu je pomoć potrebna, država bi mu zajamčila barem svojevrni minimum, kazala je zastupnica.

Istaknula je i da, iako se govori o socijalnoj mirovini, to nije klasična, odnosno mirovina stečena na osnovu rada. Riječ je o ljudima koji se zbog kojekakvih razloga nisu snašli na tržištu rada ili nisu uspjeli odraditi puni radni staž ili barem minimum potre-

ban za prijevremenu starosnu mirovinu.

Sredstva za socijalnu mirovinu ne bi išla iz mirovinskog fonda, nego na teret državnoga proračuna, a Opačić drži da bi se i unutar sadašnjeg proračuna boljom preraspodjelom mogla naći sredstva za isplatu socijalnih mirovina.

Povijesni 18. lipnja

Za rasprave o SDP-ovu Prijedlogu, **Zlatko Tomčić** (Klub zastupnika HSS-a) naveo je da tog, 18. lipnja Hrvatska postaje službeni kandidat za članicu EU i da će joj biti određen datum za početak pregovora, a da je nevjerojatno da se to u Saboru prešućuje, odnosno da se ne obilježi barem čašom šampanjca ili s dvije lijepe riječi.

Naglasio je da ni prethodna ni aktualna Vlada nisu jedine zaslužne za dobivanje kandidature, da je i Sabor odigrao itekako važnu ulogu. U prethodnom su sazivu, ističe, obavljena sva usklađivanja hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU, u ovom sazivu to usklađivanje ide nešto sporije, no ne sumnja da će i ovaj saziv Sabora obaviti taj posao.

Potpredsjednik Sabora **Darko Milinović** odgovara da će Sabor prigodno obilježiti kandidaturu, ali tek kad o tome stigne službena potvrda.

Ivan Jarnjak (Klub zastupnika HDZ-a) suglasan je da je 18. lipnja 2004. povijesni dan za Hrvatsku, ali i da čin dobivanja statusa kandidata treba proslaviti tek kad Europsko vijeće o tome donese službenu odluku.

Tada ćemo valjda zahvaliti i onima koji su imali hrabrosti prije 14 godina u Saboru izglasovati prve dokumente i onima koji su prvi nosili puške, poginulima i ranjenima, onima koji su stvarali ovu državu, svim Saborima i Vladama, svima koji su tome na svoj način pridonijeli, izjavio je zastupnik.

Sedma sjednica do 15. srpnja

Sedma sjednica Sabora nastavit će se 30. lipnja, 1, 2, 7, 8, 9, 14. i 15. srpnja, najavio je potpredsjednik **Milinović**, nakon što je **Tomčić** za raspra-

ve o SDP-ovu Prijedlogu zatražio plan budućeg rada.

HSS-ov zastupnik prosvjedovao je zbog plana da se 7. sjednica nastavi, navodeći da je predsjednik Sabora Vladimir Šeks desetak dana prije najavio da će se ona okončati u petak, 18. lipnja, a nova, 8. sjednica trajati do 15. srpnja, odnosno Ustavom zacrtanog roka za redovno zasjedanje Sabora.

Spomenutu najavu stoga tumači kao izbjegavanje 'aktualnog prijedpodeva'.

Potpredsjednik **Milinović** opetuje da se 7. sjednica nastavlja 30. lipnja i tada će se i glasovati. Predložio je da se do tog datuma sastane Predsjedništvo Sabora i raspravi o eventualnom sazivanju nove sjednice.

Dragutin Lesar (Klub zastupnika HNS/PGS-a) zbrojio je da se već sada 37 točaka dnevnog reda prebacuje prema 30. lipnja, a za očekivati je, kaže, da iz Vlade stigne još zakonskih prijedloga.

Podsjetio je da po Poslovniku saborsko Predsjedništvo i predsjednici klubova raspravljaju o dnevnom redu predstojeće sjednice, ali da uoči spomenutog nastavka takvog sastanka nije bilo. Pita zašto se sjednica ne bi nastavila odmah nakon vikenda i tako zatvorio ciklus, a potpredsjedniku Sabora je predložio da sazove sjednicu Predsjedništva i klubova da se zajednički postigne dogovor o nastavku rada.

I **Jozo Radoš** (Klub zastupnika LIBRE) nezadovoljan je načinom na koji Sabor radi, nemogućnošću da se na pravilan način planira rad Sabora i zastupnika.

Smatra da nije dobro da se izbjegava 'aktualno prijedpodne' jer je to važan kontakt između zastupnika, poglavito oporbenih i Vlade. Neprimjerenim drži da prođe po nekoliko mjeseci dok najavljena inicijativa dođe na dnevni red, da se o nekim točkama glasuje mjesec dana nakon što su raspravljene.

Sve su to, kaže, stvari koje nisu dobre i ne bi bilo dobro da postanu praksa.

Potpredsjednik **Milinović** odbio je tvrdnje da se radi o novoj praksi, podsjetivši da su i prije saborske sjednice znale trajati po tri-četiri mjeseca.

I Pero Kovačević (Klub zastupnika HSP-a) prosvjeduje što se odustalo od najave predsjednika Sabora da će 7. sjednica završiti 18. lipnja, a nova, 8. sjednica biti sazvana od 30. lipnja do 15. srpnja.

Imam osjećaj da se namjerno izbjegava 'aktualno prijedodne', rekao je zastupnik, tvrdeći da su pravaši najviše zainteresirani za 'prijedodne' kako bi konačno dobili odgovor zbog čega se već četiri mjeseca izbjegava rasprava o kvalifikacijama iz haaških optužnica protiv hrvatskih generala, te kako bi netko javno rekao zašto se u njih upire prstom da su lijepili plakate (s likom generala Mirka Norca i porukom 'kriv je jer je branio Hrvatsku').

Jarnjak podsjeća na praksu prošlog saziva Sabora koji je u prvih šest mjeseci rada imao pet sjednica koje su, u principu, trajale po dva mjeseca.

Vilim Herman (LIBRA) kaže da je netočno da se radi o praksi koja se ponavlja. Točno je, navodi, da su sjednice (u prošlom sazivu) trajale više tjedana, ali su trajale bez prekida, nije bilo manevriranja od tjedna do tjedna, niti izbjegavanja 'aktualnog prijedpodneva'.

Pokazujući dokument izvađen iz saborske arhive, **Jarnjak** ističe da se iz njega vidi da su prekidi bili i po dva tjedna, da su sjednice trajale i po tri mjeseca, da su u prvih šest mjeseci 2000. održana četiri 'aktualna sata', a ove ih je godine bilo već sedam.

Vraćanje dostojanstva starijim građanima

Nakon tih polemika, Sabor se vratio SDP-ovu Prijedlogu, a **Dragica Zgrebec** (Klub zastupnika SDP-a) kazala je da je Klub očekivao da, uz pisano Vladino mišljenje, u Sabornici bude i Vladin predstavnik.

Potpredsjednik **Milinović** odgovorio joj je da su Vladini predstavnici na putu, ali su izgleda zapeli negdje u prometu, te da, ako zastupnica želi, može odrediti stanku, no **Zgrebec** je odgovorila da nema potrebe.

Navodeći čime se Klub zastupnika SDP-a rukovodio predlažući zakon o

socijalnoj mirovini, zastupnica je navela da Ustav definira Hrvatsku kao socijalnu državu, da se u svakom društvu koje se smatra demokratskim vodi računa o dvije najugroženije skupine – djeci i starijim građanima, da se program SDP-a za prošle izbore temeljio na takvim vrednotama, a jedan od podprograma zvao se Mirovina za sve, na temelju takvog izbornog programa slijedi Prijedlog.

Zastupnica ističe da je popis stanovništva iz 2001. pokazao da je u ukupnom stanovništvu Hrvatske oko 644 tisuće starijih od 66 godina, a da bi pravo na socijalnu mirovinu moglo ostvariti oko 58 tisuća starijih građana od kojih mnogi već sada primaju različite vidove socijalne pomoći.

Parafrazirajući izreku 'da i prosjaku treba pružiti pomoć prije nego pruži ruku, jer time čuvamo njegovo dostojanstvo', ustvrdila je da bi i spomenutim građanima na određeni način trebalo sačuvati dostojanstvo da ne traže socijalnu pomoć, nego da im država to osigura kroz zakonsku regulativu.

Klub zastupnika IDS-a podržava SDP-ov Prijedlog, prvenstveno s aspekta humanog opredjeljenja Sabora i aspekta da se zakonom pokuša vratiti barem malo dostojanstva najstarijoj generaciji građana koji su u životu pretrpjeli mnoge nepravde, istaknuo je **Valter Drandić**.

To bi, smatra, mogao biti prvi korak koji bi za te građane puno značio, prvi korak u iskazivanju volje da se isprave nepravde nanosene umirovljenicima.

Smatra da je 230 milijuna kuna, koliko treba za socijalne mirovine, simboličan iznos u odnosu na ukupan iznos državnoga proračuna, te da bi se ta sredstva mogla relativno lako namaknuti.

Pozvao se pritom na izračun po kojem se samo povećanjem trošarina od jedne kune za cigarete može uprihodovati oko 440 milijuna kuna, što znači da bi za osiguranje cjelokupnog iznosa za projekt socijalne mirovine bilo dovoljno povećanje trošarina na cigarete za pola kune po kutiji.

Klub zastupnika IDS-a očekuje od Vlade da uskoro u Sabor dođe cjelovit prijedlog rješenja kojim će se ispraviti

sve nepravde koje su nanosene starijoj generaciji građana Hrvatske, poručio je Drandić.

Čak 173.500 umirovljenika prima manje od tisuću kuna

Ljubica Lalić (Klub zastupnika HSS-a) ustvrdila je da se SDP-ovim Prijedlogom želi postići isti cilj, kao i prijedlogom zakona Kluba zastupnika HSS-a da se uvede institut nacionalne mirovine – cilj im je osiguranje minimalne materijalne sigurnosti građana starijih od 65, odnosno 66 godina koji više nisu radno sposobni.

U činjenici da je Vlada podržala ideju o uvođenju prava na određena primanja starijih osoba koje su bez minimalne socijalne sigurnosti, a unatoč tome predložila da se SDP-ov Prijedlog odbije, vidi dokaz demagoškog ponašanja te iste Vlade koja, kaže, učestalo podržava ideje, ali odbija prijedloge bez čvrstih, uvjerljivih i logičnih razloga.

Vlada, koja sredstva za reprezentaciju i službena putovanja povećala za 500 milijuna kuna, ne može reći da nema sredstava za pomoć najsiromašnijima.

Podsjetila je da u Hrvatskoj danas ima 1.042.000 umirovljenika, a da ih čak 173.500 prima mirovinu ispod tisuću kuna mjesečno. O njihovoj socijalnoj sigurnosti se ne može govoriti, posebice ne kad u četiri mjeseca nafta, kao osnovni energent, poskupi čak šest puta i za sobom povlači poskupljenje osnovnih potrepština. U toj se situaciji, kaže, ne može govoriti ni o socijalnoj sigurnosti 700.395 umirovljenika čija je mirovina od 200 do 2.000 kuna.

Ne sporeći da je socijalna sigurnost umirovljenika nedovoljna, zastupnica naglašava da je još gore što postoje stariji građani bez ikakvih prihoda. U tu skupinu, upozorila je, ne ulaze samo osobe koje nikada nisu radile, već i osobe koje su radile, ali nisu skupile

najmanje 15 godina staža, zatim seljaci koji su uplaćivali mirovinsko osiguranje, ali ne dovoljan broj godina, kao i građani koji cijeli život prebivaju u Hrvatskoj, ali su radili u bivšim jugoslavenskim republikama ili u Hrvatskoj, ali u tvrtkama sa sjedištem u tim republikama. Danas ti građani mirovine primaju neredovito, a kad ih prime vrlo često su niže od 500 kuna mjesečno, navela je Lalić.

Istaknula je da sustav nacionalnih, odnosno socijalnih mirovina poznaju i svijet i Europa. U nekim ih zemljama zovu socijalnim, u drugim nacionalnim mirovinama, no zajedničko im je da jamče socijalnu sigurnost građanima kod kojih je nastupila nesposobnost za rad ili pak nemaju dovoljno sredstava za život. Uvjeti dobivanja i visina mirovine ovisi o gospodarskoj snazi države, no svugdje je ta mirovina vezana uz godine starosti i prebivalište u toj državi.

U nordijskim zemljama, kaže zastupnica, nacionalne mirovine su prihod od kojeg se može dostojno živjeti.

Pozivajući se na izračun po kojemu bi zbrinjavanje 58 tisuća 'jadnika', u konačnici državu godišnje koštalo 230 milijuna kuna, poručila je da Vlada, koja sredstva za reprezentaciju i službena putovanja povećala za 500 milijuna kuna, ne može reći da nema novaca za pomoć najsiromašnijima.

Ako je to tako, onda gospodu u Vladi, svaki puta kada budete ispijali škotske whiskeye i francuske cognake, kada budete nepotrebno i luksuzno putovali, sjetite se da ste si to omogućili zatvarajući oči pred bijedom najsiromašnijih, izjavila je HSS-ova zastupnica, ustvrdivši da odbijanje Prijedloga, nije odbijanje Kluba zastupnika SDP-a, nego odbijanje 58 tisuća najsiromašnijih građana.

SDP-ov Prijedlog - djelomičan

Osvrćući se na opaske kolega da bi u Sabornici trebali biti Vladini predstavnici, dr. sc. **Marko Turić** (Klub zastupnika HDZ-a) navodi da je predmetni Prijedlog podnio SDP, da se Vlada očitovala u pismenom obliku, te dodaje da njemu Vladini predstavnici uopće ne nedostaju.

Podsjetio je da osiguranje određenih primanja za starije osobe koje nisu osigurane ni po jednoj osnovi, koje su bez minimuma socijalne sigurnosti, predstavlja jedan od strateških elemenata Strategije razvitka Hrvatska u 21. stoljeću – Strategije razvitka mirovinskog sustava i sustava socijalne skrbi.

Navodi da u predloženom zakonu ta primanja nose naziv socijalna mirovina, iako to primanje ne može biti institut mirovinskog, već socijalnog primanja, odnosno oblik socijalne zaštite sa svim socijalno-zaštitnim elementima.

Predložena socijalna mirovina, kaže zastupnik, ima dosta socijalno-zaštitnih elemenata kao što je imovinski cenzus, koji je uvjet za stjecanje prava, zatim to pravo ostvaruju osobe koje nisu nikada radile ili s tog osnova nisu ostvarile primanja, godine života kao pretpostavka nesposobnosti za rad. Zbog svega toga zastupnik drži da se socijalna mirovina kao pravo nalazi negdje između mirovinskog i sustava socijalne skrbi.

Predstavnik HDZ-ova Kluba ne dvoji u potrebu uvođenja instituta socijalnog primanja, suglasan je da država treba zbrinuti i građane koji iz bilo kojeg razloga nisu radili i po osnovi rada nisu ostvarili primanja, no mišljenja je da je to zadatak koji zahtijeva pomnu prethodnu analizu sva tri sustava – socijalne skrbi, zdravstvenog osiguranja i sustava generacijske solidarnosti. Njihovim nadograđivanjem, smatra, doći će se do pozitivnog i kvalitetnog rješenja gdje i kako će se omogućiti socijalna sigurnost onima koji si je sami ne mogu osigurati.

Klub zastupnika HDZ-a podržava mišljenje Vlade da će predloženo zakonsko rješenje imati u vidu u daljnjoj dogradnji sustava socijalne skrbi i mirovinskog osiguranja, smatra da je predloženo rješenje djelomično, jer ne sagledava u cjelini stanje na području socijalne skrbi i kao takvo ga Klub ne može prihvatiti, poručio je zastupnik Turić.

Ništa bez Severine

Pero Kovačević (Klub zastupnika HSP-a) predložio je da jednu od slijedećih sjednica Sabor počne u pučkoj kuhi-

nji ili na zatvaranju zagrebačke tržnice Dolac kako bi se, kaže, vidjeli ljudi koji se guraju oko kontejnera da bi došli do trulog paradajza i drugih stvari da taj dan bar nešto pojedju. Sabor danas o toj važnoj temi razgovara bez predstavnika Vlade, birokratski i demagoški, kaže zastupnik pozvavši da se o tome razgovara otvoreno i realno.

Za predloženi iznos socijalne mirovine od 640 kuna kaže da to nije ni sirovinjska mirovina, te poziva Vladu da više ne daje odgovore poput onoga kad brine što će netko sa 15 godina mirovinskog staža uspjeti dobiti 640 kuna jednako kao i onaj koji ima deset ili 12 godina staža.

O čemu mi pričamo, što znači 640 kuna, upitao se zastupnik?

Kolege je podsjetio na činjenicu da se u okviru socijalne politike zaslužnim umjetnicima plaća mirovinsko i zdravstveno osiguranje, izvijestio ih da je među onima koji su to tražili bila i Severina, ali da to nije dobila.

Kao zaslužna umjetnica tražila je da joj država plaća mirovinsko i zdravstveno, a po jednom koncertu zaradi koliko ljudi o kojima danas govorimo nisu nikada vidjeli, niti mogu u životu zaraditi, kazao je zastupnik.

Drži da 320 milijuna kuna potrebnih za socijalne mirovine i nije veliki iznos i nudi odakle ga namaknuti. Pravaši, kaže, već nekoliko mjeseci govore da u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje ima 5.100 korisnika invalidske mirovine hrvatskog ratnog vojnog invalida, među njima čak tisuću i nešto nema čak ni status branitelja, a ostali nemaju status HRVI. Državu oni mjesečno koštaju 25 milijuna kuna, godišnje 280 milijuna kuna. Prema tome, može se riješiti, ali nemojmo o tome razgovarati birokratski i demagoški, poručio je Kovačević.

Primijetio je i da nitko nije zabilježio da je na Trgu bana Jelačića, u 54-oj godini umro čistač cipela koji je cijeli život radio, ali je, kaže, zabilježena afera Severina, zabilježene su gluposti.

Krunoslav Markovinović (HDZ) kao netočan ispravio je navod da je baš tolika gužva na tržnicama kod zatvaranja. Ni manje, ni više, čak i manje nego

po razvijenim zapadnim zemljama, gdje masa beskućnika hoda okolo i spava pod mostovima, ustvrdio je.

Predložio je da zastupnički mandat, umjesto četiri traje pet godina, jer postoji, tvrdi, opća amnezija SDP-a i HSS-a da su pune četiri godine bili na vlasti, a tek im petu godinu padaju na um neka-kve dobre ideje.

Kovačević (HSP) mu je uzvratilo da je u ovom slučaju sramotno pozivati se da je tako i vani, a **Lalić (HSS)** da je neistinama uvrijedio dvije stranke, te da bi zbog uvreda trebao dobiti opomenu.

Socijalni milodar

Josip Sudec (Klub zastupnika HSU) kaže da predloženi zakon ima obilježja socijalnog, a ne mirovinskog davanja, pa misli da bi se trebao nazvati socijalna pripomoć ili socijalni milodar, kako god se želi, ali da ne spada u kategoriju mirovine.

Mirovina je, podsjeća, ciljana štednja za starost, invalidnost i smrt, što znači da se poslije smrti nasljeđuje, osiguravniku koji za radnog vijeka uplaćuje u određeni fond, daje određenu socijalnu sigurnost.

HSU-ov zastupnik navodi da među 58 tisuća osoba koji su bez sredstava (a koji bi trebali dobivati socijalnu mirovinu) ima velik broj onih koji već sada primaju socijalnu naknadu od 400 kuna, a da nitko ne postavlja pitanje zbog činjenice da ima 71.000 umirovljenika čija je mirovina ispod 500 kuna.

Hoćemo li sada i njih rješavati zajedno s ovima, ili umirovljenike treba rješavati u mirovinskom sustavu, a socijalne u sustavu socijalne skrbi, pita.

Smatra da treba vidjeti i što je s ljudima koji imaju manje od 15 godina mirovinskog staža, a uplaćivali su u fond – oni bi, drži, trebali iz tog fonda participirati određeni iznos, a drugi dio iz sfere socijalne skrbi.

Osim toga, kaže, treba voditi računa što je s onima koji već sada dobivaju i više od minimuma, imaju određenu mirovinu, a primaju i određeni dodatak, jer im grad ili općina u kojoj žive, mogu dati i dodatna sredstva.

Klub zastupnika HSU-a podržava veća izdvajanja za socijalnu sigurnost, jer smatra da je najteže biti star i siromašan, ali to treba biti u socijalnoj sferi.

Prestari smo da nasjedamo da iza mirovine neće doći to da će sutra i ovih 58 tisuća osoba sjesti na mirovinski fond, a to ne bi bilo pošteno. Bilo bi pošteno da im se sredstva daju iz socijalne sfere, a da mirovine ostanu onakve kao što je definirano hrvatskim pravnim propisima, poručio je Sudec.

Vladu je pozvao da vrlo brzo izađe s prijedlogom koji bi na zadovoljavajući način riješio socijalna davanja i socijalnu pripomoć, a da se mirovinski sustav rješava u skladu s propisima koji vrijede za mirovinsko osiguranje.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) netočnom je označila Sudecovu tvrdnju da je to što predlaže Klub zastupnika SDP-a milodar. Možda je s Vašeg aspekta sada milodar, sada kada ste na grbači umirovljenika došli u Sabor, pa ste valjda na to zaboravili, uzvratila je kolegi iz HSU-a, predbacujući mu da se posprdno izražava kad pita što s umirovljenicima koji imaju manje od 15 godina staža. Oštro mu je poručila i da bi za veliku plaću koju prima bilo dostojno da barem pročita SDP-ov Prijedlog.

Bili ste na granici uvredljivog spram kolege, rekao joj je potpredsjednik **Milinić**. Reagirao je i sam **Sudec**, no kako je tek naknadno uključio mikrofon, njegova se izjava nije zabilježila.

I zastupnica **Zgrebec** netočnom je nazvala tvrdnju da SDP-ov Prijedlog zapravo daje pravo na milodar. To je, kaže, obveza solidarnosti i ne bi teretila mirovinske fondove, već bi se isplaćivala iz proračuna.

Predložen realan iznos mjesečne mirovine

Ispravljajući netočan navod **Nenad Stazić (SDP)** rekao je da nije u potpunosti točno da je mirovina ciljana izdvajanje za starost kao što je naveo zastupnik **Vladimir Jordan (HSU)** ističući da to vrijedi za mirovine koje se isplaćuju iz Mirovinskog fonda, ali da postoji i niz mirovina koje se dobivaju po pose-

bnim propisima kao što je npr. zastupnička mirovina.

U ime predlagatelja **Milanka Opačić (SDP)** izrazila je žaljenje što nitko od predstavnika Vlade nije prisutan na raspravi o predloženom zakonskom tekstu ističući da populacija od 58 tisuća ljudi na koju se predloženi zakon odnosi zaslužuje više od nekoliko rečenica, mišljenje Vlade kojim ga odbija.

Bivša Vlada radila je na sličnom projektu, ali ga nije imala vremena donijeti.

Navela je da je predlagatelj predložio iznos koji je realan i smatra da se za to mogu naći novci u državnom proračunu. Podsjetila je kako su pojedini zastupnici rekli da bi to bio milodar i izrazila žaljenje što je izostala solidarnost za tu populaciju i što se, kako je ocijenila, o predloženom zakonu raspravlja podejnjivački. Navela je da su klubovi zastupnika HDZ-a i HSU-a jedini koji nisu podržali predloženi zakon, a koji nije novijega datuma jer je i bivša koalicijska Vlada radila na sličnom projektu, ali da ga nije imala vremena ostvariti.

Navela je da je bivša Vlada povećala sa 700 milijuna na 2,5 milijarde kuna dotacije poljoprivredi, prvenstveno stanovništvu koje od nje živi.

U ispravku netočnog navoda **Franjo Matušić (HDZ)** rekao je kako je netočno da je bivša koalicijska Vlada bila ozbiljna, jer da je to stvarno bila ne bi u prošloj godini imala deficit od 6,3 posto BDP-a. Da ste to uzeli u obzir sigurno danas ne bi izlazili s ovakvim demagoškim prijedlogom, rekao je.

Ispravljajući netočan navod **Niko Rebić (HDZ)** naveo je da je bivša Vlada imala vremena donijeti predloženi zakon te da je ukinula toliko socijalnih prava da su je građani kaznili na izborima.

Predsjedavajući sjednicom **Darko Milinović (HDZ)** kratko je prekinuo raspravu i izvijestio zastupnike da je na sjednici Europske komisije donijet zaključak kojim RH postaje kandidat za punopravno članstvo u Europskoj uniji

s rokom za početak pregovora u prvom kvartalu 2005.

Nakon toga rasprava je nastavljena izlaganjem **Vilima Hermana** u ime Kluba zastupnika LIBRE.

Naveo je da su u Klubu suglasni da se treba pokušati dogovoriti oko predloženih zakona i cjelovitih rješenja koje ti zakoni sugeriraju, a prvenstveno predloženi zakon o socijalnim mirovinama. Ocijenio je da neće biti dobro ako se problem i položaj umirovljenika rješava kroz pojedinačne dogovore i ako to čine određene političke grupacije. Nije dobro ni da se kada se govori o prijedlogu zakona o socijalnim mirovinama pokušava voditi socijalna politika. Naveo je da je u proteklom razdoblju, pogotovo u ratnim godinama gotovo uništen srednji sloj i apelirao da treba voditi računa o jednakopravnosti, a tu treba intervenirati i država. Ako naš Ustav propisuje da smo država socijalne pravednosti onda nema dvojbe da predloženi zakon ne predstavlja moment koji se ne treba promatrati izdvojeno od općih prilika u društvu. Zbog toga predlažemo da se i navedena grupacija ljudi obuhvati socijalnom pravednošću, rekao je navodeći da Klub zastupnika LIBRE predlaže da se politički dogovorima između HDZ-a i HSU-a pronađe i rješenje koje se nudi predloženim SDP-ovim zakonom o socijalnim mirovinama.

Socijalna osjetljivost bez stranačkih boja

Antun Kapraljević u ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a naveo je kako je svaki dan svjedokom da nakon zatvaranja trešnjevačke tržnice mnogi ljudi prekapaju po ostacima, a upravo su to građani koji bi trebali biti obuhvaćeni predloženim zakonom. Apelirajući na socijalnu osjetljivost zastupnicima je poručio da ne gledaju na stranačke boje. Dodao je da će Klub zastupnika u čije ime govori podržati predloženi zakon i pozvao i ostale zastupnike da u današnjoj svečarskoj atmosferi i važnom datumu za Hrvatsku učine isto.

U raspravi je **Nenad Stazić (SDP)** istaknuo kako je upravo danas prigo-

da da se tim ljudima omogući dobivanje predložene mirovine jer je to slijed nakon vraćanja duga umirovljenicima i predizborno obećanje SDP-a, a SDP, rekao je, do svojih obećanja drži. Pozivajući se na Ustav rekao je da hrvatska država treba biti socijalna i za tih 58 tisuća svojih građana. Predloženim se zakonom hoće da to ti ljudi ne budu, a njegovim se odbijanjem želi da oni ostanu u tom statusu. Vlada, dodao je odbijajući prijedlog iz dva razloga, a to je da ta socijalna mirovina ne može biti institut mirovinskog osiguranja već socijalne skrbi. Upitao je zašto Vladu smeta da se to zove mirovina. Drugi razlog koji je Vlada navela je potrebna analiza sustava socijalne skrbi, zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, utvrditi granicu siromaštva. Neka samo utvrđuju, a ti ljudi u međuvremenu moraju jesti, rekao je dodajući kako je najindikativnije da u mišljenju vlade ne piše da u proračunu nema novca za te mirovine. Mogli bismo, a nećemo, to piše u mišljenju Vlade, a to je neshvatljivo, zaključio je.

Njegov navod ispravio je **Nenad Bekavac (HDZ)** navodeći da u proračunu za te mirovine nema novca, da nedostaje upravo zbog deficita od 6,3 posto BDP-a iz prošle godine.

Vlada u svom negativnom mišljenju nije navela da nema novca za provedbu predloženog zakona. Dakle može se, a neće.

Jagoda Majska Martinčević (HDZ) upitala je ispravljajući netočan navod, što su ti ljudi jeli zadnje četiri godine dok je SDP bio na vlasti.

Stazić je odgovorio da je tim ljudima teško objasniti zašto nema političke volje da im se osigura 640 kuna mjesečno.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) u nastavku rasprave je ustvrdila da Vladino mišljenje ne služi na čast demokratskoj državi koja ima ambiciju u što većoj mjeri postati socijalna. Ističući da je država dužna pomoći tim lju-

dima navela je kako je Vlada uputila nemilosrdan odgovor, a vlast koja nije milosrdna je nepravедna. Dodala je da je u hrvatskom narodu dugo bio razvijen osjećaj solidarnosti koji se negdje u tranziciji izgubio. Upitala je zašto se, kad se ne prihvaća predloženi zakon, ne propušta prilika u prigodnim situacijama uz veliku pompu posjećivati najsiromašnije, nezbrinutu djecu, starce, bolesne, zar to nije grijeh oholosti? Tim ljudima treba pomoći, jer na taj način pomažemo i sebi, a izgleda da Vlada za to nema sluha, ustvrdila je.

Predloženi zakon je pranje savjesti SDP-a

U ispravku netočnog navoda **Jure Bitunjac (HDZ)** je rekao da je stav sadašnje Vlade po pitanju predloženog zakona rezultat rada bivše Vlade što su posebno osjetili najsiromašnji slojevi. **Katarina Fuček (HDZ)** navela je u ispravku netočnog navoda da joj je rasprava Ingrid Antičević Marinović izgledala kao pranje savjesti zbog toga što je bivša Vlada na početku svog mandata ukinula prava braniteljima, majkama.

Jagoda Majska Martinčević (HDZ) navela je da u lošim kazalištima patetika i demagogija često idu zajedno, te da joj se čini da je to upravo i slučaj s predloženim zakonom. Ispravljajući netočan navod rekla je da su solidarnost i milosrđe dva različita pojma i da nemaju veze jedan s drugim. Najzanimljivijim je ocijenila tezu da se solidarnost negdje izgubila u tranziciji. Izgubila se solidarnost bratstva i jedinstva za kojom u sadašnjoj smostalnoj i demokratskoj državi nitko ne žali, poručila je.

Ispravljajući netočan navod **Božica Šolić (HDZ)** je navela kako nije točno da je sadašnja Vlada neosjetljiva jer je, podsjetila je, na početku mandata donijela zakon o porodičnim naknadama za troje i više djece, vraćen je dječji doplatk djeci s posebnim potrebama. Obrćajući se zastupnicima SDP-a poručila je da su imali četiri godine za donošenje zakona kojega sada predlažu.

U nastavku rasprave **Josip Leko (SDP)** kazao je da zbog odluke Europske

komisije osjeća više odgovornost nego svečanost jer je odgovornost i briga za 58 tisuća ljudi kojima se predlaže pomoći, a SDP-ova briga, rekao je, ne prestaje ni za 350 000 radnika koje treba zaposliti bez obzira kako će Hrvatska u Europu. Dodao je da SDP predloženim zakonom želi ponuditi sustavnu brigu o tim ljudima. Upitao je zašto bi se te ljude koji su zbog starosne dobi ostali nezaposleni ili u potrebi svrstavali u socijalno ugrožene, navodeći da Mirovinski fond ne radi samo na načelu generacijske solidarnosti. Predložio je da se po istom načelu transfera novca u fond umirovljenika to napravi i s novim fondom koji će se puniti iz državnog i proračuna lokalnih jedinica, a iz njega bi se isplaćivale socijalne mirovine. Klub zastupnika SDP-a predložio je da se razdvoje kategorije ljudi koji imaju pravo na socijalnu mirovinu zbog godina starosti i oni koji su mlađi, a u socijalnoj su potrebi iz nekih drugih razloga. Ako taj model nije dobar predložite novi, ali da se problem riješi na dostojanstven način, poručio je Vladi i vladajućim zastupnicima.

Marijan Bekavac (HDZ) u replici je ustvrdio kako je dirljivo slušati zastupnika Leku te da misli da se prvenstveno kada je riječ o SDP-ovu prijedlogu zakona radi o 58 tisuća birača na koje SDP ciljano ide. Poručujući im da su u svom mandatu imali dovoljno vremena da to riješe zaključio je da je prijedlog licemjeran.

Bivša je Vlada mogla donijeti predloženi zakon, a nije i zato je sada ga predlagati licemjerno jer se radi o 58 tisuća birača na koje cilja SDP.

Zdenka Čuhnil (zastupnica manjina) navela je da su 122 tisuće građana korisnici prava na uzdržavanje, a među njima je i 20 tisuća starijih od 65 godina i koji svake godine moraju dokazivati svoja primanja i ispunjavati silnu papirologiju kako bi mogli primiti socijalnu pomoć. Navela je da je najgore što

su te osobe stigmatizirane kao socijalni slučajevi. Navodeći da u toj kategoriji ima najviše ruralnog stanovništva ili nekvalificiranih radnika koji nisu uspješni skupiti 15 godina staža, rekla je da bi oni bili spremni dati i svoju imovinu za predloženu mirovinu, a ne za socijalnu pomoć za koju ne znaju do kada će je primiti. Predložila je da se predloženi zakon podrži u prvom čitanju, a da se do drugog napravi analiza primanja tih kategorija te da se definira neka vrst mirovine za te ljude.

Jagoda Martić (SDP) istaknula je da u državi imamo i građane koji nemaju minimalno 15 godina radnog staža navodeći da mnogi poslodavci radnicima ne uplaćuju doprinose. Ljudi su sretni da rade, primaju plaću, ali ne misle kako će si osigurati starost. Ta kategorija koja je radila, a nije uspjela sebi osigurati mirovinu ima na nju pravo, ne na socijalnu pomoć, nego na mirovinu, ustvrdila je dodajući da uopće nije bitno kako će se ta mirovina zvati. Dodala je da ta mirovina ne bi bila na teret onih koji su radili i izdvajali u mirovinske fondove već bi se isplaćivala iz državnog proračuna. Osvrćući se na izlaganje zastupnika iz HDZ-a o vraćanju porodičnih naknada navela je kako bi za dvije godine bilo zanimljivo vidjeti analizu koliko je to pridonijelo demografskoj obnovi i koliko je žena koristilo pravo na trogodišnji prodiljni dopust.

Zaključila je da bi se uz malo dobre volje u proračunu moglo naći novca za provedbu predloženog zakona, pa ako treba, ne bi trebalo putovati kao što je sada slučaj da je državno izaslanstvo otputovalo u Portugal (gdje se održava Europsko nogometno prvenstvo).

Replicirajući joj **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** podsjetila je da je bivši premijer Račan na Svjetsko rukometno prvenstvo u Portugal vodio čitavo izaslanstvo. Zar vam nije bilo ogledalo u četiri godine to što su otpušteni hrvatski policajci 500 dana provjedovali na Markovu trgu i živjeli u kapelici crkve, upitala je zastupnicu SDP-a.

Zastupnica Martić joj je odgovorila da bi bilo zanimljivo vidjeti zašto su bili u kapelici, a što se tiče bivšeg premijera i

puta u Portugal navela je da to ponašanje ne amnestira ovu Vladu.

U ime predlagatelja

Do konca godine bit će utvrđeni parametri siromaštva

U ime predlagatelja državna tajnica **Vera Babić** ispričala se što na dijelu rasprave o predloženom zakonu nije bilo predstavnika Vlade objasnivši da ih je samo dvoje bilo određeno za dolazak, ali da su u vrijeme početka rasprave bili zauzeti drugim ugovorenim poslovima.

Osvrćući se na rasprave da je Hrvatska po Ustavu socijalna država, a da je unatoč tome neosjetljiva za navedene probleme navela je da Hrvatska ima zakonsku i institucionalnu infrastrukturu u području društvenog osiguranja određenih temeljnih društvenih rizika među kojima su starost, bolest, invalidnost, a u novije vrijeme i siromaštvo. Jedno od važnih pitanja socijalne sigurnosti svakako će biti pitanje socijalne isključenosti odnosno rizika siromaštva. I to ne samo onih koji se nalaze u SDP-ovu prijedlogu nego i drugih koji će se naći ili se nalaze pod rizikom siromaštva, navela je i dodala kako se ne slaže s tvrdnjama da nije bilo vremena da se predloženi zakon donese za mandata bivše vlasti. Dodala je da nije riječ samo o vremenu već o kvalitetnoj pripremi sustava koji je započela bivša Vlada te da je pri kraju nacionalni izračun siromaštva. Bez toga su, poručila je, apsurdna ad hoc rješenja. Za utvrđivanje relevantnih parametara potrebno je srediti mnoge sustave, istaknula je i podsjetila na stanje u zemljišnim knjigama, da nedostaje mnogo toga u obiteljsko pravnom instrumentaciji s aspekta obveze uzdržavanja.

Dakle puno toga nam još nedostaje i prije svega će trebati utvrditi minimum primanja, a da se ne padne u siromaštvo. Nakon toga trebat će se odrediti prema svim kategorijama neovisno o tome koje su dobi, navela je i dodala da je u tom kontekstu Vlada bila mišljenja da predloženi zakon nije sveobuhvatan i da prvo treba utvrditi sve parametre pa tek onda predla-

gati cjelovita rješenja. Izrazila je nadu da će do kraja godine biti dovršena ispitivanja i poznati parametri siromaštva.

Milanka Opačić (SDP) dobrim je ocijenila što je na kraju rasprave došlo kvalitetno obrazloženje državne tajnice za razliku od Vladinog mišljenja koje je, ponovila je, šturo, nekvalitetno i neargumentirano kada je riječ o odbacivanju zakonskog prijedloga. Opetovala je i žaljenje što klubovi zastupnika HDZ-a i HSU odbijaju predlo-

ženi zakon, ističući da je 640 kuna mjesečno za 58 tisuća ljudi zaista mali novac koji se može pronaći u državnom proračunu.

SDP smatra da odbijanje zakonskog prijedloga nije odbijanje SDP-a već odbijanje 58 tisuća najsiromašnijih ljudi, poručila je.

Ispravljajući netočan navod **Franjo Matušić (HDZ)** je rekao kako se ne slaže s tvrdnjom da Vlada i HDZ nemaju volje da se problem riješi pozivajući

se na obrazloženja državne tajnice koja je navela što je sve potrebno napraviti da bi se krenulo u rješavanje problema najsiromašnijih slojeva društva.

Time je rasprava zaključena.

Nije prihvaćen Prijedlog zakona o socijalnoj mirovini predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a. Za to je glasovalo 74 zastupnika, 36 je bilo protiv, a 7 je bilo suzdržanih.

S.Š-H; M.U.

PRIJEDLOG ODLUKE O UPUĆIVANJU PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE U MIROVNU MISIJU NA HAITI

Na 7. sjednici Hrvatskog sabora zastupnici su raspravljali o sudjelovanju Republike Hrvatske u mirovnoj misiji na Haitiju. Prijedlog Vlade podržali su Odbor za zakonodavstvo i Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Državni tajnik Ministarstva vanjskih poslova **Gordan Bakota** u obrazloženju Prijedloga odluke istaknuo je važnost hrvatskog participiranja u mirovnim misijama kao svojevrsnog doprinosa miru i sigurnosti u svijetu, a u sklopu pristupanja NATO-u i Europskoj uniji, te provođenja MAP-a (Membership Action Plan). Bakota je podsjetio kako se na taj način doprinosi naporima za kandidaturu Hrvatske za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti UN-a, te dodao kako će se izvršenje ove Odluke odvijati na teret fondova UN-a i Državnog proračuna na stavci Ministarstva obrane u sklopu godišnjeg plana aktivnosti za 2004. godinu. Prema predloženoj odluci Hrvatska bi u misiji sudjelovala s jednim pripadnikom

Oružanih snaga RH, vojnim psihologom koji bi bio stacioniran u glavnom gradu Port-au-Princeu gdje je sjedište misije.

Tonči Tadić u ime Kluba zastupnika HSP-a izrazio je mišljenje da Hrvatska sudjelovanjem u ovoj misiji, sudjeluje kao dio okupacijskih snaga na području Haitija. Zastupnik smatra kako se ne radi o misiji razdvajanja sukobljenih strana, već se radi o misiji potpune kontrole stanja u nekoj zemlji od strane SAD-a, Kanade, Brazila, Francuske i Čilea, te da je jedini razlog poziva Hrvatskoj na sudjelovanje, snošenje suodgovornosti zbog nefunkcioniranja sustava državne uprave i demokratskog ustroja Haitija. Ta odgovornost proizlazi iz 4. Haaške konvencije, istaknuo je Tadić i dodao kako Hrvatska nema strateških interesa na Haitiju da bi snosila odgovornost za sudjelovanje. Zbog svega navedenog HSP je najavio suzdržanost prilikom odlučivanja o ovom Prijedlogu.

Neven Jurica (HDZ) ispravio je netočan navod zastupnika Tadića smatrajući kako se ne radi o okupacijskim snagama na Haitiju već o misiji UN-a, te da Hrvatska kao članica UN-a mora sudjelovati u aktivnostima te organizacije, a posebno kada se želi održati mir kao što je slučaj na Haitiju.

Krešimir Ćosić je u ime Kluba zastupnika HDZ-a naglasio kako Hrvatska mora preuzeti dio globalnog sustava odgovornosti i obveza prema međunarodnoj zajednici. Ćosić je pritom naglasio kako je trenutno oko 70 pripadnika Oružanih snaga RH raspoređeno u mirovnim misijama diljem svijeta, te kako bi njihova obuka i priprema trebala biti važna tema u skoroj budućnosti.

Nakon kratke rasprave Hrvatski je sabor sa 104 glasa "za", 11 "protiv" i jednim suzdržanim donio Odluku o upućivanju pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnu misiju na Haiti.

H.S.

NAKNADNO GLASOVANJE

PRIJEDLOG ODLUKE O SUDJELOVANJU PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA RH U MIROVNOJ MISIJI UNMOGIP (INDIJA I PAKISTAN)

Hrvatski je sabor sa 115 glasova "za" i 1 "protiv" na 7. sjednici donio Odluku o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u Mirovnoj misiji u Indiji i Pakistanu. Rasprava o toj Odluci održana je na 6. sjednici, a sažetak rasprave objavljen je u "Izveštajima Hrvatskog sabora", broj 391 od 18.

lipnja 2004. godine, na stranici 73. pod naslovom: "Međunarodna obveza preuzimanja rizika".

H.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNOM FONDU ZA PRIVREMENO UZDRŽAVANJE DJECE;
 PRIJEDLOG ZAKONA O DRŽAVNOM FONDU ZA UZDRŽAVANJE DJECE;

Uskoro u proceduru Vladin Prijedlog

Nakon objedinjene rasprave o ova dva zakonska prijedloga – prvi je predložila zastupnica Đurđe Adlešić (HSL) a drugi Klub zastupnika SDP-a – Hrvatski sabor je zaključio većinom glasova da se ti zakonski prijedlozi ne prihvate, a zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade i izvješćima radnih tijela. Predloženi zakoni predviđaju osnivanje Fonda za uzdržavanje djece za čije uzdržavanje roditelji ne plaćaju alimentaciju.

O PRIJEDLOZIMA...

... zastupnice Đurđe Adlešić

U Ocjeni stanja uz ponuđeni zakonski prijedlog predlagateljica, potpredsjednica Hrvatskoga sabora i zastupnica Đurđa Adlešić (HSL) navodi da je već duži niz godina pitanje uzdržavanja djece rastavljenih roditelja te izvanbračne djece

Opće je poznata činjenica da velik broj roditelja, najčešće očeva, namjerno izbjegava zapošljavanje, učestalo mijenja posao ili mjesto boravka, neki čak odlaze izvan zemlje a koriste i druge načine kako bi izbjegli plaćanja za svoju djecu.

za koje je očinstvo utvrđeno gorući problem koji do sada nije riješen na zadovoljavajući način. Opće je poznata činjenica da velik broj roditelja najčešće očeva, namjerno izbjegava zapošljavanje, učesta-

lo mijenja posao ili mjesto boravka, neki čak odlaze izvan zemlje a koriste i druge načine kako bi izbjegli plaćanja za svoju djecu. Prema pokazateljima čak između 50 do 60 posto roditelja s kojim djeca žive ne primaju od drugog roditelja alimentaciju za uzdržavanje djece i takav poražavajući podatak je razlog da se ovo pitanje treba zakonski riješiti i osnovati odgovarajući fond. Iz njega bi se privremeno isplaćivala alimentacija dok se ne primijene odgovarajući instrumenti za naplatu od osobe koja je dužna plaćati alimentaciju.

Početna sredstva za to osigurala bi se u Državnom proračunu, Fond bi potom izvršio naplatu od osoba dužnika uz naplatu zatezних kamata i tako bi se kroz određeno vrijeme u Fondu akumulirala i određena vlastita sredstva pa bi se i dotacije iz Državnog proračuna mogle smanjiti. Takvo rješenje pružilo bi financijsku sigurnost djetetu u razdoblju dok se ne uspostavi redovito plaćanje alimentacije, a ta bi se sredstva mogla naplatiti i putem ovrhe (osigurati Fondu uvid u cjelokupno imovinsko stanje roditelja koji ne plaća uzdržavanje) a ne samo iz plaće.

... i Kluba zastupnika SDP-a

Prijedlog zakona Kluba zastupnika SDP-a predviđa osnivanje Državnog fonda za uzdržavanje djece, njegovo ustrojstvo, djelokrug i obveze te izvor sredstava. Djelatnost Fonda je osiguranje sredstava i isplata naknade za uzdržavanje djeteta kada obveznik plaćanja uzdržavanja tu obvezu ne ispunjava.

U Ocjeni stanja se navodi da podaci govore da je u Hrvatskoj trend porasta djece koja žive u jednoroditeljskim obiteljima te da je 2001. godine registrirano 188 001 dijete u takvim obiteljima. Od

toga najveći broj djece živi s majkama, 83 posto. U populaciji hrvatske obitelji 15 posto je samohranih roditelja a u ukupnom broju obitelji s djecom to je 20,6 posto ili je takva svaka peta obitelj.

Znatan utjecaj na materijalno stanje jednoroditeljskih obitelji ima svakako neplaćanje alimentacije pa istraživanja govore da gotovo polovica tih roditelja ne može realizirati pravo djeteta na uzdržavanje, tu naknadu redovito prima tek 31 posto samohranih roditelja. Na takvo stanje posebno utječe dugotrajnost i nedjelotvornost sudskih postupaka, nezaposlenost drugog roditelja, njegovo nepoznato boravište ili život izvan RH.

Utemeljenje ovog Fonda provedba je jedne od mjera Nacionalne obiteljske politike i putem njega bi država preuzela obvezu naknade alimentacije i pravo i dužnost potraživanja tih sredstava.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne podupire donošenje ovih zakonskih prijedloga zbog razloga iznesenih u mišljenju Vlade RH i predlaže Hrvatskom saboru da ih odbije.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o oba ova zakonska prijedloga te podržavši mišljenje Vlade RH o njima predložio Hrvatskom saboru da ih ne prihvati.

Isti prijedlog Hrvatskom saboru dao je i **Odbor za obitelj, mladež i šport**. U raspravi je većina članova Odbora podržala mišljenje Vlade, no iznijeto je i mišljenje da je predloženi zakon Kluba zastupnika SDP-a izrađen u skladu s mjerama obiteljske politike utvrđenima u Nacionalnoj obiteljskoj politici a koju je podržao Hrvatski sabor.

MIŠLJENJE VLADE

U kratkom vremenu u proceduri Vladin prijedlog

Vlada RH predlaže Hrvatskome saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o Državnom fondu za privremeno uzdržavanje djece predlagateljice Đurđe Adlešić. Ne dovodeći u pitanje ustavnu osnovanost za predlaganje i donošenje zakona kojim bi se uredila ova problematika i unatoč pažnje vrijednim prijedlozima, sam tekst Prijedloga, a ni način na koji je sročena, ne opravdava potrebu donošenja posebnog zakona kojim bi se osnovao Fond za privremeno uzdržavanje djece. S tim u vezi mišljenje je Vlade da predlagatelj nije vodio dovoljno računa o posljedicama koje bi proizašle iz provedbe predloženog zakona odnosno o postojećim zakonskim ograničenjima i poteškoćama s kojima bi se susreo taj Fond u svom radu. Naime, nije određen pravni subjektivitet Državnog fonda a time i njegov pravni položaj u radnjama vezanim za uzdržavanje djece. Nisu predloženi pravni instrumenti temeljem kojih bi Fond uspješnije od suda naplaćivao potraživanja od dužnika uzdržavanja a samo preuzimanje privremenog uzdržavanja djece bez učinkovite naplate od obveznika uzdržavanja djeteta moglo bi rezultirati učincima koji nisu intencija ovog zakona, stoji, među ostalim, u mišljenju Vlade RH o ovom zakonskom prijedlogu.

Stoga imajući u vidu sve to, iako cijeneći vrijednost inicijative predlagateljice osobito što je uočila potrebu unapređenja zaštite prava djeteta na uzdržavanje, a što je dio prioritarnih aktivnosti Vlade RH koja je u tom smislu u Državnom proračunu za 2004. godinu predvidjela odgovarajuća sredstva, Vlada RH je mišljenja da se ovaj Prijedlog zakona ne može prihvatiti.

Vlada ističe da je pripremila Prijedlog zakona o Fondu za privremeno uzdržavanje djece koji će u kratkom vremenu biti upućen u saborsku proceduru a uskoro će predložiti i odgovarajuće izmjene i dopune Obiteljskog zakona a sve u svrhu pravnoga i materijalnog osnažavanja postojećih instituta na ovom području.

To je istaknula Vlada RH i u svom mišljenju o zakonskom prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a, uz iznošenje više primjedbi na predloženi tekst. Tako navodi da obrazloženje zakona nije u skladu s tekstem, da predlagatelj nije naveo da je Obiteljskim zakonom propisana mogućnost da ako roditelj ne izvršava svoje obveze za uzdržavanje djeteta duže od tri mjeseca, da je Centar za socijalnu skrb dužan poduzeti mjere da se osiguraju ta sredstva. Nedovoljno se argumentirano navodi da je za osnivanje i rad Fonda potrebno 150 milijuna kuna, zanemaruje se činjenica da su pojedine predložene odredbe neprovedive jer su u koliziji s drugim zakonima (Zakon o bankama u dijelu koji se odnosi na zaštitu bankarske tajne itd.).

Vlada RH smatra da se ovaj zakonski prijedlog ne može prihvatiti.

RASPRAVA

Izuzetno težak materijalni položaj djece samohranih roditelja

Na sjednici Hrvatskoga sabora najprije je svoj zakonski prijedlog obrazložila zastupnica i potpredsjednica Hrvatskoga sabora Đurđa Adlešić (HSL). Ako se odbije ovaj zakonski prijedlog, bez obzira na to radi li se o ovom zakonskom prijedlogu ili prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a moramo znati da smo zapravo 43.000 djece starosti do 17 godina (19.500 iznad 17 godina), koliko ih u Hrvatskoj ne prima alimentaciju ostavili u izuzetno teškom materijalnom položaju. Brojčano gledajući to su cijeli gradovi (Bjelovar ima manje stanovnika) pa je onda shvatljivo što znači donošenje ovog zakona, rekla je zastupnica.

Za osnivanje ovog Fonda zalagale su se nevladine udruge, prije svega BABE i Autonomna ženska kuća, koje su upozoravale (zastupnica je njihove prijedloge iznosila i u prošlom mandatu, kaže) na izbjegavanje plaćanja alimentacije za djecu rastavljenih roditelja, za izvanbračnu priznatu djecu te da se to izbjegavanje gotovo u potpunosti odnosilo na

očeve. Do sada nitko nije pokazao ozbiljniji senzibilitet da se to pitanje riješi što je izazvalo nezadovoljstvo samohranih roditelja a naročito nezadovoljstvo zbog nedjelotvornosti države. Majci je u pravilu prepušteno da sama bez ičije pomoći ostvari to pravo a znamo da najčešće nema dodatnog novca za odvjetnike niti vremena da to pokuša "istjerati", rekla je, među ostalim zastupnica iznoseći i podatke o broju jednoroditeljskih obitelji u zemljama EU (najčešće u Portugalu, Danskoj, Luksemburgu i Finskoj najveći je broj samohranih očeva itd.).

Ako se odbije ovaj zakonski prijedlog, bez obzira na to radi li se o ovom zakonskom prijedlogu ili prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a moramo znati da smo zapravo 43.000 djece starosti do 17 godina (19.500 iznad 17 godina), koliko ih u Hrvatskoj ne prima alimentaciju ostavili u izuzetno teškom materijalnom položaju.

Država ne bi smjela ostaviti samohranog roditelja bez odgovarajućeg mehanizma naplate alimentacije i prema istraživanjima 76,4 posto samohranih roditelja daje potporu ovom Prijedlogu, rekla je Adlešić ocijenivši ujedno i netočnom tezu (mogla se čuti u javnosti i pročitati) da će sada država morati izdvajati iz svog proračuna umjesto neodgovornih roditelja. Država treba pronaći samo dobre mehanizme da od neodgovornog roditelja utjera njegov dug i kad bi pravna država funkcionirala tada ne bi trebalo sredstava za provođenje ovog zakona, rekla je, među ostalim.

Na kraju je predlagateljica naglasila da je ovo Prijedlog zakona i da ga nije detaljno razradila jer da je potrebno čuti mišljenje zastupnika ali i dati priliku da Vlada izradi kvalitetniji zakon. Potpuno je nebitno hoće li "proći" ovaj Prijedlog ili koje su izradile kolegice iz SDP-a ili

Vladin prijedlog jer bitno je da se ozbiljno shvati da se radi o 43000 male djece kojima je potrebno ostvarivanje njihovih osnovnih ljudskih i materijalnih prava. A ako je bilo novca i za zastupnički paušal i za ostvarenje prava umirovljenika onda se u Proračunu može pronaći, drži predlagateljica, i novac za ovu djecu i mlade.

U ovom dijelu ne funkcioniraju "poluge" države

Zatim je u ime Kluba zastupnika SDP-a podneseni prijedlog zakona obrazložila **Milanka Opačić (SDP)**. U pisanje ovog zakona krenuli smo jer nam se čini da je ovo gorući problem koji treba rješavati a i to više što je ovakav fond zapisan i kao obveza u Nacionalnoj obiteljskoj politici koju je u prošlom mandatu donio Hrvatski sabor. Ovaj zakonski prijedlog napravljen je dobrim dijelom po uzoru na neke druge zemlje koje takav fond imaju (Slovenija).

Najprije treba reći da se ovakav jedan zakon o Fondu predlaže isključivo zbog toga što je vidljivo da u ovom dijelu ne funkcioniraju sve poluge države koje bi trebale funkcionirati. A isto tako ovaj je Fond prvenstveno namijenjen osiguranju egzistencije djece u trenutku kada zakaže roditeljska odgovornost. To ne znači da će svi korisnici državnog proračuna preuzeti brigu umjesto neodgovornog roditelja već se ovaj Fond treba pobrinuti da neodgovorni roditelj plati alimentaciju, rekla je, među ostalim. Osvrnula se i na negativno mišljenje Vlade RH o predloženom zakonu te rekla da centri socijalne skrbi ne rade kako je predviđeno u Obiteljskom zakonu koji navodi Vlada RH. Ne slaže se ni s navodom da ovaj zakon zanemaruje i neke druge zakone, rekla je. Podsjetila je na predložena rješenja iz tog zakona te tako i ono da Fond mora imati pristup i katastarskim upisnicima zbog kontrole imovine kojom određeno osoba raspolaže ali i svim drugim dokumentima koji mogu ukazivati na određeno imovinsko stanje određenog pojedinca.

Nažalost, danas u Hrvatskoj imamo situaciju da djeca pojedinaca koji izuze-

tno dobro žive, voze skupe automobile ali na neki način su zameli i sve tragove o svojim primanjima i imovinskom stanju, ostaju bez svojih prihoda.

Ovaj Fond je bitan i zato što je nedavnim 12-strukim povećanjem tarifa odvjetničkih usluga zaista postalo nemoguće da više od 95 samohranih majki utjera sudskim putem alimentaciju, rekla je, među ostalim.

Pravosuđe nije djelotvorno

Nakon ovih uvodnih obrazloženja prešlo se na raspravu.

U ime Kluba zastupnika HSP-a **Ruža Tomašić (HSP)** naglasila je da ovaj Klub podržava predložene zakone no da žali što Vlada nije dala svoj Prijedlog. U RH ima 62 500 tisuća djece koju jedan roditelj ne uzdržava ali to je odraz stanja cjelokupnog društva u kojemu se to smatra normalnim te se reagira tek kad su javne osobe u pitanju, a ni tada djelotvorno i sa sankcijama.

Došlo je konačno vrijeme da se roditeljska skrb izjednači odnosno da se ne postupa u svim slučajevima u korist majke već da se situacija ocijeni od slučaja do slučaja. Činjenica je da naše pravosuđe nije djelotvorno ni u vezi s pitanjima zaštite djece, na rješavanje problema oko uzdržavanja djece trebala bi se uključiti sva tijela državne vlasti kako bi se ostvarila zakonska obveza uzdržavanja djece a pitanje je, zbog lošeg i sporog provođenja zakona treba li mijenjati zakone. Očito je da treba, kaže zastupnica, jer o tome svjedoči i velik broj postupaka pokrenutih zbog neplaćanja alimentacije a koji godinama traju a neki i do punoljetnosti djeteta. Ovakav Fond predviđen predloženim zakonima je sigurno dobrodošao i rješenje je koje omogućuje djeci koliko toliko bolji materijalni položaj.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** rekavši da ovaj Klub, razmatrajući ukupno ovu problematiku a posebice ova dva predložena zakona, stoji na tragu svoje sveobuhvatne brige o obitelji i naravno o djeci i ukupno u sklopu

demografske politike podržava namjeru i dobru volju predlagatelja zakona.

Međutim, to je isto tako jedan od onih naslijeđenih zakona za koje je isto tako dobra volja postojala u prošlom mandatu pa čak i prijedlog zakona ali je to preneseno na "teret" novoj Vladi, rekla je zastupnica te u nastavku iznijela određene primjedbe na predložene zakone. Tako je navela da je predlagateljica Adlešić dosta neuvjerljivo i na općenit način predložila donošenje ovog zakona uz koji su izostali i točni financijski pokazatelji (jer se radi o izdvajanjima iz proračuna).

Klub zastupnika HDZ-a stoga čeka prijedlog zakona nadležnog Ministarstva (Uprave za obitelj) u kojem će se baratati s točnim podacima koji vrijede u trenutku predlaganja zakona, rekla je zastupnica. Prijedlog zakona više polazi od socijalnog statusa roditelja i njihovih situacija nego od prava djeteta na alimentaciju što treba biti osnovna teza zakona, rekla je navodeći i konkretne primjedbe pa tako i onu da nije jasan prijedlog (Adlešić) da se iza ishoda potrebni dozvola uvida vodi hitni postupak pred nadležnim organom (koji organ). Što se tiče zakonskog prijedloga Kluba zastupnika SDP-a zastupnica je navela, među ostalim, da se ignorira Obiteljski zakon, da su bankovni podaci poslovna tajna itd.

Smatramo naravno, da u okviru posebne brige o djeci spada i briga o alimentaciji, međutim, predstoje izmjene Obiteljskog zakona i donošenje zakona o Fondu a moguće je razmišljati i da li porezni obveznici trebaju pokrivati dugove nesavjesnih roditelja. Smatramo da alimentacije treba promptno utjerati od pravih dužnika. Podržavamo dobru volju predlagatelja i namjeru ali predlažemo da se predloženi zakoni ne prihvate u ovakvom obliku jer to bi bila izgradnja jednog potpuno novoga administrativnog sustava a već imamo postojeća tijela koja se time bave, rekla je zaključno zastupnica Sućec-Trakoštanec.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) javila se zbog ispravka netočnih navoda predgovornice i rekla da je ona pogrešno i iskrivljeno interpretirala čitav niz odre-

dbi pa tako i onu o mogućnosti uzdržavanja djece iznad 18 godina života.

Dorotea Pešić-Bukovac (IDS) izvijestila je da Klub zastupnika IDS-a podržava formiranje jednog državnog fonda za uzdržavanje djece te ujedno podsjetila da je u Saboru bilo puno govora o djeci, porodiljnom dopustu, porodiljnim naknadama, pronatalitetnoj politici. S tim u vezi je rekla da ako se zaista misli sistematski i sustavno rješavati probleme demografske obnove onda će se tako morati i postupati jer dosad poduzete mjere tek su otvorile temu demografske obnove.

Sve je više obitelji bez djece, onih koji imaju manji broj djece a drastično raste broj samačkih kućanstava te samohranih majki.

Svi ti podaci ukazuju da ekonomski čimbenici pridonose raspadu tradicionalne obitelji, da remete odnose između članova obitelji i pridonose padu nataliteta. Stoga možemo zamisliti kako je teška situacija kad samo jedan roditelj s jednim prihodom skrbi o djetetu, a često je taj prihod samo dječji doplatak. Kada se roditelj susreće s ovakvim problemima strukture države od kojih očekuje pomoć (centri za socijalni rad, sudstvo, 60 posto alimentacije je nenaplaćeno zbog neprimanja sudskih poziva, lažnih adresa, lažnih podataka o nezaposlenima itd.) i da u ovako teškim trenucima ne postupaju po zakonima, u prvom redu ne poštuju rokove, mi u IDS-u smatramo da bi država kroz jedan alimentacijski fond trebala osigurati potrebna sredstva za isplatu tih traženja te kazneno goniti sve one koji na bilo koji način izbjegavaju plaćanje alimentacije.

Donošenje ovakvog zakona sigurno bi pridonijelo cjelovitom rješavanju problema demografske obnove u RH, rekla je na kraju zastupnica.

Temeljni problem - kontrola provedbe zakona

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Ljubica Lalić (HSS)** naglasila je da je razlog za predlaganje ovih zakona što više od 60 posto obveznika ne plaća uzdržavanje za djecu a zbog toga trpe djeca. Živi-

mo u materijaliziranom društvu koje je sklono donositi sud o osobi i vrednovati je po tome koje su marke njene tenisice, cipele ili hlača i lako je zaključiti kakve traume proživljavaju ona djeca čiji roditelji nakon razvoda koriste sve moguće načine da izbjegnu dati doprinos za uzdržavanje vlastitog djeteta.

Svi ti podaci ukazuju da ekonomski čimbenici pridonose raspadu tradicionalne obitelji, da remete odnose između članova obitelji i pridonose padu nataliteta.

Ponovno dolazimo do temeljnog problema a to je kontrola provedbe zakona a ovdje se puno puta čulo da je država odgovorna za provedbu zakona na cijelom svom teritoriju i željeli bismo vidjeti i osjetiti djelotvornost svijesti o odgovornosti. Sasvim je sigurno da materijalne uvjete kojima se promiče ostvarivanje prava na dostojan život država nije (ustavne odredbe) osigurala polovici od 188 000 djece koliko ih živi u jednoroditeljskoj obitelji i njima je uskraćeno njihovo sustavno pravo na uzdržavanje. Niti jedan od razloga primjerice, nepoznato boravište obveznika uzdržavanja i život izvan RH, nije ispričiv. U pravno uređenoj državi čini se nedopustivim da je za građanina nemoguće utvrditi mjesto boravka. Vlada ne spori vrijednost ove inicijative Kluba zastupnika SDP-a, kaže čak da su u državnom proračunu za 2004. predviđena sredstva za unapređenje socijalne zaštite djece rastavljenih roditelja no unatoč tome kaže da predmetni zakon ne može prihvatiti, rekla je, među ostalim zastupnica (složila se s onim što Vlada kaže o zakonskom prijedlogu zastupnice Adlešić). Zbog velikog broja obespravljene djece Klub zastupnika HSS-a prihvatit će spomenuti Prijedlog zakona uz izražavanje nezadovoljstva zbog nemoći države odnosno Vlade da osigura provedbu postojećih zakona.

Ivana Sućec-Trakoštanec javila se radi ispravka navoda predgovornice da

je nelogično da Vlada odbija ovaj zakon jer nema novca a da je novac osiguran u određenom iznosu. Točno je da nema novca jer je osigurano 20 milijuna kuna a predviđa se da bi za ove zakone trebalo oko 150 milijuna.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Davorko Vidović (SDP)** dodatno je govorio o predloženom zakonu i njegovoj svrsi a najprije je naveo da ga je pomalo rastužio birokratizirani pristup predstavnice Kluba zastupnika HDZ-a prema ljudima koji žive oko nas, samohranim roditeljima, koji su često puta ili nevidljivi za većinu ili se olako prelazi preko njihovih sudbina. Naveo je također da je ovaj Prijedlog zakona posljedica prošlogodišnjeg istraživanja o jednoroditeljskim obiteljima u Hrvatskoj o tome što najviše brine roditelje u tim obiteljima i tu je svakako ostvarivanje prava na alimentaciju.

Mi jesmo zakonodavno tijelo ali i predstavničko i nema razloga da sebi ne priznamo da u nečemu ne uspijevamo. Nismo uspjeli osigurati radnicima propalih poduzeća i tvrtki da dođu do svojih plaća i morali smo im pomoći osnivajući Fond iz kojeg država alimentira plaće, zaostatke i utjeruje dug od tih propalih tvrtki.

I u ovom slučaju mi nismo sposobni našim građanima, kao država, osigurati realizaciju tog prava i to je temeljni razlog zašto se predlaže osnivanja Fonda. To nije zato da se oslobodi neodgovorne roditelje obveze nego da se pomogne jednoroditeljskim obiteljima koje su četiri puta više izložene riziku siromaštva od dvoroditeljskih. Karakteristično je da se siromaštvo sve više feminizira i infantilizira odnosno da je među siromašnima sve više žena i djece upravo zahvaljujući i ovoj činjenici, rekao je, među ostalim govoreći opširnije o problemima takvih obitelji i rješeljima iz ponuđenog zakona.

Poboljšati prinudnu naplatu

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a mr.sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS)** izrazila je zadovoljstvo velikom brigom predlagatelja u pogledu zaštite

te djece. Smatra da je Klub zastupnika SDP-a svojim Prijedlogom detaljnije, realnije i prihvatljivije pristupio rješavanju problema prava djece na uzdržavanje.

Točno je da bi eventualnim osnivanjem ovog Fonda to bila provedba jedne od mjera nacionalne obiteljske politike posebno imajući u vidu zaštitu interesa djece no, smatra zastupnica, time će se prije svega podržati nefunkcioniranje pravne države što ne smije biti ni cilj niti interes već bi trebalo poduzeti sve aktivnosti da pravni sustav profunkcionira a u ovom slučaju da obveznik uzdržavanja izvršava svoje moralne, etičke i zakonske obveze.

U Hrvatskoj danas postoje legitimne institucije odnosno centri za socijalni rad, pravobraniteljica za djecu, zakonski okviri a usvajanjem predloženih zakona mogli bi nastati negativni učinci odnosno mogli bi prouzročiti lavinu zahtjeva za osnivanjem fondova za isplate za koje obveznik ne izvršava svoje obveze. Postojećim instrumentima treba poboljšati prinudnu naplatu, rekla je, među ostalim.

Jozo Radoš (LIBRA) govoreći u ime Kluba zastupnika LIBRE rekao je da je svakako velik problem to što samo 31 posto roditelja plaća naknadu za uzdržavanje djeteta te da nije dobro porast broja obitelji samo s jednim roditeljem. Najveći "dobitak" od predloženih zakona je što otvara doista ovaj važan problem u hrvatskom društvu.

Sigurno je da ako postoji sada 69 posto roditelja koji ne plaćaju alimentaciju ili ne plaćaju na pravi način da će ovakva rješenja potaknuti još jedan broj roditelja na to isto. A vjerojatno će i povećati razinu nepovjerenja građana u hrvatsko pravosuđe i time zapravo usporiti njegovu učinkovitost. Zastupnik ne vidi razlog, kaže, da država u odnosu prema državi bude djelotvornija nego građanin prema državi i bilo bi logičnije očekivati da građanin ima jači interes. Apsolutno je nerazumljivo da mi tako lako prelazimo preko činjenice da nije moguće utvrditi koliki su nečiji prihodi jer to bi valjda trebala biti elementarna stvar u pravnoj državi, rekao je, među

ostalim, dodajući da nije smisao države da ona regulira pitanje odnosa među građanima nego da postavi pravila unutar kojih se građani sami brinu o rješavanju. Trebalo bi postaviti i pitanje što je s djecom koja žive u obiteljima s dvoje roditelja a zapravo su u teškoj materijalnoj situaciji nego djeca koja žive s jednim roditeljem.

Predloženi zakoni uvode izvan socijalne kriterije za socijalnu regulaciju, emocionalne kriterije, moralne kriterije i pitanje je treba li se država u sve to miješati. Klub zastupnika LIBRE ne protivi se da ponuđeni zakonski prijedlozi idu u drugo čitanje.

Prisiliti državu da utjera dugove

U ime Kluba zastupnika HSLs-a i DC-a **Ivan Čehok (HSLs)** naglasio je da osnivanje ovog Fonda ima svrhu nadomjestiti uskratu djeci za čije uzdržavanje roditelj ne plaća, pružiti toj djeci barem nadu i mogućnost da država, građani putem Proračuna, preuzmu takvu brigu. To mi zastupamo još od bivšeg saziva Sabora i očekujemo odjek na ovaj naš prijedlog s obzirom na to da je veliko porezno osipanje, da nema realnih podataka o radu na crno itd. To ne omogućava da se dođe do stvarne slike a i stvara dodatne poteškoće samohranim roditeljima koji pokušavaju doći do podataka drugog roditelja o imovini, primanjima kako bi mogli naplatiti alimentaciju, rekao je, među ostalim, napominjući da niti druge okolnosti u hrvatskom društvu, primjerice odvjatničke tarife, ne idu na ruku samohranim roditeljima.

Razvijene zemlje Europe itekako skrbe o djeci, pa i u Sloveniji postoji Fond za privremeno uzdržavanje djece, rekao je, naglašavajući da bi donošenje ovog zakona ispunilo dvostruku svrhu – prije svega prema djeci kojoj su sada uskraćena materijalna prava te učinilo učinkovitije i pravosuđe i natjeralo državu da što prije naplati od roditelja sredstva koja je morala za njega alimentirati. Moramo konačno prisiliti državu, prije svega porezne inspekcijske pravo-

sudne organe da utjeraju takve dugove, rekao je, šire govoreći o tim pitanjima. Na kraju je rekao da nije presretan sa stajalištem zastupnika HDZ-a o ovim zakonima te da su kolege iz SDP-a imali četiri godine resornog ministra pa su mogli donijeti takav zakon. Apelirao je na zastupnike da dignu ruke za ove zakone i pokažu time da se ne brinemo samo deklarativno o djeci.

Jozo Radoš javio se radi ispravka netočnog navoda predgovornika i naveo da je on u svom izlaganju rekao da se država po liberalnim načelima treba što je moguće manje miješati u one odnose koji građani mogu sami riješiti.

Razvijene zemlje Europe itekako skrbe o djeci, pa i u Sloveniji postoji Fond za privremeno uzdržavanje djece

U ime predlagatelja, Kluba zastupnika SDP-a **Milanka Opačić (SDP)** ponovila je da se ovdje govori o više od 130 000 djece koja ne primaju alimentaciju i koja možda žive na rubu životne egzistencije zbog toga što imaju neodgovorne roditelje. U ovom Parlamentu imamo dovoljno ruku i dovoljno snage da ovaj zakon prihvatimo i pomognemo toj populaciji i danas doista nije prigoda da govorimo tko je što napravio, rekla je, među ostalim. Neće biti druge nego ići drastičnim metodama i na financijski način pokušati opametiti sve one neodgovorne roditelje da plaćaju alimentaciju (s kamatama itd.).

Predlagateljica **Đurđa Adlešić** zahvalila je svima koji su u raspravi poduprli predloženi zakon ali i onaj Kluba zastupnika SDP-a jer nije bitno čiji će prijedlog proći a politikantski dio trebao bi biti zadnji u tome. Predloženi zakon imamo prilike popravljati jer je ovo prvo čitanje a imamo prilike i povući ga ako bi Vlada dala kvalitetniji, rekla je, osvrćući se i na primjedbe iz rasprave. Objasnila je da ovo nije udar na Proračun već samo upiranje prsta u pravosuđe koje treba poduzeti sve potrebne mjere

da bi 188 000 jednoroditeljskih obitelji imalo pristojniji životni standard.

Promicati osnovne ljudske vrednote

U pojedinačnoj raspravi **Ruža Lelić (HDZ)** naglasila je da ulogu obitelji treba i nadalje jačati. Život s jednim roditeljem, najčešće majkom, uskraćuje djecu u raznim materijalnim pravima, ali i u osjećaju stabilnosti i sigurnosti. Dobro je poznato da roditelji, najčešće očevi, pod svaku cijenu izbjegavaju plaćanje alimentacije pa se moramo pitati kakve su to osobe koje su spremne i napustiti posao i otići u inozemstvo, otuđiti imovinu kako bi svojoj djeci uskratili pravo na dostojne uvjete života.

Stoga nam osim Fonda treba i promicanje osnovnih ljudskih vrednota i sustavno pripremanje mladih za brak, seksualno prosvjeđivanje kako kasnije ne bi došlo do neplaniranih trudnoća i razvoda, rekla je zastupnica, podsjećajući ujedno na Obiteljski zakon koji u svojim odredbama nedvojbeno propisuje obvezu uzdržavanja djece od roditelja, srodnika, maćehe, očuha, bake i djeda. Na kraju je zastupnica podržala stajalište Vlade o ovim zakonima te predložila da Vlada napravi jedan takav sveobuhvatan i provediv zakon i uputi ga u proceduru.

Gordana Sobol (SDP) također je ponovila da je u Hrvatskoj trend porasta jednoroditeljskih obitelji, vrlo ranjive društvene skupine, da velik broj roditelja izbjegava (uglavnom očevi) zapošljavanje, mijenjaju mjesto boravka itd., plaćanje uzdržavanja djece itd. Točno je da postojeći zakonski propisi, pa tako i Obiteljski zakon, omogućuju neku vrstu "državne alimentacije" no ta se mogućnost koristi u vrlo malom broju slučajeva. Prema tom Zakonu ministar pravosuđa treba jednom godišnje objaviti podatke o prosječnim potrebama djeteta (radi visine alimentacije) no zastupnici se čini da to nije do danas učinjeno.

Nada se, rekla je na kraju, da s osnivanjem ovog Fonda za koji je potpredsjednica Vlade rekla da će profunkcionirati 1. listopada, neće biti kao s tro-

godišnjim porodiljnim dopustom koji je trebao početi od 1. lipnja ove godine a s tim datumom potencijalne korisnice još nisu znale kome se trebaju obratiti i koje dokumente prikupiti, rekla je.

Zastrašujući podaci

Dragica Zgrebec (SDP) smatra da nije dobro da se na raspravu o ovim zakonskim prijedlozima čekalo više od četiri mjeseca jer treba imati više sluha za probleme roditelja koji sami uzdržavaju djecu. Podsjetila je i na odgovarajuće ustavne odredbe o zaštiti obitelji i djece te navela da su oko 84 posto korisnika socijalne pomoći obitelji samohranih majki, da više od polovice samohranih roditelja jedva podmiruje svoje najniže mjesečne potrebe a više od polovice njih ne može ostvariti pravo na uzdržavanje djece. To su zastrašujući podaci za našu zemlju i mi kao zakonodavno tijelo moramo nešto poduzeti, naglasila je.

Postavlja se pitanje zašto je toliko slučajeva neisplaćenih naknada za izdržavanje djeteta odnosno zašto su alimentacije nedopustivo niske tako da u nekim slučajevima jedva mogu pokriti petinu potreba djeteta. Hrvatski je sabor prihvaćanjem Državnog proračuna za 2004. godinu osigurao sredstva (u niskom iznosu od 20 milijuna kuna) za tu namjenu i time smo zapravo obvezali Vladu da predloži zakon koji će osigurati korištenje ovih sredstava. Za rješavanje svakog društvenog problema treba politička volja, kaže zastupnica, i stoga je žalosna što u ovom slučaju takve političke volje nema.

Zdenka Babić-Petričević replicirala je na navod predgovornice (a i drugih) o prozivanju Vlade na priznanje nemogućnosti rješavanja, nelogičnost, neosjetljivost, da nema političke volje itd. Budući da su naši svjetonazori drugačiji od svjetonazora vaše stranke budite sigurni da sredstva neće nestati i da će se ova Vlada brinuti o svakom djetetu. Ova hrvatska Vlada postoji šest mjeseci i neprimjereno je prozivati nas, jer to ste mogli učiniti u četiri godine, rekla je, među ostalim. **Dragica Zgrebec** odgovorila je da je očito da se ti svjetonazo-

ri razlikuju jer da "vi zagovarate jedno patrijarhalno, konzervativno društvo, mi nešto drugo". Dosta zakona koje sada predlaže Klub zastupnika SDP-a bio je u pripremi u ministarstvima i Vladi već prije, a jedan od njih je i ovaj, objasnila je. Dodala je da je zabrinjava to što se čulo da u Vladi postoji ovakav prijedlog ali još nije u proceduri pa kad će se o njemu raspravljati.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) najprije je navela da je potpredsjednica Vlade Kosor objavila, među ostalim, da bi osiguranih 20 milijuna kuna trebalo biti dovoljno od 1. listopada (kad će se Ministarstvo potpuno ustrojiti) do kraja godine za djecu koja ne primaju alimentaciju, a sada ovdje nije nazočna. Sada nakon nekoliko mjeseci Vlada se oglašila u vezi s našim zakonskim prijedlogom, ipak se valjda sjetivši da bi bilo dobro o tome nešto reći, i da je pripremljen takav zakon iako je on suvišan uz Obiteljski i Ovršni zakon.

Nemamo vremena za blefiranje, očito je da je ponovno na djelu još jedno lažno obećanje, rekla je, među ostalim, govoreći u nastavku o razlozima za podnošenje predloženog zakona.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) ispravila je predgovornicu i rekla da ovo nije lažno obećanje već istinito obećanje hrvatske Vlade i da će Vlada planiranu stavku realizirati u što kraćem roku. **Krunoslav Markovinović (HDZ)** iznio je da nije točno da je dijete isključivo briga majke jer je u nekoliko slučajeva, bar njegova lokalna samouprava, pomagala samohranim majkama. **Ingrid Antičević-Marinović** upozorila je da je predgovornik povrijedio Poslovnik jer da je ispravio nešto što ona uopće nije rekla.

Svjetonazor

Mirjana Brnadić (HDZ) pozdravila je ove zakonske inicijative, prije svega, zbog socijalno-pravne zaštite djece rastavljenih roditelja i djece iz izvanbračnih zajednica za koju obveznici uzdržavanja ne plaćaju uzdržavanje. Da bi se inicijativa o osnivanju Državnog fonda za privremeno uzdržavanje djece reali-

zirala potrebno je izmijeniti više zakona i napraviti sveobuhvatnu analizu problema pa zastupnica predlaže da se pričuška prijedlog Vlade koji je u izradi i koji će šire i obuhvatnije razraditi navedenu materiju.

SDP predlaže zakon kojim će zaštititi pravo djeteta od neodgovornih roditelja.

Problem neplaćanja alimentacije Željka Antunović ilustrirala je slučajem Stipe Čačije upozorivši pritom na licemjerman odnos HDZ-a prema obitelji. "Uvaženi i poznati HDZ-vac gospodin Stipe Čačija (Sanaderov osobni čuvar iz izborne kampanje) punih je 18 godina čak uz premijerovu pomoć prikrivao svoju adresu, nije izvršavao ili je odbijao izvršavati sudske obveze, ucjenjivao majku svoga djeteta, a sve sa ciljem da izbjegne svoju roditeljsku obvezu. Je li možda to taj svjetonazor zbog kojeg se čeka da neko ministarstvo predloži bolji zakon, odnosno svjetonazor zbog kojeg neki danas opstruiraju jednu dobru inicijativu koja vjerojatno neće ići u drugo čitanje. Zastupnici Brnadić odgovara da je sveobuhvatna analiza o kojoj je govorila već napravljena, ali je problem što ju nitko ne koristi ili odgađa njezinu primjenu. Zanima je koliko brzo se može pristupiti konkretizaciji rješavanja, odnosno ublažavanja problema o kojem je ovdje riječ, ali ako postoji politička volja i definiran prioritet tada ne treba više tražiti nikakav izgovor nego jednostavno provesti raspravu i donijeti zakon kako bi fond startao s radom. Ovdje se, kaže, radi o prijedlogu koji je temeljen na postojećim iskustvima, a riječ je o fondu koji bi nadomjestio roditeljsku neodgovornost i osigurao normalno odrastanje i uzdržavanje svakog djeteta pa i onog koje nije imalo sreću živjeti s oba roditelja.

Usljedili su ispravci netočnih navoda. Konstatciju da je gospodin Čačija punih 18 godina čak uz pomoć premijera izbjegavao plaćanje uzdržavanja 18-godišnjeg djeteta i da je vršio pritisak

na obitelj, zastupnik **Emil Tomljanović (HDZ)** ocijenio je netočnom naglašavajući pritom da se na ovaj način jedna ozbiljna rasprava svodi na neprimjerenu razinu dnevno-političkog obračunavanja. Svakome tko poznaje osobnost i vrijednost aktualnog premijera jasno je da izrečena konstatacija zastupnice Antunović ne odgovara istini, primijetila je zastupnica **Ruža Lelić (HDZ)**. Glede opaske o svjetonazoru podsjećajući da je HDZ demokršćanska stranka u kojoj je obitelj u središtu njezinog interesa i zbivanja, a u središtu obitelji djetete o kojem će ova stranka znati brinuti. Netočno je da je gospodin Čačija uz pomoć premijera izbjegavao obvezu i vršio pritisak na obitelj, nadovezala se **Marija Bajt (HDZ)**. Baš obrnuto čim je saznao za to premijer je poduzeo mjere i smijenio gospodina Čačiju za razliku od mnogih drugih stranaka koje su mnoga loša djela zataškavale. Ujedno podsjećajući da gospođa Antunović za vrijeme svog ministrowanja nije poduzela nikakve mjere u svezi sa spomenutim Čačijom. **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** kazala je kako je potaknuta na repliciranje "izjavljivanjem ljubavi prema HDZ-u čak i govorom tijela kada je zastupnica Antunović s rukama na leđima i oštro govoreći gledala u dio dvorane gdje sjede zastupnici vladajuće stranke te ponovno rekla što misli o HDZ-u. Zastupnike u toj stranci vidjela je pritom takvima kakvim misli da jesu, a ne kakvi stvarno jesu". Naglasila je još da članovi HDZ-a nisu nazadni i svjetonazorski izokrenuti te da stvarno misli da je obitelj najbolji model života u današnjem hrvatskom društvu. A kada se već govori o pojedinim slučajevima žao joj je, kaže, što se slavni slučaj Čačija stalno izvlači iz ladice. Pretpostavlja da je riječ o problemu koji to jeste već punih 18 godina, ali zanimljivim drži zašto se baš 2004. izvlači kao problem svih problema države, iako on to stvarno nije.

"Neki misle da postoje mali i veliki ljudi, a mi mislimo da trebaju postojati samo ljudi s jednakim šansama, i jednakim pravima, ljudi na koje će se jednako primjenjivati zakoni", uzvratila je **Željka Antunović (SDP)**. Dodala je zatim

kako tu ustvari postoji najbitnija razlika između jednih koji misle o jednakim šansama i govore o partnerstvu i roditeljstvu s jedne strane, i onih drugih koji licemjerno zagovaraju obitelj. "Gospodin Sanader je štitio lošeg i neodgovornog roditelja i pomogao mu da se izvuču iz priče za koju je znao i prije nego je osvanula u novinama", ocijenila je zastupnica Antunović. Čačija je, nastavila je, loš časnik koji je zaslužio nečastan otpust iz vojske, no umjesto toga svaki mjesec prima plaću i uređen šeće po Zagrebu. Dodala je još kako je podvala da se njoj kao bivšoj ministrici obrane spočitava problem Čačija.

Reagirajući **Marija Bajt (HDZ)** je rekla kako je zastupnica Antunović povrijedila članak 210. Poslovnika Hrvatskoga sabora jer nije govorila o temi rasprave. Uz to je, kaže, vrijeđala članove i zastupnike HDZ-a koji sjede u Saboru, napose Hrvatsku vladu amputirajući toj stranci da govori licemjerno o obitelji. Sve je to u najmanju ruku zavrijedilo opomenu. Injezina stranačka kolegica **Božica Šolić (HDZ)** smatrala je da je zastupnica Antunović povrijedila članak 210. Poslovnika. Misli još kako je prevršilo svaku mjeru to što se iz sjednice u sjednicu uvijek nađe netko s lijeve strane u sabornici da završi svoju raspravu govorom mržnje. Osobno misli da je zastupnica zbog potonjeg istupa zavrijedila opomenu. Predsjedatelj ovog dijela sjednice mr. sc. **Mato Arlović** podsjetio je zastupnicu na članak 210. Poslovnika prema kojem se govornik mora držati teme rasprave, a zastupnica Antunović je odgovorila na repliku kada je osjetila da je prozvana. U takvoj situaciji, objasnio je, nema povrede članka 210. Poslovnika, te je u tom pogledu zastupnica Šolić povrijedila spomenuti članak i zloupotrijebila institut povrede Poslovnika. A onaj tko se pozove na ispravak netočnog navoda ili na zloupotrebu Poslovnika i počne govoriti o nečem drugom mogao bi dobiti opomenu, zaključio je Arlović. Reagirajući **Franjo Matušić (HDZ)** obratio se predsjedatelju sjednice gospodinu Arloviću riječima: "Ovim vašim odgovorom, odnosno tumačenjem cjelokupne situacije zapravo ste

izbjegli razgovor o davanju opomene zastupnici Antunović". Matušić smatra da je pritom povrijeđen članak 214. Poslovnika što je Arlović odmah zaničkao te se s tim u vezi pozvao na odredbu članka 209. Poslovnika po kojoj je dužan nakon postavljenog zahtjeva dati obrazloženje, a to je, kaže, i učinio.

Deklarativna, a ne stvarna briga za pojedinca i obitelj

U nastavku sjednice istupio je **Nenad Stazić (SDP)**. Upozorio je na nejasno mišljenje Vlade glede predloženih zakona. Zanimljiv mu je, kaže, postupak Vlade koja istovremeno priznaje i ne priznaje problem uzdržavanja djece. Vlada ističe da je pripremila zakonski prijedlog o fondu za privremeno uzdržavanje djece kojeg će u kratkom vremenu uputiti u saborsku proceduru, što znači da priznaje kako postoji problem. Istodobno Vlada podsjeća kako je Obiteljskim zakonom detaljno razrađen postupak određivanja uzdržavanja djeteta, mjere za osiguravanje uzdržavanja te sam postupak ovrhe radi uzdržavanja. Nejasno mišljenje Vlade nije temelj na kojem bi se mogla voditi ozbiljna rasprava jer se ne zna što Vlada iskazuje, mišljenja je Stazić. SDP predlaže zakon kojim će zaštititi pravo djeteta od neodgovornih roditelja. Takvih je roditelja bilo i bit će, a majka takvoga jednog neodgovornog roditelja ne može protiv neodgovornog roditelja ali zato država može ne samo naplatiti porez već i prisilno naplatiti alimentaciju. Neprihvaćanje jednog takvog zakonskog prijedloga je poticanje neodgovornog ponašanja i poruka koja se šalje neodgovornim roditeljima da država neće umjesto njih plaćati alimentacijsku naknadu za uzdržavanje djeteta nego će to biti kao i do sada, a to znači da će je plaćati neodgovorni roditelj. Takvih je čak 70 posto. "Ako je Čačija bio pomoćnik ministra unutarnjih poslova bit ćete i Vi ako ne budete plaćali uzdržavanje djece". Stvar je političke volje Vlade hoće li ili neće štiti prava djece i pritom se ne mora ispričavati zato što neće štiti ta prava, ali kada već traži ispriku za to onda je za

očekivati da te isprike budu malo bolje od onih koje je ponudila, rekao je Stazić. Neki će podržati predloženi zakon, neki neće te će tako poslati poruke majkama koje ne dobivaju alimentaciju jer im neodgovorni očevi ne isplaćuju istu, ali jednako tako i djeci koju neodgovorni roditelji ne uzdržavaju, zaključio je Stazić.

Neprihvaćanje zakonskog prijedloga je poticanje neodgovornog ponašanja i poruka da država neće umjesto njih plaćati alimentaciju.

Franjo Matušić (HDZ) drži da je Stazić povrijedio članak 214. Poslovnika proglašivši licemjernim stavove HDZ-a koji su izneseni tijekom ove rasprave. Stoga je zamolio predsjedatelja sjednice da zaštititi dostojanstvo zastupnika koji govore u Saboru, a napose dostojanstvo samog Hrvatskoga sabora. I mr. sc. **Kajo Bučan (HDZ)** bio je istog uvjerenja kao i njegov stranački kolega. Mr. sc. **Mato Arlović** koji je predsjedavao ovim dijelom sjednice rekao je da je Stazić govorio o konkretnim zakonskim prijedlozima i inicijativama te zašto su neki došli u saborsku proceduru, a neki nisu. Stazić misli da je to licemjerna način ponašanja, a svojim ponašanjem nije vrijeđao niti omalovažavao druge zastupnike, objasnio je Arlović, te zamolio zastupnike da pomno prouče Poslovnik i podvukao kako se on osobno kada predsjedava sjednici nastoji držati jednakih kriterija za sve zastupnike. Za **Emila Tomljanovića (HDZ)** nije točna Stazićeva konstatacija da je Vlada u svom mišljenju obrazlažući institut uzdržavanja konstatirala da nema problema. Tomljanović kaže kako je Vlada samo pokušala u kratkim crtama obrazložiti institut obiteljskog prava uzdržavanja. Riječ je o jednom uistinu kompleksnom institutu koji je potreban u hrvatskom zakonodavstvu, a sada se raspravlja samo o jednom segmentu tog instituta (kada se pojavljuju teškoće u isplati novčanih

naknada za uzdržavanje). Neprihvaćanje predloženog zakona ne znači poticanje neodgovornog ponašanja roditelja u ovom segmentu, a pogotovo ne u smislu sadržaja rasprave koja se dosad mogla čuti. Ovdje se ne radi o a priornom odbijanju zakonskog prijedloga nego naprosto o iznalaženju odgovarajućih rješenja, zaključio je Tomljanović. "Što prihvaćanje ili neprihvaćanje jednog zakona za zastupnika znači to je stvar interpretacije, a ne činjenice", uzvratilo je **Nenad Stazić (SDP)** te ustvrdio da je u tom smislu povrijeđen članak 209. Poslovnika s čime se nije složio predsjedatelj sjednice gospodin Arlović uz konstataciju da je zastupnik Tomljanović samo ispravio tvrdnju ili činjenicu da se neprihvaćanjem zakona podstreka va neodgovorno ponašanje. Za zastupnicu **Ivanu Sućec-Trakoštanec (HDZ)** netočan je navod glede poruke koja se neprihvaćanjem zakona šalje i jednoj i drugoj strani u cijeloj ovoj priči, a zločesta i tendenciozna opaska kako se može biti pomoćnik ministra i ako se sustavno krši zakon.

Predsjedatelj Arlović upozorio je zastupnicu da nije ispravila netočan navod. **Ivanka Roksandić (HDZ)** se osvrnula na, kako je rekla, netočan navod po kojem gospodina Čačiju nitko nije mogao naći 18 godina, ali ga je pronašao gospodin Sanader. Zastupnica Roksandić drži kako se zastupnici ne bi trebali koristiti imenima i prezimenima u raspravama u Saboru. Točno je, međutim, da je gospodin Čačija bio djelatnik Ministarstva obrane pa je čudno da ga nitko nije mogao naći do 2004. godine.

U sabornici se često puta javno izražavala briga za obitelj, materinstvo i poboljšanje demografske slike Hrvatske pa je zbog toga nerazumljivo da Vlada i vladajuća stranka olako odbacuju sve prijedloge zakona čije bi donošenje za posljedicu imalo poboljšanje kvalitete života građana Hrvatske, a napose pojedinih skupina na koje se zakoni ciljano odnose, podvukla je **Jagoda Martić (SDP)**. Opravdanje za to ne može biti argument Kluba zastupnika HDZ-a da je ovo još jedan od zakona za čije je donošenje bilo volje u prošlom mandatu vla-

sti, ali je zakon prebačen na teret aktualne Vlade. Konačno je vrijeme da se prestane s lošom praksom stalnog otkrivanja "tople vode" tj. da svaka nova Vlada a priori odbija sve što je već od zakona pripremljeno za donošenje jer smatra da život počinje od njezinog osnutka. Zastupnica drži da se na taj način gubi dragocjeno vrijeme i stvaraju nepotrebni troškovi jer se administracija u pojedinim ministarstvima ponovno opterećuje i zapošljava poslovima koji su na neki način već odradjeni. Zbog takvog ponašanja Vlade i vladajuće stranke u Saboru zastupnica se ne može oteti dojmu da je više puta izražavana briga za pojedince i obitelj deklarativna, a ne stvarna.

Grijesi

Već u samoj ocjeni stanja predlagateljica zakona upozoravaju na zabrinjavajuće podatke prema kojima tek 31 posto samohranih roditelja prima naknadu za uzdržavanje djeteta te naglašavaju da na uzroke takvog stanja utječe dugotrajnost i nedjelotvornost sudskih postupaka itd., rekao je **Nikola Vuljanić (HNS)**. Tijekom rasprave čulo se pak da poluge pravne države ne funkcioniraju pa kada se to zna Vuljanića zanima možemo li onda biti sigurni da će još jedna poluga nakalemljena na taj pravni ustroj koji bi se trebao brinuti o nemoćnima dati rezultate ako to dosad nije bio slučaj. Predloženi zakoni, boji se zastupnik, još su jedan način da se pokrije nefunkcioniranje države daljnjom regulativom i socijaliziranjem problema. Donošenje ovih zakona u predloženom tekstu i osnivanje fonda bez jasnog ograničenja da se pravo na pomoć iz fonda može dobiti tek kad su poduzete sve represivne mjere protiv onih koji nisu uzdržavali svoju djecu, dovelo bi do situacije u kojoj bi se ohrabрили oni koji ne plaćaju alimentaciju, a neke druge potaklo da to isto čine, smatra zastupnik. S tim u vezi misli kako bi u zakonu trebalo jasno naglasiti da će država najprije poduzeti sve represivne mjere kako bi omogućila direktno uzdržavanje djeteta, a u slučaju da to ne funkcionira na djelo bi trebala stupiti pomoć društva onima

koji sami sebi ne mogu pomoći. U skladu s tim stavom zastupnik se zalaže da se predloženi zakoni upute u drugo čitanje, a iz zakona definitivno ukloni odredba po kojoj fond u nekim slučajevima jednostavno može otpisati dugovanja koja prema fondu može imati nesavjestan roditelj. Ključno je, međutim stvarno primijeniti zakone koje imamo u sudskoj i svakoj drugoj praksi, a kada se to napravi tada slijedeća poluga države kao što je npr. zakonski prijedlog o osnivanju ovoga fonda može postati efikasna, zaključio je ovaj zastupnik.

U zakonu bi trebalo jasno naglasiti da će država najprije poduzeti sve represivne mjere kako bi omogućila direktno uzdržavanje djeteta, a u slučaju da to ne funkcionira nužna je pomoć države.

Antun Kapraljević (HNS) kaže kako sudski procesi i nemogućnost pronalazjenja nekog dužnika samo pokazuju neefikasnost funkcioniranja države te se boji da će ovakav fond biti još jedna karika u nefunkcioniranju države. Razlog – sve je to već riješeno u postojećim zakonima (npr. Zakon o socijalnoj skrbi) koje ne provodimo. Treba se stoga potruditi da se postojeći zakoni provode, a institucije rade svoj posao. Samohrane majke čine 84 posto korisnika socijalne pomoći pa ako je to već tako zašto onda centri za socijalnu skrb ne bi radili svoj posao za koji su zakonom i osnovani. Tim bi centrima trebalo povećati ovlasti kroz davanje prava na pravno zastupanje samohranih roditelja. Ovlasti treba pojačati i pravobraniteljici za djecu.

Replicirao mu je **Miroslav Korenika (SDP)**. Za ono što je zastupnik Kapraljević nabrojao da bi trebali raditi centri za socijalnu skrb (proširene ovlasti) trebalo bi povećati broj zaposlenih u centrima, kaže Korenika, ali bi na taj način, smatra, samo postigli kontraučinak. Ista je stvar i s pravobraniteljicom za djecu i pučkim pravobraniteljem Republike Hrvatske koji imaju ograničen broj

zaposlenih i relativno niske prihode s kojima bi mogli nešto napraviti. No, osnivanjem državnog fonda za uzdržavanje djece ipak bi se potaklo da država sama po sebi bude učinkovitija jer naprosto ima jače mehanizme naplate novca nego što bi se to moglo po ovoj proceduri postići kroz centre za socijalni rad, objasnio je Korenika. Stoga je, kaže, ovoga časa kvalitetnije osnovati Fond.

"Ako je to tako kako kažete da država nije izdvojila dovoljno financijskih sredstava za rad pravobraniteljice za djecu, idemo je ukinuti jer što će nama ta pravobraniteljica ako ne može štiti prava djeteta", uzvratilo je **Antun Kapraljević (HNS)**. I dok centri za socijalnu skrb imaju svoju infrastrukturu tj. mrežu svojih centara u Hrvatskoj, sada se pak ide na centralizaciju sredstava što nije nikakvo rješenje, zaključuje Kapraljević.

"Do kada ćemo biti društvo koje će imati više osjećaja i tankoćutnosti za one koji ne poštuju zakon", pitala je **Ljubica Brdarić (SDP)**. Glede opaske da je pri predlaganju pojedinih odredbi u tekstu predloženog zakona Klub zastupnika SDP-a zanemario činjenicu da su one neprovedive iz razloga što su u koliziji s drugim zakonima (Zakon o bankama, u dijelu koji se odnosi na zaštitu bankovne tajne), zastupnica uzvraća riječima: "promijenimo zakon" držeći da to djeca zaslužuju. U zakonskom prijedlogu Kluba ne govori se o ljudima koji zaista nisu u stanju platiti alimentaciju iako bi to htjeli, već o ljudima koji to mogu, a ne žele plaćati. Zastupnica bi voljela kada bi u našem društvu postojala klima koja će takvo ponašanje osuditi kao sramotno, nečasno i nepošteno. Ne slaže se s onima koji misle da se država u takvoj situaciji ne bi trebala miješati u obitelj, jer pravni sustav, kaže, ne funkcionira i pred tom činjenicom ne treba zatvarati oči. Ako zaista vjerujemo u nešto i mislimo ono što govorimo tada to pokažimo i djelom, nastavila je Brdarić. Gospodi koja možda imaju predrasude po pitanju svjetonazora poručuje da se vrlo dobro zna da postoje grijesi činjenja i grijesi nečinjenja. Grijeh je ne učiniti onda kada se dođe u priliku pomoći slabima

kao što je ovdje slučaj, kaže zastupnica, i dodaje kako se od neodgovornih očeva i ne može očekivati ništa drugo, ali zato ona očekuje od Vlade da u tom pogledu bude puno osjetljivija i odgovornija. Radi ispravka netočnog navoda javila se **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Reagirala je na, kako je rekla, ponovno prozivanje svjetonazora HDZ-a vezanog uz obiteljske vrednote. Stranka kojoj pripada pokazuje, kaže, odgovornost prema djeci i onima koji su nemoćni.

Mr. sc. **Mato Arlović (SDP)** smatra promašenim prigovor Vlade da predlagatelj u odredbama o osnivanju Državnog fonda ne određuje njegov subjektivitet, odnosno ne određuje ga kao državno tijelo, tijelo državne uprave, javnu ustanovu (s posebnim ovlastima), trgovačko društvo. Također je promašen Vladin prigovor da je predlagatelj pri predlaganju pojedinih odredbi zanemario činjenicu da su one neprovedive iz razloga što su u koliziji s drugim zakonima (zaštita bankovne tajne). Nakon donošenja zakona o matičnom broju banke u Republici Hrvatskoj su vodile strahovitu kampanju da ostane vidljiv matični broj da bi mogle kontrolirati podatke svojih klijenata, odnosno komitenata. No, tu je, kaže, odredba članka 37. Ustava kojom se svakome jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka bez privole ispitanika, dok se osobni podaci mogu prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uvjete određene zakonom. Stoga se postavlja pitanje koje uvjete treba ugraditi u zakon da se ti podaci mogu valjano i korisno koristiti u svrhu naplate alimentacije i zaštite prava djeteta. Ovdje je riječ o materiji koju zakonski treba urediti i po sili zakona osigurati korištenje i osobnih podataka u spomenutu svrhu, a ne za to da bi se nekoga diskreditiralo i diskriminiralo. U tom smislu zastupnik Arlović podržava potrebu donošenja ovoga zakona i vjeruje da će većinska stranka također podržati njegovo donošenje u prvom čitanju, a eventualno iskoristiti poslovničku mogućnost i do drugog čitanja pripremiti prijedlog zakona. Uostalom, javna je tajna, kaže, da se u okviru Vlade i Vladinih resora radilo na ova-

kvom zakonskom prijedlogu. "Materija koja se regulira predloženim zakonima pitanje je koje se tiče svih stranaka, a u takvoj situaciji naša je dužnost da učinimo sve na zakonodavnom i svakom drugom planu kako bi osigurali što kvalitetnije uvjete za odgoj, obrazovanje, rast i nesmetani razvoj svakog djeteta u Republici Hrvatskoj", zaključio je gospodin Arlović.

Pravna kopča

Već u okviru postojećeg sustava pravne države postoji mogućnost da se uredi pitanje naknade za uzdržavanje djece. Tako prema Obiteljskom zakonu (članak 352.) Centar za socijalnu skrb ima mogućnost da nakon određenih vremenskih rokova pokrene, odnosno provede postupak prisilne naplate alimentacije, rekla je **Katarina Fuček (HDZ)**. No, ako se zakon ne provodi tada možda sustav socijalne skrbi ne funkcionira. Sigurno je, međutim, da zakoni koji su bili doneseni u cilju provedbe i zaštite kapitala funkcioniraju, nastavlja zastupnica. Banke npr. mogu naplatiti svoja potraživanja jer tu postoje lobiji i, daka, interes koji će to na primjereni način provesti. Ključni je problem što kapital ima svoj interes, a pojedinac nema lobi koji bi štutio njegov interes, pojašnjava zastupnica Fuček. Pitanje je samo hoće li se ustrajati na tome da se takvi zakoni donesu i provedu, ali ne na jedan politički način u smislu - tko će prvi predložiti zakon - nego tako da zakon koji uređuje određeno područje funkcionira, u konkretnom slučaju to znači da majka ili otac djeteta dobije naknadu za uzdržavanje, a takvo dijete bude zaštićeno.

Dr. sc. **Miljenko Dorić (HNS)** tvrdi da se vrlo neugodno osjeća nakon što je odslušao prethodnih 20-tak rasprava o politikanstvu, jeziku mržnje, o ideološkim razlikama i predrasudama te je odlučio svoje izlaganje skratiti i svesti samo na jedno pitanje koje glasi: mogu li zastupnici i zastupnice biti zadovoljni činjenicom da usprkos dobrim prijedlozima i višesatnim raspravama sve najčešće završi bez ikakvog učinka i rezultata?

Zaključnih pet minuta u ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je dr. sc. **Vilim Herman**. Ovdje je, kaže, suština u ostvarenom, a nerealiziranom pravu. U takvoj situaciji zakonodavac bi trebao smisliti pravnu kopču koja će naprosto omogućiti da se sustav učini vitalnijim i takvim da može proizvoditi posljedice tj. realizirano pravo. Predloženi zakoni su prilika da se to učini. Stoga je iskoristio priliku da sve zastupnike i zastupnice koji su se pozitivno očitovali o zakonskim prijedlozima pozove da budu nazočni kod glasovanja i tako pokažu da su odgovorni, a napose da pedagoški djeluju pokazujući vladajućima da nisu uvijek većinski.

Potpuno je nebitno čiji će zakon dobiti "zeleno svjetlo" Sabora nego samo to da se riješi problem ove djece na jedan efikasan način.

Završnu riječ dobili su predstavnici predlagatelja zakona. Tako je **Đurđa Adlešić (HSL)** zahvalila svima koji su raspravljali, ali i onima koji su na bilo koji način iskazali potporu njenom zakonskom prijedlogu i namjeri da se osnuje jedan takav fond. Nitko od predlagatelja ovih zakona nije inzistirao na tome da Sabor donese baš njegov zakon nego se samo željelo osnovati državni fond za uzdržavanje djece te da država doista pokaže brigu za one kojima je ona najpotrebnija, jer zbog postojećih mehanizama ne mogu svoje pravo sami izboriti. Pritom je ponovno podsjetila da se predloženi zakon kojeg je ona predlagatelj odnosi na 62 tisuće i 500 djece (dva manja grada) od čega je njih 43 tisuće do 17 godina života, a čiji (jedan) roditelj zanemaruje obvezu osnovne brige o djetetu. Postoje dakle statistički podaci zbog kojih je zakonski prijedlog nastao tako da ništa nije rađeno napamet. Zastupnicama i zastupnicima Sabora predložila je da prihvate zakonske prijedloge u prvom čitanju i tako doista iskažu brigu o onima kojih

se zakoni tiču, a sve u kontekstu često isticane naše populacijske politike. Drži kako bi se tu mogao postići konsenzus u potpori tim zakonima ili zakonu kojeg će predložiti Vlada RH te tako pokazati ozbiljna, odgovorna i stvarna briga za djecu, a ne deklarativna.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Milanka Opačić** također je zahvalila svima koji su na ovoj sjednici raspravljali o ovoj temi iskazujući veliku zainteresiranost za zakon ali i problematiku koju on obuhvaća. Tijekom rasprave moglo se čuti, kaže, kako Vlada nije išla sa svojim zakonskim projektom prvenstveno zato jer nema dovoljno podataka o broju takve djece te koliko bi provođenje zakona zahtijevalo proračunskih sredstava. Zastupnica tvrdi kako to nije točno te naglašava kako su u protekle četiri godine stručnjaci proveli istraživanja populacije o kojoj je

ovdje riječ i u svim tim publikacijama postoje vrlo detaljne brojke i pokazatelji. Zbog čega su te publikacije objavljene na tu temu zatvorene u nekim prostorijama ministarstava i zbog čega se ti dragocjeni podaci danas ne koriste morali bi odgovoriti drugi, nastavlja zastupnica Opačić. Drži kako bi trebalo donijeti predložene zakone, ali isto tako promijeniti sve zakone koji su prepreka da fond profunkcionira i doista postane učinkovit u utjerivanju alimentacije od neodgovornih roditelja. Naglašava kako je većina zastupnika bila za to da se predloženi zakoni sa svim svojim manjkavostima puste u drugo čitanje, osim Klub zastupnika HDZ-a. Kada se bude glasovalo o zakonskim prijedlozima zastupnici će dizanjem svoje ruke pokazati koliko su odgovorni i koliko im je stalo do interesa djeteta ne samo deklaratorno nego i stvarno. A o tome

koliko je HDZ zainteresiran da rješava probleme djece i štiti njihova prava vidjet će se vrlo brzo kroz to hoće li jedan ovakav zakon Vlada predložiti ili to neće učiniti. Složila se s prethodnicom kako je potpuno nebitno čiji će zakon dobiti zeleno svjetlo" u Saboru. Bitno je samo da se problem ove djece napokon riješi na jedan efikasan način, a ne kao što je to bilo dosad da sve odredbe zakona ostanu tek mrtvo slovo na papiru.

Više nije bilo zainteresiranih za raspravu. Sukladno prijedlozima radnih tijela zastupnici su prihvatili zaključak da se ne prihvate predloženi zakonski akti predlagateljice Đurde Adlešić (78 glasova za, 22 protiv i 18 suzdržanih) kao i Kluba zastupnika SDP-a (74 glasa za, 38 protiv i 8 suzdržanih).

D.K; J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRODAJI POSLOVNOG PROSTORA U VLASNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE, OPĆINA, GRADOVA, ŽUPANIJA I GRADA ZAGREBA NA KOJEM POSTOJI PRAVO ZAKUPA

Cijenu poslovnog prostora treba određivati tržište

Odbijen prijedlog Kluba zastupnika HSS-a da se poslovni prostori u vlasništvu države i lokalnih jedinica pod povoljnim uvjetima prodaju malim poduzetnicima

Na 7. sjednici pred zastupnicima se našao i zakonski prijedlog Kluba zastupnika HSS-a, kojim se reguliraju uvjeti i postupak prodaje poslovnog prostora u vlasništvu države i lokalnih jedinica malim poduzetnicima. Riječ je o poslovnom prostoru koji je ranije bio u društvenom vlasništvu i koji bi, po mišljenju predlagatelja, trebalo pod povoljnim uvjetima prodati sadašnjim zakupnicima jer je to u interesu Republike Hrvatske. Naime, time bi se dovršio proces privatizacije i ovog dije-

la gospodarstva, te prikupila značajna sredstva za poticanje razvitka obrtništva i malog poduzetništva koje može puno pridonijeti bržem gospodarskom rastu i novom zapošljavanju.

Većina zastupnika, međutim, nije uvažila te argumente već se priklonila mišljenju Vlade i radnih tijela te uskratila podršku predloženom Zakonu. Konstatirano je, naime, da je u suprotnosti s Ustavom, jer u cijelosti preuzima koncept Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko

pravo (Ustav ne poznaje društveno vlasništvo) a ne predviđa ni plaćanje tržišne naknade za izvlaštenje nekretninu. Osim toga, ocijenjeno je da grubo zadire u vlasnička prava i tzv. autonomiju jedinica lokalne samouprave u sferi poduzetničke slobode, koju im jamči Ustav i zakon. U raspravi su se čuli prigovori da se predloženim rješenjima omogućuje rasprodaja poslovnih prostora, i to bez javnog natječaja, što bi uzrokovalo značajne gubitke u lokalnim proračunima.

Po mišljenju dijela zastupnika ovaj je propis nepravedan, jer favorizira samo jednu skupinu poduzetnika - one koji imaju poslovni prostor u zakupu - a otvara i mogućnost raznim zloporabama i manipulacijama s prodajom atraktivnih poslovnih prostora. Pojedini sudionici u raspravi zamjerali su predlagatelju da ne vodi računa o manjim sredinama i tradicionalnim obrtima, a čulo se i upozorenje da lokalne jedinice, budu li morale prodati te prostore, više neće moći kontrolirati njihovu namjenu.

Dakako, zastupnici pozdravljaju namjeru predlagatelja da se otvori rasprava o ovoj temi, ali smatraju da pitanje poslovnog prostora koji koriste obrtnici moraju rješavati sami vlasnici, dakle lokalne jedinice, a ne da im se nameće obveza i uvjeti prodaje. Založili su se za to da se razvoj malog gospodarstva, napose tradicionalnog obrtništva, stimulira drugim mjerama, npr. poreznim olakšicama, pogodnostima kod zakupa poslovnih prostora, itd.

O PRIJEDLOGU

Predloženim Zakonom utvrdio bi se interes Republike Hrvatske za prodaju poslovnog prostora u vlasništvu države, općina, gradova, županija i Grada Zagreba, malim poduzetnicima. Riječ je o prostoru koji je ranije bio u društvenom vlasništvu, a na kojem postoji pravo zakupa. Ujedno bi se regulirali uvjeti i postupak te prodaje, način određivanja cijene poslovnog prostora, popusti koji se priznaju kupcu, način otplate i namjena sredstava ostvarenih po toj osnovi. Predviđeno je, naime, da bi se 50 posto tih prihoda usmjerilo u lokalni proračun, dok bi se preostala sredstva koristila za poticanje obrtništva i malog poduzetništva, posebno za pribavljanje poslovnog prostora za preseljenje zakupnika iz prostora koji se vraćaju prijašnjim vlasnicima, temeljem Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

Usvoji li se ovaj zakonski prijedlog, država i lokalne jedinice bile bi obvezne poslovni prostor u svom vlasništvu prodati dosadašnjem zakupniku, po

cijeni koja bi se utvrđivala ugovorom. Bazirala bi se na tržišnoj cijeni nekretnine (građevinska vrijednost plus položajna pogodnost), ali bi ovisila i o visini vlastitih sredstava koje je zakupnik uložio u poslovni prostor, te popustu koji bi mu se priznao razmjerno dužini zakupa (0,20 posto za svaku godinu). Visina vlastitih ulaganja kupcu bi se mogla priznati najviše do 30 posto vrijednosti cijene poslovnog prostora, koliko bi maksimalno mogli iznositi i ukupni popusti u cijeni nekretnine. Dodatni popust od 15 posto mogao bi ostvariti plati li cijelu svotu odjednom (u roku od 60 dana od sklapanja ugovora). Oni koji bi kupovali na otplatu (najduži rok je 5 godina) za prvu ratu morali bi izdvojiti 10 posto ugovorene cijene poslovnog prostora.

Polovina prihoda od prodaje poslovnih prostora koji su ranije bili u društvenom vlasništvu usmjerila bi se u lokalne proračune, dok bi se preostala sredstva koristila za poticanje obrtništva i malog poduzetništva.

Predlagatelji smatraju da će se prodajom spomenutih poslovnih prostora dovršiti proces privatizacije i ovog dijela gospodarstva, koji je do sada neopravdano zaobilazeno, te prikupiti značajna sredstva za poticaj razvitka malog poduzetništva i bržeg gospodarskog rasta u uvjetima tržišnog privređivanja. To bi trebalo rezultirati i povećanjem zaposlenosti, ulaganjem u proširenje i modernizaciju kapaciteta, a na taj način i uključivanjem Republike Hrvatske u vlasničke i razvojne tokove europskog i svjetskog gospodarstva.

Kako stoji u obrazloženju zakonskog prijedloga, njegovim donošenjem osigurala bi se Ustavom RH zajamčena jednakost i ravnopravnost gospodarskih subjekata. Naime, provođenje ustavnih načela o pravednosti i jednakosti svih i poduzetničke ravnopravnosti, zahtijeva

da se na odgovarajući način, u interesu Republike Hrvatske, privatizira i poslovni prostor u vlasništvu države i jedinica lokalne samouprave.

RADNA TIJELA

Nadležna radna tijela - **Odbor za zakonodavstvo, Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu i Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu** - nisu poduprla donošenje ovog Zakona iz razloga navedenih u Mišljenju Vlade RH koja mu je također uskratila podršku. Evo o čemu se radi.

Vlada RH tvrdi da je predloženim zakonskim rješenjima u cijelosti preuzet koncept Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, što smatra neprihvatljivim. Naime, stanarsko pravo je po svom pravnom karakteru bilo specifično i karakteristično samo za odnose u režimu društvenog vlasništva (jednom stečeno, bilo je zaštićeno kao apsolutno pravo), za razliku od zakupa koji je tipičan obvezno pravnim odnosom, posebno uređen. Budući da Ustav RH ne poznaje društveno vlasništvo, ovaj zakonski prijedlog je u suprotnosti s Ustavom RH, stoji u Mišljenju Vlade RH.

Navodi se, nadalje, da bi prema prijedlogu Kluba zastupnika HSS-a, Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave bile dužne prodati poslovni prostor zakupniku, ako on to zatraži. To znači da im se pravo vlasništva oduzima neovisno o njihovoj volji, zaključuje Vlada. S tim u svezi podsjeća na činjenicu da je člankom 50. Ustava RH propisano da se u interesu države vlasništvo može ograničiti samo uz naknadu tržišne vrijednosti. S obzirom na to da se u konkretnom slučaju predlaže izvlaštenje u interesu Republike Hrvatske (članak 1.) ali ne predviđa plaćanje tržišne naknade izvlaštene nekretnine (članci 6. i 7. stavak 3.) ovaj zakonski prijedlog je u suprotnosti s Ustavom RH.

U zaključnom dijelu svog Mišljenja Vlada napominje da se ovim zakonom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave stavljaju u nepovoljan polo-

žaj, u odnosu na zakupoprince kojima se pogoduje bez ikakve osnove. Naime, Ustav RH je lokalnim jedinicama dao poseban položaj upravo u financijskom smislu. Među ostalim, predviđa da je "država dužna pomagati financijski slabije jedinice lokalne samouprave u skladu sa zakonom". To što je zakonom propisano da je prodaja poslovnog prostora u interesu Republike Hrvatske, ne dopušta da sav teret snosi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

RASPRAVA

UVODNO IZLAGANJE

Obrazlažući zastupnicima predloženi Zakon, **Željko Pecek** je napomenuo da ga je Klub zastupnika HSS-a preuzeo od Hrvatske obrtničke komore, koja je već u nekoliko navrata pokušala aktualizirati ovo za obrtnike egzistencijalno pitanje. Naime, o tome ovisi sudbina brojnih obrtnika koji nemaju u vlasništvu, a često ni u dugoročnom najmu, poslovni prostor u kojem neki rade i desljećima.

Donošenjem ovog Zakona državu bismo prisilili na poduzetničko ponašanje, budući da svojom imovinom ne upravlja racionalno. O tome najbolje svjedoče brojni poslovni prostori koji su već duže vrijeme oblijepljeni plakatima.

Unatoč negativnom mišljenju Vlade RH i izostanku podrške nadležnih saborskih odbora izrazio je uvjerenje da ovaj propis zaslužuje da ga se proslijedi u drugo čitanje (u međuvremenu se u zakonski tekst mogu ugraditi primjedbe iz ove rasprave) kako bi se, barem djelomično, ispunila očekivanja i potrebe obrtnika i malih poduzetnika. Kako reče, njegovim donošenjem prisilili bismo državu na poduzetničko

ponašanje, jer je očito da ne upravlja svojom imovinom racionalno. O tome, kaže, najbolje svjedoče brojni poslovni prostori u gradu Zagrebu i drugim mjestima koji su već duže vrijeme oblijepljeni plakatima. Ne čudi ga, kaže, ni to što su protiv ovakvog rješenja i pojedine političke stranke, budući da je poznato da one, samo u gradu Zagrebu, imaju nekoliko desetaka atraktivnih poslovnih prostora, za koje nerijetko plaćaju simboličnu naknadu ili ga čak daju u podnajam. Samo na području četiriju županija za koja su provedena istraživanja (Požeško-slavonska, Međimurska, Šibenska i Splitsko-dalmatinska) nalazi se više od 2000 poslovnih prostora o kojima je riječ, a četvrtina ih je u postupku denacionalizacije. Interesantno je, međutim, da oni koji su desetljećima rentirali taj prostor mrtvi hladni gledaju obrtnike pri iseljavanju, i ni u primisli nemaju namjeru uložiti dobivena sredstva u gradnju novog zamjenskog prostora. Ništa bolje nije ni obrtnicima koji imaju višedesetljetni najam poslovnog prostora, jer svake godine imaju problema oko produljenja ugovora o najmu. Osim toga, mnogi od njih rade u prostoru koji su dobili u podnajam, a za to plaćaju duplo veću najamninu nekome tko je političkim lobiranjem ili na drugi način, došao do ugovora o korištenju tog prostora. Ne uspiju li produžiti najam obrtnici će se naći u sto muka jer im se ulaganja još nisu amortizirala, dio opreme više neće moći koristiti jer je izrađena prema gabaritima prostora, itd. Možemo li išta učiniti za te poduzetnike koji su samo u protekle 4 godine otvorili više od 50 tisuća novih radnih mjesta - pita Pecek i napominje da su dosad doneseni zakoni o prodaji društvenih stanova, o pretvorbi i privatizaciji, te o povratu oduzete imovine, zaobišli obrtnike. Stoga ovaj zakonski prijedlog ima ambiciju da barem djelomično ispravi tu nepravdu.

Vlada ga, doduše, ne podupire, jer su predložena zakonska rješenja navodno previše slična odredbama Zakona o prodaji društvenih stanova.

Međutim, u zakonskom tekstu se nigdje ne spominje društveno, već vla-

ništvo države i lokalnih jedinica, napominje zastupnik. Slaže se, međutim, s njenim mišljenjem da ne bi trebalo ograničavati pravo vlasništva jedinica lokalne samouprave i stavljati ih u nepovoljniji položaj od zakupoprince. Slična razmišljanja, kaže, mogla su se čuti i kroz raspravu u saborskim odborima. U svakom slučaju, ovaj zakonski prijedlog, uz uvažavanje spomenutih primjedbi, treba doživjeti i drugo čitanje. Vladu RH i jedinice lokalne i regionalne samouprave bi trebalo obvezati da ubrzaju privatizaciju poslovnih prostora, kao što se to čini i s ostalom imovinom koja je "smještena" u Fondu za privatizaciju. Nema smisla, kaže, odbaciti Prijedlog zakona već u prvom čitanju i dalje se samo deklarativno zalagati za obrtništvo.

Apel za spas obrtništva

Predstavnik Kluba zastupnika IDS-a, **Damir Kajin**, izrazio je zadovoljstvo što je ovaj zakonski prijedlog upućen u proceduru posredstvom Obrtničke komore, jer to znači da iza njega stoji "cijeli ceh". Ako je neka kategorija građana Republike Hrvatske u proteklih 50 ili 60 godina bila kažnjena onda su to, nesumnjivo, naši obrtnici, tvrdi zastupnik (za vrijeme socijalizma zato što su

Ako je neka kategorija hrvatskih građana u proteklih 50 ili 60 godina bila kažnjena onda su to, nesumnjivo, naši obrtnici - za vrijeme socijalizma zato što su bili svojevrsni vjesnici promjene društvenog uređenja, a nakon 90. stoga što nisu mogli sudjelovati u "podjeli društvenog vlasništva."

bili svojevrsni vjesnici promjene društvenog uređenja, a nakon 90. stoga što nisu mogli sudjelovati u "podjeli društvenog vlasništva"). Naime, oni u pravilu nisu mogli doći do društvenog stana,

pa ga nisu mogli ni otkupiti, a nisu sudjelovali ni u pretvorbi ili privatizaciji tzv. društvenih poduzeća, za razliku od mnogih socijalističkih direktora ili odabranika bivše vlasti koji su na taj način stekli čitave tvrtke.

Po riječima zastupnika njegovi stranački kolege podupiru prijedlog da se malim poduzetnicima i obrtnicima omogućiti da kupe poslovne prostore u vlasništvu države te lokalnih i područnih jedinica na kojima postoji pravo zakupa, s tim da nitko ne bi smio privatizirati više od jednog poslovnog prostora. U slučaju daljnje prodaje pravo prvokupa bi trebala imati ona jedinica koja je taj prostor prodala, i to pod istim uvjetima pod kojima je obrtnik došao do njega. Na taj bi se način ispravila povijesna nepravda učinjena prema tim ljudima, u odnosu na brojne građane koji su pod identičnim kondicijama otkupili društvene stanove, i oni bi stekli kakvu-takvu sigurnost (sada su mnogi u nekom dužničkom lancu zbog nemogućnosti plaćanja skupih zakupnina). S druge strane, država i lokalne jedinice bi po toj osnovi mogle uprihodovati oko 500 mln. eura (zakupoprimalci su najmanje toliko dosad uložili u adaptaciju tih prostora), što bi zacijelo potaklo investicijske aktivnosti u tim sredinama. Nije logično da se ne ide na to kad bi se od prodaje poslovnih prostora moglo zaraditi dvostruko više nego što se u ovoj zemlji uprihodovalo od prodaje poslovnih banaka, čija nas je sanacija prije toga koštala 50 mlrd. kuna, napominje Kajin. Istina, netko će možda osporavati ovaj Zakon pred Ustavnim sudom, kao što to tvrdi Vlada, ali interesantno je da nitko nije osporavao Zakon o prodaji tzv. društvenih stanova iako su kondicije identične (jedino se kod prodaje poslovnih prostora predviđaju daleko manji popusti). Primjerice, za svaku godinu zakupa kupcu bi se priznao popust od 0,20 posto vrijednosti poslovnog prostora koji se otkupljuje, a najviše do 30 posto vrijednosti. Prema tome, to nije nikakvo poklanjanje već prodaja, samo su rokovi plaćanja prekratki, napominje zastupnik. Da bi dobio popust na gotovinsko plaćanje kupac bi morao priku-

piti cijelu svotu u roku od 60 dana, što nije jednostavno, a i rok obročne otplate trebalo bi produžiti, s predviđenih 5 na najmanje 10 godina.

Ovaj Zakon bismo morali shvatiti kao apel za spas obrtništva i svakako usvojiti, no trebalo bi provesti i cjelovitu raspravu o stanju obrtništva u Republici Hrvatskoj, naglašava zastupnik. Čudi ga da Vlada ne podržava predložena rješenja jer bi upravo ona trebala poticati razvoj obrtništva, a ne mu otežavati poslovanje.

Ispravljajući njegove navode **Emil Tomljanović (HDZ)** je napomenuo da predloženi i Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo nemaju iste kondicije. Naime, radi se o dva različita pravna instituta - nositelju stanarskog prava koje je postojalo u sustavu društvenog vlasništva, i statusu zakupoprimalja.

Predloženim se bitno ograničavaju ovlasti jedinica lokalne samouprave u pogledu prava na raspolaganje imovinom, a time i na samofinanciranje.

Željko Pavlic je najavio da Klub zastupnika LIBRE neće poduprijeti predloženi Zakon jer se njime bitno ograničavaju ovlasti jedinica lokalne samouprave u pogledu prava na raspolaganje njihovom imovinom, a time i samofinanciranje. Kako reče, njegovi stranački kolege ne negiraju intenciju predlagatelja da se riješi problem poslovnog prostora kojeg koriste naši obrtnici, ali smatraju da to moraju rješavati sami vlasnici, dakle lokalne jedinice, a ne da im se nameće obveza prodaje i uvjeti pod kojima bi se ona trebala ostvariti. Jedinice lokalne samouprave trebaju same odlučiti o tome hoće li ići na prodaju putem javnog natječaja, kako bi ostvarile što bolji prihod, ili na iznajmljivanje poslovnih prostora. Osim toga, nema nikakve projekcije kakav bi utjecaj donošenje ovog zakona imalo na funkcioniranje i financiranje lokalnih jedinica na koje

otpada svega 14 posto ukupnih javnih prihoda. Naime, ne postoji niti jedan važan izvor poreznih prihoda koji je u potpunosti u njihovoj nadležnosti, već s državom dijele zajedničke poreze čije stope i kvote određuje središnja vlast. Njihovo nezavidno financijsko stanje dodatni je argument za odbijanje ovog zakonskog prijedloga, kaže zastupnik.

Otvara se mogućnost za razne zloporabe

Po riječima **Joze Topića**, Klub zastupnika HDZ-a neće podržati prijedlog HSS-a jer, kao i Vlada, stoji na stajalištu da se temelji na pogrešnom pravnom polazištu, te da se njime ne mogu postići željeni ciljevi. Naime, predlagatelj polazi od činjenice da su privatizirani društveni stanovi i društvena poduzeća pa bi, slijedom toga, trebalo privatizirati i poslovne prostore u vlasništvu države i lokalnih jedinica i to najmoprimcima koji ih koriste. Kako reče, njegovi stranački kolege imaju puno razumijevanja za specifičan položaj obrtništva i njegov značaj u cjelokupnom gospodarskom životu zemlje. Smatraju da određene tradicionalne obrte koji su već desetljećima u vlasništvu jedne obitelji treba poticati i država i lokalna samouprava, jer pridonose prepoznatljivosti određenih sredina. Međutim, ponuđeni zakon je preopćenit i ne pravi nikakvu

Ponuđena rješenja omogućila bi razne zloporabe i špekulacije na štetu države i lokalnih jedinica, jer cijenu poslovnog prostora može određivati jedino tržište.

diferencijaciju između pojedinih djelatnosti i važnosti nekog obrta za određeni grad ili općinu. Smatraju, nadalje, da bi predložena rješenja omogućila razne zloporabe i špekulacije na štetu države i lokalnih jedinica, jer cijenu poslovnog prostora može određivati jedino tržište. Po njihovu mišljenju ovim zakonskim prijedlogom bitno se narušava princip

jednakosti na tržištu jer se jedan dio poduzetnika dovodi u izuzetno povlaštenu položaj, u odnosu na druge koji nisu imali tu privilegiju da su mogli iznajmiti poslovni prostor u društvenom vlasništvu, koji bi sada mogli otkupiti po povoljnim uvjetima.

Ovim zakonskim prijedlogom narušava se princip jednakosti na tržištu jer se jedan dio poduzetnika dovodi u izuzetno povlaštenu položaj (svi nisu imali tu sreću da su mogli iznajmiti poslovni prostor u društvenom vlasništvu).

Topić je naglasio da se i sam zalaže za to da se uvede reda u ovom segmentu te da se poslovni prostori na neki način privatiziraju, jer bi u tom slučaju zasigurno bili primjerenije korišteni, a i država bi dobila značajna sredstva. Uostalom, mnoge lokalne jedinice i sada prodaju te prostore, ali pod jasno definiranim tržišnim uvjetima, s tim da oni obrtnici koji ih koriste imaju prednost pri kupnji, ali samo pod uvjetom da prihvate najbolju ponudu koja se postigne na natječaju. Bilo bi dobro - kaže zastupnik - da Vlada izradi zakonski prijedlog koji bi se temeljio na spomenutim načelima.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Damir Kajin**. Nije točno, kaže, da je ovaj Zakon općenit i da se njime ne može postići niti jedan cilj. Naprotiv, on je itekako konkretan i životan, jer se njime regulira bit obrtništva. Interesantno je - kaže - da HDZ ne želi prihvatiti prodaju poslovnih prostora, a prihvatio je privatizaciju svega i svačega, pa tako i banka, koje su privatizirane za manje novaca nego što bi država i lokalna samouprava dobile od poslovnih prostora. Zakon svakako treba doraditi kako ne bi ostalo prostora za eventualne špekulacije, ali nije istina da ovdje itko dobiva povlašten položaj. Ne može se ići na licitaciju, jer će u tom slučaju postojećem zakupcu konkurirati netko drugi i nabijati cijene

(nije se konkuriralo ni onima koji su otkupili tzv. društvene stanove).

Poduzetnici u neravnopravnom položaju

Donošenje ovakvog zakona protivi se načelu pravednosti, jednakosti svih i poduzetničke ravnopravnosti, što predlagatelj inače navodi kao glavni argument za njegovo donošenje, primijetio je **Srećko Ferenčak**, glasnogovornik Kluba zastupnika HNS-PGS-a. Naime, predloženim se poduzetnike stavlja u neravnopravan položaj, jer se favorizira samo jednu skupinu, one koji su u zakupu poslovnih prostora. Nadalje, omogućuje se rasprodaja poslovnih prostora o kojima je riječ, i to bez javnog natječaja, dakle mimo zakona, što bi uzrokovalo značajne gubitke u lokalnim proračunima (mogli bi se kompenzirati jedino dodatnim porezima. Osim toga, ovaj Zakon je u izravnoj suprotnosti sa Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima kojim je regulirano da je zarada od najma poslovnih prostora čisti prihod lokalnih proračuna. Primjerice, Grad Zagreb prikupi iz tog izvora oko 135 mln. kuna godišnje, s tim da itekako vodi računa o svojim obrtnicima. Naime, onima koji se bave starim zanatima osigurane su minimalne najamnine, znatno ispod tržišnih cijena.

Omogućuje se rasprodaja poslovnih prostora i to bez javnog natječaja, dakle mimo zakona, što bi uzrokovalo značajne gubitke u lokalnim proračunima kojima su zakupnine jedan od osnovnih izvora prihoda.

Prisilimo li lokalne jedinice da prodaju poslovne prostore one više neće moći kontrolirati njihovu namjenu, napominje dalje zastupnik. Osim toga, time se vrijeđa pravo vlasništva kao jedno od najviših vrednota pravnog poretka Republike Hrvatske. I ne samo to. Predloženi

nim im se nameće obveza da to moraju učiniti na zahtjev zakupca, bez obzira na to plaća li on redovito najamninu ili ne. Predlagatelj tvrdi da je privatizacija poslovnih prostora u interesu Republike Hrvatske, a da niti jednom riječju ne navodi kako se ostvaruje taj interes. Razlog je vjerojatno pogrešno shvaćanje da su ti poslovni prostori još uvijek u društvenom vlasništvu pa ih treba privatizirati, iako je titular vlasništva poznat (društveno vlasništvo više ne postoji).

Nepravedno je i to da zakupnici poslovnog prostora mogu stjecati vlasništvo po manjoj cijeni od ostalih poduzetnika, napominje Ferenčak (jedina realna cijena poslovnih prostora može se odrediti javnim nadmetanjem). A što ako zakupoprimac nema novaca da kupi lokal u kojem radi - pita zastupnik. Sličan zakon je, kaže, donesen i u Srbiji, gdje je ostalo neprodano puno poslovnih prostora (prodani su samo neki, za koje se unaprijed znalo tko će ih kupiti).

Na kraju je izjavio da Klub zastupnika HNS-PGS-a ne može podržati predloženi Zakon u ovakvom obliku.

Ne radi se o rasprodaji

U svom ponovnom javljanju **Damir Kajin** je ostao pri tvrdnji da se ne radi o rasprodaji poslovnih prostora, te da oni ne mogu ići na natječaj, jer bi zakupoprimci u 99 posto slučajeva bili istisnuti (da su društveni stanovi išli na licitaciju, pokupovalo bi ih 200 najbogatijih ljudi u Hrvatskoj).

Napomenuo je, također, da primjena ovog Zakona ne bi donijela gubitke lokalnoj samoupravi, jer bi se od prodaje poslovnih prostora u početku zaradilo kao da su 50 godina iznajmljivani.

Željko Pecek je Ferenčakovo izlaganje ocijenio izuzetno nekorektnim, budući da je ovaj zakon usporedio s tzv. Šešeljevim zakonom koji navodno na sličan način regulira to područje u Srbiji. Gospodine Ferenčak, ne trebate čitati novine u Srbiji, nego čitajte novine u gradu Zagrebu, iz kojih se može vidjeti kako Grad, odnosno vi, upravljate tim prostorima, poručio mu je. Ustvrdio je, nadalje, da bi se 135 mln. kuna moglo

dobiti samo za plakate koji su nalijepljeni na izlozima lokala za koje Grad ne naplaćuje najamninu, jer su pod zakupom. Zamolio ga je da iznese podatak o poslovnim prostorima u Zagrebu koje koriste političke stranke i koliko imaju nenaplaćenih potraživanja (prema njegovu saznanju, u protekle četiri godine zacijelo su premašila 500 mln. kuna). Nemojte se toliko zaklinjati u obrtništvo, pa čak i u obiteljsko naslijeđe, a istodobno govoriti protiv predloženih mjera, apelirao je na Ferenčaka.

Ponuđeni Zakon možda nije idealan i slažem se da bi trebalo uvažiti neke primjedbe Vlade, odbora i pojedinih sudionika u raspravi, ali vi ne nudite ništa novo, osim onoga što smo već nebrojeno puta čuli, da želimo upravljati imovinom. Za razliku od nas, europske zemlje su već odavno shvatile da to nije racionalno, i da imovinu treba dati poduzetništvu, koje će uložiti u razvoj i povećati zaposlenost. Tvrdnje kako će ovime lokalni proračuni biti na gubitku su obična demagogija, jer će oni jednokratno dobiti novac po tržišnoj cijeni. Država i lokalna samouprava najviše gube na najamninama koje su male, često puta i nepravedne, a nerijetko se ni ne naplaćuju.

Željko Ferenčak je izjavio da ne čita novine u Beogradu, ni u Srbiji, nego da se služi internetom. Kako reče, nije želio nikoga povrijediti, ali činjenica je da je sličan Zakon donesen u Srbiji i da se unaprijed znalo tko će kupiti te poslovne prostore, pa se boji da se takav promašaj ne dogodi i kod nas.

Napomenuo je, također, da su mnogi poslovni prostori u gradu Zagrebu u postupku povrata bivšim vlasnicima i da se ne mogu iznajmljivati. Po njegovim riječima, Grad je posljednjih godina znatno poboljšao naplatu najamnina (sa 50 posto u 2000. godini, na gotovo 90 posto), što je u ovakvim uvjetima izuzetan uspjeh. Istina je, doduše, da su najamnine nerijetko niske, ali na taj način grad pomaže obrtnicima koji se bave starim proizvodnim zanatima.

Pravo prvokupa sadašnjim zakupcima

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-a, **Pero Kovačević** je rekao da

oni podržavaju namjeru predlagatelja da se pozornost javnosti i Vlade skrene na probleme s kojima su suočeni obrtnici te na to kako se postupa s poslovnim prostorima. Podsjetio je na činjenicu da su mnoge vrijedne nekretnine u vlasništvu države za bagatelnu poklajnane gradovima i općinama (mahom se radi o vojnim objektima) za raznorazne poslovne zone i dr. Ti isti gradovi i općine će sada iznajmljivati te poslovne prostore, a tužili su vojsku za neplaćene komunalne naknade i ovrhom sjedaju na račun Ministarstva obrane, negodovao je zastupnik. Očekivao je, kaže, da će gospodin Ferenčak, kao najodgovorniji u Zagrebu za tu problematiku, malo više reći o tome. Naime, brojni poslovni prostori u gradu zjape prazni i službeno se govori da su u postupku denacionalizacije, dok su obrtnici zainteresirani za pojedine lokale nerijetko svjedoci da je taj prostor dodijeljen nekome drugome. Istina je, postoje prostori koje općine i gradovi ne namjeravaju prodati, ali isto tako ih nitko ne može spriječiti da to učine, jer se radi o njihovom vlasništvu. U tom bi slučaju pravo prvokupa trebao imati postojeći zakupac, s tim da mu se omogući dulja obročna otplata (barem na rok od 10 godina). Ako je, pak, riječ o zakupu tim ljudima treba omogućiti da nakon isteka roka mogu produljiti ugovor o najmu, a ne da se ide na javno licitiranje. Nemojmo bježati od ovog problema i napadati prijedlog HSS-a, već razmotrimo kako doći do kvalitetnog rješenja, apelira zastupnik. Vlada bi u drugom čitanju, zajedno s Klubom zastupnika HSS-a, trebala ponuditi cjelovita i ustavnopravno utemeljena rješenja kojima bi se zaštitili i obrtnici, zaključio je.

Obrazloženje Vlade nije uvjerljivo

Govoreći u ime predlagatelja, **Ljubica Lalić** je izjavila da u Klubu zastupnika HSS-a nisu iznenađeni negativnim mišljenjem Vlade, jer je to uobičajeno za sve zakonske prijedloge koji dolaze iz oporbenih redova. Napomenula je da se radi o prvoj fazi zakonodavnog

postupka i da Prijedlog zakona možda nije savršen, ali da se do drugog čitanja može popraviti. Međutim, ma koliko se trudila, Vlada nije uspjela dati uvjerljivo obrazloženje da je ovaj zakonski prijedlog u cijelosti neustavan. Dopustive su jedino primjedbe koje se odnose na prodaju poslovnog prostora u vlasništvu lokalnih jedinica, ali ne i argumentacija "kako Ustav RH ne poznaje društveno vlasništvo, pa je predloženo u suprotnosti s Ustavom". Naime, predloženim

Usporede li se predviđeni popusti kod prodaje poslovnih prostora s cijenama po kojima su otkupljivani bivši društveni stanovi i privatizirana poduzeća, valja priznati da je ovaj Zakon pravedan.

zakonom uređuje se model privatizacije poslovnog prostora u vlasništvu države, jedinica lokalne i područne samouprave i grada Zagreba i uopće se ne govori o društvenom vlasništvu. Interesantno je, kaže, da ranija HDZ-ovska vlada nije smatrala da se u slučaju privatizacije banaka i poduzeća u bivšem društvenom vlasništvu radilo o izvlaštenju bez plaćanja tržišne naknade, kao što sada tvrdi aktualna Vlada. Danas je dokazano da se proces privatizacije odvijao na pogrešan način, ali bio je uređen zakonom. Iz toga treba izvući pouku kako se nešto slično više nikada ne bi dogodilo, ali ovaj zakon ne predviđa takav način privatizacije. Ne planira se ni prodaja poslovnih prostora u objektima predviđenim za rušenje, niti onih na području pod posebnom državnom zaštitom za koje je posebnim zakonom predviđena zabrana raspolaganja, a ni onih koji se temeljem Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine vraćaju prijašnjim vlasnicima. Naime, Vladu su na predlaganje ovog Zakona motivirali oni obrtnici koji godinama, pa i generacijama, obavljaju djelatnost u iznajmljenim prostorima, i koji su tijekom tog razdoblja uz plaćanje zakupnine ulagali u odr-

žavanje tuđeg vlasništva. Zbog toga se predlaže da im se ta ulaganja kod kupnje priznaju, ali najviše do 30 posto vrijednosti cijene poslovnog prostora.

Prihodi od prodaje za poticanje malog poduzetništva

Usporede li se popusti predviđeni ovim Zakonom s cijenama po kojima su otkupljivani bivši društveni stanovi i privatizirana poduzeća, valja priznati da je ovaj propis pravedan. Osim toga, predlagatelj predlaže da se 50 posto sredstava prikupljenih temeljem ovog zakona usmjeri za poticanje obrtništva i malog poduzetništva, posebno za preseljenje zakupoprimalatelja iz poslovnih prostora koji se vraćaju prijašnjim vlasnicima.

Po riječima zastupnice dorađenim zakonskim prijedlogom dovršio bi se proces privatizacije, uz istodobno prikupljanje znatnih sredstava za poticanje razvitka malog poduzetništva, koje može itekako pridonijeti bržem gospodarskom rastu i novom zapošljavanju. Međutim, iz odnosa Vlade prema ovom zakonskom prijedlogu vidljiv je njen odnos prema obrtništvu uopće. Naime, ona svojim postupcima demantira ono što je napisala u svom programu, koji je prezentirala Saboru, o poticanju poduzetništva. Budući da smatra da zakonom nije moguće utvrditi način prodaje poslovnih prostora, nameće se pitanje nije li i ta državna imovina namijenjena rodbini, prijateljima i onim podobnima, dakako, mimo zakona, kaže zastupnica.

Odbijemo li ovaj zakonski prijedlog već u prvom čitanju, zatvorit ćemo raspravu o temi koja je za mnoge obrtnike u ovom trenutku najvažnija. Propustimo li ga u drugo čitanje, uz uvažavanje primjedbi iz rasprave, možemo donijeti zakon koji će uistinu postići svrhu i koji će biti u zajedničkom interesu.

Ispravljajući njene netočne navode **Emil Tomljanović (HDZ)** je pojasnio da je Vlada u svom mišljenju potanko obrazložila sve elemente protuustavnosti koje sadrži ovaj zakon, na čemu i temelji svoj stav (ni u jednom dijelu ne ide protiv privatnog poduzetništva).

Ispravio je kolegicu da se predloženim Zakonom ne regulira privatizacija, već prodaja poslovnog prostora, a to su dva bitno različita pojma. **Ljubica Lalić (HSS)** je pojasnila da je ustvrdila kako Vladino obrazloženje nije uvjerljivo i održivo, te primijetila da je kolega ispravio njeno mišljenje, a ne netočan navod (s takvom praksom treba prestati).

Za razliku od kolegice, **Franjo Matušić (HDZ)** smatra ovaj zakonski prijedlog nepravednim, kako prema samim obrtnicima (ne tretira ih sve jednako, niti ne diferencira pojedine vrste obrta), tako i prema vlasnicima poslovnih prostora, konkretno lokalnim jedinicama, koje svoje proračune baziraju upravo na prihodima od zakupnina poslovnih prostora.

Ivan Jarnjak (HDZ) je opovrgnuo aluziju zastupnice kako Vlada, izgleda, namjerava pokloniti poslovne prostore u državnom vlasništvu svojim političkim istomišljenicima. Vlada je, kaže, potanko obrazložila iz kojih razloga ne može prihvatiti ovako sročeni zakon. Kako to da u protekle četiri godine, dok ste bili na vlasti (iz vaše stranke je bio i ministar obrta) niste donijeli ovakav ili sličan zakon kakav predlažete sada, upitao je zastupnicu.

Vladimir Pleško (HDZ) ne slaže se s njenim mišljenjem da će Vladin odnos prema ovom zakonu dovesti do uništavanja privatnog poduzetništva, pogotovo obrtništva. Podsjetivši na ustavnu odredbu koja govori o slobodnoj tržišnoj utakmici za sve, pod jednakim uvjetima, upitao je što je s onim privatnim poduzetnicima koji su godinama sami gradili objekte u kojima rade?

Lokalne jedinice imaju pravo izbora

Na početku svog izlaganja, u ime Kluba zastupnika SDP-a, mr.sc. **Mato Arlović** je podsjetio na to da su se u proceduri gotovo istovremeno pojavila još dva zakonska prijedloga kojima se regulira ova materija (predlagatelji su klubovi zastupnika HSLS-a i DC-a te HNS-a, PGS-a i SBHS-a). Njegovi stranački kolege su, kaže, pomno proučili

sva ta rješenja, jer smatraju da rješavanje pitanja poslovnog prostora može biti itekako stimulativna mjera za ubrzani razvoj obrtništva i malog poduzetništva, što će pridonijeti i povećanju zapošljavanja. Jedno je, međutim, zakonski urediti prodaju poslovnog prostora države, a drugo nametati obvezu prodaje prostora u vlasništvu jedinica lokalne samouprave. To je u prvom redu upitno i s ustavno-pravnog aspekta, a osim toga,

Jedno je zakonski urediti prodaju poslovnog prostora države, a drugo nametati obvezu prodaje prostora u vlasništvu jedinica lokalne samouprave.

pitanje je mogu li se uopće zakonom propisivati uvjeti i načini iskorištavanja vlasničko-pravnih ovlaštenja lokalnih jedinica na njihovoj imovini. U prilog tome spomenuo je da Zakon o lokalnoj samoupravi nalaže jedinicama lokalne odnosno područne samouprave da moraju raspolagati svojom imovinom (to podrazumijeva sve pokretne i nepokretne stvari te imovinska prava koja joj pripadaju) pažnjom dobrog domaćina. Prema tome, njeno je ustavno pravo da se opredijeli hoće li jednokratno osigurati prihode od prodaje imovine ili će dugoročno ostvarivati prihode kroz poduzetničku rentu, primjerice, iznajmljujući poslovni prostor. Zakonodavac bi im eventualno mogao preporučiti da i kroz prodaju pomognu rješavati pitanje poslovnog prostora obrtnicima i malim poduzetnicima.

Poslovne prostore u zakup putem natječaja

Još bi se moglo i razumjeti da se uvodi postupak prodaje poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske, ali ni tada ne ispod tržišnih kriterija. Međutim, kad se radi o jedinicama lokalne samouprave, to je neprihvatljivo, napominje zastupnik. Naime, prema Ustavu vlasništvo se u interesu države može

oduzeti ili ograničiti samo uz punu tržišnu naknadu, a u iznimnim slučajevima poduzetnička sloboda i vlasnička prava mogu se ograničiti zakonom, radi zaštite interesa sigurnosti Republike Hrvatske, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi. To znači da se to ne može učiniti radi potpore jednoj kategoriji poduzetnika, jer bi se time narušio i članak 59. Ustava koji govori o poduzetničkoj i tržišnoj slobodi na kojoj se temelji gospodarski ustroj Republike Hrvatske. Ta pitanja se svakako moraju rasvijetliti u drugom čitanju ovog zakona, jer se inače ne bi mogao donijeti, budući da sadrži i elemente protuustavnosti.

Poslovni prostor bi trebalo davati u zakup putem natječaja, s tim da prednost, pod jednakim uvjetima, imaju zakupoprinci koji ga trenutno koriste.

U nastavku je izjavio da se esdepeovci priklanjaju mišljenju Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a, da se poslovni prostor daje u zakup putem natječaja, s tim da prednost (pod jednakim uvjetima) imaju zakupoprinci koji ga trenutno koriste. Dakako lokalnim jedinicama treba preporučiti da se koriste i instrumentarijem prodaje poslovnog prostora poduzetnicima, ali samo ako u tome nalaze ekonomski i drugi interes. One mogu koristiti taj institut i prema Zakonu o obveznim odnosima i prema Zakonu o vlasništvu i stvarnim pravima, ali treba razmotriti koje bi pogodnosti zakonodavac, odnosno država mogla osigurati i jednoj i drugoj strani (primjerice, oslobađanje od plaćanja poreza na promet nekretnina ili uvođenje obveze da se taj porez uplaćuje lokalnim jedinicama, itd.).

Po riječima zastupnika grad ili država mogu imati i drugi interes. Primjerice, mogu uvesti poticajne mjere za deficitarne djelatnosti u obrtu i malom poduzetništvu u vidu povoljnijih uvjeta zakupa ili osiguravanja poslovnog prostora na određenim lokacijama. Nedopustivo

je, međutim, da u nekim lokalnim jedinicama veliki dio poslovnog prostora zjapi prazan (to je vjerojatno i motiviralo kolege iz HSS-a da predlože ovaj Zakon). Država mora poduzeti mjere da se ta imovina, u skladu s ustavnim obvezom, stavi u funkciju.

Po mišljenju zastupnika SDP-a, predlagatelj u svom prijedlogu brka ingerencije države i jedinice lokalne samouprave. O tome svjedoči činjenica da je predvidio da se 50 posto novca ostvarenog prodajom poslovnog prostora lokalna jedinica mora usmjeriti za poticanje obrtništva i malog poduzetništva, posebno za pribavljanje poslovnog prostora za preseljenje zakupnika iz denacionaliziranih prostora koji se vraćaju prijašnjem vlasniku. Želi li država proširenje kapaciteta poslovnog prostora mora odriješiti kesu, a ne da računa na imovinu i prihode lokalne samouprave, koji bi se trebali usmjeriti samo za razvoj i širenje slične imovine unutar lokalnih jedinica. Jednom riječju, ovaj Zakon bitno zadire u tzv. autonomiju u sferi poduzetničke slobode jedinica lokalne samouprave, koju im jamči Ustav i zakon.

Ne vodi se računa o manjim sredinama i tradicionalnim obrtima

Krunoslav Markovinović (HDZ) je konstatirao da veliki gradovi ubiru značajne prihode od iznajmljivanja poslovnih lokala. Točno je, kaže, da lokalne jedinice mogu biti dobri, ali isto tako i loši gospodari, što je, izgleda i potaklo predlagatelje da izađu s ovim zakonskim prijedlogom. Naime, u nas se već uvriježila praksa da se zakoni predlažu na temelju nekoliko pojedinačnih slučajeva, primjerice na temelju potreba velikih gradova, dok se uopće ne vodi računa o manjim sredinama gdje bi ista rješenja dovela do apsurdnih situacija. Primjerice, u manjim gradovima i općinama postoji niz lokala u društvenim domovima, sportskim objektima, itd. Jedan od argumenata predlagatelja je činjenica da se brojni lokali, posebno u Zagrebu, ne koriste i oblijepljeni su pla-

katima. Izgleda da se nije vodilo računa o tome da su mnogi od njih u postupku vraćanja bivšim vlasnicima, samo što taj proces traje već godinama.

Primjenom ovog Zakona nećemo zaštititi tradicionalne obrte koje treba stimulirati posebnim pogodnostima.

Primjenom ovog zakona nećemo zaštititi tradicionalne obrte o kojima bi svaki grad morao voditi brigu radi vlastitog turističkog imidža, tvrdi zastupnik. Stoga bi gradska poglavarstva takvim obrtnicima trebala osigurati povoljne uvjete zakupa i druge pogodnosti (na taj se način može postići ono što se namjeravalo predloženim Zakonom). U protivnom će prevladavati samo slastičarne, pekare, zlatarne, itd. (zlatari nisu obrtnici jer većinom prodaju robu iz šverca). Uostalom, čitav niz obrtničkih djelatnosti ne događa se u lokalima, već u obrtničkim radionicama, pa ne bi toliko trebalo inzistirati na predloženom rješenju. To više što je veliki broj sadašnjih korisnika poslovnih prostora pred mirovinom i nema nasljednika. Omogući li im se da pod povoljnim uvjetima kupe lokale, za godinu - dvije njihova će ih rodbina prodati vrlo skupo.

Zakon načelno i konceptualno neprihvatljiv

Emil Tomljanović (HDZ) dijeli mišljenje svojih stranačkih kolega da je predloženi Zakon načelno i konceptualno neprihvatljiv, jer je u suprotnosti s Ustavom RH, sa Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, ali i s onim odredbama obveznog prava koje reguliraju osnovne pojmove ugovora o zakupu poslovnog prostora. Očigledno je da je predlagatelj u cijelosti preuzeo model Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, što je pravno nedopustivo. Pojam zakupa poslovnog prostora i pojam stanarskog prava se međusobno isključuju, jer se u prvom

slučaju radi o specifičnom pravu koje se stjecalo u režimu društvenog vlasništva i više ne postoji, dok je institut zakupa poslovnog prostora posebno uređen odredbama obveznog prava, napominje zastupnik. A najgore je to što predloženi Zakon poništava pravo jedinica lokalne samouprave da raspolažu vlastitom imovinom.

Nitko se ne protivi poduzetničkim interesima obrtnika, naročito ne s pozicija navedenih u zakonskom prijedlogu, ali svako raspolaganje nekretninom bez tržišne naknade, makar se radilo i o izvlaštenju u interesu države, u suprotnosti je sa Zakonom o vlasništvu i Ustavom RH. Bez obzira na to o kome se radi, neprihvatljivo je stavljanje određenih subjekata u (ne)povoljniji položaj, odnosno uspostavljanje sustava pogodovanja bez ikakve osnove, zaključuje zastupnik.

Predloženi zakon je načelno i konceptualno neprihvatljiv, jer je u suprotnosti s Ustavom RH, Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, ali i s onim odredbama obveznog prava koje reguliraju osnovne pojmove ugovora o zakupu poslovnog prostora.

Dražen Bošnjaković (HDZ) izjavio je da neće podržati ovakav zakon iz istih razloga kao i njegovi stranački kolege, jer smatra da nema opravdanja da se ni državi ni lokalnim jedinicama nameće zakonska obveza prodaje poslovnih prostora. Oni to ionako mogu učiniti u skladu sa svojom poslovnom politikom i to im nitko ne priječi, naglašava zastupnik. Smatra da bi obrazloženje predlagatelja trebalo sadržavati podatke o kojem broju zakupoprimaca se radi i kojim vrstama obrta se bave, te pod kojim uvjetima. Izrazio je uvjerenje da su vlasnici poslovnih prostora kod sklapanja ugovora o zakupu vodili računa o tome da im se dosadašnja ulaganja u te

prostore priznaju ili kroz zakupninu ili u vidu nekih drugih beneficija.

Lokalne jedinice bi izgubile pozamašne prihode

Mr.sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)** najprije je podsjetila na to da se nakon donošenja zakona o denacionalizaciji fond raspoloživih poslovnih prostora u gradu Zagrebu rapidno smanjuje, a time i prihodi od njihova iznajmljivanja (oko 65 posto poslovnih prostora je u postupku povrata ili je već vraćeno ranijim vlasnicima). Usvajanjem ovog Zakona u predloženom tekstu jedinice lokalne samouprave, a to znači i Grad Zagreb, ostali bi bez pozamašnog dijela prihoda, a taj bi se gubitak morao pokriti na teret poreznih obveznika, upozorava zastupnica. Prenijela je i stajalište Gradskog ureda za upravljanje imovinom koji smatra da bi prodaji poslovnih prostora trebalo pristupiti vrlo selektivno. Drugim riječima, trebalo bi prodavati samo one koji su već niz godina na profitabilni i ne mogu se uključiti u skupinu prostora namijenjenih za potrebe raznih građanskih inicijativa.

Republika Hrvatska, općine, gradovi, županije i Grad Zagreb su u pogledu svoje imovine u jednakom pravnom položaju kao i pojedini vlasnici, napominje zastupnica. Stoga ih se ne može i ne smije prisiljavati na bezuvjetno sklapanje ugovora o kupnji ili prodaji poslovnih prostora, jer se time vrijeđa pravo vlasništva. U nastavku je navela i ostale argumente kojima je Klub zastupnika HNS-a i PGS-a popratio svoje mišljenje o predloženim rješenjima. Kako reče, njihovom primjenom ne bi se provodila privatizacija poslovnih prostora po uzoru na kupnju dionica zaposlenih u poduzećima u bivšem društvenom vlasništvu, kao što je navedeno u obrazloženju Zakona, već bi se nekretnine u vlasništvu Republike Hrvatske prodavale pojedincima neselektivno, ispod stvarne tržišne cijene, i to bez javnog natječaja (to bi bila najobičnija rasprodaja imovine). Ilustracije radi, podsjetila je na posljedice ne tako davno donesene odluke o rasprodaji društvenih stano-

va (iako se ovdje ne radi o društvenom, već o stvarnom vlasništvu). Naime, neselektivnim pristupom stambeni fond je, u najboljoj namjeri, sveden na 96 posto stanova u privatnom vlasništvu, a posljedice su nedostatak najamnih stanova u vlasništvu lokalne samouprave, pojava špekulantske stambene politike, visoke najamnine privatnih iznajmljivača, niska cijena pričuve po kvadratu, itd. Unatoč očekivanjima da će se definiranjem privatnog titulara vlasništva povećati briga za nekretnine i obnoviti gradski stambeni fond to je izostalo, a zgrade, naročito one u užem centru grada, i dalje se urušavaju.

Razvoj poduzetništva stimulirati poreznim olakšicama

Zastupnica se, kako reče, zalaže za to da se razvoj malog gospodarstva, naročito tradicionalnog obrtništva stimulira drugim mjerama (npr. poreznim olakšicama, omogućavanjem prednosti kod ponovnog zakupa poslovnog prostora na javnom natječaju, itd.). Smatra da bi visinu zakupnine trebalo određivati prema tržišnoj cijeni, uz mogućnost korektivnog snižavanja, naročito ako se poslovni prostor koristi u neprofitne svrhe, ili na područjima od posebne državne skrbi. Sugerira, među ostalim, da bi jedinice lokalne samouprave i Grad Zagreb trebali razmišljati i o uvođenju rente za sve one lokale koji nisu u funkciji i samo nagrđuju centar grada.

Franjo Matušić (HDZ) je izjavio da se pridružuje većini zastupnika koji neće poduprijeti ovaj zakonski prijedlog, prije svega zbog grubog zadiranja u prava jedinica lokalne samouprave i otvaranja mogućnosti manipuliranja prodajom poslovnog prostora koji su vrlo atraktivni. Kako reče, svi su jednodušni u ocjeni da posebnim mjerama treba stimulirati tradicionalne obrte, što lokalne jedinice i čine (novčanim sredstvima, kreditima, pogodnostima kod zakupa poslovnih prostora i sl.). Međutim, treba imati u vidu činjenicu da su najatraktivnije prostore u gradovi-

ma zakupili oni koji se bave isključivo uslužnim djelatnostima ili razne svjetske modne kuće koje preko svojih firmi djeluju i u Hrvatskoj (npr. Benetton i sl.). Nema nikakvog opravdanja da takvim firmama omogućimo da dođu do vlasništva atraktivnog poslovnog prostora za četrdesetak posto nižu cijenu od tržišne, smatra zastupnik. Uostalom, najam poslovnih prostora nije samo jedan od glavnih izvora punjenja lokalnih proračuna, nego se kroz to usmjerava i razvojna politika pojedinih sredina odnosno određuju sadržaji koje žele imati (to je njihovo izvorno pravo). Veliki je nedostatak ovog zakonskog prijedloga i to što se ne zna daljnja sudbina tih poslovnih prostora. Naime, proda li se neki atraktivan prostor sadašnjem zakupniku, on ga već sutradan može prodati na tržištu po dvostruko ili trostruko višoj cijeni, i to nekome tko će se isključivo baviti uslužnom djelatnošću.

Po mišljenju **Katarine Fuček (HDZ)** intencija je predlagatelja da se predloženim pomogne grupaciji obrtnika koja je u proteklim desetljećima bila najvitalniji dio našeg društva, ali se osjetila zastupljenom u trenutku kad nije mogla doći do poslovnih prostora u kojima se odvijao obrt. Međutim, na predložen način zasigurno se ne može riješiti najbitniji dio problema s kojima se obrtnici suočavaju (s vremenom je tehnologija otišla naprijed i njihov posao više nije isti kao prije 20 godina). Osim toga, provedba ovog Zakona negativno bi se odrazila na lokalne jedinice kojima su zakupnine jedan od osnovnih izvora prihoda. Dakako, one uvijek imaju mogućnosti pomoći tradicionalnim obrtima, prije svega promocijom njihovih proizvoda. Kod davanja u zakup poslovnih prostora svaka od njih utvrdila je vlastita pravila, vodeći računa o svojim potrebama i uvjetima na temelju Zakona o zakupu poslovnog prostora. Obično su propisani uvjeti i postupak javnog natječaja, uređena je zakupnina, te poslovne zone koje obuhvaćaju određena područja (nisu sva područja grada jednako atraktivna, niti se isti obrt može obavljati u centru ili u nekoj sporednoj ulici), zatim prijenos prava zakupa, zajednički zakup, podzakup, itd.)

Ovim zakonom otvorili smo temu o kojoj možemo raspravljati i kod donošenja drugih zakona, i poticati neka druga rješenja koja bi pomogla da sačuvamo našu tradiciju i identitet preko određenih obrtničkih zanimanja, što svakako treba pozdraviti. Međutim, on ni u kojem slučaju nije pravedan a ne temelji se ni na načelu tržišnog gospodarstva, zaključila je zastupnica.

Riječ predlagatelja

U zaključnoj riječi **Željko Pecek** je konstatirao da su se sudionici u raspravi deklarativno zauzimali za razvoj obrtništva, ali sve se, kao i obično, svelo na to da će taj sektor gospodarstva morati još malo pričekati na konkretne mjere. Naime, našle su se pravne prepreke, budući da prijedlog zakona previše slički koncepciji po kojoj su se prodavali stanovi u državnom vlasništvu, iako u njemu nedvosmisleno stoji da se radi o vlasništvu države, odnosno jedinica lokalne samouprave.

Kako reče, nitko ga ne može uvjeriti u to da je predloženi Zakon protuustavan, odnosno da se ništa ne može učiniti do njegova drugog čitanja kako bi se te pravne norme prilagodile onome što se od nas očekuje. Uostalom, ne treba zaboraviti ni to da smo društvene stanove rasprodali za 30 posto vrijednosti i da su se u privatizaciji ostvarivali 50 postotni popusti, ali sve je, dakako, bilo u skladu sa zakonom. I dok plaćemo nad prihoda koje bi, navodno, izgubile država i lokalne jedinice, prisjetimo se da, primjerice u Gradu Zagrebu, koji za svoje poslovne prostore (oko 4,5 tisuća) godišnje naplaćuje oko 133 mln. kuna, u protekle četiri godine nije uložena ni kuna u izgradnju poslovne zone. Izgleda da se zaboravlja na činjenicu da je obrtništvo i malo poduzetništvo najdinamičniji sektor gospodarstva koji se intenzivno razvija. Naime, (oko 102 tisuće registriranih obrtnika zapošljava oko 230 tisuća zaposlenika) a veliki broj njih radi u iznajmljenim prostorima. Dakako, lokalne jedinice bi htjele imati "te igračke" u svojim rukama, tako da mogu određivati tko će i po kojim uvjetima dobiti taj

poslovni prostor u zakup, iako bi koncesija ili prodaja bile puno kvalitetnije rješenje. Naime, onaj tko nema lokal u vlasništvu ne može koristiti ni kredite, jer nema hipoteku, boji se ulagati u poslovni prostor jer nije siguran hoće li moći produžiti zakup, itd. Činjenica je, kaže zastupnik, da ovaj sektor nema gotovo nikakva prava, ali izgleda da to nekome i odgovara.

Ponovno je naglasio da uvođenje obveze prodaje poslovnih prostora zakupnicima ne bi bio gubitak za državu, jer bi se jednokratno naplatili prihodi (procjenjuju se na oko 500 mln. eura) koji bi se mogli dalje ulagati u razvoj, gradnju novih poslovnih prostora, itd. Najvažnije je - kaže - da je prvi put u proteklih 15 godina u Saboru otvorena rasprava o toj temi u kojoj se, međutim, pokazalo da zastupnici bolje od Hrvatske obrtničke komore znaju u čijem su vlasništvu lokali i što je najbolje za obrtnike. Čak su se čule optužbe na račun obrtnika kako će biti privilegirani, iako su, navodno, još u socijalizmu dobili neke pogodnosti, zatim prognoze da će se dogoditi dodatne zloporabe i špekulacije na račun države, itd. Pod izlikom sprječavanja novih nepravdi zauzeto je stajalište da je zato bolje ne poduzeti ništa, negodovao je Pecek.

Kako reče, ovaj zakonski prijedlog je dobar jer je zasnovan na snimci stanja i može kvalitetno riješiti budući razvoj tog sektora. Apelirao je na zastupnike da ga prosljede u drugo čitanje, kako bi se obvezalo Vladu da poduzme mjere za ubranu privatizaciju poslovnih prostora o kojima je riječ (za to nema nikakvih prepreka, pa ni ustavnih). Novac koji bi se po toj osnovi prikupio može se pametno potrošiti, ako ni za što drugo, za povrat duga umirovljenicima, zaključio je.

Krunoslav Markovinović javio se za ispravak njegova navoda "da su lokali igračke gradonačelnika i općinskih načelnika". Ilustracije radi, spomenuo je primjer općine Sveta Nedjelja koja ima 17 tisuća stanovnika i samo 6 takvih lokala - 4 kafića, jedan frizeraj i jednu trgovinu. Bili bismo izuzetno sretni da neki od naših 500-6-

00 obrtnika pokaže interes za jedan od tradicionalnih obrta (u tom slučaju dali bismo mu lokal u zakup uz minimalnu naknadu). Nažalost, u malim gradovima i općinama nema interesa za takve lokale.

Nakon toga je predsjednik Sabora Vladimir Šeks zaključio raspravu u

ovoj temi. Ishod - na sugestiju radnih tijela, Hrvatski sabor je donio sljedeći zaključak:

”Ne prihvaća se Prijedlog zakona o prodaji poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske, općina, gradova, županija i Grada Zagreba na kojima postoji pravo zakupa, koji

je predložio Klub zastupnika HSS-a, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade i izvješćima radnih tijela.” Za ovakav zaključak izjasnilo se 74 zastupnika, dok ih je 28 bilo protiv, a 13 suzdržano.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O DODJELJIVANJU STALNIH NOVČANIH NADOKNADA ZASLUŽNIM OSOBAMA

Predlagatelj zakona je Klub zastupnika SDP-a. Sukladno ovom Prijedlogu stalne novčane nadoknade uskladivale bi se jednom godišnje s porastom plaća svih zaposlenih u Hrvatskoj, a na osnovi podataka Državnog zavoda za statistiku.

Za prvu kategoriju ona bi iznosila 25% od prosječne mjesečne plaće zaposlenih u RH u prethodnoj godini, za drugu kategoriju 15% prosječne mjesečne plaće zaposlenih u RH u prethodnoj godini, a u naročito opravdanim slučajevima, posebno ako je nadoknada korisniku jedini stalni osobni mjesečni prihod ili ako su mu znatnije povećani troškovi uslijed teške bolesti, njega ili člana njegove obitelji, dodjeljivala bi mu se nadoknada u iznosu od 50% prosječne mjesečne plaće zaposlenih u RH u prethodnoj godini.

Sukladno zaključcima radnih tijela koji su bili protiv prihvaćanja ovog Prijedloga zakona, kao i negativnom mišljenju Vlade Republike Hrvatske, zastupnici su nakon provedene rasprave glasovanjem odbili Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o dodjeljivanju stalnih novčanih naknada zaslužnim osobama.

O PRIJEDLOGU

Hrvatski sabor donio je 6. listopada 1993. godine Zakon o dodjeljivanju stalnih novčanih nadoknada zaslužnim osobama, a Vlada RH na svojoj sjednici održanoj 15. siječnja 1993. godine donijela je Odluku o kriterijima za dodjeljivanje stalne novčane nadoknade. Temeljem

ta dva propisa Administrativna komisija Vlade RH na svojoj sjednici održanoj 21. studenoga 1994. godine donijela je Zaključak o određivanju iznosa stalnih novčanih nadoknada zaslužnim osobama u kojem je u točki 1. utvrdila da od 1. srpnja 1994. godine visina stalne novčane nadoknade iznosi za 1. kategoriju do 300,00 kuna, za 2. kategoriju od 100,00 kuna do 200,00 kuna, a za iznimne slučajeve do 500,00 kuna.

Visina stalnih novčanih nadoknada od tada se nije mijenjala iako čl. 5. Zakona određuje da se stalne novčane nadoknade uvećavaju tijekom godine prema porastu plaća svih zaposlenih u RH, u tekućem mjesecu prema prethodnom mjesecu, a na osnovi podataka Državnog zavoda za statistiku.

Iako je u uvjetima visoke inflacije bilo opravdanja da se stalne novčane nadoknade uvećavaju mjesečno, to nije činjeno. Potreba za mjesečnim usklađivanjem u međuvremenu je prestala, jer su nestali uvjeti galopirajuće inflacije.

Postoji, međutim, potreba da se stalne mjesečne naknade počnu usklađivati s porastom plaća svih zaposlenih u RH, i da se to čini jednom godišnje.

Postoji također potreba da Hrvatski sabor jednom godišnje, a nakon usklađivanja stalnih novčanih naknada dobije uvid u to koliko su naknade povećane, te tko su njihovi korisnici.

Pregled korisnika stalne novčane nadoknade kojima je nadoknada dodijeljena po ranije važećim i važećim kriterijima, sa stanjem od 1. siječnja 2004. godine donosi broj korisnika stalne novčane nadoknade. Pojedinačnih korisnika

bilo je dakle 1. siječnja ove godine 803, a obiteljskih korisnika 59, ukupno 862 korisnika.

Analiza korisnika, s obzirom na kategorizaciju govori da je u 2004. godini iznimnih slučajeva 341, te da se njima odobrava stalna novčana nadoknada u visini od 500,00 kuna mjesečno. U 1. kategoriji je 260 korisnika, a ostali su korisnici, njih 261, podijeljeni u dvije kategorije, 2. i 3.

Najniža mjesečna naknada, 3. kategorija iznosi sada 100,00 kuna, a najviša (iznimna) 500,00. kuna.

Ovako niske naknade po svim kategorijama uvredljive su za korisnike i ne postižu svrhu zbog koje ih se dodjeljuje.

Predloženom izmjenom Zakona primjereno će se povećati stalne novčane nadoknade zaslužnim osobama po svim kategorijama na način da će svojom visinom postići svrhu i smisao postojećeg Zakona, tj. pomoći zaslužnim osobama s malim mirovinama da uživaju relativno sigurnu starost.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne podupire donošenje ovoga Zakona iz razloga iznesenih u mišljenju Vlade RH sadržanom u aktu od 20. svibnja 2004. godine.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Prijedlogu zakona kao zainteresirano radno tijelo.

Predstavnik predlagatelja uvodno je obrazložio potrebu da se predmetnim Prijedlogom zakona primjereno povećaju stalne novčane nadoknade zaslužnim osobama po svim kategorijama.

Odbor je raspolagao pisanim mišljenjem Vlade RH kojim se predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zakona. Odbor je podržao mišljenje Vlade RH.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu također je raspravljao o ovom Prijedlogu zakona. Uvodno obrazloženje podnio je predstavnik predlagatelja.

U raspravi je istaknuto razumijevanje za razloge koje iznosi predlagatelj, ali je ukazano na više važnih načela i praktičnih pitanja uslijed kojih se zaostajanje u visini stalnih novčanih naknada zaslužnim osobama ne bi moglo riješiti na predloženi način.

U prvom redu, trebalo bi odgovoriti na pitanje o potrebi i mogućnosti sustava nacionalnih mirovina za najzaslužnije osobe iz područja obrazovanja, znanosti i kulture koji, zato što su nositelji nacionalnih nagrada, ili iz drugih razloga, takve mirovine zaslužuju. Stalne novčane naknade zaslužnim osobama, po postojećem Zakonu, protegnule su se, pretežno iz socijalnih razloga, i na one nositelje koji tako stroge zahtjeve ne ispunjavaju, ali je vremenom uslijed izostale revalorizacije iznosa, dovedena u pitanje i ta socijalna sastavnica stalne novčane naknade.

U svakom slučaju sustav se ne bi mogao znatno poboljšati primjenom od sredine ove godine, jer to ne bi dopustili proračunski razlozi. Konačno, treba odgovoriti i na pitanje, svodi li se krug "zaslužnih osoba" na osobe s područja obrazovanja, znanosti i kulture.

Budući da je problem očigleda, a u proteklim se godinama u primjeni postojećeg Zakona nije o njemu vodilo računa, Odbor je mišljenja da treba pozvati Vladu RH na poduzimanje odnosno predlaganje sustavnih mjera za njegovo otklanjanje, vodeći računa o navedenim i drugim otvorenim pitanjima na ovom osjetljivom području.

Nakon rasprave u kojoj su sudjelovali članovi Odbora, donijet je većinom glasova Zaključak kojim Odbor predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati ovaj Prijedlog zakona.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH ne podržava ovaj Prijedlog zakona. Smatra da Zakon o dodjeljiva-

nju stalnih novčanih nadoknada zaslužnim osobama nije potrebno izmijeniti i dopuniti na predloženi način. Visina nadoknada zaslužnim osobama treba biti u skladu s materijalnim mogućnostima našega društva, posebno kada se ona utvrđuje za tzv. iznimne slučajeve, kao što je to predloženo predmetnim zakonskim Prijedlogom.

Bitno obilježje novčanih nadoknada jest da se one dodjeljuju osobama kao priznanje za njihov doprinos u području znanosti, kulturne ili druge društvene djelatnosti, te stoga njihova visina nije relevantna u smislu da bi se trebala usklađivati redovito s prosječnom mjesečnom plaćom zaposlenih u RH. Također, visina nadoknade nikako se ne bi trebala vezati uz iznos prosječne mirovine, o čemu se u Prijedlogu zakona nije vodilo računa.

Vlada RH ističe da je predlagatelj u ovom zakonskom Prijedlogu u cijelosti preuzeo točku III. Važeće Odluke o kriterijima za dodjeljivanje i obustavu stalne novčane nadoknade, te smatra da se u pravnom režimu kriteriji trebaju urediti provedbenim propisima, a ne zakonom.

U vezi s tim, Vlada RH napominje da radi na izmjenama Odluke o kriterijima za dodjeljivanje i obustavu stalne novčane nadoknade.

Također, Vlada RH smatra da predlagatelj zakona nije postupio u skladu s odredbama Poslovnika Hrvatskog sabora i Zakona o proračunu glede načina osiguranja sredstava za provedbu predloženog zakona. Naime, za provedbu predložene izmjene i dopune Zakona trebalo bi, prema procjeni predlagatelja, osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu u svoti od 4.261.226,00 kuna, i to za pola godine, jer se predlaže primjena Zakona od 1. srpnja 2004. godine.

RASPRAVA

Uvodno obrazloženje ovog Prijedloga podnio je u ime predlagatelja, Kluba zastupnika SDP-a, dr. sc. **Antun Vujić (SDP)**. Rekao je da bi se ukupan trošak ovog cijelog fonda kretao negdje

oko 8 milijuna, umjesto 4 milijuna koliko je sada odobreno. Potom je otpočela rasprava po klubovima zastupnika.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorila je **Jagoda Majska-Martinčević (HDZ)**. Podsjetila je da su Zakon o dodjeljivanju stalnih novčanih nadoknada zaslužnim osobama, te Odluka o kriterijima za dodjeljivanje stalne novčane naknade doneseni 1993. godine, u ratno doba, kada su plaće bile izrazito niske, osobito one umjetnika, a inflacija galopirajuća. Ipak, i u takvim uvjetima zakon i spomenuta odluka tadašnje Vlade RH bili su mogući instrumenti kojima se nastojalo barem donekle popraviti više nego tešku materijalnu situaciju zaslužnih osoba. Zastupnica naglašava da je vrlo brzo život nametnuo svoja pravila, krug zaslužnih osoba onako kako je bio prvotno zamišljen se proširio, proširivši i kriterije dobivanja ove naknade na one više socijalne, pa su se tako uz dramske, baletne ili operne prvake, istaknute slikare i redatelje, ovdje našli i oni drugi, koji su također sudjelovali i doprinosili svojim radom spomenutim djelatnostima, ali su se teško mogli svrstati u klasifikaciju zaslužnih ili iznimno zaslužnih osoba.

"Okolnosti su bile takve da se naprosto nikoga tko je podnio molbu nije odbijalo". Drži da je intencija Kluba zastupnika SDP-a u osnovi "dobre namjere", odnosno, kako poboljšati materijalni položaj korisnika ove naknade.

Zastupnica je rekla da je broj stalnih korisnika ove naknade do 1. siječnja ove godine bio 803, a uključujući one koji koriste obiteljsku nadoknadu taj broj je 862 korisnika. I dalje se javljaju novi potencijalni korisnici, najveći broj njih je iz skupine kazališne i glazbene djelatnosti. Uz dramske, operne i baletne prvake, ugledne skladatelje, dirigente ili soliste, tu su i brojni članovi raznih ansambala, orkestrara, zborova, baleta. "Svi oni imaju male mirovine i svi smatraju da se mogu pozvati na kriterije, odnosno zakon koji je donesen prije 11 godina".

Majska-Martinčević mišljenja je da rečeni Prijedlog ne zadire u samu bit problematike postojećeg zakona kojeg

svakako treba mijenjati, ali na drugačiji način, a ne vodi računa o trenutnim mogućnostima države, bez obzira koliko bila mala izračunata svota koja bi se sad trebala nadoknaditi.

Riječ je ponajprije o tome da treba razgraničiti je li stalna novčana nadoknada koju država dodjeljuje zaslužnim osobama socijalna kategorija, u što se tijekom vremena pretvorila, ili doista priznanje za zasluge, za doprinos na području znanstvene, kulturne ili neke druge društvene djelatnosti, komentira zastupnica.

”Ukoliko se složimo da je riječ o vrednovanju doprinosa, tada je to vrsta nagrade koja se ne bi trebala usklađivati niti s prosječnom plaćom, niti se povezivati s prosječnom mirovinom, ona je na neki način priznanje i kao takva je posebna kategorija”.

Zaključuje da bi zakon svakako trebalo mijenjati, ali s njim prvenstveno i kriterije za dobivanje stalne novčane naknade koji bi morali biti puno jasnije postavljeni.

Postavila je pitanje zašto ovakav Prijedlog bivša Vlada nije predložila tijekom svog četverogodišnjeg mandata, nego

s njime Klub zastupnika SDP-a dolazi sada, u prvih šest mjeseci mandata nove Vlade. Dodala je da ova Vlada već radi na izmjenama Odluke o kriterijima za dodjeljivanje i obustavu stalne novčane naknade zaslužnim osobama. U međuvremenu su se i dosadašnji iznosi promijenili, pa više nitko neće dobivati 100 ili 200 kuna nadoknade, već će najniža granica do nove Odluke o kriterijima biti 300 kuna, u drugoj kategoriji ona će iznositi 500 kuna, dok će iznimna, najviša kategorija biti 700 kuna.

Klub zastupnika HDZ-a ne prihvaća ovaj Prijedlog zakona, nego će podržati Vladu RH koja će donijeti izmjene Odluke o kriterijima, ”jer su oni bitan preduvjet za konačno pokretanje novog zakona”.

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS-a govorio je Antun Kapraljević (HNS). Osvrnuo se na novčane iznose naknada, rekavši da je riječ o stvarno smiješnim iznosima, ”jer ako se radi o 100 kuna mjesečno, a znamo o kojim ljudima se radi, svima je jasno da to ustvari nije vrednovanje njihovog doprinosa kojeg su oni dali kao kulturni djelatnici”. Slaže se s prijedlogom Kluba

zastupnika HDZ-a da Vlada RH izradi novi Prijedlog zakona. Ipak, Klub zastupnika HNS/PGS-a podržati će ovaj Prijedlog Kluba zastupnika SDP-a kao prijelazno rješenje.

Završnu riječ dao je predstavnik predlagatelja, dr. Antun Vujić (SDP). Rekao je da je iz rasprave vidljivo da postoji potreba da se ovo područje bolje zakonski regulira, a postoje i naznake da Vlada RH priprema Prijedlog u tom smjeru.

Naglasio je kao nužnost da se nešto učini odmah, a što nije u suprotnosti s mogućim daljnjim promišljanjem na tu temu. Ovime je zaključena rasprava.

Predsjedavajući je sukladno prijedlozima radnih tijela dao na glasovanje slijedeći Zaključak: **Ne prihvaća se Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o dodjeljivanju stalnih novčanih naknada zaslužnim osobama, predlagatelja Kluba zastupnika SDP-a, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade RH i izvješćima radnih tijela. Zastupnici su većinom glasova, sa 74 glasova ”za”, 46 ”protiv” i 2 ”suzdržana” prihvatili predloženi Zaključak.**

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ovim zakonskim prijedlogom, kojega je Klub zastupnika SDP-a podnio po hitnom postupku predloženo je da se iz sastava Općine Plitvička jezera izdvoje naselja Gornji i Donji Babin Potok, te da se pripoje Općini Vrhovine.

Predlagatelj je napomenuo da su mještani zatražili ovu promjenu zbog rješavanja važnih životnih pitanja. Ocjenjuju da bi se time lakše rješavali zdravstveni, zamljišnoknjižni, upravni i prometni svakodnevni problemi, koje su stanovnici navedenih naselja oduvijek rješavali u Vrhovinama, odnosno Otočcu. Osim toga, naselja su prometno oslonjena i povezana s Vrhovinama, dok je sjedište Općine Plitvička jezera udaljeno 29 kilometara. Uz ovaj zakonski tekst priloženi su i zaključ-

ci kojima Općinsko vijeće Općine Plitvička jezera i Županija skupštine Ličko – senjske županije, daju pozitivno mišljenje o ovoj inicijativi.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav raspravio je predloženi zakonski tekst na temelju svoje nadležnosti. Odbor se u raspravi suglasio s razlozima zbog kojih Vlada ne podržava Prijedlog zakona, pa je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se ne prihvaća podnijeti zakonski tekst. **I Odbor za lokalnu i područnu samoupravu** većinom je glasova predložio identičan zaključak, imajući na umu mišljenje Vlade Republike Hrvatske.

U svom mišljenju Vlada Republike Hrvatske nije podržala prijedlog kojega je

podnio Klub zastupnika SDP-a, a kojim se hitnim postupkom predlažu izmjene i dopune Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Predmetnim zakonskim tekstom predloženo je da se izmjene obave tako da se naselja Donji Babin Potok i Gornji Babin Potok izdvoje iz sastava Općine Plitvička jezera i pripoje Općini Vrhovine. Iako Vlada ne osporava da je izjašnjavanje građana provedeno sukladno zakonskim odredbama, istaknula je da će predmetnu inicijativu uvrstiti u Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, koju u sklopu reforme lokalne samouprave planira uputiti u daljnju saborsku proceduru. Stoga Vlada

ne podržava usvajanje ovog zakonskog prijedloga, budući isti predstavlja samo parcijalno rješenje problema vezanih uz područni ustroj Republike Hrvatske.

O predloženom je tekstu u ime predlagatelja govorio zastupnik mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** pojasnivši da bi se njegovim usvajanjem samo pomoglo građanima navedenih naselja u rješavanju i obavljanju njihovih svakodnevnih životnih obveza i problema. Oni ujedno samo formalno pripadaju u postojeću općinu, iako sve potrebne poslove vode u Općini Vrhovine, a za svoju inicijativu pribavili

su i suglasnost nadležnih tijela koja se ne protive ovom postupku. Zaključio je da su ispunjeni svi zakonski preduvjeti pa ga čudi negativno mišljenje Vlade koja je najavila da će ovaj problem riješiti vlastitim zakonskim prijedlogom. Pozvao je zastupnike da u trenutku glasovanja ipak podrže predloženi tekst i time omogućе građanima navedenih naselja da lakše rješavaju svoje svakodnevne probleme i obveze u Općini Vrhovine.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je zaključio raspravu.

Predsjedavajući je predložio zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, koji je predložio Klub zastupnika SDP-a zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade i izvješćima radnih tijela. Nakon brojanja glasova konstatirao je da je predloženi zaključak donesen većinom glasova zastupnika (74 glasa "za", 40 "protiv" i 6 "suzdržanih").

V.Ž.

GODIŠNJI OBRAČUN DRŽAVNOG PRORAČUNA RH ZA 2003.

Plan proračunskih prihoda ostvaren sa 99,7 posto

Hrvatski sabor jednoglasno je prihvatio Godišnji obračun državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu, te zaključkom prihvatio i izvješće o korištenju proračunske zalihe za 2003. Raspravu je obilježilo pitanje deficita, da li je on 4,5 do 5 posto bruto domaćeg proizvoda, kao što je tvrdila bivša Vlada, ili 6,7 posto BDP-a, kao što je utvrdila Vlada premijera Ive Sanadera. I dok su zastupnici vladajućeg HDZ-a tvrdili da je deficit posljedica niza novootkrivenih, a neevidentiranih obveza, zastupnici oporbe i stranaka iz bivše vladajuće koalicije HDZ su optuživali da "napuhuje" deficit kao opravdanje za odustajanje od svojih predizbornih obećanja, posebice od smanjivanja stope PDV-a. U polemičnoj raspravi zastupnici su tako, ovisno o strankama iz kojih dolaze, pokušali rasvijetliti tko je koga prevario, tko je skrivao podatke, kakvu metodologiju tko koristi, kakvu ulogu u svemu tome ima MMF.

O PRIJEDLOGU

Prijedlog godišnjeg obračuna državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. Hrvatskom saboru dostavila je Vlada. Opširan materijal, na 546 stranica, uz tabele s podacima o prihodima i rashodima središnjeg državnog proračuna, izvanproračunskih fondova i agencija (zavodi za mirovinsko osiguranje, za zdravstveno osiguranje i za zapošljavanje, Hrvatske vode, Hrvatske autoceste, Hrvatske ceste, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatski fond za privatizaciju), te konsolidiranog središnjeg proračuna, sadrži i podatke o obračunu deficita, korištenju proračunske zalihe, državnim jamstvima.

Deficit je 6,7 posto BDP-a

Prema podacima iz izvješća, ukupni deficit hrvatskog proračuna u 2003. godini na modificiranom obračunskom načelu iznosi 12,88 milijardi kuna, što predstavlja 6,7 posto prošlogodišnjeg BDP-a

koji je iznosio nešto više od 193 milijarde kuna. Taj deficit, uz rashode evidentirane na gotovinskom načelu u državnoj riznici uključuje i rashode konsolidirane središnje države (sve izvanproračunske fondove i agencije), te evidentirane obveze u državnoj riznici. Ukupno neplaćene i neevidentirane obveze premašile su iznos od 3,5 milijardi kuna.

Prema objašnjenjima iz izvješća, ukupni prihodi i potpore središnjeg proračuna u 2003. ostvareni su na razini od 78,26 milijardi kuna, što je 99,7 posto u odnosu na plan, pa je zabilježen podbačaj od 274 milijuna kuna. U odnosu na 2002. ukupni prihodi i potpore povećani su za 12 posto. Porezni su prihodi ostvareni u iznosu od 72,69 milijardi kuna, što je 6,9 posto više nego u godini prije.

Prema preliminarnim podacima o izvršenju konsolidiranog središnjeg proračuna (koji uz državni proračun uključuje izvanproračunske fondove, HZMO, HZZO, HZZ, HAC, HC, HFP i DAB) prošle su godine ukupni prihodi i potpore iznosili oko 81 milijardu kuna, a rashodi

i neto posudbe izvršeni su u iznosu od 86,6 milijardi kuna.

Ukupni prihodi konsolidiranog središnjeg proračuna u iznosu 80,99 milijardi kuna su za 387 milijuna kuna manji u odnosu na plan za prošlu godinu. Najveći utjecaj na slabije ostvarenje proračunskih prihoda imale su trošarine, carine, prihodi od doprinosa, te poreza na dohodak, navodi se u izvješću.

Vlada, nakon spoznaja o stvarnom deficitu u prošloj godini, mora pored ostalog odgoditi primjenu smanjene stope PDV-a planirane za početak 2005.

Ukupni prihodi od trošarina iznosili su 10,28 milijardi kuna (od čega je sam središnji proračun uprihodovao 7,8 milijardi kuna), što je za 4,5 posto više u odnosu na prethodnu fiskalnu godinu, međutim, istovremeno pokazuje signifikantan podbačaj u odnosu na plan i to u iznosu od 387 milijuna kuna. Evidentno je, navodi se u izvješću, da su trošarine na naftne derivate glavni generator navedenog manjka, jer su zabilježile podbačaj u iznosu od 386 milijuna kuna. Također, i sve ostale komponente trošarina (osim na automobile, bezalkoholna pića i luksuzne proizvode) zabilježile su niže ostvarenje prihoda od planiranog, navodi se u izvješću.

Prema obrazloženjima konsolidiranog središnjeg proračuna, prihod od carina u 2003. ostvareni su u iznosu 1,81 milijardu kuna, što je za 11,7 posto manje u odnosu na 2002. To je i 256 milijuna kuna manje od plana, što je prvenstveno posljedica liberalizacije vanjske trgovine, navodi se u obrazloženju.

Manje od plana uprihodovano je i od doprinosa, te poreza na dohodak, dok je značajan međugodišnji porast, od 8,4 posto zabilježio PDV od kojeg je prikupljeno 28,13 milijardi kuna, ili čak 800 milijuna kuna više od plana.

Preliminarni podaci o konsolidiranom središnjem proračunu pokazuju da su rashodi u iznosu 86,6 milijardi kuna, za

7,9 posto viši nego 2002. Tekući rashodi izvršeni su na razini 75,05 milijardi kuna, što je međugodišnji porast od 6,9 posto, a kapitalni u iznosu 10,48 milijardi kuna, za čak 620 milijuna kuna su iznad plana, što se najvećim dijelom objašnjava prekoračenjem izdataka za investicije kod HAC-a.

Vlada je Saboru dostavila i izvješće o korištenju sredstava tekuće proračunske zalihe, prema kojemu je iz tekuće zalihe prošle godine isplaćeno oko 352,3 milijuna kuna.

Iz izvješća o zaduživanju i jamstvima vidljivo je da je država tijekom 2003. izdala obveznica u iznosu od oko 6,18 milijardi kuna, te da je izdala 86 jamstava u ukupnom iznosu 11,7 milijardi kuna, od čega je 49 financijskih jamstava u iznosu 9 milijardi kuna, te 37 činidbenih u iznosu 2,7 milijardi kuna. Tijekom 2003. protestirane i plaćene obveze iz jamstvene pričuve iznosile su 696,2 milijuna kuna, a u državni je proračun na ime povrata po protestiranim jamstvima uplaćeno 112,8 milijuna kuna.

Vlada je u izvješću zastupnicima predstavila i makroekonomsko okruženje u prošloj godini. Osnovno makroekonomsko obilježje 2003. bilo je usporavanje gospodarstva prema svim indikatorima gospodarske aktivnosti. BDP je u 2003. realno porastao 4,3 posto, dok je u 2002. taj rast iznosio 5,2 posto, što je najvećim dijelom posljedica usporavanja rasta osobne potrošnje. Prosječna inflacija bila je stabilna i iznosila 1,8 posto, promet od trgovine na malo u 2003. zabilježio je rast od 5,0 posto (u 2002. 13,2 posto), a i industrijska proizvodnja bilježi nižu stopu rasta, 4,1 posto, nego 2002. kada je ta stopa bila 5,4 posto, navodi se uz ostalo u izvješću.

RADNA TIJELA

Prijedlog godišnjeg obračuna državnog proračuna raspravio je, kao matično radno tijelo, **Odbor za financije i državni proračun**, koji je Saboru predložio donošenje godišnjeg obračuna. U raspravi je iznijeto stajalište da je novim Zakonom o proračunu koji se primjenjuje od 1. srpnja 2003. uvedena obve-

za izrade i donošenja godišnjeg obračuna državnog proračuna što osigurava još bolju kontrolu raspolaganja proračunskim sredstvima, a javnosti omogućuje uvid u sve segmente trošenja proračunskog novca budući da se u Saboru usvojeni godišnji obračun objavljuje u "Narodnim novinama".

U raspravi su, navodi se u izvješću, pored ostalog iznijeti i ključni podaci u svezi s izračunom ukupnog deficita, koji se razlikuju od izračuna iznosa deficita prethodne Vlade. Naime, primjenom metode modificiranog obračunskog načela koji je bio dogovoren prema prethodnom stand-by aranžmanu sa MMF-om deficit za 2003. iznosi 6,7 posto BDP-a i uključuje neevidentirane rashode središnjeg državnog proračuna i izvanproračunskih fondova i agencija, te evidentirane neplaćene obveze ministarstava, izvanproračunskih fondova i agencija.

U raspravi na Odboru upozoreno je na nedopustivo povećanje financijskog plana HAC-a, bez odobrenja Hrvatskoga sabora, kojim su obveze HAC-a povećane za 1,12 milijardi kuna. U tom kontekstu, napominje se da se Ministarstvo financija zadužilo u listopadu prošle godine za račun HAC-a u iznosu od 760 milijuna kuna od čega je samo 530 milijuna kuna uplaćeno na račun HAC-a, dok će 230 milijuna kuna morati Ministarstvo financija platiti u 2004. godini.

Istaknuto je i da su dospjele neplaćene obveze bolnica prema veledrogerijama do kraja 2003. iznosile 533 milijuna kuna što znači da postaju obveza proračuna u ovoj godini, ali je taj iznos potrebno pribrojiti prošlogodišnjem deficitu. Na isti način, navodi se u izvješću, treba prikazati i iznos od 577 milijuna kuna koje je Ministarstvo za javne radove realiziralo preko HBOR-a, a to nije evidentirano u državnom proračunu za prošlu godinu. Također, neevidentirana povlačenja kredita Ministarstva mora, prometa i veza u iznosu od 241 milijun kuna nisu provedena kroz Državnu riznicu. Ukupne dospjele neplaćene obveze ministarstava iznose 956 milijuna kuna sa 31. prosincem 2003., jamstva izdana za kratkoročne kredite HŽ-u

iznose 900 milijuna kuna, a Ministarstvo financija je platilo umjesto HFP-a 247 milijuna kuna. Navedeni podaci, ističe Odbor, ukazuju da stvarni iznos deficita za 2003. iznosi 6,7 posto BDP-a i treba predstavljati podlogu za daljnje pregovore s MMF-om.

Vlada, nakon ovakvih spoznaja o stvarnom deficitu u prošloj godini, mora pored ostalog odgoditi primjenu smanjene stope PDV-a planirane za početak 2005. (sa 22 na 20 posto) ukoliko želi ostvariti deficit državnog proračuna od četiri posto ili niže u 2005., navodi se u izvješću Odbora.

Odbor ukazuje i na potrebu što bržeg stavljanja u funkciju sustava Državne riznice, koja je trenutno u prvoj fazi razvoja što znači obuhvaćanje procesa izvršavanja i pripreme proračuna. Dio koji Državnu riznicu čini sustavom za upravljanje informacijama i podrškom odlučivanju još nije implementiran, a to se odnosi na jedinstvenu glavnu knjigu odnosno cjeloviti računovodstveni sustav koji bi obuhvaćao praćenje poslovnih događaja i transakcija.

Odbor u izvješću navodi da su u prošloj godini ukupni prihodi i potpore prikupljeni u iznosu od 80,992 milijarde kuna, što je za 387 milijuna kuna manje u odnosu na plan. Slabije ostvarenje proračunskih prihoda rezultiralo je smanjenjem prihoda s osnova trošarina, carina i prihoda od doprinosa te poreza na dohodak. Ukupni prihodi od trošarina u 2003. iznosili su 10,281 milijardu kuna, što je za 4,5 posto više u odnosu na prethodnu fiskalnu godinu, ali je taj iznos istovremeno signifikantan podbaj u odnosu na plan i to za 387 milijuna kuna. Iz navedenih podataka proizlazi da treba, ubuduće, bolje organizirati kontrolu i naplatu posebno trošarina na naftne derivate jer su zabilježile podbaj u iznosu od 386 milijuna kuna, navodi Odbor.

Ukupni rashodi i neto posudbe konsolidiranog središnjeg proračuna u 2003. izvršeni su na razini 86,634 milijarde kuna, što je za 7,9 posto više u usporedbi s 2002., a na Odboru je upozoreno na činjenicu da kapitalni rashodi značajno odstupaju od planiranih, tj. ostvare-

ni su u iznosu od 10,477 milijardi kuna što je za 620 milijuna kuna iznad plana. Posljedica takvog prekoračenja izdataka su izdaci za investicije u infrastrukturu kod Hrvatskih cesta, navodi se u izvješću Odbora.

RASPRAVA

Predstavljajući prijedlog godišnjeg obračuna državnog proračuna za 2003. ministar financija **Ivan Šuker** podsjetio je na napatuk svim korisnicima proračuna od 23. ožujka 2003. da se zahtjevi nisu mogli unositi ako nije bilo novca, a ako je zahtjev unesen i ako je unesen stvarni datum dospjeća onda se to moralo ispravljati. To jasno ukazuje kako su se vodile državne financije i zašto je došlo do određenih prekoračenja, kazao je.

Cijela priča oko toga je li deficit 4,5, ili 6,7 posto BDP-a postat će sasvim imaginarna u trenutku kada se ustroji Državna riznica i kada se uvede reda u državne financije.

Konstatirao je da bi, kako ubuduće te stručne rasprave više ne bi poprimile političku dimenziju, trebalo prije svega urediti sustav Državne riznice, a kao njen glavni nedostatak naveo nepostojanje jedinstvenog računa za sve transakcije državnog proračuna. U ovom trenutku egzistira 125 računa sudskih depozita na kojima se nalazi oko 500 milijuna kuna, postoje 72 računa u Hrvatskoj poštanskoj banci i uz to 101 podračun. Pitanje zatvaranja podračuna i usmjeravanja sredstava na jedinstven račun riznice nije upitno i sve aktivnosti Ministarstva idu ka tome, poručio je.

Ministar je u nastavku iznio niz proračunskih stavki na kojima su izvršena znatna prekoračenja - na poziciji jamstvena pričuvna, otplate glavnica i kamata te naknade prekoračenje je 566 milijuna kuna; rashodi temeljem prihoda od igara na sreću premašili su plan za

83,9 milijuna kuna, na sjednici Vlade 18. prosinca, pet dana prije imenovanja nove Vlade i gotovo mjesec dana nakon izbora, dana je suglasnost za izvršenje rashoda za neke aktivnosti više od plana u ukupnoj svoti 653,2 milijuna kuna; isplate nepredvidivih obveza temeljem kolektivnog ugovora za 2003. bile su 300,3 milijuna kuna veće od plana. Uпитao je pritom kako je netko mogao stvoriti obveze po kolektivnom ugovoru ako za to nije imao osigurana sredstva i ako se znalo da do kraja godine neće više biti rebalansa.

Kao daljnje primjere prekoračenja naveo je troškove mirovina i mirovinskih primanja u iznosu 949,7 milijuna kuna; prekoračenje zaduženja u iznosu od 760 milijuna kuna koje je Ministarstvo financija preuzelo od Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje; te 358 milijuna više od plana izvršene stavke za sekundarnu zdravstvenu zaštitu i lijekove na recept.

Kada se sve to zbroji prekoračenja iznose ukupno 1,8 milijardi kuna. Ali to je sve uredno evidentirano u poslovnim knjigama, kazao je Šuker.

Knjigovodstvene egzibicije i vratolomije

Kada se pak govori o deficitu ističe da se moraju spomenuti i određeni drugi podaci. To su, naveo je, trećina tranše kredita za obnovu koji se proveo preko HBOR-a. Bivša je Vlada u srpnju 2001. donijela odluku da se ide u obnovu 4.000 objekata i rečeno je da će HBOR s izvođačima zaključiti radova u iznosu 107,26 milijuna kuna. To je ono što je sporno, na takav se način ne može i ne smije raditi, poručio je, objašnjavajući da se ne može kredit koji u naslovu nosi Ministarstvo obnove, a da bi se izbjeglo knjiženje u proračunu i evidencija, dati izvođačima radova i zaključiti ugovori o kreditima po kojima Ministarstvo obnove preuzima obvezu povrata kredita kao sudužnik. Ta knjigovodstvena egzibicija i vratolomija napravljena je da tih 100, pa 640, pa 577 milijuna kuna ne bude na rashodovnoj strani proračuna. Bilo je navedeno da će Ministarstvo financija

voditi brigu da se u državnim proračunima za iduće godine osiguraju sredstva za povrat tih kredita, rekao je, ističući da Ministarstvo za to nije dobilo placet Sabora.

Kao neevidentirani rashod u Ministarstvu mora, prometa i razvitka naveo je 241 milijun kuna po tri kredita HŽ-u na koje je država dala jamstvo i praktično su se to, naplatom jamstava, vodili kroz račun financiranja. Ni kratkoročni krediti HŽ-a za isplatu plaća radnicima (600 milijuna kuna krajem 2002., te 400, pa 500 milijuna kuna tijekom 2003.) nisu evidentirani kao rast državnog proračuna, iako se zna da se kada se izdaju jamstva za koje je sigurno da će doći na naplatu u državni proračun ona knjiže kao rast državnog proračuna. Tih 1,5 milijardi kuna trebat će isplatiti iz proračuna ove godine, 31. ožujka došlo je na naplatu 600 milijuna, 20. lipnja dolazi 400 milijuna, a u prosincu 500 milijuna kuna, kazao je.

Ministar je upozorio i na izvršene, a nenaplaćene radove u HAC-u. Nadzorni odbor HAC-a donio je odluku o izmjeni plana prihoda i rashoda, ali kada se vidjelo da Vlada ne može taj plan samostalno izmijeniti, nego da to treba napraviti Sabor, to je promijenila u izmjeni plana građenja. Međutim i za taj plan, ustvrdio je, treba imati dostatna financijska sredstva. Ako je Sabor donio odluku da se za izgradnju autocesta u 2003. može utrošiti 5,6 milijardi kuna, nitko u ovom Saboru ne bi bio protiv toga da je Vlada došla s prijedlogom rebalansa i povećanjem plana za 1,7 milijardi kuna kako bi se dovršile neke dionice. Zašto to nije napravljeno, upitao je.

Kao sljedeći primjer naveo je nenaplaćene obveze veledrogerijama, 533 milijuna kuna, od čega je najveći dio već isplaćen iz ovogodišnjeg proračuna, a ostalo je još oko 180, 190 milijuna kuna koji će se podmiriti do kraja srpnja.

Naveo je i da je u prva tri mjeseca ove godine iz proračuna plaćeno nenaplaćenih, a evidentiranih obveza svih ministarstava u ukupnom iznosu 389 milijuna kuna, te ustvrdio da su temeljem svega što je naveo rashodi, ili deficit državnog proračuna za 2003. pove-

ćani za 3,51 milijardu kuna. Veći dio tih potraživanja plaćen je u prvih pet mjeseci ove godine, a ostatak će biti plaćen do kraja godine, rekao je Šuker.

Smatra da će cijela priča oko toga da li je deficit 4,5, ili 6,7 posto BDP-a postati sasvim imaginarna u trenutku kada se ustroji Državna riznica i kada se uvede reda u državne financije. U trenutku kada svako ministarstvo želi za sebe biti Vlada i Ministarstvo financija, kada postoje razni parcijalni interesi, normalno je da uvođenje Državne riznice nekima ne odgovara, kazao je, dodajući da je to vjerojatno bila i velika prepreka njegovu prethodniku da riznica saživi kao što treba.

Ministar financija iznio je i slučaj jednog pomoćnika ministra kojeg je zatekao, a koji je po razrješenju otišao u mirovinu i podnio zahtjev da mu se isplati plaća za četiri godine, jer toliko nije primao plaću u Ministarstvu financija. To, nastavio je, jasno ukazuje da kada se neke stvari ne evidentiraju u državnoj riznici, a radi se o većim iznosima, to može itekako utjecati na makroekonomske pokazatelje.

Izvijestio je i da je u materijalima upozoreno na dug prema Crkvi u iznosu 251 milijun kuna, ali i da nije navedeno da postoji nekoliko desetaka tisuća sudskih tužbi zbog neisplaćenih božićnica, regresa, prekovremenog rada u 2000. i 2001. godini. To će sve itekako utjecati na rashodovnu stranu proračuna ove, ali i 2005. godine, zaključio je ministar financija.

Izvršitelj matičnog radnog tijela, Odbora za financije i državni proračun prenio je predsjednik Odbora **Šime Prtenjača**, a potom se prešlo na raspravu po klubovima zastupnika.

Opravdanje zašto se neće smanjiti PDV

Prošle je godine bivša vlast utrošila 87,7 milijardi kuna, što je uredno dokumentirano na ovih 546 stranica, i na kraju izgubila izbore, kazao je **Damir Kajin** govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a. Smatra da će se rasprava sveći na pitanje koliko je bio deficit 2003.,

iako je po njemu bit rasprave da se Vlada obračunom proračuna želi zapravo opravdati zašto neće biti u stanju držati PDV na 20 posto.

Iznio je podatak da je Istra iz proračuna prošle godine "povukla" 48 milijuna kuna, plus jamstva za Bina Istru. To je smiješno malo, no, 2004. Istarska županija u proračunu ima rezerviranih 28 milijuna kuna, što je gotovo ponižavajuće, kazao je, izražavajući vjeru da iduće godine ta i Primorsko-goranska županija neće biti tako loše zastupljene.

U ime IDS-a ponovno se založio za to da se već jednom inkorporiraju i izvanproračunski fondovi, kako bi ih zastupnici mogli početi nadzirati. Borimo se npr. da zvjezdarnica Višnjan, koja je otkrila 1.500 asteroida koja nose hrvatska imena, istarske toponima, dobije 200 tisuća kuna, a kroz te izvanproračunske fondove raspolaze se, bez mišljenja Sabora, sa stotinama milijuna kuna, rekao je.

Naveo je da se od PDV-a u 2003. uprihodovalo 28,1 milijarda kuna, svaka treća proračunska kuna, da je PDV apsolutno najizdašniji porez, najsigurniji prihod države. No, IDS ostaje na stavu da Vlada ima dovoljno manevarskog prostora da smanji PDV za dva poena, kazao je.

Podsjetio je da se od trošarina u 2003. ubralo 7,8 milijardi kuna, što je 97,5 posto planiranog. Stvar su spasili kupci automobila koji su platili 250 milijuna kuna više od planiranog, kazao je, poručivši kako bi trebalo privući bar nekog relevantnog proizvođača automobila da uloži u Hrvatsku. Kod trošarina bilo bi mu zanimljivo vidjeti i mjesečnu potrošnju pojedinih proizvoda, odnosno koliko je istinito da se npr. u srpnju ili kolovozu ubire manje PDV-a nego u svibnju, ili travnju. Iznoseći podatak da je od trošarina na naftne derivate uprihodovano 3,3 milijarde kuna, ili 94,3 posto planiranog, kazao je kako se usprkos drastičnom poskupljenju nafte u 2003. uprihoduje manje novca, te da se trošarine smanjuju zbog toga što nafta svakih 15 dana poskupljuje.

Upozorio je i na problem duga i naveo da se država, ako se ne zadužuje u ino-

zemstvu, znatno skuplje zadužuje pri domaćim bankama, ali se one zadužuju u inozemstvu da bi mogle kreditirati državu. Nikako da izađemo iz tog spiralnog kruga vanjskog duga koji je krajem 2003. iznosio 23,7 milijardi dolara, koncem ove premašit će 27, a možda dosegnuti i 28 milijardi, kazao je.

Vežano uz jamstva, kojih je izdano 11,7 milijardi kuna, ustvrdio je da bi se Vlada trebala aktivnije angažirati u Viktoru Lencu, jer bi njegov bankrot značio i bankrot više stotina malih kooperanata. Prošle je godine protestirano i plaćeno iz jamstvene pričuve 696 milijuna, a obvezu državi da plati umjesto njega na prvom je mjestu ostvario hrvatski turistički sektor. Zamijetio je kako tu nema Sunčanog Hvara, te upitao hoće li se te tvrtke privatizirati ili će ih država vječno sanirati.

Za obveze prema vedrogerijama u iznosu 533 milijuna kuna, rekao je da su još jedna u nizu sanacija zdravstva, a da Opća bolnica Pula, kao ni toliko puta do sada, nije dobila niti kune.

Obračun proračuna za prošlu godinu pokazuje posvemašnju centralizaciju, koja sve više prerasta u metropolizaciju, kazao je, izražavajući bojazan da to guši Hrvatsku. Ta centralizacija omogućuje samo jedno – posvemašnji nadzor što je krajnje besperspektivan trenutak zemlje i ogroman problem za ministra financija, zaključio je glasnogovornik Kluba zastupnika IDS-a.

Ispravljajući netočan navod, Darko Milinović je kazao kako su sanirane samo one bolnice koje su u vlasništvu države i opće bolnice na području posebne državne skrbi.

Sve su se brojke znale

Raspravljamo o tome kako se troši i kako je utrošeno više od polovice onoga što je u prošloj godini u ovoj državi stvoreno, kazao je u ime Kluba zastupnika SDP-a dr.sc. **Mato Crkvenac**. Navodeći da je sadašnja Vlada službeno optužila bivšu da je "prevarila javnost", da je Sabor pred situacijom da zbog MMF-a treba vratiti PDV, ocijenio je da to raspravu čini dosta ner-

voznom i ishitrenom. Istaknuo je da su se sve brojke znale u trenutku kada se predlagalo smanjenje PDV-a. Vlada je i u obrazloženju proračuna početkom godine navela da su obveze koje je preuzela 12,501 milijardu kuna, a sada navodi da su 12,886 milijardi. Te obveze su, dakle, od početka gotovo na istoj razini, kazao je.

Konstatirao je i da je 2004. za gospodarstvo prohujala, upitao gdje je plan povećanja životnog standarda, zapošljavanja, kako će se vratiti dug umirovljenicima.

Bivša Vlada nije prihvaćala ono na čemu je inzistirao MMF, a sada Vlada prihvaća i uključuje se i HBOR, sve što je u vezi s HŽ-om, itd. Ali sutra će MMF tražiti da se i druge stvari uključe pod njegovu ingerenciju.

Ustvrdio je da MMF nije dobra isprika za PDV, da je PDV bio nerealan i loš potez. Bivša je Vlada, kazao je, smanjila doprinose i bilo bi bolje da se to i sada učinilo. Dodao je i da je Vlada rekla da će boljom naplatom prihoda osigurati dodatnih 6 milijardi kuna i pokriti nedostatna sredstva.

Smatra i da nije odgovorno što je službeno na Vladi proglašeno da su financije u katastrofi. Da su financije u katastrofi pale bi burze, poduzeća bi bankrotirala, tečaj kune bi odletio, trgovci bi digli cijene, police bi se ispraznile. U ovoj državi nema nikakve krize financija, ustvrdio je dr. Crkvenac.

Istaknuo je da je prošla Vlada nastojala gurati gospodarski rast, stratešku infrastrukturu, financijsku konsolidaciju, a sada je na djelu smanjivanje projekata, nema pokrića za troškove političkih obećanja. Upozorio je da se istodobno javlja sve više razloga za nelikvidnost, da neke kvalitetne tvrtke koje su izvršavale svoje obveze u roku 60 i 90 dana, sada to čine u roku četiri mjeseca.

Naglasio je da obveze, dugovi i problemi u proračunu uvijek postoje, ali da nije dobro da su te obveze Vladi sada dobro došle, da ih na stanovit način maksimalizira jer joj je potreban visok deficit u 2003. Za izvješće je rekao da je u mnogim elementima vrlo prihvatljivo, te istaknuo da se u SDP-u mogu složiti i u vezi s bitnim pitanjima deficita. Točno je da je došlo do isplata božićnica, darova za djecu, da je dio lijekova bio ispod plana. To su stavke unutar proračuna koje su ostale dijelom nepokrivene, rekao je. Složio se i da je lani u stand-by-u bio planiran deficit od 5 posto, da je izgledalo da će biti moguće i 4,5 posto, a sada se pokazuje da je on oko 4,9 posto, 5 posto, 5,01 posto ili nešto oko toga. Istaknuo je da je drugo pitanje i glavno razmimoilaženje sve ono što se posložilo da je još trebalo ući u proračun.

Navodeći da postoje četiri metode knjiženja, kazao je kako bivša Vlada nije prihvaćala ono na čemu je inzistirao MMF, a sada Vlada prihvaća i uključuje se i HBOR, sve što je u vezi s HŽ-om, itd. Ali sutra će MMF tražiti da se i druge stvari uključe pod njegovu ingerenciju u stand-by aranžmanu, npr. Inu, Hrvatsku poštansku banku, upozorio je, uvjeravajući da MMF to širi kao što je proširio u Latinskoj Americi, u Kostariki, Gvatemali, Boliviji, Hondurasu, itd, uključuje ne samo državne banke i državna poduzeća, nego i druge. Međutim, mi (bivša Vlada) nismo pristali na model Latinske Amerike MMF-a u obračunu deficita, kazao je. Da je bilo do MMF-a nikada ne bi počeli graditi cestu Split-Zagreb, da smo slušali MMF ta izgradnja trajala bi 10, 15 godina, istaknuo je i poručio da je MMF partner s kojim treba pregovarati i s kojim se ne može uvijek pomiriti. Postigli smo, kazao je, da se u okviru modificiranog obračunskog modela ostvari da se prate ugovorne obveze, vodi evidencija o tome, ali u deficit ulaze samo dospjele obveze.

Umjesto perfektnog knjigovođe mi smo htjeli biti dobri i odgovorni za interes Hrvatske i na taj način sada dospjevaju neke obveze, istaknuo je. Podsje-

ćajući da je u zdravstvu naslijeden dug sada 530 milijuna kuna, rekao je da je on 2000. naslijedio 1,7 milijardi kuna.

Sve obveze nisu deficit. Mi smo to polučili u dogovoru s MMF-om i ovih 12,5 ili 12,8 milijardi koje su naslagane kao stare obveze, zapravo je svega oko 1,1 milijardu obveza koje se mogu smatrati onim što bi normalno trebalo tretirati kao moguće povećanje deficita, ne sve ostalo. Sve ostalo je velika priča, zaključio je dr. Crkvenac.

Nije riječ o optužbama, već činjeničnom stanju

Njegov je istup potaknuo niz ispravaka netočnih navoda, a prvi je na navod da se zbog pritiska MMF-a ne može smanjiti PDV reagirao **Josip Đakić (HDZ)** i istaknuo da se to smanjenje ne može provesti zbog zaduženja ovogodišnjeg proračuna i neistinitih prikaza stvarnog stanja.

Zastupnica **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** kaže da je Vlada sasvim točno obavijestila javnost da je naknadno utvrđenih neplaćenih i neevidentiranih obveza u iznosu 3,5 milijardi kuna, te da nije bilo rečeno da će se boljom naplatom prihoda nadoknaditi 6 milijardi kuna, već 3 milijarde.

Ni Vlada, ni Sabor, naglasila je **Marija Bajt (HDZ)** nisu znali sve podatke, bio je prikazan deficit od 4,5 posto, da bi se kasnije došlo do 5,9, a sada već 6,7 posto BDP-a.

Na navod da se, da je bilo po MMF-u, nikad ne bi počela graditi autocesta Zagreb-Split, **Ivan Jarnjak (HDZ)** ističe da je gradnja te autoceste počela malo prije, a bivša ju je Vlada samo nastavila. Kazao je i kako se iz obračuna za prošlu godinu vidi kako bivša Vlada nije uspjela napraviti planiranu financijsku konsolidaciju.

Netočno je da ova Vlada optužuje bivšu Vladu, činjenično stanje je veći deficit HAC-a od planiranog, jer nije bilo rebalansa financijskog plana HAC-a na koji suglasnost mora dati Sabor, naglasila je **Božica Šolić (HDZ)**.

Zbog povrede Poslovnika, članka 209. i 214, reagirao je **dr.sc. Crkvenac** i

ponovio da je izrijeком ustvrdio da sve obveze nisu deficit. To stoji, kazao je.

Ispravke je nastavio mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** koji je kazao da je netočno da je za Vladu dobro da ima visok deficit kako bi tobože mogla opravdati ovo i ono. Za ovu Vladu, a i državu dobro je da ima Vladu koja je odlučila uvesti red u javne financije, poručio je.

Zastupnica **Ivanka Roksanđić (HDZ)** u ispravku je podsjetila da je 2001. bio potpisan kolektivni ugovor sa srednjoškolskim i osnovnoškolskim sindikatima, da tri godine nitko nije platio te božićnice, darove za djecu, tužbe su uslijedile krajem 2003. i sada dolaze na naplatu.

Riječ je potom dobio ministar financija **Ivan Šuker** koji se najprije osvrnuo na konstataciju dr. Crkvenca da je on zatekao dug od 1,7 milijardi kuna u zdravstvu. Taj dug niste vratili, zadužili ste se, izdali obveznice koje na naplatu dolaze krajem ove godine, kazao je, dodajući da je za razliku od toga dug od 533 milijuna podmiren bez zaduženja.

Osvrćući se na priče oko nelikvidnosti, naveo je da je trenutno 1.700 tvrtki manje blokirano nego krajem 2003. Ako država podmiruje sve svoje obveze i ako je točno da je bivša Vlada sve podmirila, nije jasno tko proizvodi nelikvidnost, kazao je.

Upozorio je i da se u trenutku kada Hrvatska treba izdati 500 milijuna obveznica na Londonskom tržištu najedanput objavi da bi trebalo početi voditi raspravu o visini vanjskog duga, da u Hrvatskoj vlada nelikvidnost. To je sve sigurno u interesu da hrvatsko izaslanstvo u Londonu dobije čim kvalitetniju, čim bolju kamatu, kazao je.

Upitao je zašto se, ako se govori o knjigovodstvu i vrlo uspješnim financijašima, daju beneficije od 20 milijuna dolara za prijevremeno izvršavanje određenih građevinskih radova, ako to prijevremeno izvršenje nema nikakav gospodarski efekt.

Ministar je kazao i da je sve nabrojano dobio u trenutku preuzimanja vlasti, rasprava sigurno ne bi bila kakva je. Upitao je pritom zašto se u Saboru nije raspravljalo o izvješću o izvršenju

proračuna za prvih šest mjeseci prošle godine, zašto mnoge pozicije izgledaju sasvim drugačije nego što izgleda proračun, zašto je njega jedan od bivših ministara uvjeravao da je utrošena tekuća pričuva od 178 milijuna, a sada se vidi da je to 350 milijuna. Ova Vlada ne bježi od problema kakvi jesu. Makroekonomski pokazatelji i naplata prihoda u prvih pet mjeseci daju nam vjeru da smo na dobrom putu. No, nije dobro u određenim trenucima, koji su vrlo bitni za Hrvatsku, širiti paniku kako je u Hrvatskoj nered, poručio je.

Dr.sc. **Crkvenac** mu je odgovorio da su panika, nered proizvedeni službenim izjavama Vlade da su financije u katastrofi. One uopće nisu u katastrofi, dapače naslijedene su u stanju koje nije loše, rekao je. Ponovio je da 12,8 milijardi obveza nisu, ili nisu sve deficit, jer je bivša Vlada postigla takvu metodologiju ne prihvaćajući sve što je MMF tražio. Ministru Šukeru osobito je zamjerio što je spomenuo pomoćnika koji nije primao četiri godine plaću. To je čovjek svjetskog formata koji je imao mirovinu Ujedinjenih naroda i od nje živio, a zbog obiteljske tragedije, molio je da zbog specifičnih razloga kreditira državu i ne prima svoje plaće, već da ih primi kasnije, kazao je.

Vozi li INA derivate nevidljivim kamionima?

Raspravu je u ime Kluba zastupnika HDZ-a nastavio **Šime Prtenjača** ističući da obračun proračuna za prethodnu godinu ne mora nužno biti i obračun među strankama i pojedincima. Konstatirao je da se kod konsolidiranog proračuna u prethodnoj godini vidi da se u prihodima i primicima zapravo zakažalo na nekim područjima za koja je to čudno. Carine i trošarine ostvarene su prilično ispod plana, trošarine na nafne derivate u ljetnim mjesecima kada bi bilo logično da prate sezonu imaju na neki način silaznu putanju. Možda se, kaže u šali, događa da nisu Amerikanci proizveli nevidljivog bombardera, a izgleda na INA vozi derivate nevidljivim kamionima.

Istaknuo je i da bi ga iznenadilo ako bi bilo točno, a razgovarao je s nekim izvođačima radova na autocesti da im je bilo zabranjeno fakturirati izvršene radove sa 31. prosincem 2003. Takvo ga stanje, ako bi to bilo uistinu točno, uistinu zabrinjava, kazao je.

Želja da se deficit zadrži okvirno na 4,5, 4,6 ili 4,7 posto BDP-a bio bi uspjeh u ovoj godini, a tendencija mora biti postupan pad u idućim godinama.

Ponovio je da je deficit na kraju 12,-886 milijardi kuna, 6,7 posto BDP-a. O njemu se može sporiti na ovaj ili onaj način, on se u strukturi vjerojatno mogao i na drugi način definirati, kazao je i napomenuo da bi volio vjerovati da se konačno stavlja točka na 'i' i da deficit završava na 6,7 posto.

Osvrćući se na pitanje novog stand by aranžmana, rekao je da bi vjerojatno svi bili zadovoljniji da njega nije bilo ni prije i da ga nema ni sada. Međutim, vežu nas određene ugovorne, pa i druge obveze, posebno stanje duga, i u tom sektoru treba voditi računa kako državu i društvo voditi naprijed, a da ne prepustimo u cijelosti svoju nacionalnu sudbinu u ruke drugih, da imamo koliko-toliko instrumentarij za kontrolu kretanja u budućem vremenu, kazao je.

Vraćajući se ponovno na pitanje deficita, postavio je i dvojbu što će biti s monetarnom politikom i inflacijom koja se željela. Ako je deficit nešto drugačiji, onda iz toga proizlazi da će i ovaj instrumentarij biti nešto korigiran unutar tih odstupanja, kazao je.

Smatra i da bi danas bili zadovoljniji i sretniji da je u prošloj godini bilo moguće uspostaviti sve instrumente kontrole javnih financija, znači da se postavila Državna riznica. Ako dobitak bude na kraju i vrlo skoro uspostavljanje riznice, to će biti dobitak i u Klubu zastupnika HDZ-a žele da to bude jedan od strateških ciljeva, a drugi je cilj još agresivniji

nastavak s promjenama porezne politike, kazao je.

Naglasio je i da se u Klubu zastupnika HDZ-a ne bi ni u jednom slučaju složili da je sve što su iznijeli diktat MMF-a, jer je cilj mjera da se pokuša stabilizirati interno, te posebno međunarodno zaduženje. Podsjetio je da se u ovoj godini radi o velikom povratu, posebno međunarodnog duga, što će tražiti drugačije ponašanje, a nitko nije spreman, niti ima potrebe odreći se i određene socijalne politike.

Istaknuo je da bi želja da se deficit zadrži okvirno na 4,5, 4,6 ili 4,7 posto BDP-a bio uspjeh u ovoj godini, a tendencija mora biti postupan pad u idućim godinama. Logično bi bilo da se s obzirom na ekonomsko okruženje i situaciju nastavi gospodarski rast, postupno i u okviru proračuna za ovu godinu, rekao je i dodao da bi se i monetarna politika trebala uskladiti i pratiti postavljene ciljeve.

Naveo je i da se može postaviti pitanje i osobne odgovornosti zašto se u strukturi deficita, posebno u pojedinim granama ili područjima događalo odstupanje, posebno mimo Sabora.

Klub zastupnika HDZ-a, najavio je, prihvatit će obračun proračuna, iz njega treba izvući pouke i pokušati da priča o zatajivanju podataka bude posljednja takva priča. Nerveze, posebno za HDZ, u ovom izvješću, odnosno proračunu nema, zaključio je.

U mjesec dana podaci o naslijeđenom

Ova je rasprava isključivo na predpolitičkoj razini, sporimo se zapravo oko toga da li su neki podaci ovakvi ili onakvi, što je veliki korak nazad u radu Hrvatskog sabora i u funkcioniranju države u cjelini, ocijenio je **Jozo Radoš** govoreći u ime Kluba zastupnika LIBRE. Kakofonija koja se pojavila zadnjih nekoliko tjedana je nastavak iste priče od početka rada ove Vlade, kazao je. Vrlo je teško dati nešto novo što bi pojasnilo odnose. Jer, očito je interes da se ti odnosi ne pojasne, da to cijelo vrijeme ostane nejasno da bi se onda

mogla provoditi politika koja je nejasna, u kojoj, prema tome, nema odgovornosti za ono što je učinjeno, a ne može biti odgovornosti ni za ono što nije učinjeno, kazao je.

Istaknuo je da bi u svakoj demokratskoj zemlji trebalo postaviti minimalno vrijeme nakon primopredaje vlasti i nakon toga, nekih mjesec dana, točno bi se znalo što je bivša Vlada ostavila aktualnoj, pa da nakon toga ne bude novih podataka. Ovako doista ne znamo kada će završiti otkrivanje navodno skrivenih troškova bivše Vlade, da li će to trajati pola godine, ili ovisno o političkim potrebama, da li možda pune četiri godine mandata, rekao je.

Rasprava je isključivo na predpolitičkoj razini, sporimo se zapravo oko toga jesu li neki podaci ovakvi ili onakvi, što je veliki korak unazad u radu Hrvatskog sabora i u funkcioniranju države u cjelini.

Napomenuo je da nitko nije sporio da su ti podaci bili formalno skriveni, a ako je bilo spora o računovodstvenom prikazivanju samo je trebalo u prvih 15-ak dana mandata tražiti izvješća u 10-ak institucija. Ako se tako radilo, a trebalo se, nakon tih mjesec dana trebalo je biti jasno što je zapravo naslijeđeno od bivše Vlade, onda dati političku ocjenu i nakon toga pokušati krenuti novim putem. Jer bi drugo značilo ili da su službenici koji su vodili te sektore bili neposlušni, neloyalni, ili da je cijela Vlada, odnosno ministar financija, službenici nesposobni, rekao je. Izrazio je nadu da Ministarstvo financija i Vlada ne žele pristati na taj drugi zaključak, te zaključio da ostaje da nije bilo stvarne volje da se to utvrdi, pa se danas može koristiti kako se i koristi.

Ponovio je da se umjesto da se ide korak naprijed prema javnom i jasnom iskazivanju troškova ide korak nazad. Kao primjer naveo je da je ministar

Hebrang sve moguće što je mogao i što nije mogao odmah uračunao u dugove Ministarstva zdravstva, uključujući i kredite koji dolaze na naplatu za tri, četiri, pet ili deset godina.

Naglasio je i da je metoda obračuna u hrvatskoj državi da se uvijek troškovi prosinca prebacuju na iduću godinu. To je način na koji se rade obračuni u ovoj zemlji, možda bi s tim trebalo stati, iako se ne može potpuno eliminirati, kazao je i najavio da će Klub pozdraviti sve napore za smanjenje troškova koji se prenose u iduću godinu.

Ponovio je da je u prvih 15, ili mjesec dana, ako je plan HAC-a bio premašen za 1,12 milijardi kuna, trebalo dobiti tu informaciju iz HAC-a, jednako tako i iz HBOR-a, HŽ-a, HFP-a, a ne nakon toga stalno izmišljati nove troškove. Opetovao je i da bivša Vlada ne spori da su ti troškovi učinjeni, samo govori da su knjiženi na drugačiji način, da nitko nije rekao da su ti troškovi bili skriveni.

Podsjetio je da je predsjednik Vlade 28. siječnja izjavio da se poslovanjem javnih poduzeća, smanjivanjem administracije, mogu nadomjestiti tri milijarde kuna. Upitao je što je u tom smislu učinjeno i naznačio da nije došlo do smanjivanja administracije, nego do njenog povećanja. Bavimo se još uvijek pitanjem je li neki trošak učinjen ili nije, a ne o tome jesmo li u stanju napraviti te krupne poteze, kao što je uvođenje discipline u javne financije i smanjivanje administracije, a ne trošenje novca u razne socijalne projekte, a zanemari vanje razvoja ove zemlje, kazao je. Vrijeme je da se zastupnici i Vlada okrenu tim pitanjima, zaključio je predstavnik Kluba zastupnika LIBRE.

Ispravljajući netočan navod zastupnica **Sučec Trakoštanec (HDZ)** je rekla da se u izvješću ne radi o navodnim nego egzaktnim troškovima od ukupno 12,886 milijardi kuna. Istaknula je i da je netočan navod da se proračun prenosi u sljedeću godinu, da je posebnost proračuna upravo proračunska godina i da je 31. prosinca datum kada se treba svaki trošak završiti i uplata evidentirati, a da je upravo sporno što to nije na vrijeme učinjeno s navedenim troškovima.

Zastupnik **Radoš** i zastupnica **Sučec-Trakoštanec** izmijenili su potom povrede Poslovnika, a ispravke nastavio **Željko Nenadić (HDZ)** ustvrdivši da nije točan navod da su u obračun troškova Ministarstva zdravstva stavljani i oni koji dolaze na naplatu za tri, četiri godine, jer ako su ugovori o nabavci opreme sklopljeni u listopadu ili studenome 2003. na naplatu dolaze negdje u prvom tromjesečju 2004. Povredom Poslovnika, ponovno je reagirao zastupnik Radoš, navodeći da bi, po tome, dug države, 24 milijarde dolara, mogao ići u proračun ove godine.

I mr. sc. **Kajo Bučan (HDZ)** ističe da je u dug zdravstva stavljen stvarni dug i dospjele i nedospjele obveze, a **Jure Bitunjac (HDZ)** da je naprosto nemoguće da je Vlada u roku 15 dana mogla saznati stanje u državnim financijama, poglavito pođe li se od činjenice da je dosadašnja Vlada raspolagala sa 125 računa i još nekoliko podračuna. Povredom Poslovnika ponovno je reagirao zastupnik Radoš ponavljajući da je Vlada u roku 15 dana mogla zatražiti sve podatke od svih institucija i u roku mjesec dana imati pravu sliku.

Na navod da se izmišljaju troškovi bivše Vlade **Krunoslav Markovinović (HDZ)** je rekao da su troškovi stvarno navedeni, a opravdana je sumnja da je dobar dio skriven po različitim računima.

Prestati s optužbama i prihvatiti činjenice

Raspravu je u ime Kluba zastupnika HSP-a, kojega najviše zanima makroekonomski okvir, nastavio **Tonči Tadić**. Zabrinjavajućim je ocijenio snažan rast uvoza, koji je u 2003. bio osam milijardi dolara veći od izvoza. Takav jak uvoz djelomično se kompenzira prihodom od turizma, koji je iznosio 6,3 milijarde dolara, ali i taj prihod treba promatrati daleko manje optimistično s obzirom na to da se godišnje radi turističke sezone uveze blizu milijardu dolara hrane, kazao je. Naveo je i podatak da se rast BDP-a temeljio na rastu građevinske aktivnosti, znači velikim dijelom izgra-

dnji autocesta, ističući da je tragično da te autoceste gradi Bechtel i druge strane firme, što znači da se njihov porez odlijeva izvan Hrvatske, u proračune SAD-a i Turske.

Istaknuo je i da u okolnostima jakog uvoza nije čudno da je PDV u 2003. porastao 8 posto i iznosio 28 milijardi kuna, što je 38 posto proračunskih prihoda. U Klubu zastupnika HSP-a smatraju da je trenutno stanje s PDV-om takvo da bi svaki eksperiment s njim bio visoko rizičan i da bi, ako se želi ići na porezne eksperimente, bilo daleko bolje to raditi u porezu na dohodak.

HSP čudi i misteriozan pad trošarina na duhan i naftne derivate u odnosu na očekivanja, ali ne čudi silan porast, gotovo 20 posto, trošarina na motorna vozila. Unatoč tome što se carine malo po malo ukidaju iz trošarina se može vidjeti silan unos robe na hrvatsko tržište, kazao je Tadić.

Osvrćući se na praksu međusobnog optuživanja bivše i sadašnje vlasti oko toga postoji li dug ili ne, koliki je on, tko je koga u tome prevario i sl, kazao je da u Ministarstvu financija, kao i u drugim ministarstvima sjede isti pomoćnici kao i prije. Vjeruje da je bilo vrlo jednostavno dobiti podatke što se događalo, te mu zvuči krajnje nevjerojatno da se prije dva mjeseca nije znalo stanje u državnoj blagajni. Klubu zastupnika HSP-a toga je dosta, poručio je. Ako treba osnovat ćemo istražno povjerenstvo kako bi se tim putem utvrdile činjenice, je li postojao dug, je li veći nego što je deklariran, ili nije, kazao je i poručio da se prestane optuživati i prihvate činjenice kakve jesu.

Naglasio je i kako je vrlo loše za državu govoriti kako postoji potpuni kaos u državnim financijama, kako je država u užasno teškom financijskom stanju. Možda je stanje doista takvo, ali to onda iziskuje odgovornu javnu raspravu u Saboru, na kojoj je još prije tri mjeseca inzistirao Klub zastupnika HSP-a. Ali umjesto nje, istaknuo je, raspljuju se paušalne ocjene o stanju u javnim financijama. Sve se to povezuje sa zahtjevom MMF-a da se promijeni porezna politika u Hrvatskoj, kazao je, dodajući kako je

Hrvatska u prošlih desetak godina prošla sve moguće varijante komunikacije s MMF-om. Ustvrdio je da sve zemlje koje idu na režim stand by aranžmana time posredno pokazuju MMF-u da nemaju vlastitu suvislu razvojnu politiku nego da očekuju od MMF-a da im sugerira što treba raditi.

Nakon spektakularnih najava tijekom izborne kampanje o savršeno razrađenoj gospodarskoj viziji Hrvatske koju je nudio HDZ, sada ulazimo u situaciju da od MMF-a tražimo recept.

Nakon spektakularnih najava tijekom izborne kampanje o savršeno razrađenoj gospodarskoj viziji Hrvatske koju je nudio HDZ sada ulazimo u situaciju da od MMF-a tražimo recept, poručio je, podsjećajući da je bivši glavni ekonomist MMF-a rekao da MMF neovisno o uzrocima svakoj zemlji daje potpuno isti recept rješenja izlaska iz krize. Klub zastupnika HSP-a očekuje od hrvatske Vlade da pred MMF izade sa svojom vizijom razvoja Hrvatske i da im kaže da je ta vizija potpuno znanstveno utemeljena, da imamo kvalitetnija rješenja nego što može dati nekoliko činovnika iz MMF-a. Ako to nemamo, onda moramo prihvatiti rješenja iz MMF-a, ali time smo jasno i glasno rekli da smo zapravo nesposobni za stvaranje vlastite vizije razvoja, zaključio je zastupnik Tadić.

Umjesto MMF-a zvati misiju PMF-a

Prihvatio bih misiju MMF-a kada me ne bi bilo sram kao saborskog zastupnika i građanina da nam MMF danas treba računati proračunski deficit i da nam danas MMF treba objasniti i protumačiti koliko Hrvatska duguje, koliko smo zaduženi, koliki su repovi iza prošle Vlade, kazao je predstavnik Kluba zastupnika HSL/DC-a **Ivan Čehok**.

U igri riječi preporučio je da se umjesto misije MMF-a pozove jednu misiju

PMF-a, studenata matematike. Uvjeren je da bi oni jako brzo izračunali ono što Račan i Crkvenac nisu uspjeli izračunati, da bi izračunali koliko je Hrvatska danas zadužena, koliki je naš proračunski deficit.

Podsjećajući da jedinice lokalne samouprave u proračunu tekuće godine moraju evidentirati sve što je dospjelo, a nije plaćeno, rekao je da mu doista nije jasno kako ta ista država to nije učinila za državni proračun. Istaknuo je da ne prihvaća da nam gosti, prijatelji ili neprijatelji trebaju izračunati naš proračunski deficit, jer to nismo sami u stanju učiniti. Možda to nije bila u stanju bivša Vlada, možda je to ova Vlada trebala učiniti u roku 15, 20 dana, ali ne prihvaćam da to nismo sami u stanju napraviti, jer nećemo biti, ili ćemo biti manje sposobni odrediti i pravce našeg razvika, rekao je. Zamolio je da se ne vode rasprave podmeće li sadašnja Vlada bivšoj, nego rasprave oko toga što taj proračunski deficit znači.

Građaninu je sasvim svejedno je li taj deficit 4,6, ili 6,7 posto, on je i ovako i onako previsok, previsoko je zaduženje, kazao je. U HSL/DC-u smatraju da se nije smjelo zaduživati za autoceste bez odluke Sabora, makar bile napravljene i 20 dana kasnije.

Upozorio je i da Hrvatska i dalje troši više nego što privrijedi, da svi praktički živimo na dugove, kredite. Objasnjenja da krediti nisu dio proračunskog deficita nazvao je pričama za malu djecu. Nije pritom ključno hoće li brojke biti ovakve ili onakve, nego je ključno hoćemo li iz toga, bez pomoći MMF-a ili PMF-a, znati sebi protumačiti gdje smo griješili i što trebamo učiniti, poručio je.

U Klubu zastupnika HSL/DC-a ne mogu prihvatiti ni objašnjenje da je samo 30 posto vanjskog duga dug države. Ako guverner Hrvatske narodne banke tvrdi da je oko 70 posto toga duga pod izravnom ili neizravnom kontrolom države, jer su za mnoge od tih dugova dana državna jamstva, onda zvoni zvono na uzbunu, poručio je.

HSL/DC posebno zanima pad prihoda od trošarina kod visoke osobne potrošnje građana. Od nekih 20 milijar-

di kuna dolara 2 milijarde su kupovina automobila. Time se, kazao je, potaknuo uvoz, nije se to investiralo u proizvodnju, već smo pomogli automobilskoj industriji europskih, japanskih i drugih proizvođača. Uptao je i kako je moguće da se više kupovalo automobile, a to se nije iskazalo u povećanju trošarina. To je samo znak da je porezna utaja visoka, da nešto ne štima, rekao je izražavajući bojazan da ne štima ni u obračunu, ni u naplati, a najmanje u nadzoru. U zemlji u kojoj je alkoholizam možda i veće socijalno zlo nego ovisnost o narkoticima, u kojoj su narodne pjesme vezane uz to – "idemo si popiti", "vužgi ga, vužgi" - imamo manje prihode od trošarina, zamijetio je. Podsjetio je i da je HSL/DC zahtijevao da se povise trošarine, a smanji cijena rada, rastereti gospodarstvo, te ponovio da bi trebalo povećati trošarine, ali još više nadzor.

Prihvatimo sporazum s MMF-om, ali više nikad ne dopustimo da nam MMF objašnjava i tumači u čemu griješimo i što nismo dobro evidentirali. Bilo bi dobro razmisliti o kontinuiranom praćenju obračuna za četiri godine, možda za to postoji neka mogućnost, možda upravo preko sustava Državne riznice, kazao je na kraju predstavnik Kluba zastupnika HSL/DC-a.

Notorna je neistina da su Hrvati alkoholičari, a taj je zaključak izvučen na osnovu dvije narodne pjesme, koje uopće nisu narodne, kazao je u ispravku **Šime Lučin (SDP)**, a zastupnik **Čehok** u povredi Poslovnika, članak 209. ponovio da je rekao da je alkoholizam veći problem i zlo nego nakrotici, što pokazuju istraživanja.

Treba znati iskoristiti i veći deficit

Željko Pecek (Klub zastupnika HSS-a) svoj je istup počeo evociranjem uspomena – prvo na učešće HSL/DC-a u bivšoj Vladi zbog čega bi se, smatra vjerojatno trebali malo posipati pepelom, jer su ponešto od rečenog provodili. Druga mu je uspomena primopredaja vlasti koju je on obavljao s Porgesom, kada su popili kavu, uzeo je par listo-

va papira, popričali i nisu se nakon toga čuli ni vidjeli. Zatvorio sam tu knjigu i pokušao razmišljati o budućnosti, znao sam što sam zatekao, kazao je, podsjećajući da je tada BDP bio minus 0,9 posto, nezaposlenost oko 400 tisuća, nije bilo ozbiljnijih inozemnih ulaganja, bezuspješno se pokušavala provoditi privatizacija, investiranje je bilo u zastoju. To smo zatekli, međutim, nismo previše o tome pričali, kazao je, predlažući da se i sada više razgovara o budućnosti, a manje o onome što liči na predizborni govor.

Istaknuo je da će HSS biti za analizu deficita, ali kada bismo htjeli govoriti i o rezultatima - 2002. BDP-a je porastao 5,2 posto, 4,3 posto u 2003., zabilježeni su dobri trendovi u građevinarstvu, industriji, četiri godine za redom padala državna potrošnja po stopi od 0,3 posto. To je bila politika bivše Vlade, to piše u izvješću, ali o tome nitko jednostavno ne želi govoriti, kazao je.

Smatra i da bi puno više trebalo govoriti o drugom deficitu, o deficitu platne bilance, s obzirom na još uvijek nepovoljan odnos uvoza i izvoza i taj je deficit 2003. iznosio 7,2 posto BDP-a.

Karakteristično mu je u proračunu prikupljanje poreznih prihoda u iznosu 72,7 milijardi kuna, što je 6,9 posto više nego godinu dana prije. Očito je da je i u 2003. potrošeno više od mogućnosti, trebamo o tome govoriti i svesti mogućnosti potrošnje države u okviru koji će i dalje kreirati rast, smanjenje nezaposlenosti, pokretanje proizvodnje, orijentiranost na izvoz, itd.

Upitao je i da li je baš deficit negativno utjecao, odnosno ima li pozitivnih trendova u rastu BDP-a, zapošljavanju. Ministra je upitao jesu li mu poznate ekonomije nekih, pa i nama bliskih država gdje je deficit 12, 13, 15 posto, a one su jako uspješne jer imaju viziju, znaju što žele, imaju plan razvoja.

Podsjetio je da je ministar najavio nova rješenja obrtnicima koji imaju prijavljen obrt kao djelatnost uz rad za plaćanje dodatnih doprinosa, te se usprotivio takvim zahvatima u džep građana, jer ti doprinosi ne daju nikakva prava ni na mirovinsko, niti na zdravstveno osi-

guranje. Od ministra financija je zatražio i da precizno kaže očekuje li nas rebalans proračuna. Upitao je i da li je nakon pet, šest mjeseci Državna riznica mogla biti u punoj funkciji, nedostaje li opet političke volje da se Državna riznica stavi u funkciju. Zamolio je da se razgovara i o eventualnim novim zaduženjima. Ako se država doma zadužuje uz kamatu od 6,87 posto da li su banke zainteresirane da prate hrvatsku proizvodnju, izvoz, a ako jesu koja će to biti kamata, upitao je.

Poručio je i da ne treba, te da će se HSS suprotstaviti dodatnoj poreznoj presiji. Smatra da bi trebalo ići na polje sive ekonomije, razmotriti dodatna rasterećenja za poduzetnike, mogućnosti poreznih rasterećenja kod dobiti i dohotka, smanjiti i cijenu rada.

Upravo na tom tragu HSS traži rješenja i htjeli bi čuti što vi nudite, mi tražimo efikasnost, efikasniju ekonomiju koja će i eventualno nešto veći deficit znati iskoristiti i imati rezultate, zaključio je zastupnik Pecek.

Njegov je istup ministar **Ivan Šuker** ocijenio tipičnim primjerom kada se govori samo ono što paše, te iznio podatke da je (u razdoblju bivše Vlade) vanjski dug porastao za 14,5 milijardi dolara, javni dug za 56 milijardi kuna, nezaposlenost ostala ista, vanjsko-trgovinski deficit narastao za duplo, a država se zadužila do maksimuma.

Tražimo efikasnost, efikasniju ekonomiju koja će i eventualno nešto veći deficit znati iskoristiti i imati rezultate.

Osvrćući se na obvezne doprinose, zamijetio je da je neuobičajeno da netko tko je imao prilike riješiti taj problem to nije riješio. Vi ste, obratio se zastupniku Peceku, sjedili u Vladi koja je donijela taj nakaradan zakon. Podsjetio je i da je jedan ministar bivše Vlade kada su stigle prve uplatnice rekao da se poderu i bace, da ih neće trebati platiti, a istovremeno je ta Vlada donijela uredbu u kojoj se

kaže da će se kada se ispostave rješenja za porez na dohodak trebati ispostaviti i rješenja za obvezni doprinos. To nema veze s ovom Vladom, poručio je, dodajući da ako se željelo pomoći obrtnicima onda se moglo, kao što je niz odluka donijet na zadnjim sjednicama Vlade nakon izbora, promijeniti u tu odluku. Poručio je da se ne optužuje novu Vladu da šalje uplatnice, da ona samo provodi zakon. Dodao je i da se zajedno s novinarima i obrtnicima traži rješenje, jer je problem u retroaktivnosti djelovanja zakona. Valjda netko mora provoditi zakon, a ako taj zakon ne valja mi ćemo ga promijeniti, rekao je.

Vežano uz navode o deficitu od 12 posto, upitao je koja bi to međunarodna institucija Hrvatskoj s takvim deficitom dala kredite i pod kojim uvjetima. Izvijestio je i da tehnički treba osam do devet mjeseci da se Državna riznica uspostavi.

Ponovio je da su rezultati koji su ostavljeni rast duga, nezaposlenost koja je ostala ista, u drugoj polovici godine silazan gospodarski trend. Rast BDP-a isključivo na vanjskom zaduženju je politika kratkog daha i doveli ste državu do čega ste i doveli, zaključio je ministar financija.

Zastupnik **Pecek** u ispravku je rekao da ministra ni za što nije optuživao, niti da je rekao da je bivša Vlada napravila idealan potez. Ali, ako možete u dva mjeseca dva puta mijenjati Zakon o PDV-u možete i tu uredbu promijeniti, poručio je i najavio da će HSS to podržati.

Neistine - alibi za neuspjehe

Zastupnica mr.sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain** (Klub zastupnika HNS/PGS-a) na početku je svog izlaganja ocijenila da interpretacija Vlade da je naslijedila 6,5, 9,5 ili 12 milijardi duga, od čega se nedavno govorilo da 1,7 milijardi otpada na poticanu stanogradnju (POS), razotkriva njenu spremnost da se služi neistinama u traženju alibi-ja za svoje neuspjehe. Pozivajući se na stenogram sjednice Sabora od 27. veljače, navela je da je tada ministrica zaštite

okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva izričito tvrdila da se radi o prenesenom dugu od 49 milijuna, a ne 1,7 milijardi kuna.

Naglasila je da niti tih 49 milijuna nije dug, niti će to ikada biti, jer građani koji kupuju stanove po programu POS plaćaju kompletnu cijenu stana, pa i taj dio koji (Vlada) ubraja u dug, da ni ostalih 1,65 milijardi nisu dugovi, jer ti poslovi nisu niti odrađeni, već su to prenesene ugovorne obveze.

Istaknula je da se po istom modelu kao za POS manipulira brojkama i u drugim područjima. Navela je pritom da se 956 milijuna kuna kredita HBOR-u koristilo za financiranje izvođača u programu povratka prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba. To je omogućilo prošloj Vladi otvaranje postupka za dobivanje pozitivnog avisa, a ovoj Vladi i konačno dobivanje istoga i napredak pri dobivanju statusa kandidata za ulazak u EU, kazala je.

Po istom modelu interpretiraju se i dugovanja na autocestama, a ne radi se, istaknula je, o dugovima već se plaćanje izvršenih radova vrši prema ugovorima, a gotovinski model utvrđivanja deficita predviđa utvrđivanje s trenutkom naplate. Objasnila je da se svi dovršeni radovi iz prošle godine, prema ugovoru, plaćaju i obračunavaju u ovoj, ove će se obračunavat tek u slijedećoj, itd.

S druge strane, naglasila je, evidencija duga vrši se čim su potpisani ugovori i izdana jamstva. Tako da je famozni dug u HAC-u već obračunat prošle godine, a upravo će ova Vlada 30. lipnja pustiti u funkciju 200 kilometara autocesta, rekla je. Istaknula je da se radi o vremenskom trenutku evidentiranja duga, te pritom citirala članak dr. Švaljek da je «Vlada jednostavno pomiješala dva računovodstvena načela, gotovinsko i obračunsko što za rezultat daje znatno veći deficit.

Predstavnica Kluba HNS/PGS upozorila je i na zapanjujući nedostatak svijesti o važnosti razvojnih projekata. S jedne strane, nesposobnost za osmišljavanje razvojnih projekata, s druge želja da se u javnosti spriječe pozitivni efekti projekata koje je pokrenula prošla Vlada, te s treće nužnost preusmjera-

vanja budžetskih sredstava za opstanak na vlasti, kazala je. Kao primjere navela je mirovine, otkup društvenih stanova prema sporazumu sa SDSS-om, te istaknula to opasno dovodi do pozicije da se minimalno potrebni prosječni rast BDP-a sa 5 posto svede na svega 3,5 posto. Pri tome se, dodaje, investicijska sredstva prebacuju u javnu potrošnju čime se zatvara krug upropaštavanja gospodarstva već viđen iz razdoblja do 2000.

Politika koja povećava potrošnju nije socijalna politika već je samo milozvučna retorika kupovanja glasova. Samo razvojna politika može oporaviti gospodarstvo, stvoriti radna mjesta.

Politika koja povećava potrošnju nije socijalna politika već je samo milozvučna retorika kupovanja glasova. Samo razvojna politika može oporaviti gospodarstvo, stvoriti radna mjesta, a zatim i ponuditi ugroženim skupinama kvalitetniji socijalni program, kazala je, zatraživši u ime Kluba od Vlade jasan i neupitan razvojni gospodarski program u interesu svih građana Hrvatske.

Netočno je da gradnja stanova nije dug u 2003, stan je trebalo napraviti, platiti izvođača, kazao je **Željko Nenađić (HDZ)**, procjenjujući da će se prodaja vjerojatno odužiti, da potražnja i nije tako velika kao što se planiralo. Reagirao je i na navod da se dug za ceste može evidentirati u trenutku naplate, ističući da je to protuzakonito, da proračunsko knjigovodstvo ne trpi knjiženje stvorenih obveza u trenutku naplate, nego u trenutku kada je obveza stvorena.

Zastupnica **Ivanka Roksanđić (HDZ)** kazala je da ima konkretne podatke o prodaji stanova u Sisku i o tome kada će se naplatiti, a **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** ponovila da je svaka ugovorna obveza dug, a sve ono što nije plaćeno do 31. prosinca 2003. jest obveza ove Vlade, ne samo u ovoj nego i sljedećih godina.

Na istup glasnogovornice Kluba zastupnika HNS/PGS reagirao je i ministar **Šuker** ponavljajući da je kod HBOR-a napravljena greška, da je te rashode te godine trebalo proknjižiti na pozicije Ministarstva obnove. Ako je kod HAC-a sve tako čisto, upitao je zašto je mijenjan plan. Tražili ste alibi za ono što ste napravili, za što niste imali pravo, kazao je.

Poručujući da se stalno ne prodaje patetika, zastupnici je poručio da nisu oni (bivša Vlada) počeli graditi autocestu, već je to počeo netko drugi.

Jabuke, kruške, šljive

Prešlo se potom na pojedinačnu raspravu u kojoj je prvi govornik bio **Nenad Stazić (SDP)** ocijenivši da je rasprava samo priprema za točku koja slijedi, za odustajanje od smanjenja PDV-a, odustajanje od jednog predizbornog obećanja. Rasprava se svela na pitanje deficita, je li on 4,9 posto kao što tvrdi bivša Vlada, ili 6,7 posto kao što tvrdi ministar Šuker i Sanaderova Vlada, kazao je, ističući da visina deficita ovisi o metodi obračuna. Vjerojatno su obadva podatka točna, pitanje je metode koja se upotrijebi, kazao je, objašnjavajući da bivša Vlada upotrebljava gotovinsko načelo, što znači da se troškovi knjiže u trenutku naplate, a Sanaderova tzv. obračunsku metodu da se troškovi knjiže u trenutku nastanka obveze. Podsjetio je da i kod stope nezaposlenosti postoje dvije metode, anketna i registriranih nezaposlenih, te da i one daju različite rezultate, po jednoj je stopa nezaposlenosti 17, a po drugoj 21 posto. Ono što ne valja brkati su metode, kazao je, ističući da Vlada HDZ-a nije upotrebljavala istu metodu kao Račanova, te da tako podaci nisu usporedivi. Ovako pričamo sad o jabukama, sad o kruškama, sad o šljivama, namjerno, kazao je.

Pitajući zašto premijer Sanader pristaje na promjenu obračunske metode, na zahtjev MMF-a, kao isprika ili odustajanje od smanjenja PDV-a, rekao je kako vjeruje da je razlog oboje.

Ponavljajući da Sanaderova Vlada sada želi knjižiti troškove u trenutku

nastanka obveze, upitao je kada je nastala obveza obnove kuća bezumno spaljenih nakon Oluje, onda kad su spaljene, kada je nastala obveza plaćanja odštete preživjelim članovima obitelji Zec, one noći kada su im članovi obitelji ubijeni. Ta je obveza isplaćena ove godine, plaćamo to iz proračuna, kazao je.

Postavljajući takva pitanja i kod gradnje cesta, rekao je da se mogu knjižiti i na jedan i drugi način, ali da je bitno da te ceste danas postoje. Obveze uvijek nastaju i treba ih podmirivati, samo što iza jednih ostaju obveze popravka i obnove spaljenih kuća i plaćanja odštete za pobjenu djecu, restrukturiranje uništenog i pokradenog gospodarstva, a iza drugih obveza plaćanja izgradnje cesta, vijadukata, probijanja tunela, u zdravstvu nabavljanja gama noževa. To je razlika između vas i nas, zaključio je zastupnik Stazić.

Ispravkom je reagirao zastupnik **Željko Nenadić (HDZ)** ističući da nije točno da je rasprava uvod u promjenu PDV-a, već je ona utvrđivanje činjeničnog stanja, da ne postoji bolja i lošija metoda nego metoda definirana zakonom, te da nije točno da je obveza plaćanja cesta nastala kada je donesena politička odluka, nego kada su potpisani ugovori.

Zastupnica **Katarina Fuček (HDZ)** kaže da se zastupnik Stazić zalagao za nepoštivanje zakona, da su u pitanju proračunska sredstva čije je trošenje propisano zakonom koji točno propisuje načine i vrste knjiženja.

Zastupnica **Ivanka Roksandić (HDZ)** u ispravku je navela da je Vlada tri dana prije izbora 2003. potpisala ugovor i počela obnovu područne škole u Mošćenici i ostavila ovoj Vladi dug za prijevoz đaka jer obnova još nije dovršena, te više od 2 milijuna kuna troškova.

Mr. sc. **Marko Širac (HDZ)** istaknuo je da rasprava o izvršenju proračuna nije trebala za promjenu PDV-a, a **Josip Đakić (HDZ)** ponovio da je bitno kada se naručuje, kada se sklapaju ugovori i stvaraju zaduženja, te naveo da je Ministarstvo branitelja sklopilo ugovore krajem prošle i početkom ove godine u iznosu 1,2 milijuna kuna.

Raščistiti metodologiju

Raspravu je nastavio **Slavko Linić (SDP)** koji je istaknuo da treba raščistiti polemiku kada je riječ po kojoj se metodologiji radi proračun i obračun proračuna.

Naveo je kako je evidentno da u izvješću nema odstupanja od plana i ostvarenja proračuna i da sadrži podatke o makroekonomskim veličinama i kretanjima u 2003., te da je također naveden podatak da je deficit iznosio 4,9 ili 5,1 posto BDP-a, a da nikako ne stoji da je iznosio 5,9 ni 6,7 posto BDP-a. Dakle, može se reći da je izvršavanje proračuna bilo u okviru zakona i da se poslovalo u okviru zakona.

Deficit u 2003. iznosio je 4,9 ili 5,1, a nikako 5,9, ili 6,7 posto BDP-a i rezultat je ulaganja u razvoj.

Naveo je da netko želi negirati ono što piše u izvješću i dodao kako je deficit od 5 posto dao pozitivne efekte u svim trendovima izuzev visine, odnosno brzine rasta duga i očito je da problema ima u deficitu bilance plaćanja. Navodeći kako je bitno ući u suštinu deficita, rekao je da je prije svega rezultat ulaganja u razvoj – hrvatske ceste, željeznice, obnovu, u zdravstvo, da se iz izvješća vidi i smanjenje potrošnje bez čega razvoja nema. I Sanaderova Vlada podržava razvoj i oko toga se ne sporimo, ali u isto se vrijeme napušta politička bitka i strateška odluka iz prošle godine, a to je štednja i otvara područje potrošnje izazvano izbornim porukama. I očito je da međunarodni financijeri ne prihvaćaju takvu politiku. Njihove su poruke jasne – ako ide razvoj ide i štednja, tako nastao deficit hrvatska ekonomija može progutati, rekao je. Istaknuo je da nije dobiven odgovor na dileme u vezi s razvojem i potrošnjom niti u proračunu za 2004., niti u zakonu o njegovu izvršenju, a vjerojatno ih nećemo dobiti ni do konca godine. To je problem, rekao je,

dodajući da prenesene obveze nisu prenesene već da su slijed zakonskih odredaba po kojima se proračun sastavlja. Izrazio je nadu da će ipak odgovor biti da se podržava razvoj i da nema prostora za potrošnju.

U ispravku netočnog navoda **Katarina Fuček (HDZ)** navela je kako nisu točni Linićevi navodi da se u prošloj godini poslovalo u okviru zakona jer se ne može obrazložiti povećanje plana Hrvatskim autocestama za 1,2 milijarde kuna, a da to nije odobrio Hrvatski sabor. S tog je osnova i povećan deficit, navela je.

Krunoslav Markovinović (HDZ) u ispravku netočnog navoda se osvrnuo na Linićevu tvrdnju da prenesene obveze nisu obveze, ustvrdivši da jesu, jer su se krajem prošle godine povlastice dijelile šakom i kapom. Dodao je kako način razvoja bivše Vlade nije pomoć hrvatskom gospodarstvu već da je to, kako mu se čini više pomoć privatnim firmama pojedinih bivših ministara koalicijske Vlade. Sav se problem svodi na to da nećete priznati da niste pod kontrolom imali vaše koalicijske ministre koji su radili što su htjeli, a rezultat je izvještaj o izvršenju proračuna, rekao je.

U ime predlagatelja za riječ se javio ministar financija **Ivan Šuker** navodeći da se radi o dvije kategorije prekoračenja proračuna. Jedna je prekoračenje proračunskih stavki koje su plaćene i evidentirane, a riječ je o više od dvije milijarde kuna koje nemaju veze s razvojem već su isključivo otišle na potrošnju, jamstvene pričuve, otplate glavnice, kamata. To nije sporno jer je proknjiženo, a ono oko čega se mi sporimo je metodologija koju je ova Vlada odredila za izračunavanje deficita. Metoda kojom se vodi i evidentira proračun je na cash principu i zato se po podacima Ministarstva financija govori o deficitu od 5,1 posto BDP-a, naveo je poručivši zastupnicima iz bivše vlasti da ne drže lekcije o razvoju i govore da Vlada nema razvojni program.

Da se prošle godine vi niste zadužili osam milijardi dolara, potrošili ih tako kako ste ih potrošili, a da niste riješili niti jedan sustavan problem vjeroja-

tno bismo mi ove godine imali drugačije mogućnosti za rješavanje problema. Međutim, kada potrošite sve rezerve i mogućnosti onda se vrlo teško kretati u zadanim okvirima. A o tome da ste zadužili državu za 14 milijardi dolara, nakon što ste javni dug povećali za 56 milijardi kuna, nakon što je stopa nezaposlenosti ostala na oko 19,2 posto (325 tisuća nezaposlenih), nakon što izvoz gotovo stagnira, a potrošili ste tolike novce, ne treba ni govoriti, naveo je dodajući da se istovremeno rast BDP-a isključivo bazirao na zaduženju na javnoj potrošnji i na proračunskim investicijama. To je kratkoročno i nije dalo rezultate, rekao je dodajući da je to krah jedne gospodarske politike. Naveo je da su zastupnici iz bivše vlasti priznali da dug HBOR-a nije knjižen po zakonu pozvavši ih da se svi slože bar oko toga da su pojedine stavke trebale biti drugačije knjižene. Poručio im je da s MMF-om neće nikada potpisati pismo u kojem će iznositi neistine o stanju u državi.

Ispravljajući netočan navod **Slavko Linić** ponovio je da je deficit, a to stoji i u izvješću 4,9 ili 5,1 posto, a da nije 6,7 posto.

U nastavku pojedinačne rasprave **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** istaknula je da oni koji troše u ime drugih trebaju dobiti pristanak, a što o deficitu misli javnost rekla je 23. studenoga, odnosno da im je prevelik. Dakle, zbog toga što ste vi mislili da je dobro graditi iznad mogućnosti, trošiti iznad mogućnosti bit će teško izvršiti sve obveze koje nas čekaju u ovoj godini, poručila je zastupnicima iz bivše vlasti i dodala da će Vlada s obzirom na makroekonomske pokazatelje to ipak izvršiti.

Navodeći da se trošilo iznad mogućnosti, nepoznavanjem ili namjernom rabotom, naglasila je da se za bivše Vlade veliki poduzetnici nisu za poslove s državom natjecali putem natječaja već ugovorima s državom kako bi za svoja poduzeća izvukli što više državnog novca. Sada dolazimo do tih potpisanih ugovora koje mora platiti Vlada koja želi čistim računima ući u proračun za 2005., navela je izrazivši nadu da se više neće ponoviti slučaj da

će u izvješću biti razlika između onoga što je pokazano kao trošak i naknadno utvrđenog. Kao neprikazane troškove u izvješću, a zbog kojih je i nastao deficit navela je jamstva HŽ-u od 900 milijuna kuna, za neplaćene obveze bolnica 533 milijuna, radove preko Hrvatskih autocesta. Za sve te troškove dodatno će se morati izdvojiti neplaniranih 3,5 milijardi kuna, ponovila je.

Replicirajući zastupnicima koji su ispravljali njegove navode **Slavko Linić** je rekao da uvijek voli govoriti o brojkama i ponovio da je deficit 5 posto BDP-a. Vaše je pravo da sumnjate u to da nije trebalo ulagati u ceste, željeznicu, obnovu. To je vaše pravo i to su naše razlike - poručio je zastupnicima HDZ-a.

Odgovarajući mu **Ivana Sućec-Trakoštanec** kazala je da Linića demantiraju brojke. Također je istaknula da nije govorila da ne treba ulagati u razvoj već da je odnos mogućnosti i želja nešto o čemu se u svakoj državi razgovara. Mora se razvijati onoliko koliko mogućnosti dozvoljavaju, a sve iznad toga je prepuštanje budućim pokoljenjima da plaćaju naše genijalne zamisli, odgovorila je Liniću.

Plan probijen bez rebalansa

Željko Nenadić (HDZ) naveo je da je prvi pokušaj imputirati HDZ-u da mu je ova tema tek usputna i da mu uopće nije stalo kako se izvršavao proračun za 2003. Drugo, dodao je, nitko ne osporava da nam treba razvoj, autoceste, željeznica, obnova, ali svatko se mora prostrti koliko je dug. Navodeći da je proračun plan koji dolazi na potvrdu u Hrvatski sabor kao primjer da tome u prošloj godini nije bilo tako naveo je Hrvatske autoceste.

Također je naveo da se i po jednoj i drugoj metodologiji izvršenja državnog proračuna za 2003. Vlada nije držala odluke Sabora. U svakom slučaju, i po gotovinskom i po obračunskom modelu, plan je probijen, a da nije bilo rebalansa niti je Hrvatski sabor donio odluku. Kad su u pitanju rashodi samo u kapitalnim ulaganjima po gotovinskom su načelu

veći za 18,2 posto od planiranog, a po obračunskom načelu iznose šest milijardi kuna i 40,3 posto od planiranog, naveo je dodavši da je deficit prema obračunskom načelu 4,4 milijarde kuna ili 22,2 posto iznad planiranog. To nas upućuje na zaključak da, ili je u Vladi u 2003. bilo tri vrste ministarstva financija pa jedno drugo nisu mogli kontrolirati ili predsjednik Vlade i ministar financija nisu imali kontrolu pa je došlo do prekomjernog i nekontroliranog zaduživanja što izravno utječe na operacionalizaciju proračuna u 2004. Učinjena je strateška pogreška da se potrošilo više nego se smjelo, zaključio je.

Proračun je probijen po obje metodologije, a da o tome nije raspravljao i odlučio Hrvatski sabor.

U replici **Slavko Linić** je naveo da u izvješću na stranici 526. piše da u konsolidirani središnji proračun ulaze i Hrvatske autoceste i Hrvatske ceste i da je deficit 5 posto BDP-a. Dodao je da deficit Hrvatskih autocesta iznosi 1,5 posto planiranog.

Replicirajući mu **Željko Nenadić** je rekao da ne može vjerovati da Linić ipak priznaje da je prekoračenje proračuna napravljeno i da zbog toga nije trebalo donijeti rebalans.

Raspravu je nastavio **Nikola Sopčić (HDZ)** koji je istaknuo kako je sada jasno zašto je sadašnja oporba bila protiv smanjenja PDV-a. Neshvatljivim je ocijenio da se povećao financijski plan HAC-a bez znanja Hrvatskog sabora. Čini mi se, da je sve više vidljivo da članovi bivše Vlade, pa i sam premijer nisu uvijek znali što se događa u pojedinim ministarstvima, a poslije je to trebalo pokrivati. To je valjda bila cijena održavanja koalicije, rekao je. Navodeći da je Mato Crkvenac blamažom nazvao prijedlog da se odgodi smanjenje stope PDV-a, rekao je da je blamaža optužiti ministra Andriju Hebranga kad je rekao da je dug prema veledrogerijama 533

milijuna kuna što se točno vidi po izvješću. Ako se govori o pogreškama ove Vlade onda joj je pogreška što je povjerovala podacima bivše Vlade o visini deficita, rekao je dodajući da podržava namjeru Vlade Ive Sanadera da se uvede red u državne financije i što brže stavi u funkciju sustav državne riznice.

Na njegov istup replicirao je **Slavko Linić** ističući da dugovi nisu ni SDP-a ni HDZ-a već da su to dugovi koje vraćaju hrvatski građani. Dodao je da je koalicijska vlast ulagala u razvoj, da joj u obnovi porušene zemlje nitko nije pomogao, da se zadužila i da će taj dug vraćati hrvatski građani, a ne HDZ. Ostaje pitanje hoće li građani dobiti gospodarstvo koje će im jamčiti stabilnost i sigurnost, a mi vjerujemo da hoće, rekao je.

Zastupnik **Sopčić** je odgovorio da Linić nije ispravio niti jedan njegov navod i da se s njim slaže da će dugove vraćati hrvatski građani.

Ne budite neodgovorni

Sadašnja je vlast na vlasti pet mjeseci i trebala je znati o kolikom je dugu riječ i slijedom toga ne donositi zakon o smanjenju PDV-a, kazao je u raspravi **Josip Leko (SDP)**. To je, kaže, učinila da bi nakon kraćeg vremena od toga odustala, a kao razlog navela da nije znala za sve dugove. No, to su, po njegovom mišljenju, morali učiniti pod pritiskom MMF-om. Dodao je da je bez obzira na metodologiju izračuna deficita razvoj BDP-a odredila privatizacija na hrvatski način, posebno privatizacija banaka. Građani od Vlade očekuju da kaže kada će smanjiti nezaposlenost, omogućiti ulaganja. Ako je novac potrošen za to, u takve programe onda je cilj određen i samo je pitanje dinamike koja može biti upitna sa stajališta knjiženja u ovoj ili u prošloj godini, naveo je, dodajući da je zadovoljan ako u taj razvoj spada izgradnja autoceste. Bez obzira gdje će se knjižiti ulaganje u tu izgradnju obrazložio je da se ceste grade pet godina i da budžetska i računska godina ne završavaju u isto vrijeme već da se projekti prostiru na niz godina, na veći broj proračuna. Ako bi se dogovorili mogli bismo čita-

vi projekt knjižiti u jednoj godini, rekao je. Predložio je da se Vladi dade rok od mjesec dana u kojem bi utvrdila činjenično stanje hrvatske ekonomije. Vladi je poručio da ne bude neodgovorna nakon što je preuzela odgovornost.

Ispravljajući netočan navod **Božica Šolić (HDZ)** rekla je da nije točno što je zastupnik Leko rekao da je Vlada nakon pet mjeseci promijenila mišljenje nakon susreta s MMF-om. To nije točno, a točno je da ste skrivali da je deficit viši od planiranog i to je sadašnju Vladu dovelo u zabludu kada je predložila izmjenu Zakona o PDV-u, kazala je.

Ispravljajući netočan navod **Josip Đakić (HDZ)** upitao je kako je Vlada mogla znati za pojedina zaduživanja dok nisu došla na naplatu, a bivša ih Vlada nije knjižila. Bivša je Vlada u prosincu prošle godine (nakon izbora) izdala četiri ugovora vrijedna oko 1,26 milijuna kuna. Je li to pod parolom pošteno, upitao je zastupnika Leku?

Leko je odgovorio da zastupnici nisu slušali njegovu raspravu i da su "zgazili" cijeli Poslovnik, te kazao da on nije spominjao nikakve ugovore.

Zastupnici su, zamijetio je **Jakša Marasović (HNS)**, izvješće dobili jučer, a trebali su ga dobiti bar sedam dana ranije. Istaknuo je da se na dvije stranice 515. i 516. navode laži koje nemaju nikakve veze sa stvarnošću. To je napravljeno zbog toga da bi se prikazao veći deficit. Deficit je glavni razlog za sve moguće rasprave do sada, poručio je.

Transparentnost prihoda i rashoda osnova je vođenja efikasne politike, a izvješće to ne pokazuje, istaknula je **Nevenka Majdenić (HDZ)**. Naprotiv, vidljivo je da su u vođenju troškova Državne riznice postojala dva paralelna sustava, jedan računovodstveni, a drugi stvarni koji je skrivao dospelje nepodmirene obveze. Pitanje je za koga. Zbog MMF-a, građana ili zbog nekog drugog, upitala je, zaključivši da je to pravi primjer kršenja temeljnih propisa u financijskom poslovanju unutar državnog proračuna. Kao konkretni primjer navela je zdravstvene ustanove čiji troškovi uopće nisu iskazani u izvješću, a da se dug HZZO-a jednostavno preba-

cio na dug zdravstvenih ustanova koje su sudskim putem blokirane. Dospjele obveze s osnova toga iznosile su 533 milijuna kuna i morale su biti plaćene, ali nisu i bit će plaćene u ovoj godini, navela je dodajući da osim neevidentiranih, neplaćenih obveza ministarstva i izvanproračunskih fondova izvješće pokazuje i trošenje mimo odobrenja Hrvatskog sabora. Podsjećajući da neevidentirane i nenaplaćene obveze iznose 3,5 milijardi kuna izrazila je bojazan da to nisu konačni podaci i da će po nalazu Državne revizije biti još porazniji.

Replicirajući zastupnici **Slavko Linić** je ponovio da ne postoje neevidentirani podaci, a da postoje dva različita pojma što je to deficit, a što su obveze.

Ivica Pančić (SDP) u replici je naveo da zastupnici iz HDZ-a ponavljaju neistine koje su počele na prošloj sjednici Vlade kada su kao razlog za odustajanje od smanjenja stope PDV-a navedene neplaćene i neevidentirane obveze iz prošle godine, te da su neki ministri potpisivali ugovore i nakon što im je istekao mandat. To su laži, a laže i ministrica branitelja kada govori o nepodmirenim obvezama Ministarstva branitelja u bivšem mandatu.

Odgovarajući na repliku **Nevenka Majdenić** navela je da je po izvršenju proračuna za 2003. vidljivo da trošenje proračunskog novca nije bilo transparentno. Ako je utvrđeno da postoji 3,5 milijardi kuna nepodmirenih obveza sigurno je da će te obveze djelovati na utvrđivanje politike prema gospodarstvu u ovoj godini, kazala je.

Jure Bitunjac (HDZ) reagirao je povredom Poslovnika i naveo da je Pančić povrijedio Poslovnik jer vrijeda pojedine osobe.

U ime predlagatelja ministar financija **Ivan Šuker** rekao je kako članovi bivše Vlade ne priznaju ni ono što su priznali i što je utvrđeno prije nekoliko mjeseci. Kao primjer naveo je Vladin dopis od 23. lipnja 2003. u kojem se dirgiraju načini na koji će se određivati dospelja i u kojem striktno piše da se u cilju što realnijega planiranja odljeva proračuna upozoravaju korisnici da u sav sustav mogu unositi samo zahtjeve s datumom

dospjeća poslije datuma unosa. Upitao je, što to znači i naveo da je izvješće napravljeno pošteno po cash metodi, a da bivša Vlada nije sukladno modelu za obračun deficita koji je potpisala s MMF-om proknjižila 3,5 milijarde kuna obveza. I na taj ste način manipulirali s podacima, ustvrdio je dodajući da je sadašnja Vlada bila korektna i nije ispravljala niti jedan podatak bivše Vlade koji je proknjižen.

Razvoj nije prekomjerna javna potrošnja

U nastavku rasprave dr. sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** je rekao da razvoj nije i ne može biti prekomjerna javna potrošnja i nedopustivi proračunski deficit već da je razvoj stvaranje novododane vrijednosti. Naveo je da rasprava ima dva ključna pitanja, a to je utvrditi točno koliko iznosi deficit i je li trošeno ono što je odobrio Hrvatski sabor. Citirajući podatke iz izvješća naveo je da je ukupni deficit po modificiranom obračunskom načelu 12,89 milijardi kuna odnosno 6,7 posto BDP-a i ustvrdio da je zaista problem što oko takvih egzaktnih pokazatelja ne postoji jedinstven stav. Taj se stav mora postići, možda se ne može u Hrvatskom saboru, ali to treba učiniti

Državna revizija. Dodao je da ništa ne bi bilo neobično da se zatraži i mišljenje neovisne revizorske kuće.

Ako ima slučajeva da je trošeno ono što Hrvatski sabor nije odobrio to treba sankcionirati, ne samo politički nego i kroz ime i prezime.

Drugo ključno pitanje je, da li je trošeno ono što je i odobreno u Hrvatskom saboru, a ako ima slučajeva da je to prekršeno onda su to nedopustive radnje koje trebaju biti sankcionirane i ne samo politički nego i kroz imena i prezimena, rekao je. Dodao je da rasprave o razvoju ne mogu biti improvizirane jer je razgovor o razvoju, razgovor o suštini svih pitanja.

Replicirajući zastupniku Čosiću **Slavko Linić** rekao je kako je pitanje oko kojega se zastupnici ne razumiju pitanje obveza iz prošle koje se plaćaju u ovoj godini i plaćat će se i iduće te da je to uređeno propisima i da nije sporno.

U petminutnoj raspravi Linić je naveo da će Klub zastupnika SDP-a glasovati za obračun državnog proračuna za

2003. u kojem se vidi odnos planiranog i izvršenja. Također je rekao kako je evidentno da evidentirana prekoračenja ne pokazuju neodgovorno ili nestručno vođenje državnih financija. Uvijek se možemo pitati je li deficit koji je uloženi u razvoj opravdan, kazao je i dodao kako je evidentno da je u prošloj godini smanjena potrošnja.

U završnoj riječi ministar financija **Ivan Šuker** je rekao kako mu je drago što je zastupnik Linić priznao da nisu platili 3,5 milijardi kuna i da su to izbjegli knjižiti u proračunu. A mi smo bili korektni i nismo to unosili u proračun već smo ga ponudili onakvim kakvim ste ga vi knjigovodstveno vodili, odgovorio je zastupnicima, članovima bivše Vlade. Ostalo je neknjiženih 3,5 milijardi kuna, što je deficit od 6,7 posto, MMF je inzistirao na modificiranoj metodi izračuna deficita, ponovio je ministar Šuker zaključujući time raspravu o godišnjem obračunu državnog proračuna za 2003.

Zastupnici su jednoglasno, sa 87 glasova, donijeli Godišnji obračun državnog proračuna za 2003., a većinom glasova (86 za, 1 suzdržan) zaključkom prihvatili i izvješće o korištenju proračunske zalihe za 2003.

M.U.; S.-Š.H.

IZVJEŠĆE O PROVEDBI ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI, ZA RAZDOBLJE OD 1. SIJEČNJA DO 31. PROSINCA 2003. GODINE

Više korisnika osobne invalidnine

Većinom glasova zastupnici su prihvatili Izvješće o provedbi zakona o pravima Hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2003. godine.

O IZVJEŠĆU

Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja podnijela je Vlada Republike Hrvatske temeljem izvora podataka prikupljenih od resornih mini-

starstava i zavoda nadležnih za provedbu određenih prava, a koja se odnose na navedeni period. Provedba odredbi pojedinih članaka objedinjena je po poglavljima koja sadrže naznaku stvarne nadležnosti tijela državne uprave, prikaz

osiguranih i utrošenih financijskih sredstava, broj korisnika određenog prava, a u pojedinim poglavljima izvršena je i komparacija s prethodnim izvještajnim razdobljem.

Govoreći o trajnim pravima hrvatskih branitelja kojima je organizam oštećen za najmanje 20%, ratni vojni invalidi svrstani su u deset skupina, sukladno utvrđenom postotku oštećenja organizma. U izvještajnom razdoblju bilo je prosječno 33.801 korisnik osobne invalidnine što je za 3,2% više nego u odnosu na prethodnu godinu. Za isplatu osobne invalidnine utrošeno je 170.009.372,10 kuna. Posebni doplatk primalo je mjesečno u prosjeku 2.087 HRVI, što je za 47,80% više nego 2002. godine, a ukupno je isplaćeno 3.402.694,34 kune. (U tabeli je posebno obrađen i podatak koji se odnosi na troškove za doplatk i pomoć druge osobe, a osnovica se utvrđuje u odnosu na osobnu invalidninu I. skupine i iznosi za prvi stupanj 100%, a za drugi 66%). Ovim se pravom u izvještajnom razdoblju koristilo mjesečno u prosjeku 688 osoba što je za 75,06% više nego 2002. godine. Za ove je namjene isplaćeno ukupno 27,3-71.064,94 kune.

Ortopedski je doplatk primalo mjesečno 1.991 korisnik što je za 2,1% više u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje, a ukupna isplaćena svota za navedenu namjenu iznosi 19.209.410,27 kuna. Posebnim člankom Zakona (49.) uređeno je pravo na opskrbinu ukoliko su primatelji nesposobni za privredivanje, a broj korisnika ovog prava u 2003. godini povećao se za 467,245 u odnosu na 2002. godinu. Istovremeno je isplaćeno 44.044.523,23 kune što je 340,07% više nego u 2002. godini. Što se tiče broja korisnika obiteljske invalidnine, on iznosi 13.650 osoba što je za 1,95% manje u odnosu na 2002. godinu, a ukupno je isplaćeno 194.300.010,13 kuna za navedeno razdoblje.

Mjesečne novčane naknade isplaćivane su i za mirovine za obitelji zatočenih i nestalih, kao i za usluge osobama za pružanje njege i pomoći teškim stradalnicima Domovinskog rata. Ukupno isplaćena visina novčanih prava za sve navedene skupine u 2003. godini izno-

sila je 618.223.608,37 kuna, što je za 7,29% više nego u prethodnoj godini.

U nastavku izvješća daje se pregled isplaćenih potpora za ortopedsko-invalidska pomagala te za stambeno zbrinjavanje. Svi zaprimljeni zahtjevi koji se odnose na stambeno zbrinjavanje uvršteni su na važeću listu reda prvenstva koje ovise o postotku oštećenja organizma i drugim propisanim elementima. Prema utvrđenom redosljedju, u izvještajnom je razdoblju riješeno 2.112 zahtjeva za dodjelu stana ili kredita. Braniteljima se pomagalo i mogućnošću za najam stana, ostvarivanjem zdravstvene zaštite, pravom na bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom, pravom na ortopedska i druga pomagala, te davanjem novčane nadoknade u slučaju bolovanja. Određene pogodnosti imala su i djeca HRVI koja se odnose na prednost prilikom upisa u obrazovne ustanove, studentske domove, pravo na stipendiju i besplatne udžbenike, a roditelji, udovica ili udovac poginulog hrvatskog branitelja od I. do IV. skupine imali su prednost pri smještaju u umirovljeničke domove.

Normirano je i pravo na dionice, prednost pri zapošljavanju, carinske i porezne olakšice, te uređenje grobnica i memorijskih cjelina za žrtve Domovinskog rata. U kontinuitetu se organizirao i psihosocijalni program, a redovito se pružala i mogućnost pomoći i rehabilitacije stradalnicima i članovima njihovih obitelji, kao i pomoć programima brojnih udruga koje su oslonjene na pomoć članovima i čuvanje obljetnica, blagdana, tradicija te drugih aktivnosti Domovinskog rata.

RADNA TIJELA

O predloženom radnom tekstu očitovao se **Odbor za ratne veterane**. Stavove Odbora u raspravi je prenio zastupnik **Vlado Jukić**, predsjednik Odbora, a donosimo ih u uvodnom dijelu rasprave o cjelokupnom Izvješću o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja za navedeni period. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća predloženi zakonski tekst, odnosno Izvješće za 2003. godinu.

RASPRAVA

Prije otvaranja rasprave za riječ se javio zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** upozorivši da je prva u raspravi trebala biti točka o Hrvatskom dokumentacijskom centru iz Domovinskog rata, kojega je u saborsku proceduru poslao Klub zastupnika HSP-a u travnju ove godine. Predsjedavajući je objasnio da nisu stvoreni uvjeti za raspravu, budući da nadležna radna tijela nisu dostavila svoja izvješća. Zatim je državni tajnik Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Tomislav Ivić**, napomenuo da je Vlada Republike Hrvatske na svojoj sjednici razmotrila Izvješće s obzirom na to da se navedeni materijal odnosi na odgovornost bivše Vlade, te ga primila na znanje.

U ime Odbora za ratne veterane govorio je zastupnik **Vlado Jukić** koji je napomenuo da se najznačajniji dio ukupnih sredstava odnosi na isplatu invalidskih i obiteljskih mirovina. Naveo je zatim brojčane pokazatelje oko isplate većine prava koja su navedena zakonskim propisima, te upozorio da još uvijek nisu riješena stambena prava najtežih invalida. Tijekom izvještajnog razdoblja riješeno je mnogo upravnih sporova u korist hrvatskih branitelja. Na sjednici Odbora naglašena je potreba što žurnijeg donošenja međudržavnog sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine kako bi se riješio status pripadnika vijeća obrane s prebivalištem u Republici Hrvatskoj. Načelno je upozoreno da su pojedina prava bila uskraćena hrvatskim braniteljima usprkos tome što su zajamčeni vremenski rokovi odavno prošli, a nakon rasprave Odbor je jednoglasno donio zaključak kojim se prihvaća rečeno Izvješće.

Kompariranja podataka ukazuju na netočnosti u Izvješću

Zatim su govorili predstavnici parlamentarnih stranaka. Prvi je riječ dobio zastupnik **Pero Kovačević** koji je iznio stajališta Kluba zastupnika HSP-a. On

je upozorio da je stanje daleko od idiličnog, a u Izvješću ima i netočnih sklopova podataka. To se recimo odnosi na naknade za plaće za vrijeme nezaposlenosti, a ovu tvrdnju potvrđuje i kompariranje međusobnih podataka koji su objavljeni na više mjesta i tabela u podnijetom materijalu. Slične netočnosti uočavaju se i prilikom analize broja korisnika obiteljskih mirovina, budući da službeni podaci HZZO-a daju drugačiju sliku. Upozorio je zatim da 5.100 osoba prima mirovinu, a nisu dokazali status hrvatskih branitelja, pa je u ovom slučaju država u posljednje 4 godine oštećena za iznos od oko 2 milijarde kuna. Upozorio je i na netočne podatke koji se odnose na visinu invalidskih korisnika mirovina, ocjenjujući da bi trebalo napraviti jednu cjelokupnu reviziju kako bi se dobili točni podaci. Ovi podaci ukazuju da su se sredstva možda koristila i za neke druge namjene, pa bi i o toj mogućnosti bilo dobro čuti mišljenje državnog tajnika, ocijenio je zastupnik Kovačević. Ukazao je zatim i na slučajeve i teške situacije pojedinih branitelja i stradalnika koji su mu ispričali svoje nevolje, spominjući slučaj Janje Mađure, kojoj su dva sina poginula u obrani Hrvatske, a da do sada nije dobila nikakvu socijalnu pomoć. Upozorio je i na tešku situaciju branitelja Franjića iz Bjelovara i Mesića iz Dugog Sela, koji je bio i branitelj i kasnije zatočenik u Manjači, a da do sada nije uspio realizirati nikakva zakonska prava. Klub zastupnika HSP-a podnio je brojne dokaze za hrvatske branitelje koji nisu uspjeli u realizaciji svojih prava, a u više je navrata tražio intervencijski nadzor kako bi se realizirala i prava branitelja koji su se javili na raspisane natječaje za radno mjesto, uključujući i javna poduzeća poput "Hrvatskih autocesta". Prema tome, već i ovi slučajno navedeni primjeri, ukazuju da je situacija alarmantna pa bi trebalo zakonom urediti da njegove odredbe budu i provedive. Citirao je i stavove jednog hrvatskog branitelja, koji je ocijenio da će se njihova prava poštovati tek kada u nazivu bude pisalo – Ministarstvo hrvatskih branitelja.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Niko Rebić (HDZ)**. On je upozorio da je na zadnjem javnom natječaju Hrvatskih autocesta primljeno čak 90% osoba koje su bile hrvatski branitelji.

Izjednačiti prava svih branitelja i stradalnika

Slijedeći je u ime Kluba zastupnika IDS-a govorio zastupnik **Damir Kajin** koji je poželio da se i prava boraca narodnooslobodilačkog rata riješe sukladno zakonskim pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Za razliku od zastupnika Kovačevića, ocijenio je da se prava hrvatskih branitelja dobro i korektno rješavaju. Zamjerio je što je Hrvatska smanjila prava sudionicima rata 1941/45., a to se osjeti i na području reduciranih mirovinskih, zdravstvenih, socijalnih i invalidskih prava. Dodao je ujedno da nije politički mudro mijenjati naziv imena Trga maršala Tita u Zagrebu, jer se takvi potezi mogu sagledavati u kritičkom kontekstu prema strukturi vlasti. Raduje ga, međutim, što je uveden određeni, doduše, verbalni zaokret prema sudionicima NOR-a i njihovim problemima. Založio se ujedno da se sačuvaju prava hrvatskim braniteljima, kako ne bi doživjeli sudbinu koja je 1991. godine učinjena borcima iz II. svjetskog rata. Ukoliko je netko izgubio ruku u Vukovaru 1991. ili 1992. godine, to je jednak gubitak onome koji je ruku izgubio 1943. ili 1944. u okolici Buzeta ili Pazina. Založio se ujedno da se pruže sve zakonske pogodnosti internircima koji su za vrijeme II. svjetskog rata neko vrijeme proveli u nacističkim ili ustaškim logorima. Njemačka tu naknadu redovito isplaćuje, Italija je nešto učinila i kompenzirala od optantske imovine, pa bi onda i zatvorenike Pavelićevih logora trebalo tretirati jednako kao što se tretiraju politički zatvorenici koji su bili u jugoslavenskim kazamatima nakon svibnja 1945. godine, mišljenja je zastupnik Kajin.

Vratio se zatim na pojedine dijelove podnijetog Izvješća, te se založio za konkretniju pomoć nezaposlenim bra-

niteljima. Smatra da ne treba pomagati uvoz osobnih automobila, već posebno stimulirati uvoz traktora, strojeva i drugih alata koji bi hrvatskim braniteljima pomogli u samozapošljavanju i otvaranju vlastitog posla. Nije dobro braniteljima davati prioritete prilikom natječaja, jer su se takve situacije često puta pretvorile u mešetarenje, klijentelizam i jedno antitržišno natjecanje odnosno pogodovanje. Upozorio je zatim i na probleme stambenog zbrinjavanja, navodeći pojedine primjere koji su mu osobno poznati. Podsjetio je na tešku situaciju Đure Horačeka koji sa četiri člana obitelji živi u sobici od 20 kvadrata u izbjegličkom kampu Kamanjak. Iako je u srbijanskom zatvoru proveo 4 ili 5 godina, sada ne može do vlastitog niti bilo kakvog zamjenskog stana. Ovakve slučajeve država mora prioritarno rješavati, a trebalo bi primjereno obilježiti i sva stratišta iz perioda Domovinskog rata. Određena sredstva trebala bi se odvojiti i za obnovu antifašističkih spomenika kojih je u periodu između 1990 i 2000. godine srušeno oko 3.500 na području Republike Hrvatske. Dobro je da se ti spomenici više ne ruše, ali nije dobro da se podižu ili toleriraju spomenici Juri Francetiću ili davanje imena ulice po imenu Mile Budaka, upozorio je zastupnik.

Država bi trebala primjereno obilježiti sva stratišta iz Domovinskog rata, a moraju se odvojiti i određena sredstva za obnovu antifašističkih obilježja.

Podnijeto je Izvješće ocijenio apsolutno pozitivnim ocjenama, upozoravajući da ono pokazuje kako je za potrebe branitelja izdvojeno znatno više sredstava nego u odnosu na ranije godine. Dakle, nije točno da je trećesiječanjska administracija zanemarila ovu populaciju, konstatirao je zastupnik Kajin. Na kraju je ukazao i na slabe točke inače dobre namjere, da se kreditima za samozapošljavanje pomogne hrvatskim braniteljima.

ma. Ocijenio je dobrim što su prolongirani krediti, ali smatra da će se novac teško vraćati i za pet godina. Ima pojedinačnih negativnih slučajeva i zanemarivanja prava, ali to nije bila službena politika tadašnjeg Ministarstva za branitelje koje se trudilo u korektnom izvršavanju zakonskih prava.

Zastupnik **Marijan Bekavac (HDZ)** javio se zbog povrede Poslovnika, ocjenjujući da se zastupnik Kajin nije držao odredbi propisanih njegovim člankom 214. Upozorio je da je ovo Izvješće iskoristio kako bi govorio o zakonskim pravima sudionika narodnooslobodilačkog rata. I zastupnik **Florijan Boras (HDZ)** upozorio je na netočan navod o zanemarivanju obnove antifašističkih obilježja. Podsjetio je na značajne iznose koji su nedavno upotrijebljeni za obnovu Memorijalnog centra u Jasenovcu. Trebalo bi naći sredstva i za dostojanstven ukop žrtava koji su često puta i živi bačeni u fojbe i jame.

Pomoć braniteljima koji boluju od PTSP-a

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a javio se zastupnik **Željko Kurtov** koji je govorio o teškoj situaciji branitelja koji su oboljeli od PTSP-a. Za razliku od drugih stradalnika, ova je kategorija izložena dodatnim traumama, a oboljeli su, jer su dugo vremena bili izloženi stresnim ratnim djelovanjima. Napomenuo je da se i osobno posvetio rješavanju problema osoba oboljelih od PTSP-a, a cilj nacionalnog programa psihosocijalne pomoći sastoji se od kontinuirane zdravstvene i psihosocijalne pomoći za sudionike i stradalnike na području cijele Hrvatske. Svim članovima i njihovim obiteljima, ovaj sustav može pozitivno utjecati na podizanje kvalitete života, a temeljni napor usmjeren je na osnivanje samostalnog Odjela za psihotraumu.

Unutar ove institucije djelovat će Nacionalni centar pri Kliničkoj bolnici Dubrava, koji bi trebao omogućiti sveobuhvatno liječenje branitelja, a usporedo sa PTSP-om liječit će se i moguće ovisnosti od alkohola i droga. Izrađuje

se i baza podataka prema vrsti intervencija, te prema kategoriji i strukturi profesija koje rade sa stradalnicima Domovinskog rata. Ovim se programom ujedno teži učinkovitoj i sveobuhvatnoj skrbi prilikom provođenja nacionalnog psihoprograma, upozorio je zastupnik Kurtov.

U suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo, u tijeku je izrada registra o suicidu, kako bi se i na ovom području došlo do pouzdanih podataka. Međutim, još uvijek nije izrađen registar o suicidu hrvatskih branitelja oboljelih od PTSP-a, premda postoji ugovor između nadležnog ministarstva i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Zastupnik je zatim obavijestio zastupnike i o kompetencijama stručnog savjeta ovog tijela, te se založio za hitno izjednačavanje oboljelih i ranjenih, te za oslobađanje od participacije za liječenje, ocjenjujući da je sadašnjim zakonom izvršena velika nepravda prema pojedinim kategorijama stradalnika. Potrebno je preinačiti ili izbaciti članak 108. koji se odnosi na ograničavanje vremenskog roka za podnošenje zahtjeva za priznavanjem statusa.

Na kraju je izrazio nezadovoljstvo što su udruge hrvatskih branitelja oboljelih od PTSP-a dobili svega 0,36% sredstva ili svega 340 tisuća kuna za period od pet godina. Mi u HNS-u ocjenjujemo da se odnos prema oboljelima od PTSP-a treba promijeniti, zaključio je zastupnik Željko Kurtov.

Prioritet u rješavanju stambenih problema najtežim kategorijama invalida

Slijedeći govornik bio je zastupnik **Zdenko Haramija**, koji je govorio u ime Kluba zastupnika HSS-a. Podnijeto Izvješće ocijenio je vrlo temeljitim i detaljnim, ocjenjujući da se njime dotiču svi poslovi koji su poduzeti u vezi sa zaštitom zakonskih prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. I on je analizirao pojedine utrošene stavke, upozoravajući da se za pojedine namjene, sredstva mora-

ju osigurati, bez obzira na tešku ekonomsku situaciju društva. Činjenica da je registriran mali porast primatelja obiteljske mirovine, ukazuje da je brojčano stanje među korisnicima stabilizirano, a trend pada korisnika vidljiv je i kod naknada obiteljskih invalidnina.

Prioritetno se moraju rješavati stambeni problemi najtežih ratnih invalida.

Analizirajući segment Izvješća posvećen stambenom zbrinjavanju, zastupnik je upozorio da se očigledno ulagao značajan trud kako bi se pomoglo rješavanju stambene problematike hrvatskih branitelja i njihovih obitelji. Prioritetno bi trebalo rješavati stambene probleme najtežih ratnih invalida, pa je u tom smislu uputio zamjerku i nadležnim službama i državnim tijelima. Konstatirao je da se smanjuje i broj korisnika obiteljske mirovine dok se povećava broj korisnika invalidske mirovine. Provođeci reviziju ocjene invalidnosti, vidljivo je da je od obrađenih 1900 predmeta revidirano njih više od tisuću, što ukazuje da je postojala opravdanost provođenja revizije. Ocijenio je da bi snažniju pomoć trebalo uputiti i nezaposlenim braniteljima kako bi se što efikasnije riješio ovaj teški problem.

Zastupnik Haramija konstatirao je da su zakonska prava u navedenom periodu djelotvorno provođena, te najavio podršku podnjetom izvješću koje se odnosi na provedbu zakonskih odredbi u periodu od 1. siječnja do 31. prosinca 2003. godine.

Pojedine branitelje bivša vlast tretirala na neprihvatljiv način

Zastupnik **Josip Đakić** govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. On je uvodno rezimirao strukturu zakonskih prava koja se odnose na hrvatske branitelje, te upozorio da su pojedini branitelji od bivše vlasti bili tretirani na neprihvatljiv način jer im se govorilo da uživaju velike privilegije. Puno ih je i

psihički stradalo u tom periodu, a dosta ih je diglo ruku i na sebe. No, uzroci i povodi svih tih događaja sigurno ostaju zauvijek skriveni samo u njihovim psihama, razmišljanjima i traumama koje su morali proživjeti, procijenio je zastupnik. I to je trebalo staviti u Izvješće, te opisati kako se odnosilo prema hrvatskim braniteljima i to ne samo u 2003. godini već kroz cijelo vrijeme vladanja koalicijske vlasti. Isti se protagonisti danas, "s velikom brigom i čežnjom, bore kako bi hrvatskim braniteljima dali što veća prava, a istim se žarom bore i kako bi se ova kategorija izjednačila s ratnicima iz II. svjetskog rata iliti anti-fašistima i njihovim potomcima", naglasio je zastupnik Đakić.

Podsjetio je da danas nisu potrebni nikakvi zaštitari u ministarstvu budući da se nagomilani problemi sada promptno i sukcesivno rješavaju sukladno zakonskim odredbama. Upozorio je ujedno, da su se u navedenom spornom periodu dogodile brojne nepravde na štetu hrvatskih branitelja vezano uz postupak prevođenja. Nerijetko su pojedini branitelji ostavljeni bez ikakvih primanja i naknada, te prepušteni sami sebi bez obzira na okolnosti što su bili nesposobni za privređivanje. Ova djela nas bole i smetaju, ali bilo je još težih situacija vezano uz ukidanje statusa ili umanjenje invalidnosti za hrvatske ratne branitelje. Često puta su i roditelji stradalih branitelja ovakvim postupcima bili praktički ostavljeni na cesti. Zastupnik se zatim osvrnuo i na probleme nezaposlenih branitelja, ukazujući na brojna kršenja zakonskih odredbi koja su predvidjela određene pogodnosti za tu kategoriju prilikom raspisivanja natječaja za posao.

Analizirao je zatim i brojčane pokazatelje oko pojedinih postupaka i kršenja odredbi prilikom zapošljavanja, te se založio za poštovanje utvrđenih zakonskih prioriteta.

Napomenuo je da će Klub zastupnika HDZ-a prihvatiti podnijeto Izvješće, jer mu je drago da u njemu stoje svi argumenti koji govore o tome što se događalo populaciji hrvatskih branitelja u navedenom vremenskom periodu. Zamjerio

je ujedno bivšem ministru Pančiću koji je uskratilo sva financijska sredstva za rad HVIDRE, sve dok ne potpišu lojalnost Republici Hrvatskoj, te konstatirao da je njegov odnos prema braniteljima bio stvarno katastrofalan.

Nakon ovog izlaganja riječ je zatražio zastupnik **Ivica Pančić (SDP)** zbog ispravka netočnog navoda. On je otklonio kritike koje su kako kaže neutemeljene, upozoravajući ujedno da se ne bi trebalo ljude poput zaštitara, koji pošteno zarađuju svoj novac prozivati "gorilama". Ocijenio je ujedno da se u sadašnjem resornom ministarstvu, problemi branitelja ne rješavaju već nagomilavaju. U posljednjem periodu došlo je do nepotrebnog otpuštanja pojedinih djelatnica zbog perifernih razloga.

Predsjedavajući je zatim upozorio zastupnika Pančića da će eventualne propuste u radu ministarstava rješavati nadležna državna tijela, pa se ne treba sam nuditi za ove poslove. Za povredu Poslovnika javio se zatim zastupnik **Josip Đakić**. Smatra da su povrijeđene odredbe Poslovnika u svom članku 209., a ocijenio je i da su pogrešno citirani određeni navodi objavljeni u tiskovnim medijima oko situacija koje su se za bivše vlasti događale u Ministarstvu branitelja. Potvrdio je kako je tadašnji ministar Pančić izjavio da "sljedbenici Tuđmana i Šuška neće dobiti ni lipe iz državnog proračuna". Zatražio je da se zastupniku Pančiću ujedno izrekne opomena zbog toga što je zlorabio članak 209. Predsjedavajući je otklonio ovu soluciju, te pozvao i zastupnika Đakića da se suzdrži od osuđujućih riječi.

Zatim je u ime predlagatelja ponovno govorio državni tajnik **Tomislav Ivić**, otklonivši konstataciju kako se u sadašnjem ministarstvu za branitelje ništa ne radi. U ovih šest mjeseci, napravljeno je više posla nego u prethodne četiri godine bivše vlasti.

Podnijeto Izvješće korektno i realno

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Ivica Pančić** koji je uvodno naglasio da se u svojim osvrti-

ma neće spuštati na razinu onih koji su ga prethodno neutemeljeno kritizirali. Ocijenio je da Izvješće realno prikazuje troškove sustava skrbi za branitelje u prethodnoj godini. Ranija kašnjenja u izvješćivanju, događala su se zbog složenosti sustava i uključivanja čitavog niza institucija u određene segmente posla i izvješćivanja. Ponovio je visinu iznosa koji su se u navedenom razdoblju usmjerili za rješavanje prava hrvatskih branitelja, ocjenjujući da ovi podaci najbolje demantiraju neutemeljene kritike prema bivšoj Vladi kojoj se zamjerao tobože loš odnos prema hrvatskim braniteljima. Ovo izvješće treba sačuvati i arhivirati, kako bi se znala prava istina, istaknuo je zastupnik Pančić.

Podnijeto Izvješće realno prikazuje sve troškove iz sustava skrbi za branitelje u navedenom razdoblju.

Upozorio je ujedno da se pojedini prijedlozi vladajuće stranke i njenih koalicijskih partnera, vezano uz veće pomoći roditeljima i hrvatskim braniteljima neće moći realizirati zbog nastale ekonomske situacije. Smatra da će eventualno donošenje novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja potvrditi njegove ocjene, to više jer usprkos najavama nove Vlade, ovaj zakonski propis nikako ne stiže na saborske klupe već se stalno prolongira. Upozorio je ujedno da bi se manipulacija oko problema s hrvatskim braniteljima mogla vratiti poput bumeranga. Zaključujući svoje izlaganje, podsjetio je da od strane bivše Vlade nitko od hrvatskih branitelja nije otpremljen u Haag, a bivša je Vlada usprkos teškom zatečenom gospodarskom stanju, učinila sve što je mogla u korist hrvatskih branitelja, sukladno zakonskim propisima. Na kraju je ocijenio da nema iskustva člana bivšeg Saveza komunista, te su, po njegovom mišljenju, članovi HDZ-a u tom pogledu u daleko povoljnijoj situaciji.

Predsjedavajući je zatim govornika upozorio da se u ovoj točki dnevnog

reda, ne raspravlja o bivšim članovima Partije, već o Izvješću o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja. Pozvao je zastupnika da se drži teme, jer bi u protivnom mogao izgubiti pravo na riječ.

Zastupnik Pančić nastavio je zatim s analizom o utrošku pojedinih stavki iz Državnog proračuna, te ocijenio da sada nova Vlada ima priliku dokazati svoju opredijeljenost interesima i pravima hrvatskih branitelja.

Za povredu Poslovnika javio se zastupnik **Vladimir Pleško (HDZ)** upozorivši na povredu odredbi teksta sadržanih u članku 214. Poslovnika, gdje se govori o potrebi opomene onim govornicima koji omalovažavaju zastupnike ili druge državne dužnosnike. Zastupnica **Marija Bajt (HDZ)** smatra pak da su povrijeđeni stavci 5. i 6. članka 214. Poslovnika kojim se vrijeđaju i omalovažavaju zastupnici, te da se ovakvim ponašanjem odstupa od općih pravila u Saboru. Neprihvatljive su ujedno aluzije i na račun julijanskog kalendara, hrvatskih branitelja i HDZ-a, zaključila je zastupnica Bajt.

Na povredu odredbi Poslovnika upozorila je i zastupnica **Zdenka Babić – Petričević (HDZ)** koja je odustala od izlaganja nezadovoljna što nije na vrijeme registrirano njeno javljanje za riječ. Uslijedili su zatim mnogobrojni ispravci netočnog navoda.

Zastupnik **Živko Nenadić (HDZ)** smatra da zastupnik Pančić u svom izlaganju ne može dosegnuti razinu apostrofiranih osoba koje su argumentima osporile neutemeljene tvrdnje, a zastupnik **Josip Đakić (HDZ)** smatra lažnom tvrdnjom da nema teksta novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja, koji je napisan još davno prije posljednjih izbora. Zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** podsjetio je da je pravičan zakonski prijedlog o rečenim pitanjima koji je u zakonskoj proceduri uputio i HSP, a zastupnica **Božica Šolić (HDZ)** obrazložila je tvrdnje koje je iznio zastupnik Pančić o razlikama proračuna za 2003. i 2004. godinu. Upozorila ga je na visoki deficit bivše Vlade, koji, međutim, neće spriječiti sadašnju vlast da ispuni sva

zakonska prava hrvatskim braniteljima. I zastupnik mr.sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da se ne smije igrati s pravima hrvatskih branitelja, te podsjetio da ova Vlada nikoga nije izručila Haagu. Hrvatski generali i branitelji, dobrovoljno su se odazvali kako bi se na Sudu obranili od neutemeljenih optužbi, a ova Vlada pružit će im zakonom utvrđenu pomoć. Nakon ovih riječi sabornicom je odjeknuo pljesak nazočnih zastupnika.

I zastupnik **Florijan Boras (HDZ)** otklonio je mogućnost da je zastupnik Pančić obavljao neke dodatne poslove za branitelje, ukazujući da je tek izvršavao odredbe propisane zakonskim aktima. Upozorio je međutim da je njegova politika svjesno ili nesvjesno, ponizila hrvatske branitelje i njihove majke.

Uskoro nov Zakon o pravima hrvatskih branitelja

Zatim je u ime predlagatelja govorila potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, **Jadranka Kosor**. Ona je upozorila da je Zakon o pravima hrvatskih branitelja završen, te će se tim povodom obaviti i široka rasprava. Ujedno je napomenula da je njegov tekst rađen u suradnji s udrugama hrvatskih branitelja proizašlih iz Domovinskog rata. One su prvi put imale pravo sudjelovati u radnoj skupini, i utjecati na predloženi zakonski tekst. Smatra da će ovaj zakonski tekst biti prihvaćen konsenzusom svih zastupnika, a iza rečenog zakona stoji Vlada Republike Hrvatske, a ne stranka. Ocijenila je da oko njega ne bi trebalo biti stranačkih prepucavanja i da se neće mijenjati nakon svakih novih parlamentarnih izbora, budući da se radi o najosjetljivijoj populaciji. Prema tome, nije točno da se u interesu branitelja nije ništa poduzelo, jer Vlada namjerava predstaviti pravičan i provediv zakonski akt.

Ukoliko nam je stalo do hrvatskih branitelja, trebalo bi prestati i sa stranačkim nadmetanjima, jer su upravo pripadnici pobjedničke hrvatske vojske

obranili Hrvatsku. Demantirala je zatim navode zastupnika Pančića da je tobože tražila od tajnica da ustaju u trenutku kada ulazi u Ministarstvo. Potvrdila je da ustrajava samo na radu i njegovim rezultatima, jer je to jedino mjerilo po kojemu ocjenjuje svoje suradnike. Traži ujedno da se odgovara na pozive hrvatskih branitelja, jer nije prihvatljivo da im netko spušta telefonsku slušalicu na postavljena pitanja. Zaključila je konstatacijom da očekuje skori nastavak rasprave kada će se govoriti o novom Zakonu o pravima hrvatskih branitelja.

Za ispravak netočnog navoda, javio se zastupnik **Ivica Pančić (SDP)** podsjećajući kako se prema predizbornom obećanju trebao već raspraviti rečeni zakonski tekst. Zamjerio je i što mjerodavni predstavnici vlasti nisu nazočili cjelokupnoj raspravi o ovoj problematici. Dodao je na kraju, da je nakon nekoliko prolongiranja i HSP išao sa svojim zakonskim tekstom u saborsku proceduru.

Politika prethodne Vlade je svjesno ili nesvjesno ponizila hrvatske branitelje.

U svom odgovoru potpredsjednica Vlade, **Jadranka Kosor** upozorila je da ne može prihvatiti vrijeđanje i omalovažavanje članova radne grupe koja je nekoliko posljednjih mjeseci ustrajno radila na tekstu Zakona o pravima hrvatskih branitelja. Objasnila je zatim i okolnosti i brojne obveze koje su je spriječile zbog kojih nije mogla nazočiti prijedodnevnom tijeku zasjedanja Sabora. Nakon što je 8 godina časno obnašala zastupničke obveze, smatra da ne mora posebno dokazivati poštovanje prema instituciji Hrvatskog sabora kojemu je odgovorna jednako kao i hrvatskom narodu.

Ponovno se za ispravak netočnog navoda javio zastupnik **Ivica Pančić** demantirajući da je svoje izlaganje temeljio na poluinformacijama, podsjećajući ujedno na okolnosti ranije potpisivanih ugovora pri kraju, ali još uvijek unutar svog nedavnog ministarskog man-

data. Predsjedavajući je konstatirao da se u ovom slučaju zapravo nije radilo o ispravku netočnog navoda, te najavio da sada slijede desetminutna izlaganja. Prvi je govorio zastupnik **Tomislav Čuljak (HDZ)** koji je podsjetio da je i sam bio hrvatski branitelj i organizator otpora na području Vinkovaca. I on je ocijenio da se prema podnjetom Izvješću vidi pravi odnos ranijeg ministarstva prema hrvatskim braniteljima. O tome najbolje govori i imenovanje bivšeg ministra, koji "zapravo nije imao neke posebne veze s braniteljima," pa slijedom toga nije zastupao ni njihove interese. Smatra ujedno da njegove stavove dijeli veliki broj hrvatskih branitelja, a zamjerio mu je što je ukidao pojedina zakonska prava, govorio o tobožnjim lažnim invalidima i stalno poticao revizije i prevođenja utvrđenih prava.

Zastupnik **Ivica Pančić** ponovio je da je svoj braniteljski status zaslužio u Vukovaru, smatrajući ujedno da ni on ni njegovi bivši suradnici u Vladi, ne zaslužuju toliko neopravdanih prozivanja. Ponovio je da i sam sastav bivše Vlade potvrđuje njihovu orijentiranost prema ovim problemima jer je veliki broj članova Vlade i osobno aktivno sudjelovao u obrani Hrvatske.

Zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** javila se zbog povrede sadržaja članka 214. Poslovnika, te upozorila da se otišlo od teme koja je predviđena dnevnim redom. Zastupnik Čuljak nije kaže raspravljao o Izvješću već o bivšem ministru. Omalovažavao je kolegu Pančića, izričući neprihvatljivu tezu da su se zbog njegovog rada u Ministarstvu branitelja mnogi branitelji ubili.

Zastupnik **Marijan Bekavac (HDZ)** procijenio je da je članak 214. narušio upravo zastupnik Pančić koji je usprkos pravovremenim upozorenjima nastavio s istom praksom. Zatražio je da mu se ipak izrekne opomena.

Psihosocijalna pomoć braniteljima

Zastupnik dr.sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** smatra da hrvatski branitelji nisu zaslužili da se o njihovim pravima i pro-

blemima raspravlja u ovakvom ozračju. Od svih važnih problema, u svojoj se raspravi koncentrirao na potrebnu psihosocijalnu pomoć hrvatskim braniteljima. Upozorio je da još značajan dio braniteljske populacije pati od PTSP sindroma, a raspoložive terapijske metode s kojima raspolaže medicina, nažalost, nisu učinkovite i efikasne. Uz osiguranje temeljnih braniteljskih prava treba se ozbiljno posvetiti i ovom problemu o čijoj ozbiljnosti govori i visoki broj suicida. S ovim su problemom suočena i visoko razvijena društva, pa je potrebno učiniti sve kako bi se i naša služba pomoći što bolje organizirala. Izrada registra oboljelih od PTSP-a ne predstavlja toliki prioritet, jer se prvenstveno trebaju uložiti sve snage kako bi se spriječio neprihvatljiv broj suicida, koji iz godine u godinu rasta.

Potrebna je i odgovarajuća psihosocijalna pomoć hrvatskim braniteljima koji pate od PTSP-a.

Upozorio je na inicijativu sadržanu u projektu pod imenom "Integrirana klinička dijagnostika i terapija ratnog PTSP-a primjenom tehnologije virtualne stvarnosti". Interdisciplinarnim pristupom se ujedno osigurava objektivniji način dijagnosticiranja ratnog PTSP-a primjenom novih tehnologija. Iako su ovaj projekt zastupale ugledne svjetske institucije, a započet je još 2000. godine, do sada nije bilo ozbiljnijih odgovora na njegovo predstavljanje. Zahvalio je ministrici **Jadranki Kosor** koja je promptno odgovorila na ove inicijative i pozvala njegove predstavnike na dogovor u resorno ministarstvo. Očekuje da će se osigurati odgovarajuća potpora, odnosno angažiranje potrebnih stručnjaka, a američka strana sa svoje je strane spremna za potpis međudržavnog ugovora i pružanje pomoći braniteljskoj populaciji.

Prije nastavka ostalih izlaganja, zastupnik **Josip Đakić (HDZ)** javio se za repliku. Podsjetio je na brojne programe koji su uvedeni u nadležno mini-

starstvo dolaskom ministrice Kosor. Uz brojne otvorene telefonske linije, zaprimljeno je čak 5.933 pritužbi i predstavljeni i brojni programi namijenjeni hrvatskim braniteljima koji uključuju i poboljšanu psiho- socijalnu skrb.

Zastupnik **Damir Špančić (HDZ)** naglasio je da je i sam hrvatski dragovoljac, invalid i bivši gradonačelnik Grada Pakraca, pa su mu dobro poznati svi problemi s kojima se susreće braniteljska populacija. Smatra da su branitelji opravdano osjetljivi na sve nepravde pa treba voditi računa da se donose odluke o brojnim ljudskim sudbinama i tragedijama. Ne želi komentirati eventualne neprihvatljive istupe i riječi, već ga više zanima provedba zakonskih propisa u praksi i nepravdama prema branitelja, od bivše vlasti. Zamjerio je što su državne delegacije donedavno posjećivale Pakrac samo povodom tužnih obljetnica, a nisu dolazile na pozive gradske uprave kako bi se riješili problemi na području Lipika i Pakraca. Smatra ujedno da bi se poseban naglasak trebao staviti na efikasnije zapošljavanje hrvatskih branitelja, te je iznio šokantne statističke podatke o velikom broju branitelja koji čekaju na listama Zavoda za zapošljavanje. Ministarstvo se treba pozabaviti tim ljudima i njihovim sudbinama, ojačati mogućnosti kreditiranja, samozapošljavanja, carinskih pogodnosti i poticaja, kako bi se razriješio ovaj ozbiljan problem. Zamjerio je bivšoj vlasti što je donijela rješenje kojim se ukidaju postojeća zakonska prava, majci mučki ubijenog dr. Ivana Šretera koji je imao veliki doprinos u Domovinskom ratu na području zapadne Slavonije. Uvjeren je da će se donošenjem novog Zakona o pravima hrvatskih branitelja, vratiti čast i ponos svim sudionicima Domovinskog rata koji su branili Hrvatsku.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Ivica Pančić (SDP)** zatraživši da se argumentiraju kritike oko tobože nezakonitog oduzimanja prava pojedinim hrvatskim braniteljima. Podsjetio je da je u nekim segmentima došlo i do njihovog proširivanja, uključujući pravo

na opskrbinu. Ovo pravo predstavlja istinsku pomoć socijalno najugroženijim braniteljima koji su nesposobni za samostalno privređivanje.

Stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja

Zastupnica mr.sc. **Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)** govorila je o segmentu koji se odnosi na stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja. Podsjetila je na vođenje stambene izgradnje za ovu populaciju, za vrijeme bivše koalicijske vlasti, te na jednokratnu novčanu pomoć resornog ministarstva u slučaju razlike u tehničkoj opremljenosti i visine stambenih kvadrata. Podsjetila je ujedno javnost da je u mandatnom razdoblju od 3. siječnja 2000. do 19. prosinca 2003. godine, s naslova izgradnje za stambeno zbrinjavanje branitelja i stradalnika izgrađeno 3.869 stanova. U ranijoj Vladi, dakle, od 1997. do 1999. godine izgrađeno je 1.376 stanova, pa ove podatke same po sebi ne treba komentirati, ocijenila je zastupnica. Šest mjeseci nakon dolaska nove vlasti, još uvijek stoji veliki broj stanova diljem Hrvatske koji nisu dodijeljeni hrvatskim braniteljima, upozorila je zastupnica precizirajući da se radi o objektima u Zadru, Zagreb - Španskom, i Turnju kod Karlovca. Upozorila je i na probleme pojedinih branitelja koji sada traže izvršavanje prava koja su utvrđena još prije nekoliko godina, spominjući neriješenu stambenu situaciju Roberta Kneževića iz Vukovara.

Za ispravak netočnog navoda javio se državni tajnik **Tomislav Ivić** koji je potvrdio postojanje određenih problema oko stambene izgradnje. Objasnio je zatim, zašto još uvijek veliki broj stanova, uključujući i naselje u Malešnici nije useljeno. Upozorio je da je u velikoj većini navedenih zgrada i stanova, upi-

tna kvaliteta izvedbe, te pozvao saborsko izaslanstvo da se i samo uvjeri u ove ocjene. Demantirao je i famu koja vlada u javnosti, kako branitelji ove stanove dobivaju besplatno. Naprotiv, stanovi iz ovog programa imaju svoju cijenu od 750 eura po kvadratu, a tek je nedavno Vlada svojom odlukom za 30% smanjila cijenu, i to u gradovima manjim od 10 tisuća stanovnika.

Zastupnica **Alenka Košiša Čičin-Šain** javila se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da se ne može govoriti o upitnoj kvaliteti, jer su sve poslove dobile firme koje imaju odgovarajuće poslovne licence. Složila se da zgrada na Malešnici u Zagrebu nije dovršena, ali zgrade u Zadru i Turnju potpuno su dovršene i useljive.

Branitelje ne koristiti za političke podjele

U ime Kluba zastupnika HSP-a u petominutnoj raspravi i izlaganju sudjelovao je zatim zastupnik **Pero Kovačević**. On je izrazio nezadovoljstvo pojedinim izlaganjima, zamjerajući što pojedincima hrvatski branitelji služe za političke podjele i razno-razne rasprave. Time se udaljavamo od magistralnih problema same teme, a to je pravni položaj obitelji poginulih hrvatskih branitelja, hrvatskih dragovoljaca i ostalih sudionika Domovinskog rata. Treba govoriti o stvarnim problemima i izbjegavati dijeljenje ove populacije koja je stvorila današnju državu. Ocijenio je zatim, da je Vlada zapravo prihvatila zakonodavnu inicijativu HSP-a koja se odnosi na probleme prevođenja. Treba ukazati i na prijedlog istoga kluba koji se odnosi na davanje stanova u najam, jer dio braniteljske populacije nije kreditno sposoban. Smatra da se nije puno napravilo 30-postotnim

smanjivanjem cijene stanova u manjim mjestima, a treba priznati i da je bilo ozbiljnih propusta prilikom izvedbe i predaje stanova hrvatskim braniteljima, upozorio je zastupnik Kovačević podsjećajući na slučaj u Čazmi. Iako je u ovom slučaju registriran veliki broj nedostataka, ništa nije poduzeto kako bi se oni uklonili. Zadovoljan je što sadašnja Vlada najavljuje novi Prijedlog zakona o braniteljima, te je tražio da se i Klub zastupnika HSP-a upozna s njegovim tekstom, budući da su svoj prijedlog o ovoj temi uputili u zakonodavnu proceduru.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Josip Đakić (HDZ)** koji je upozorio da nije točno kako je protekla rasprava služila za političke podjele i prepucavanja. Točno je da se govori u brojkama što je u proteklom razdoblju učinjeno i kakve su nepravde doživjeli hrvatski branitelji u razdoblju 2003. godine. Zastupnik **Pero Kovačević** upozorio je da je povrijeđen stavak 2. članka 209. Poslovnika, jer se ispravljalo njegovo mišljenje. Pozvao je da se presluša snimka rasprave koja će najbolje pokazati je li bilo politiziranja. Predsjedavajući je zatim konstatirao da su svi prijavljeni dobili pravo na riječ, te da je rasprava iscrpljena. Zaključio je raspravu, te naglasio da će se glasovanje obaviti u nastavku rada Sabora.

Pristupilo se glasovanju. Predsjedavajući je predložio donošenje zaključka kojim se prihvaća Izvješće o provedbi Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2003. godine. Nakon brojanja glasova konstatirao je da je predloženi zaključak prihvaćen većinom glasova (116 "za" i 4 "suzdržana").

V.Ž.

KONAČNO IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM POSLOVIMA I SREDSTVIMA UTROŠENIM ZA POPIS STANOVNIŠTVA, KUĆANSTAVA I STANOVA 2001.

Državni zavod za statistiku je u skladu s člankom 34. Zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. i Zakona o izmjenama Zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova podnio Hrvatskom saboru 2. srpnja 2002. godine Izvješće o obavljenim poslovima i utrošenim sredstvima u 2001. te ovo Izvješće obuhvaća obavljene poslove i nakon 31. prosinca 2001., a u utrošak financijskih sredstava uključene su sve aktivnosti Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2001.

Popisom su prikupljeni i obrađeni podaci o ukupnom broju stanovnika i njihovu teritorijalnom razmještaju, te podaci o dobnoj i spolnoj strukturi, etničkim, migracijskim, ekonomskim i obrazovnim obilježjima, te podaci o invalidnim osobama. Popisom je utvrđen broj kućanstava i njihov sastav prema broju članova i drugim karakteristikama, podaci o broju i tipu obitelji, te podaci o stambenom fondu i njegovim karakteristikama.

Zastupnici su većinom glasova, sa 121 glasom "za" i 1 "suzdržanim" prihvatili Konačno izvješće o obavljenim poslovima i sredstvima utrošenim za popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine.

O PRIJEDLOGU

Na temelju članka 34. Zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. (N.N., brojevi 64/00. i 22/01.), Državni zavod za statistiku obavezan je podnijeti izvješće Hrvatskom saboru o obavljenim poslovima i sredstvima utrošenima za Popis u prethodnoj godini do 30. lipnja tekuće godine, a konačno izvješće o obavljenim poslovima i obračun do 30. lipnja 2003.

Državni zavod za statistiku uputio je Hrvatskom saboru Izvješće o obavljenim poslovima i utrošenim sredstvima u 2001. godini 2. srpnja 2002. godine.

Tijekom 2003. i dalje su se obavljale određene aktivnosti koje sadrže poslove

i trošenje financijskih resursa iz Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2001. S obzirom na činjenicu da trošenje financijskih resursa nije bilo okončano do datuma određenog za izradu Konačnog izvješća, ovo izvješće pripremljeno je po završetku svih planiranih i odobrenih aktivnosti, te sadrži potpun i konačan prikaz o obavljenim poslovima i utrošenim sredstvima za Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001.

Navedeno Izvješće dostavljeno je na mišljenje Ministarstvu financija, koje je 1. travnja 2004. godine u svom dopisu potvrdilo da su podaci o odobrenim i utrošenim sredstvima iz državnog proračuna u skladu s dostavljenim Izvješćem.

Od ukupno odobrenih sredstava za organizaciju i provedbu Popisa 2001. u iznosu 141 998 000,00 kuna, Državni zavod za statistiku je potrebnim iznos umanjio za 1 800 000,00 kuna zbog donacije njemačke vlade i za 3 671 481,00 kunu doznačenih sredstava Državnoj geodetskoj upravi od Ministarstva financija za izradu kartografskih podloga potrebnih za Popis, tako da su stvarno potrebna sredstva iznosila 136 526 519,00 kuna. Od tih sredstava Zavod je utrošio 130 059 731,18 kuna. Ušteda iznosi 6 466 787,82 kune. Treba istaknuti da je Zavod u tom razdoblju dobio na korištenje neuređenu zgradu u Branimirovoj 19 – 21 i da je dio utrošenih sredstava po odobrenju Vlade RH utrošio na obnovu i opremanje dobivene zgrade.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Izvješću kao matično radno tijelo. Odbor je raspolagao pisanim mišljenjem Vlade RH o predmetnom Izvješću u kojem se navodi da Vlada RH nema primjedbi na Konačno izvješće.

Uvodno je predstavnik Državnog zavoda za statistiku istaknuo da je temeljem članka 34. Zakona o popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. Državni zavod

za statistiku obavezan podnijeti izvješće Hrvatskom saboru o obavljenim poslovima i sredstvima utrošenim za Popis u prethodnoj godini do 30. lipnja tekuće godine (dostavljeno 2. srpnja 2002.), a konačno izvješće o obavljenim poslovima i obračun do 30. lipnja 2003.

Ministarstvo financija potvrdilo je da su podaci o odobrenim i utrošenim sredstvima iz državnog proračuna u skladu s dostavljenim Izvješćem.

Odbor za financije i državni proračun odlučio je jednoglasno predložiti Hrvatskom saboru da prihvati ovo Konačno izvješće.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH nema primjedbi na Konačno izvješće o obavljenim poslovima i sredstvima utrošenim za Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001.

RASPRAVA

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je Zdenka Babić Petričević (HDZ). Rekla je da je Državni zavod za statistiku sukladno zakonu bio nositelj pripreme, organizacije i provedbe popisa za određene kategorije stanovništva, a pored njega bili su nadležni Ministarstvo vanjskih poslova za hrvatske državljane zaposlene u diplomatsko-konzularnim predstavništvima i one na radu ili boravku u inozemstvu, te MUP, Ministarstvo obrane i Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave za osobe smještene u njihovim ustanovama.

U svim županijama i Gradu Zagrebu organiziran je i proveden popis po odgovarajućim propisima, postojala su odgovarajuća povjerenstva koja su neposredno ili putem svojih tijela u gradovima i općinama u skladu s odredbom zakona i uputama Državnog zavoda za statistiku provela popisivanje.

"Mi bismo bili sretniji da je ovaj broj veći od 4 milijuna 437 tisuća i 460 stanovnika".

Zastupnica je istakla da je u ovom poslu Ministarstvo vanjskih poslova preko svoje diplomatsko konzularne mreže imalo jednu posebnu ulogu, stoga što se relativno veliki broj naših građana nalazi na radu, još uvijek i boravku u inozemstvu i trebalo ga je obuhvatiti ovih popisom. Da bi se osigurao što veći i potpuniji obuhvat naših građana u inozemstvu angažirane su i druge hrvatske udruge, kulturne i športske, hrvatske katoličke misije i dobri ljudi koji su se htjeli uključiti u popis stanovništva za 2001. godinu, dodaje zastupnica. Ipak, mišljenja je da nije učinjeno dovoljno, pa je u skladu s time i "podatak, ovakav kakav je, katastrofalan". U inozemstvu je popisano sveukupno 98 tisuća 992 osobe, "što nikako ne može biti istina", preciznije, u Srbiji i Crnoj Gori 36 tisuća 470 osoba, u BiH 9 tisuća 805 osoba, a u ostalim stranim državama 52 tisuće.

Babić Petričević mišljenja je da se popisu stanovništva moralo prići na jedan drugačiji način, i onome u domovini, a posebice onome izvan domovine. Drži da je bio kratak rok za popis. Rekla je da će Klub zastupnika HDZ-a primiti na znanje ovo izvješće. Pitala je gdje je stavka koja govori koliko je utrošeno sredstava kroz naša državna pred-

stavništva koja su trebala odraditi posao koji je bio u njihovoj domeni.

Konstatirala je da se iz Izvješća ne vidi kako su se trošila sredstva, "namjenski ili nenamjenski". Napominje da su ovo izvješće pisale osobe koje nisu provodile popis stanovništva za 2001. godinu, jer su nakon popisa mnogi bili smijenjeni.

Zaključila je da se nada da će slijedeće Izvješće, ono za 10 godina, biti bolje, konstruktivnije.

I u pojedinačnoj raspravi javila se **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Još jednom je ponovila katastrofalan podatak iz popisa, kojim su obuhvaćeni naši građani u inozemstvu, svega njih 52 tisuće 717 osoba. Smatra da je bilo prekratko vrijeme za provođenje popisa stanovništva za 2001. godinu. Postavila je pitanje odgovornosti osoba koje su tada u Ministarstvu vanjskih poslova trebale organizirati popis hrvatskog iseljeničtva, odnosno Hrvata izvan domovine s mjestom prebivališta u Republici Hrvatskoj. Zahvalila je svim hrvatskim katoličkim misijama koje su u to vrijeme činili sve da popis bude uspješno okončan.

"Da ste više potrošili sredstava za popis stanovništva u inozemstvu, onda

bi i podatak bio bolji, da ste bili odgovorniji, bio bi bolji, koliko je sredstava utrošeno putem naših državnih predstavništava za popis hrvatskih državljana u inozemstvu s boravkom u inozemstvu, s mjestom prebivališta u Hrvatskoj, a koji su trebali biti popisani u popisu stanovništva za 2001. godinu?"

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) javila se za repliku. Rekla je da ako nešto treba mijenjati, to je Zakon o prebivalištu, da se nadu efikasni mehanizmi kontrole prebivališta. "Nigdje u svijetu nema zemlje koja ne kontrolira prebivalište svojih građana, definicija prebivanja je negdje gdje se prebiva, gdje se radi, gdje se plaćaju porezi".

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) odgovorila je na repliku. Ponovila je da smatra da popisom nisu obuhvaćeni oni koji su po Zakonu o popisu stanovništva za 2001. godinu trebali biti obuhvaćeni.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 121 glasom "za" i 1 "suzdržanim" prihvatili Konačno izvješće o obavljenim poslovima i sredstvima utrošenim za Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine.

S.Š.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

OBRAZOVANJE

Izgradnja Osnovne škole Kotoriba

Na zastupničko pitanje **Dragutina Lesara (HNS)** o tome postoji li još neki **C5 program za koji Hrvatski sabor ne**

zna ili je gospodin Nevio Šetić svojim odgovorom obmanio Hrvatski sabor, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa dalo je slijedeći odgovor:

"Gospodin Nevio Šetić, državni tajnik u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa točno je izjavio da će projekt izgradnje Osnovne škole Kotoriba biti realiziran u okviru projekta CEB V

(a ne projekta C5, kako navodi zastupnik u zastupničkom pitanju). Pri tome smo sigurni da je gospodin državni tajnik Nevio Šetić ispravno naveo naziv projekta CEB V, a da je izraz "C5" posljedica pogrešnog prijepisa u fonogramu.

Naime, točno je da navedeni projekt nije mogao biti pronađen u popisu iz ožujka 2003. godine, koji je u privitku

zastupničkog pitanja. Zahtjev za uključivanje ove škole u popis za realizaciju u sklopu CEB V stigao je u bivše Ministarstvo prosvjete i športa nakon navedenog roka.

Načelnim dogovorom bivšeg Ministarstva prosvjete i športa i bivšeg Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo utvrđeno je da se smatra opravdanim dodatno uvrstiti neke projekte u popis projekata CEB V; a na teret onih projekata iz popisa čija realizacija ne bude ostvarena u iznosima i dinamikom kako je planirano, tj. iz ušteda na već uvrštenim projektima.

OBRANA

Zloporaba službe u Oružanim snagama

Na zastupničko pitanje **Željke Antunović (SDP)** u vezi s **odgovornošću ministra obrane i njemu podređenih visokih dužnosnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske, zbog neprovođenja Zakona o službi u Oružanim snagama, a u vezi sa slučajem Čačija** - odgovorila je **Vlada RH**.

"Kao predsjednik Vlade Republike Hrvatske, **dr. sc. Ivo Sanader**, bi sankcionirao postupanje svakoga člana Vlade koji krši, odnosno ne provodi zakon, uključujući i ministra obrane. Svoju odlučnost u tom pogledu iskazao je postupkom razrješenja gospodina Stipe Čačije s mjesta pomoćnika ministra unutarnjih poslova, u trenutku kad su njegove moralne kvalitete postale upitne.

Ministar obrane nije odgovoran za neprovođenje odredaba Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske ("Narodne novine", brojevi 33/2002, 58/2002. i 175/2003), iz razloga što su se do dana umirovljenja gospodina Stipe Čačije provodile istražne radnje i prikupljale potrebne obavijesti s ciljem utvrđivanja činjeničnog stanja, kako u pogledu njegovog eventualnog postupanja protivnog članku 11. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike

Hrvatske, tako i u pogledu utvrđivanja njegove prisutnosti na radu, odnosno opravdanosti odsustva.

Budući da stegovni postupak nije protiv imenovanog pokrenut do dana njegova umirovljenja, odnosno prikupljanje svih dokaza nije dovršeno do 31. prosinca 2003. godine, kada je Predsjednik Republike Hrvatske donio Odluku o prestanku djelatne vojne službe i umirovljenju (od 31. prosinca 2003. godine), u skladu s člankom 59. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske nije bilo moguće započeti navedeni stegovni postupak.

Dana 9. veljače 2004. godine, Predsjednik Republike Hrvatske donio je Odluku o poništavanju Odluke o prestanku djelatne vojne službe i umirovljenja bojnika Stipe Čačije, te je osnovom toga Ministarstvo obrane, 16. veljače 2004. godine, donijelo rješenje kojim se utvrđuje da je poništena Odluka Predsjednika Republike Hrvatske o prestanku djelatne vojne službe i umirovljenju od 31. prosinca 2004. godine, te se poništava rješenje, (od 7. siječnja 2004. godine) kojim je imenovanom utvrđen prestanak djelatne vojne službe uz častan otpust s pravom na starosnu mirovinu.

S obzirom na naprijed iznijeto, a budući da nakon poništenja navedene odluke i rješenja o umirovljenju imenovani nije raspoređen na odgovarajuće radno mjesto, isti se nalazi na raspolaganju, dok se u skladu s pozitivnim propisima ne riješi njegov radno-pravni status." - stoji na kraju odgovora.

STAMBENA POLITIKA

Stanovi u vlasništvu kaznionice Lepoglava

Zastupničko pitanje dr.sc. **Josipa Sudeca (HSU)** glasi:

"U kojoj fazi se nalazi rješavanje zahtjeva za otkup stanova na kojima je stečeno stanarsko pravo u vlasništvu Kaznionice Lepoglava, postoje li čimbenici koji sprečavaju ili otežavaju rješavanje zahtjeva i što treba

poduzeti da se ovaj zahtjev i poslije 11 godina pokrene s mrtve točke?"

Odgovorilo je **Ministarstvo pravosuđa**.

"U konkretnom slučaju radi se o stanovima za službene potrebe, na kojima se nije moglo steći stanarsko pravo, a niti zaštićeni najam, pa prema tome isti nisu ni mogli biti predmet prodaje sukladno Zakonu o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("Narodne novine", brojevi 69/92, 25/93, 48/93, 26/93, 2/94, 29/94, 44/94, 58/95, 11/96, 11/97. i 68/98.).

Prema našem saznanju nije došlo da prenamjene stanova, na temelju pravno valjane odluke vlasnika stanova, iz stanova za službene potrebe u drugu namjenu, koja bi omogućavala otkup stana.

Posebno napominjemo da su korisnici navedenih stanova, ukoliko su smatrali da im je uskraćeno pravo na otkup predmetnih stanova, sukladno naprijed navedenom Zakonu, mogli podnijeti tužbu nadležnom sudu za donošenje presude koja bi zamijenila ugovor o prodaji stana.

Ovo Ministarstvo nema saznanja jesu li takve tužbe podnesene.

Slijedom iznesenog, ovi stanovi u smislu navedenog Zakona nisu mogli biti predmet prodaje.

No, budući da je vlasnik predmetnih stanova Republika Hrvatska, to Vlada Republike Hrvatske, odnosno Povjerenstvo za upravljanje imovinom Vlade Republike Hrvatske (kao tijelo na koje je Vlada prenijela raspolaganje imovine u vlasništvu države) može uz izvršavanje vlasničkih ovlaštenja samostalno i posebnom odlukom utvrditi uvjete i način prodaje predmetnih stanova sadašnjim korisnicima."

UNUTARNJI POSLOVI

Reforma operativno-preventivnog rada

Na zastupničko pitanje **Zvonimira Mršića (SDP)** o realizaciji projekta **Reforme operativno-preventivnog**

rada policije odgovorilo je **Ministarstvo unutarnjih poslova**.

”U rujnu prošle godine, završena je pilot faza realizacije projekta Reforme operativno preventivnog rada policije u odori te je nakon njegove evolucije donesena odluka o implementaciji tog projekta na nacionalnoj razini. U siječnju ove godine započeo je proces obuke novih kontakt policajaca. U razdoblju od 26. siječnja do 16. tavnja ove godine na Policijskoj akademiji u Zagrebu održana su dva tečaja za ukupno 155 kontakt policajaca te njihovih rukovoditelja i koordinatora iz sedam od ukupno osam gradskih policijskih postaja Grada Zagreba (II P.P. Zagreb koja pokriva područje Črnomerca sudjelovala je u pilot fazi projekta).

Naime zbog rizika pojave ”premještanja kriminaliteta” do koje često dolazi, pogotovo u velikim urbanim sredinama, kada se na pojedinim dijelovima teritorija primjenjuju određene kriminalno-pre-

ventivne mjere, a na drugima ne, donesena je odluka da se prvo osposobe kontakt policajci u policijskim upravama koje su sudjelovale u pilot projektu. Sukladno tome, za 3. svibnja 2004. godine planira se početak obuke za 48 kontakt policajaca iz PU Splitsko-dalmatinske. S obzirom na to da se obuka kontakt policajaca obavlja u obliku tečaja na Policijskoj akademiji koji traje četiri tjedna, za ovu godinu planira se još tri do četiri tečaja tijekom kojih će biti osposobljeno oko 200 novih kontakt policajaca. Intencija je da se nakon područja policijskih uprava koje su sudjelovale u pilot projektu (PU Zagrebačka, PU Splitsko-dalmatinska, PU Primorsko-goranska, PU Sisakčko-moslavačka, PU Požeško-slavonska i PU Vukovarsko-srijemska), pristupi osposobljavanju kontakt policajaca policijskih uprava II kategorije koje nisu sudjelovale u pilot projektu (PU Istarska i PU Osječko-baranjska). Razlog tome je činjenica da inozemna iskustva

kao i rezultati evolucije pilot projekta u Hrvatskoj pokazuju potrebitost i učinkovitost ovakvog modela policijskog djelovanja u velikim urbanim sredinama. Takav pristup sukladan je i temeljnim načelima i standardima prevencije kriminaliteta u zemljama EU.

S obzirom na to da još nije donesena odluka o rasporedu obuke kontakt policajaca u gradovima Bjelovar, Daruvar, Čazma, Garešnica, Grubišno Polje, Koprivnica, Đurđevac, Križevci, Pakrac, Dugo Selo, Sveti Ivan Zelina i Vrbovec, nakon što se završi obuka po prethodno navedenim prioritetima, ne možemo sa sigurnošću tvrditi kada će navedeni gradovi dobiti kontakt policajce. Međutim, za cijeli proces obuke predviđeno je 12 do 18 mjeseci, što znači da će policijske postaje II i III kategorije, o kojima je ovdje riječ, dobiti kontakt policajce do sredine iduće godine stoji na kraju odgovora.

M. M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: <http://www.sabor.hr>

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora